

ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη & Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Η ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας στις ευρωπαϊκές
αγορές οπωροκηπευτικών»*

ΠΕΡΙΚΛΗΣ Δ. ΚΑΤΣΙΛΕΡΟΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

Ζωγραφάκης Σ., Επ. Καθηγητής Γ.Π.Α.

Αθήνα, 2011

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*«Η ανταγωνιστική θέση της Ελλάδας στις ευρωπαϊκές αγορές
οπωροκηπευτικών»*

Περικλής Δ. Κατσιλέρος

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ζωγραφάκης Σ., Επ. Καθηγητής Γ.Π.Α. (Επιβλέπων)

Δαμιανός Δ., Καθηγητής Γ.Π.Α.

Γιδαράκου Ι., Καθηγήτρια Γ.Π.Α.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρακάτω εργασία αποτελεί την ολοκλήρωση μιας προσπάθειας που έγινε στα πλαίσια των σπουδών μου, η οποία εκπονήθηκε στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Ολοκληρωμένη Ανάπτυξη και Διαχείριση του Αγροτικού Χώρου» του Τμήματος Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Θα ήθελα να εκφράσω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όλους αυτούς που συνέβαλαν στο να εκπληρώσω τις υποχρεώσεις μου και συγκεκριμένα να φέρω εις πέρας την παρούσα διπλωματική εργασία. Τις θερμές μου ευχαριστίες πρωτίστως οφείλω στον κ. Ζωγραφάκη Σταύρο, Επίκουρο Καθηγητή του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, ο οποίος ήταν και ο επιβλέπων καθηγητής μου. Οι οδηγίες του, οι υποδείξεις και η κριτική του συντέλεσαν στο ακέραιο στην ολοκλήρωση της εργασίας.

Ευχαριστίες οφείλω, στον Διδάκτορα κ. Κατσιλέρο Αναστάσιο και βέβαια στη σύζυγό μου υποψήφια Διδάκτωρ Γεωργία Γκρίντζαλη, την πολύτιμη κόρη μου Παναγιώτα – Ραφαηλία και τους γονείς μου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η γεωργία είναι στο επίκεντρο της κοινωνίας και της οικονομίας. Εξασφαλίζει τη διατροφική ασφάλεια και επάρκεια του πλανήτη, παρέχει ανανεώσιμες πρώτες ύλες, προστατεύει το περιβάλλον, δημιουργεί θέσεις εργασίας και διατηρεί ζωντανό και υγιή τον κοινωνικό και οικονομικό ιστό στην περιφέρεια. Είναι μια στρατηγική δραστηριότητα που αποτελεί μέρος της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της Ευρώπης.

Η αύξηση των εμπορικών συναλλαγών που παρατηρείται τα τελευταία χρόνια, έχει συμβάλει στη ραγδαία αύξηση του ανταγωνισμού σε διεθνές επίπεδο, διαμορφώνοντας ένα ιδιαίτερο ανταγωνιστικό περιβάλλον για τους κλάδους παραγωγής, τις επιχειρήσεις και τις εθνικές οικονομίες. Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η διερεύνηση του βαθμού της ανταγωνιστικότητας, των κυριότερων ελληνικών αγροτικών προϊόντων στην κατηγορία των φρούτων και λαχανικών, χρησιμοποιώντας τους δείκτες του συγκριτικού πλεονεκτήματος.

Λέξεις κλειδιά: φρούτα και λαχανικά, παραγωγή, εμπορικό ισοζύγιο, δείκτες ανταγωνιστικότητας, συγκριτικό πλεονέκτημα.

ABSTRACT

Agriculture is at the heart of society and the economy. Ensure food security and sufficiency of the planet, providing renewable raw materials, protect the environment, creates jobs and keeps alive and healthy social and economic fabric of the region. It is a strategic activity that is part of the new development strategy for Europe.

The increased trade observed in recent years has contributed to the rapid growth of competition at the international level, creating a highly competitive environment for industries, businesses and national economies. This paper attempts to investigate the degree of competitiveness, the main Greek agricultural products in the category of fruits and vegetables, using the indicators of comparative advantage.

Keywords: fruit and vegetables, production, trade balance, indicators of competitiveness, comparative advantage.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1. ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΤΩΝ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	11
1.1. Το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων	12
1.2. Το κόστος εμπορίας των αγροτικών προϊόντων	14
1.3. Παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εμπορίας	15
1.4. Τα εσωτερικά χαρακτηριστικά φρούτων και λαχανικών	16
2. ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	19
2.1. Στοιχεία της Ευρωπαϊκής γεωργίας	19
2.2. Στοιχεία της Ελληνικής γεωργίας	28
3. Ο ΤΟΜΕΑΣ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ	34
3.1. Παγκόσμια παραγωγή φρούτων και λαχανικών	34
3.2. Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27	42
3.2.1. Το εμπόριο φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27	50
3.2.2. Η κατανάλωση φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27	55
3.2.3. Σχέδιο προώθησης της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών στα σχολεία	59
3.3. Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα	60
3.3.1. Το ελληνικό εμπόριο φρούτων και λαχανικών	73
4. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ	86
4.1. Το κοινοτικό καθεστώς των φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα	88
4.1.1. Τυποποίηση	89
4.1.2. Σήμανση καταγωγής	90
4.1.3. Κανόνες εμπορίας	90
4.1.4. Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ)	91
4.1.5. Αποσύρσεις & εξαγωγικές επιδοτήσεις	96
4.1.6. Εισαγωγές : καθεστώς τιμής εισόδου ΚΤΕ	96

4.1.7.	Εξαγωγές : επιστροφές κατά την εξαγωγή ΚΕΕ	97
4.1.8.	Αποδέσμευση	97
5.	ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ	100
5.1.	Έννοιες της ανταγωνιστικότητας	100
5.2.	Ο δείκτης μοναδιαίου εργατικού κόστους	101
5.3.	Ο παγκόσμιος δείκτης ανταγωνιστικότητας	104
5.4.	Ο δείκτης του συγκριτικού πλεονεκτήματος	106
5.4.1.1.	Ο Δείκτης του σχετικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος (RXCA)	109
5.4.1.2.	Ο Δείκτης της Σχετικής Εισαγωγικής Διείσδυσης (RMA).....	116
5.4.1.3.	Ο Δείκτης του Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (NRXCA)	118
6.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	123
7.	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	129
8.	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	132

Εισαγωγή

Με την επίτευξη μιας μακροχρόνιας περιόδου ταχύτατης οικονομικής ανάπτυξης για τη χώρα, το νέο οικονομικό περιβάλλον που διαμορφώνεται επιβάλλει την προσπάθεια αναδιάρθρωσης του αναπτυξιακού προτύπου της εγχώριας οικονομίας. Η Ελλάδα μέσα σε αυτό το οικονομικό πλαίσιο αναζητά πλέον τρόπους να αξιοποιήσει τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα, τα οποία ενδεχομένως να είχε παραμελήσει ή δεν είχε επενδύσει επαρκώς τα τελευταία χρόνια και να προσπαθήσει να εφαρμόσει πολιτικές υποστήριξής τους.

Η Ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται από έντονη εσωστρέφεια, η οποία έρχεται αντιμέτωπη στη σύγχρονη τάση για παγκοσμιοποίηση. Τις τελευταίες δεκαετίες οι εξαγωγές μας αντιστοιχούν σε αξία στο 1/3 περίπου των εισαγωγών μας, με αποτέλεσμα το εμπορικό ισοζύγιο της χώρας να διευρύνεται συνεχώς.

Η Ελλάδα στην ΕΕ-27 το 2010, κατέχει την τελευταία θέση στις εξαγωγές με διαρκώς φθίνουσα πορεία και την 128^η θέση στη παγκόσμια κατάταξη (Report of World Economic Forum, 2010).

Ένας οικονομικός τομέας όπου παραδοσιακά η Ελλάδα συγκέντρωνε σημαντικά πλεονεκτήματα είναι ο αγροτικός, καθώς η αγροτική οικονομία έχει ως ένα βαθμό ακόμα σημαντική θέση στη διαμόρφωση του εθνικού προϊόντος, σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (3% του ΑΕΠ το 2010, έναντι 1,6% του ΑΕΠ στην ΕΕ-27). Ο πρωτογενής τομέας στην Ελλάδα έχει συγκριτικά υψηλό ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση (11,3%) σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες (4,7%), παρά τη φθίνουσα πορεία της αγροτικής παραγωγής την τελευταία 15ετία. Μάλιστα σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα στοιχεία, παρατηρείται ήδη μικρή αύξηση των απασχολούμενων στον πρωτογενή τομέα, ως αποτέλεσμα της τρέχουσας αδυναμίας σημαντικών τομέων της οικονομίας να δημιουργήσουν νέες θέσεις εργασίας και να απορροφήσουν το εργατικό δυναμικό. Επιπλέον, οι εξαγωγές αγροτικών προϊόντων αποτελούν το 27,78% των συνολικών εξαγωγών της χώρας (4 δις € έναντι 14,4 δις € των ελληνικών εξαγωγών), γεγονός που δείχνει τον βαρύνοντα ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει ο πρωτογενής τομέας στην ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Παράλληλα η γεωργία εξασφαλίζει σε μεγάλο ποσοστό τον ομαλό εφοδιασμό της αγοράς σε είδη διατροφής και πρώτες ύλες για τη βιομηχανία. Τέλος το πλέγμα παραγωγής – διακίνησης – μεταποίησης και εμπορίας των αγροτικών προϊόντων εξασφαλίζει την ανάπτυξη πολλών οικονομικών δραστηριοτήτων με τη συνεχή αύξηση και ισχυροποίηση των δεσμών μεταξύ του πρωτογενή τομέα παραγωγής και του ευρύτερου αγροτοβιομηχανικού συμπλέγματος δραστηριοτήτων. Ο ρόλος – κλειδί της ελληνικής γεωργίας επιβεβαιώνεται από τις εξελίξεις των δεικτών συμμετοχής της γεωργίας στο Α.Ε.Π. του συνόλου της οικονομίας, στο συνολικό ενεργό πληθυσμό και στις συνολικές εξαγωγές, και περαιτέρω από τη γενικευμένη διεύθυνση των αγροτικών προϊόντων από το πρωτογενές στάδιο στο δευτερογενές (μεταποιητικές βιομηχανίες) και στο τριτογενές στάδιο (εμπόριο, μεταφορές, κ.λ.π.) (Μαραβέγιας, 1999).

Πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του γεωργικού τομέα σε κοινωνικό επίπεδο, εφόσον συνεισφέρει σημαντικά στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αγροτικών περιοχών της χώρας μας. Σημαντική είναι επίσης και η έντονη σύνδεση των ελληνικών νοικοκυριών, όχι μόνο των αγροτικών αλλά και των αστικών, με την γεωργία και τον αγροτικό χώρο.

Η διατήρηση και ανάπτυξη της γεωργίας είναι απαραίτητη για τη διαμόρφωση και συντήρηση των οικονομικών και δημογραφικών ισορροπιών στις αγροτικές περιοχές, ιδιαίτερα στις μειονεκτικές ορεινές και νησιωτικές περιφέρειες, στις οποίες παρατηρείται πληθυσμιακή απογύμνωση (ΚΕΠΕ, Μελέτες 59 Λαμπροπούλου Α., 2005).

Από την άλλη πλευρά όμως, ο εγχώριος πρωτογενής τομέας αντιμετωπίζει μεγάλα και χρόνια διαρθρωτικά **προβλήματα** που έχουν οδηγήσει – μεταξύ των άλλων – στη συρρίκνωση του πραγματικού αγροτικού εισοδήματος τα τελευταία χρόνια, από 30,3% το 198,0 σε 17% το 1998, σε 12,6% το 2004 και σε 11,2% το 2008 («Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2007-1013», σελ. 7-8). Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων αυξήθηκε σταδιακά και έφθασε σε ποσό ρεκόρ ήτοι 3 δις € κατά τα έτη 2007 και 2008, αποτυπώνοντας την εντεινόμενη απώλεια ανταγωνιστικότητας του τομέα, ενώ η συμβολή του στο συνολικό εμπορικό έλλειμμα διατηρείται σταθερή, ήτοι στο 7,05% κατά μέσο όρο την περίοδο 2002-2010 (επεξεργασμένα στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ.).

Η οικογενειακή εκμετάλλευση, με μόνη δραστηριότητα την κατακερματισμένη παραγωγή στο χωράφι (μέσο μέγεθος αγροτικής εκμετάλλευσης, ΕΕ-27 20,7 Ha/εκμετάλλευση, Δανία 60 Ha/εκμ., Ισπανία 24 Ha/εκμ., Πορτογαλία 13 Ha/εκμ., **Ελλάδα 5,8 Ha/εκμ.**), χωρίς κατάλληλους αποθηκευτικούς χώρους, χώρους διαλογής και διαχωρισμού ποιοτήτων, χώρους συσκευασίας και δυνατότητα επιλογής δικτύων διανομής, και με απουσία ουσιαστικής διαπραγματευτικής δυνατότητας, ο εφησυχασμός από τις επιδοτήσεις, τις ποσοτώσεις και τις εγγυημένες τιμές και η έλλειψη επιχειρηματικότητας, με την έννοια της δημιουργίας, της αναζήτησης ευκαιριών, νέων αγορών, κτλ., **δεν μπορούν να δημιουργήσουν προοπτικές ανταγωνιστικής λειτουργίας στην εγχώρια ή τις ξένες αγορές.** Οι εξαγωγές αυξάνουν για τα φρούτα, τα λαχανικά και άλλες κατηγορίες προϊόντων, μόνον όταν αναπτύσσονται σταδιακά αξιόλογες επιχειρηματικές μονάδες, συνεταιριστικές, εταιρικές ή ατομικές, που πραγματοποιούν εξαγωγές με αποτελεσματικό τρόπο. Γενικά, οι προοπτικές ανάπτυξης των ελληνικών εξαγωγών είναι πολύ σημαντικές, υπό την προϋπόθεση, όμως, ότι θα ενισχυθεί η επιχειρηματική δραστηριότητα στην ελληνική γεωργία και η αποτελεσματικότερη διασύνδεσή της με τη βιομηχανία (μεταποίηση) και το εμπόριο, π.χ., με τη δημιουργία αξιόλογων εξαγωγικών-εισαγωγικών επιχειρήσεων για την οργάνωση της εγχώριας παραγωγής και την αποτελεσματική προώθηση των γεωργικών προϊόντων.

Η περιορισμένη αύξηση των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και η σχετικά υψηλή αύξηση των αντίστοιχων εισαγωγών, οφείλονται στην ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης καθώς και στην ταχεία επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Γενικά χαρακτηριστικά της εμπορίας των αγροτικών προϊόντων

Γενικά τα αγροτικά προϊόντα, και δη τα φρούτα και λαχανικά, παρουσιάζουν ιδιομορφίες τόσο στην παραγωγή όσο και στη διάθεσή τους. Συγκεκριμένα, έχουν ανελαστική προσφορά, αφού είναι δύσκολη και χρονοβόρα η προσαρμογή της παραγωγής στις εκάστοτε ανάγκες των καταναλωτών. Έτσι, όταν θα πιεστεί η τιμή, οι παραγωγοί εξακολουθούν να διοχετεύουν την αγορά την ίδια παραγόμενη ποσότητα, με συνέπεια την μείωση του γεωργικού εισοδήματός τους.

Παρουσιάζουν επίσης ανελαστική ζήτηση, αφού απαιτείται μεγάλη μεταβολή στη τιμή τους για να επέλθει μια μικρή έστω μεταβολή στην ποσότητα που θα ζητηθεί από τους καταναλωτές. Ένα πλεόνασμα στην παραγωγή εξαιτίας των ευνοϊκών καιρικών συνθηκών, για να διατεθεί στην αγορά, οι παραγωγοί θα πρέπει να ρίξουν πολύ χαμηλά την τιμή του. Το εξωτερικό εμπόριο είναι συνάρτηση της ζήτησης, δηλαδή εξωτερική ζήτηση για τις εξαγωγές και οικονομική δραστηριότητα για το κομμάτι των εισαγωγών, ενώ σημαντικό ρόλο παίζουν οι σχετικές τιμές (ανταγωνιστικότητα για τις εξαγωγές) (Ζωγραφάκης Σ., Πατρώνης Β., 2005).

Ένα άλλο χαρακτηριστικό είναι ότι έχουν ανελαστική εισοδηματική ζήτηση, διότι τα αγροτικά προϊόντα καλύπτουν βασικές ανάγκες και έχουν συγκεκριμένο επίπεδο κορεσμού. Όταν αυξάνεται το εισόδημα του καταναλωτή, η κατανάλωση αυτών των προϊόντων δεν αυξάνει αντίστοιχα, και ο καταναλωτής ενδέχεται να είναι σε θέση να αγοράσει μεγαλύτερες ποσότητες από ακριβότερα αγαθά και κατά συνέπεια μπορεί να αγοράζει σταθερές ποσότητες από τα αγαθά τα οποία θεωρεί κατώτερα. Παραδείγματα κατώτερων αγαθών μπορεί να είναι τα αγροτικά προϊόντα όπως το ψωμί, οι πατάτες, το ρύζι κλπ.

Υπάρχει ανταγωνισμός στην αγορά της αγροτικής παραγωγής, αφού υπάρχουν πολλοί και κατά βάση μικροί παραγωγοί ενός προϊόντος. Ο τύπος του προϊόντος που παράγεται θεωρείται από τους αγοραστές σχετικά ομοιογενές και δεν έχουν το κίνητρο να κάνουν διάκριση μεταξύ των προϊόντων των διάφορων παραγωγών. Αν αγνοήσουμε τις εκάστοτε κρατικές παρεμβάσεις στη γεωργία (τιμές ασφάλειας, εισοδηματικές ενισχύσεις, παρεμβατισμός στη παραγωγή στοχευμένων αγαθών) μόνο ορισμένα γεωργικά προϊόντα μπορούν να θεωρηθούν ότι παράγονται

κάτω από συνθήκες που προσεγγίζουν τον πλήρη ανταγωνισμό. Για παράδειγμα, όπως το σιτάρι, το κριθάρι κ.α., παράγονται από έναν μεγάλο αριθμό παραγωγών σε ποσότητες που είναι πολύ μικρές σε σχέση με τη συνολική προσφορά. Εάν ένας παραγωγός των προϊόντων αυτών αποφασίσει να αυξομειώσει την ποσότητα που παράγει, αυτό δεν θα έχει καμία σημαντική επίδραση στην συνολική προσφορά και στην τιμή. Επιπλέον η είσοδος, αλλά και η έξοδος στον κλάδο αγροτικής παραγωγής είναι ελεύθερη και σχετικά εύκολη. Τέλος κανένας παραγωγός δεν έχει συμφέρον να αναλάβει μόνος του διαφημιστική εκστρατεία για να αυξήσει τη ζήτηση για τα γεωργικά προϊόντα, γιατί το όφελος για τον ίδιο θα είναι μηδαμινό. (Κώττης Γ, Κώττη Α., 1991). Ένα άλλο ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των αγροτικών προϊόντων αποτελεί το αμετάθετο στους συντελεστές παραγωγής τους, σε ότι αφορά το έδαφος και τις κλιματολογικές συνθήκες.

Τα περισσότερα αγροτικά προϊόντα είναι αγαθά πρώτης ανάγκης, με χαμηλή εισοδηματική ελαστικότητα ζήτησης και υψηλό βαθμό υποκατάστασης, η δε ζήτησή τους εξαρτάται κυρίως από την τιμή και την ποιότητά τους.

Όλες αυτές οι ιδιαιτερότητες, σε συνδυασμό τις διαρθρωτικές αδυναμίες του κλάδου, με τις μικρές και πολυτεμαχισμένες εκμεταλλεύσεις, την παρουσία σημαντικής παραγωγής σε ορεινές και μειονεκτικές περιοχές, την κατοχή ιδιοκτησίας από μεγάλους σε ηλικία ατόμων με μέτρια επαγγελματική κατάρτιση, αλλά και με την αβεβαιότητα στο τελικό αποτέλεσμα της παραγωγής, έχουν οδηγήσει την πολιτεία και ιδιαίτερα την Ευρωπαϊκή Ένωση σε ενέργειες στήριξης του γεωργικού εισοδήματος και του κλάδου γενικότερα, αλλά και επίτευξης της διατροφικής αυτάρκειας και ασφάλειας.

1.1. Το κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων

Το κόστος των παραγόμενων αγροτικών προϊόντων αναφέρεται ως κόστος παραγωγής ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος, ή αλλιώς ως κόστος παραγωγής. Το κόστος παραγωγής είναι ένας σημαντικός οικονομικός δείκτης, ο οποίος μας πληροφορεί σε ποια τιμή ο κάθε παραγωγός πρέπει να προωθήσει το προϊόν στην αγορά, έτσι ώστε να πραγματοποιήσει ένα κέρδος. Η πραγματοποίηση του κέρδους

αυτού είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την συνέχιση της δραστηριότητας και ονομάζεται φυσιολογικό κέρδος (Κώττης Γ., 1991). Έτσι λοιπόν με την πώληση σε μια δεδομένη τιμή, εξασφαλίζει ένα λογικό κέρδος ως ανταμοιβή για την ενασχόλησή του με την αγροτική παραγωγή, αλλά και της αντιμετώπισης κινδύνων από δυσμενείς συνθήκες (φυσικές καταστροφές ή και οικονομικές συγκυρίες). Η σχέση μεταξύ της τιμής πώλησης και του κόστους παραγωγής αποτελεί βασική διαπίστωση για το αν υπάρχει κέρδος ή όχι.

Με δεδομένο το κόστος παραγωγής, ο παραγωγός εξασφαλίζει ή όχι την ανταγωνιστικότητα του προϊόντος που παράγει. Βασικό στοιχείο της προτίμησης εκ μέρους των καταναλωτών των αγαθών που διακινούνται από διαφορετικούς παραγωγούς, είναι το σχετικά χαμηλό κόστος παραγωγή, το οποίο παρέχει την δυνατότητα πώλησης του προϊόντος σε χαμηλότερη τιμή από τις τιμές άλλων παραγωγών, χωρίς φυσικά να διαφέρει η ποιότητα του προϊόντος. Επομένως, η γνώση του κόστους παραγωγής επιτρέπει στον κάθε παραγωγό να εντοπίσει τα τυχόν σφάλματα κατά την παραγωγική διαδικασία που οδηγούν στη παραγωγή προϊόντων με υψηλό κόστος και να αναδείξει διάφορες τεχνικές και βελτιώσεις ώστε αυτές να επιδράσουν δραστικά στη μείωση του κόστους.

Η πληροφόρηση που αντλείται μέσα από την κοστολόγηση των αγροτικών προϊόντων βοηθάει, στην καλύτερη οργάνωση της γεωργικής εκμετάλλευσης μέσα από την κατάλληλη συνεργασία παραγωγών και ειδικών (ΥΠ.Α.Α.Τ, πανεπιστήμια, ερευνητικά ιδρύματα, τράπεζες), βελτιώνει την επιχειρηματική ικανότητά τους αφού η οικονομική σκέψη τους βοηθάει να λαμβάνουν και να υλοποιούν ορθολογικές αποφάσεις και βέβαια συντελείται η καλύτερη αξιοποίηση και εξοικονόμηση των συντελεστών παραγωγής χωρίς να επιβαρύνεται και το φυσικό περιβάλλον.

Η κοστολόγηση των αγροτικών προϊόντων είναι βασικό κριτήριο για τη διαμόρφωση της αγροτικής πολιτικής. Τα μέτρα της Κ.Α.Π. που έχουν σχέση με την στήριξη τιμών, στήριξη αγροτικών εισοδημάτων, ή αύξησης της ροπής προς κατανάλωση, λαμβάνονται σταθμίζοντας τις δυσκολίες παραγωγής και του υψηλού κόστους παραγωγής κάποιων προϊόντων. Επίσης, με άλλα σχετικά μέτρα, ενθαρρύνουν την αλλαγή της παραγωγής ορισμένων προϊόντων μη ανταγωνιστικών και αντικατάστασή τους με άλλες σημαντικές καλλιέργειες πιο αποδοτικές, φιλικές προς το περιβάλλον, αναγκαίες για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ανάπτυξη των τοπικών οικονομιών.

1.2. Το κόστος εμπορίας των αγροτικών προϊόντων

Το κόστος εμπορίας ενός αγροτικού προϊόντος είναι το σύνολο των δαπανών που γίνονται μετά την παραγωγή και έως την κατανάλωσή του. Οι δαπάνες αυτές αφορούν τις λειτουργίες εμπορίας που έχουν να κάνουν με την τυποποίηση, την συσκευασία, την αποθήκευση, την μεταφορά, την έρευνα αγοράς, την διαφήμιση, την ασφάλεια από κινδύνους, την χρηματοδότηση και την τελική τιμολόγηση κάποιου προϊόντος.

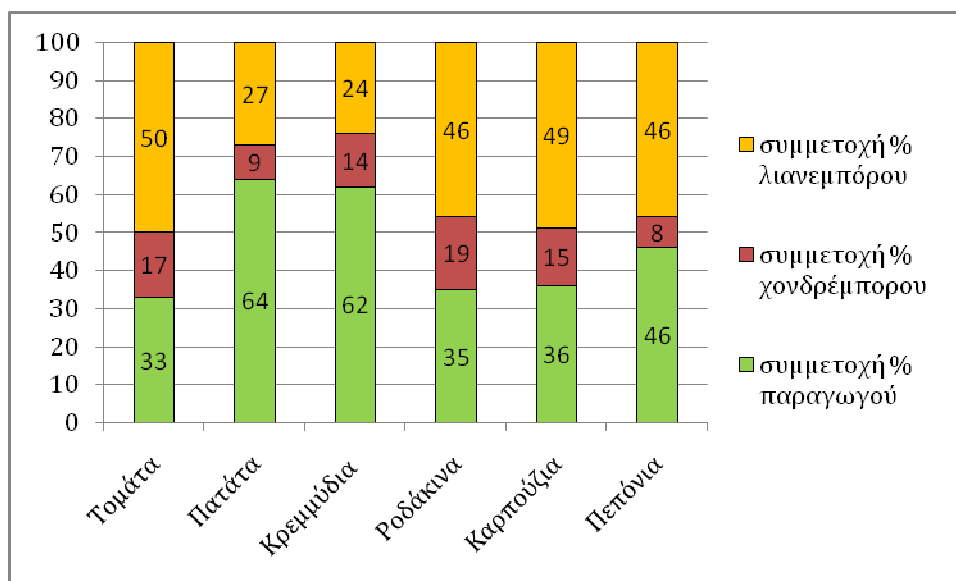
Ενδεικτικά έχουμε το μεταβλητό κόστος VC (Variable Costs) το οποίο επηρεάζεται άμεσα από τον όγκο παραγωγής των αγροτικών προϊόντων. Το VC διακρίνει τρεις μεταβλητές δαπάνες:

- VC1 = κόστος των πρώτων υλών και συστατικών, το οποίο εξαρτάται από την εποχιακή τιμή της κύριας πρώτης ύλης
- VC2 = κόστος της επεξεργασίας πρώτων υλών σε ένα εμπορεύσιμο προϊόν, το οποίο περιλαμβάνει (κόστος νερού, ηλεκτρικού ρεύματος κ.α.)
- VC3 = το κόστος της συσκευασίας των προϊόντων.

Στη παραπάνω διαδικασία συμπεριλαμβάνονται και τα σταθερά κόστη FC (Fixed Costs) που δεν επηρεάζονται από την ποσότητα που παράγεται. Το FC διακρίνει τρεις κατηγορίες από πάγια έξοδα: FC1 κόστος αποσβέσεων, FC2 κόστος της χρηματοδότησης και FC3 όλα τα άλλα γενικά έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των μισθών για το προσωπικό που δεν περιλαμβάνονται στο VC2 (FAO/EBRD, 2009).

Επομένως εάν στη τιμή του παραγωγού προστεθούν οι δαπάνες των λειτουργιών εμπορίας, τότε διαμορφώνεται η τιμή διάθεσης του προϊόντος προς τον καταναλωτή. Σύμφωνα με πόνημα των Ζιωγάνας Χ., Αποστολόπουλος Κ., Καλδής Π., 1994, μια ενδεικτική σύνθεση της τελικής τιμής διαμορφώνεται περίπου στο 40% η συμμετοχή του παραγωγού (τιμή παραγωγού) και στο 60% το κόστος εμπορίας (ενδιάμεσες υπηρεσίες).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1.1 : Ενδεικτικά εμπορικά περιθώρια για διάφορα αγροτικά προϊόντα στην Ελλάδα

1.3. Παράγοντες που επηρεάζουν το κόστος εμπορίας αγροτικών προϊόντων

Οι κυριότεροι παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση του κόστους εμπορίας των αγροτικών προϊόντων είναι οι ακόλουθοι :

α) το μέγεθος, το είδος και η πολυπλοκότητα των υπηρεσιών επεξεργασίας που συνοδεύουν το προϊόν από το παραγωγή μέχρι το στάδιο της κατανάλωσης οδηγεί σε αύξηση της τιμής διάθεσης (τα συσκευασμένα ή τα αποξηραμένα προϊόντα είναι ακριβότερα από τα χύμα ή τα νωπά προϊόντα αντίστοιχα).

β) όσο περισσότερο είναι φθαρτό ή ευαίσθητο ένα προϊόν κατά τα στάδια εμπορίας του, τόσο περισσότερο μπορεί να αυξήσει το κόστος του (η χρησιμοποίηση για παράδειγμα ψυκτικής αλυσίδας και ειδικής συσκευασίας κάποιων τέτοιων προϊόντων).

γ) ο όγκος της παραγωγής που διακινείται μπορεί να κατανέμει το σταθερό κόστος σε μεγαλύτερη ποσότητα, δημιουργώντας έτσι οικονομίες κλίμακας.

δ) ο εμπορικός χρόνος κυκλοφορίας ενός προϊόντος (η απόσταση επηρεάζει το χρονικό διάστημα διάθεσής του και κατά συνέπεια το κόστος εμπορίας).

ε) οι στόχοι των φορέων εμπορίας (οι ιδιώτες ενδιαφέρονται αποκλειστικά για το κέρδος, ενώ οι συνεταιρισμοί έχουν το κίνητρο πρώτιστα να εξυπηρετήσουν το συμφέρον των μελών τους).

στ) η καλύτερη οργάνωση ενός φορέα εμπορίας επιδρά θετικά στην τελική τιμή (μια μείωση του χρόνου διάθεσης που μπορεί να οφείλεται στην καλή γνώση της αγοράς, στην χρήση διαφήμισης, στην εμπειρία του ανθρώπινου δυναμικού ή στην κατοχή καλύτερου εξοπλισμού, ελαχιστοποιεί τις δαπάνες λειτουργίας και το κόστος εμπορίας).

Όλα τα παραπάνω επηρεάζουν το κόστος εμπορίας των αγροτικών προϊόντων και μας δείχνει την προστιθέμενη δαπάνη στην τιμή παραγωγού για τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά που επιθυμεί για να ικανοποιήσει τις ανάγκες του ο καταναλωτής.

Στα περισσότερα προϊόντα οι διεθνείς τιμές είναι αποτέλεσμα του ύψους των εξαγωγικών επιδοτήσεων από τις μεγαλύτερες εξαγωγικές χώρες και ειδικά την Ε.Ε. και τις Η.Π.Α. Όσο υψηλότερες είναι οι εξαγωγικές επιδοτήσεις, τόσο χαμηλότερες γίνονται οι διεθνείς τιμές. Στο εσωτερικό των μεγάλων εξαγωγικών χωρών οι τιμές είναι αυξημένες και σπάνια αντικατοπτρίζουν και πάλι το μέσο επίπεδο παραγωγικότητας ή την ισορροπία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης (Μαραβέγιας, 1999).

1.4. Τα εσωτερικά χαρακτηριστικά των φρούτων και λαχανικών

Τα φρούτα και τα λαχανικά αποτελούν μια ξεχωριστή κατηγορία τροφίμων. Ο λόγος που ξεχωρίζουν είναι ότι τα προϊόντα αυτά είναι ζωντανά, δηλαδή αναπνέουν και μεταβολίζονται και μετά τη συγκομιδή τους. Μετά την συγκομιδή η δομή και η σύσταση των οπωροκηπευτικών υφίσταται συνεχή μεταβολή. Η μεταβολή αυτή έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση των προϊόντων. Η υποβάθμιση συμβαίνει σε διαφορετικές ταχύτητες ανάλογα με το προϊόν και σε συνδυασμό με άλλους βιολογικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες. Επομένως ο έλεγχος των μεταβολών

αυτών θα μειώσει την ταχύτητα υποβάθμισης και θα επιτρέψει τόσο την κατανάλωση ή την επεξεργασία στα αποδεκτά επίπεδα ποιότητας. Τα χαρακτηριστικά αυτά τους προσδίδουν ιδιομορφίες, που πρέπει να γνωρίζουν οι άνθρωποι που τα διαχειρίζονται, ώστε να τα βοηθούν να διατηρούν τα χαρακτηριστικά ποιότητας μέχρι τη τελική κατανάλωση (Kader A., 2002).

Η ιδιαιτερότητα του ζωντανού προσδίδει πολλές και αυξημένες ευαισθησίες στα φρούτα και λαχανικά, σε σχέση με τα υπόλοιπα αγροτικά προϊόντα, που έχουν κατά τεκμήριο μεγαλύτερες αντοχές. Ποιοτικά κριτήρια, όπως οσμή, γεύση, ζουμεράδα, έχουν μεγάλη μεταβλητότητα στα φρούτα και μεγάλο βαθμό ευαισθησίας. Οι συνθήκες συντήρησης είναι όλες κρίσιμες και αλληλοεπηρεαζόμενες και πρέπει να ελέγχονται με μεγάλη προσοχή. Ιδιαίτερα σημαντικός, εκτός από τη θερμοκρασία, είναι ο έλεγχος της υγρασίας, των οσμών και του αιθυλενίου. Ακόμα, ο μεταβολισμός μπορεί να τα οδηγήσει σε ταχεία υποβάθμιση, ενώ τα σάκχαρα που περιέχουν τα κάνουν ευπρόσβλητα σε χημικές μεταβολές και επιθέσεις μικροοργανισμών. Τέλος η συναποθήκευση φρούτων και λαχανικών, είναι δισεπίλυτο πρόβλημα, λόγω του μεγάλου βαθμού αλληλεπίδρασης μεταξύ τους.

Όλα τα παραπάνω συντείνουν στην ανάγκη, να υπάρχει καλή γνώση για όλες τις ιδιαιτερότητες, ώστε όσοι ασχολούνται στα στάδια αποθήκευσης, μεταφοράς και εμπορίας, να είναι σίγουροι ότι διαχειρίζονται σωστά τα προϊόντα αυτά.

Τα οπωροκηπευτικά προϊόντα υπόκεινται σε μετασυλλεκτικές απώλειες της τάξεως του 5-25% στις αναπτυγμένες χώρες ή 20-50% αναπτυσσόμενες χώρες και ανάλογα με το προϊόν.

Για την μείωση των απωλειών θεωρείται απαραίτητη η εξοικείωση με την φύση των οπωροκηπευτικών, η κατανόηση βιολογικών & περιβαλλοντικών παραγόντων που επιδρούν στη ζωή των οπωροκηπευτικών, ο προσδιορισμός και η γνώση των υπευθύνων παραγόντων, και τέλος με βάση τα παραπάνω η εφαρμογή συγκεκριμένων μεταχειρίσεων με την συνδρομή της σύγχρονης τεχνολογίας.

Τα φρούτα και λαχανικά υφίσταται μια φυσιολογική διεργασία, η οποία ονομάζεται *ωρίμανση*. Η ωρίμανση συχνά είναι επιθυμητή για τον καταναλωτή, δεδομένου ότι

συχνά προσδίδει ελκυστικά χαρακτηριστικά στα προϊόντα, όπως γλυκύτητα, άρωμα και ωραίο χρώμα. Συχνά όμως η ωρίμανση δημιουργεί προβλήματα εμπορικής φύσης, δεδομένου ότι είναι σημείο έναρξης μηχανισμών αλλοίωσης. Η φύση και ο ρυθμός ωρίμανσης είναι αρκετά περίπλοκη και διαφέρει ακόμη μια μεταξύ παρτίδων από το ίδιο κτήμα.

Μόλις τα φρούτα αποκοπούν από το φυτό, ή οι βολβοί και τα φυλλώδη λαχανικά συγκομιστούν χάνουν την επαφή τους με την πηγή θρεπτικών συστατικών και νερού. Γενικά η ποιότητα φρούτων και λαχανικών δε μπορεί να βελτιωθεί μετά τη συγκομιδή. Οι διαδικασίες συγκομιδής θα πρέπει να προκαλούν όσο το δυνατό λιγότερους μηχανικούς τραυματισμούς στη παραγωγή.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ΤΟΜΕΑΣ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

2.1. Στοιχεία της Ευρωπαϊκής γεωργίας

Η ευρωπαϊκή γεωργία βρίσκεται αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα: την παγκοσμιοποίηση του εμπορίου, τη μείωση του προστατευτισμού, την αποκατάσταση και διατήρηση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών στην ασφάλεια της τροφικής αλυσίδας.

Ένα σύνολο μέτρων όπως, ποσοτικοί περιορισμοί στην παραγωγή, επιδοτήσεις, εγγυημένες τιμές, εισοδηματικές ενισχύσεις, τελωνειακοί δασμοί, αγροτική και οικονομική έρευνα, αποτελούν την αγροτική πολιτική. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.), εφαρμόζει μια σειρά δράσεων που αποσκοπούν σε βραχυχρόνιους (με την πολιτική τιμών), αλλά και σε μακροχρόνιους (διαρθρωτική πολιτική) στόχους.

Η πολιτική τιμών αναφέρεται σε μέτρα που έχουν ως στόχο την κάλυψη του κόστους παραγωγής των αγροτικών προϊόντων και στην επίτευξη ενός *φυσιολογικού κέρδους* το οποίο αντιπροσωπεύει το ελάχιστο ποσό χρημάτων που πρέπει να κερδίζει ο παραγωγός για να εξακολουθήσει να είναι βιώσιμος. (Κώττης Γ., 1991). Με αυτό τον τρόπο διασφαλίζεται το εισόδημά του, αλλά και προστατεύεται η κοινοτική γεωργία από τον διεθνή ανταγωνισμό (μεγάλοι παραγωγοί-χώρες με χαμηλές διεθνείς τιμές αγροτικών προϊόντων).

Η διαρθρωτική πολιτική που ακολουθείται αφορά σε ενέργειες που σχετίζονται με τη χρήση των συντελεστών παραγωγής, έδαφος-εργασία-κεφάλαιο, ώστε μακροχρόνια να διαμορφωθούν οι κατάλληλες συνθήκες ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής γεωργίας.

Αν και υπάρχει η κοινή αγροτική πολιτική (ΚΑΠ) σε όλα τα κράτη μέλη, τα περισσότερα κράτη διαφέρουν σημαντικά ως προς το οικονομικό, ιστορικό και κοινωνικό υπόβαθρο και τις αντίστοιχες προτεραιότητες.

Η γεωργία είναι ένας τομέας δυναμικός στον οποίο οι απαιτήσεις στην αγορά διαρκώς μεταβάλλονται και εξελίσσονται. Σε όλη την Ευρώπη υπάρχει μια σταθερή αλλαγή στην αγροτική πολιτική που αποδεδειγμένα από την παραγωγή, ιδιαίτερα με την μετατόπιση από την στήριξη των τιμών των γεωργικών προϊόντων, στην στήριξη

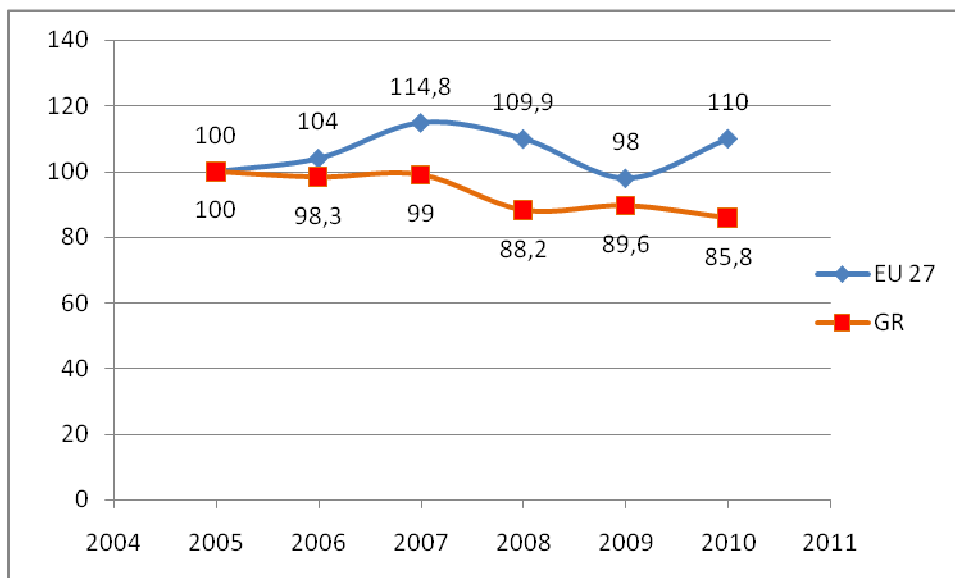
των γεωγραφικών περιοχών και του ζωικού κεφαλαίου, με την εισαγωγή του αγρό-περιβαλλοντικού κανονισμού και με την εισαγωγή των κανονισμών αγροτικής ανάπτυξης στο πλαίσιο της Ατζέντα 2000.

Παρόλα αυτά, από την άποψη των δαπανών, εξακολουθεί να δίνεται έμφαση στην παραγωγή, με περίπου το 90% των κονδυλίων στήριξης να συνδέονται με αυτήν.

Το ύψος της παραγωγής του αγροτικού τομέα παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της κάθε οικονομίας και στη απασχόληση. (Ζωγραφάκης Σ., Πατρώνης Β., 2004).

Το έτος 2010, στην ΕΕ-27 χαρακτηρίστηκε από μία αύξηση 12,3% του πραγματικού γεωργικού εισοδήματος μετά την αξιοσημείωτη πτώση που σημειώθηκε το 2009. Η άνοδος αυτή ήταν το αποτέλεσμα μιας μικρής μείωσης του όγκου της γεωργικής παραγωγής αλλά μιας αύξησης των γεωργικών τιμών παραγωγού. Ο όγκος στη φυτική παραγωγή μειώθηκε κατά 2,4%, ενώ ο όγκος της ζωικής παραγωγής αυξήθηκε κατά 0,4% (Eurostat, Economic Accounts for Agriculture – EAA, 2010). Στην Ελλάδα σημειώθηκε μείωση του γεωργικού εισοδήματος το 2010 κατά 4,3% σε σχέση με το 2009 και διαμορφώθηκε στις 85,8 μονάδες έναντι 110 της ΕΕ-27. Τα κύρια γεωργικά εισοδήματα στην Ελλάδα υποχωρούν όσο η στήριξη μέσω της αγοράς ελαττώνεται και μετατρέπεται σε άμεσες εισοδηματικές ενισχύσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.1 : Η μεταβολή του γεωργικού εισοδήματος στην ΕΕ-27 και την Ελλάδα (έτος βάσης 2005=100)

ΠΗΓΗ : Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1 : Η ανάπτυξη του γεωργικού εισοδήματος στην ΕΕ-27
(έτος βάσης 2005=100)

Countries	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU 27	100	104	114,8	109,9	98	110
BE	100	123,5	134	109,2	107,7	133,6
BG	100	97,5	98,8	161,2	125,3	154,2
CZ	100	102,7	118,6	125,1	98,6	101,7
DK	100	104,2	106,4	66,7	50,3	77,8
DE	100	108,8	134,9	128,8	101,8	125
EE	100	100,4	142,1	112,1	94,5	140,6
IE	100	84	94,3	87	66,5	92,5
GR	100	98,3	99	88,2	89,6	85,8
ES	100	95,5	107,3	97,4	93,8	99,9
FR	100	111,4	121,2	106,2	86,6	113,8
IT	100	96,3	93,7	94,3	86	83,1
CY	100	90,4	90,2	85,7	92,3	92
LV	100	131,8	137,8	117,2	102,4	128,5
LT	100	89	133,4	123,4	106,6	127,3
LU	100	94,7	116,1	85,8	57,4	66,5
HU	100	106,6	114,3	153,4	107,2	123
MT	100	97,5	94,5	90,3	100,9	114,5
NL	100	122,6	121,1	99,1	87,9	116
AT	100	110,3	123,2	119,4	93,8	105,5
PL	100	110,5	134,9	108,9	129,7	153,6
PT	100	104,4	100,2	104,2	100,6	107,4
RO	100	99,3	76,8	114,4	92,4	84,9
SI	100	97,4	109,6	99,1	86,7	92,7
SK	100	122,1	128,9	143,5	110,5	117,1
FI	100	98,5	111,6	93,1	108,6	107,4
SE	100	113,5	135,7	124,2	94,8	111,5
UK	100	103,9	110,8	143,5	126,3	115,9

ΠΗΓΗ : Eurostat

Οι πραγματικές γεωργικές τιμές παραγωγού αυξήθηκαν κατά 4,3% το 2010 σε σύγκριση με το 2009, αντανakλώντας 8,9% και 2% υψηλότερες τιμές των καλλιεργειών και της ζωικής παραγωγής, αντίστοιχα. Εντός του τομέα των καλλιεργειών, οι τιμές αυξήθηκαν για όλες τις ομάδες προϊόντων και συγκεκριμένα πιο έντονα για τους ελαιούχους σπόρους (27,1%), τα δημητριακά (22,5%), τις

πατάτες (+13,1%) και τα φρέσκα λαχανικά (9,0%), εκτός από το ελαιόλαδο (-0,4%) (στοιχεία Eurostat, 2010).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 χωρών είναι μακράν ο μεγαλύτερος παγκοσμίως παίκτης, τόσο των εισαγωγών όσο και των εξαγωγών στην κατηγορία τροφίμων και ποτών. Το άθροισμα των εξαγωγών και των εισαγωγών το 2008 ήταν 149 εκατομμύρια ευρώ, σε σύγκριση με 115 εκατ. ευρώ για το δεύτερο μεγαλύτερο παίκτη στον κόσμο τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η αξία των εξαγωγών της ΕΕ-27 στα τρόφιμα και ποτά αυξήθηκε κατά 10,2% μεταξύ 2007 και 2008, ενώ αντίστοιχα είχαμε και αύξηση στις εισαγωγές κατά 6,1%, κατά την ίδια περίοδο. Το έλλειμμα στο εμπορικό ισοζύγιο τροφίμων και ποτών μειώθηκε σε σχέση με το 2009 και διαμορφώθηκε στα 12 εκατομμύρια ευρώ.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν ο πιο σημαντικός εμπορικός εταίρος για την ΕΕ-27 στις εξαγωγές το 2008. Μαζί, οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Ρωσία αντιπροσώπευαν πάνω από το ένα τέταρτο των εξαγωγών. Στο κομμάτι των εισαγωγών η Βραζιλία με την Αργεντινή, ήταν οι κύριοι εμπορικοί εταίροι, που μαζί αντιπροσωπεύουν πάνω από το ένα πέμπτο των εισαγωγών το 2008 στην ΕΕ-27. Η Γαλλία παρέμεινε ο μεγαλύτερος εξαγωγέας τροφίμων και ποτών της ΕΕ- 27 με περίπου το ένα πέμπτο του συνόλου. Εντούτοις, η μεγαλύτερη αύξηση των εξαγωγών μεταξύ των ετών 2000 - 2008 είχε καταγραφεί από την Εσθονία, τη Ρουμανία, Λιθουανία και κυρίως από τη Λετονία, με αύξηση κατά σχεδόν 35% ετησίως κατά μέσο όρο.

Το εμπορικό έλλειμμα των τροφίμων και ποτών στην ΕΕ-27 αυξήθηκε κατά 67% την περίοδο 2000 και 2008. Ειδικότερα στα ελλείμματα στα ψάρια και μαλακόστρακα καθώς και στα λαχανικά και φρούτα καταγράφονται μεγάλες αυξήσεις κατά τη διάρκεια της περιόδου.

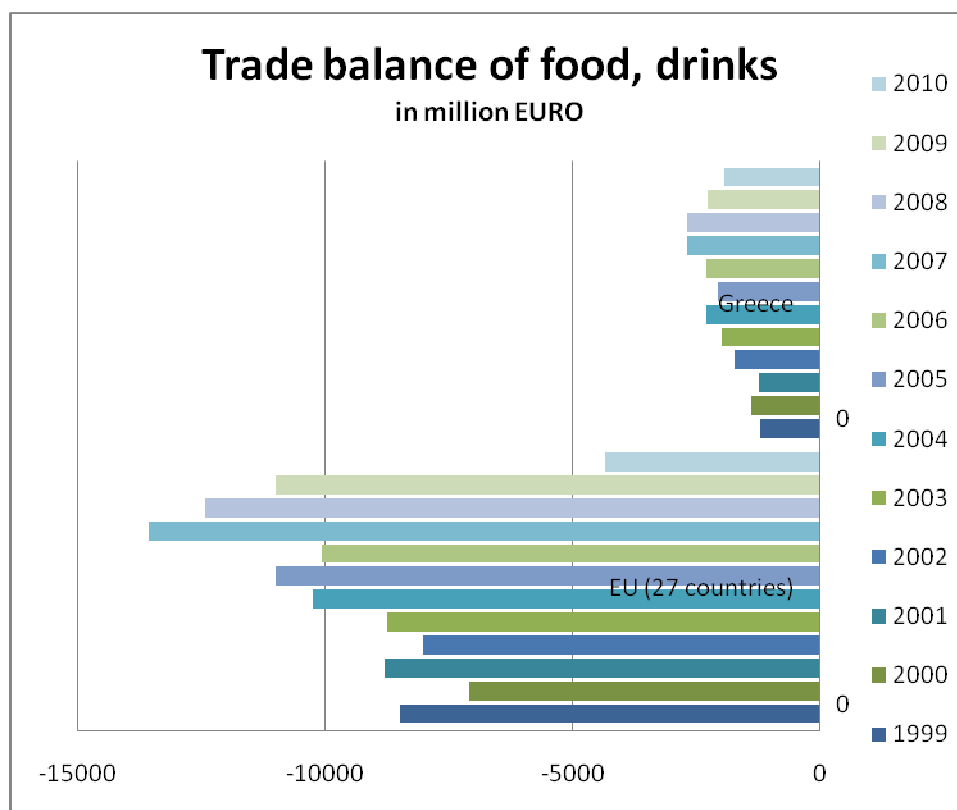
Ο δεύτερος μεγαλύτερος παίκτης παγκοσμίως, οι Ηνωμένες Πολιτείες, παρουσίασε επίσης έλλειμμα για το εμπόριο τροφίμων και ποτών το 2007, ενώ στη Ιαπωνία καταχωρείται το μεγαλύτερο έλλειμμα στη χώρα ύψους περίπου 35 δισ. € (στοιχεία της Eurostat).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2 : Εμπορικό ισοζύγιο τροφίμων και ποτών στην ΕΕ-27
(αξία σε εκατομμύρια ευρώ)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU - 27	-8489	-7103	-8804	-8039	-8765	-10262	-11012	-10067	-13588	-12448	-11006	-4365
Greece	-1226	-1393	-1240	-1744	-1984	-2294	-2060	-2298	-2705	-2699	-2275	-1948

ΠΗΓΗ : Eurostat (tet0005)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.2 : Από προηγούμενο πίνακα 2.2

ΠΗΓΗ : Eurostat (tet0005)

Το 2008, οι εξαγωγές και οι εισαγωγές τροφίμων και ποτών αντιστοιχούσαν με το ίδιο ποσοστό (5,20%) επί των συνολικών εξαγωγών και εισαγωγών της ΕΕ-27. Τα φρούτα και λαχανικά συμμετείχαν στις συνολικές εξαγωγές και εισαγωγές της ΕΕ την ίδια περίοδο, κατά 0,6 % και 1,3 % αντίστοιχα.

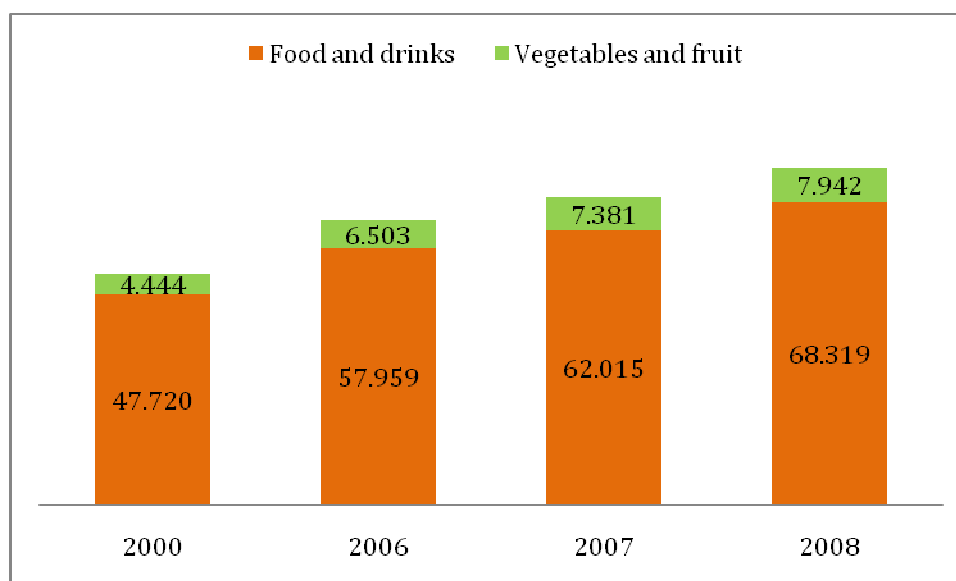
ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3: Εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ-27 σε τρόφιμα και ποτά, καθώς και στην κατηγορία φρούτων-λαχανικών (αξίες σε εκατ. ευρώ)

	2000	2006	2007	2008	Average annual increase 2000-2008 (%)	Share in total food and drinks 2008 (%)	Share in total EU trade 2008 (%)
EXPORTS	47.720	57.959	62.015	68.319	4,60%	100%	5,20%
Vegetables and fruit	4.444	6.503	7.381	7.942	7,50%	11,60%	0,60%
IMPORTS	54.823	67.922	75.576	80.203	4,90%	100%	5,20%
Vegetables and fruit	13.813	18.604	20.495	20.703	5,20%	25,80%	1,30%
TRADE BALANCE	-7.103	-9.963	-13.561	-11.884			
Vegetables and fruit	-9.369	-12.101	-13.114	-12.761			

ΠΗΓΗ : Eurostat

Την περίοδο 2000-2008 οι εξαγωγές τροφίμων και ποτών στην ΕΕ αυξήθηκαν κατά 4,6%, ενώ αντίστοιχα, η μέση ετήσια αύξηση των εισαγωγών για τον κλάδο τροφίμων και ποτών ήταν 4,9%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.3 : Οι Εξαγωγές τροφίμων και ποτών, καθώς και των φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27, 2000-2008 (αξίες σε εκατ. Ευρώ)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.4 : Οι Εισαγωγές τροφίμων και ποτών, καθώς και των φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27, 2000-2008 (αξίες σε εκατ. Ευρώ)

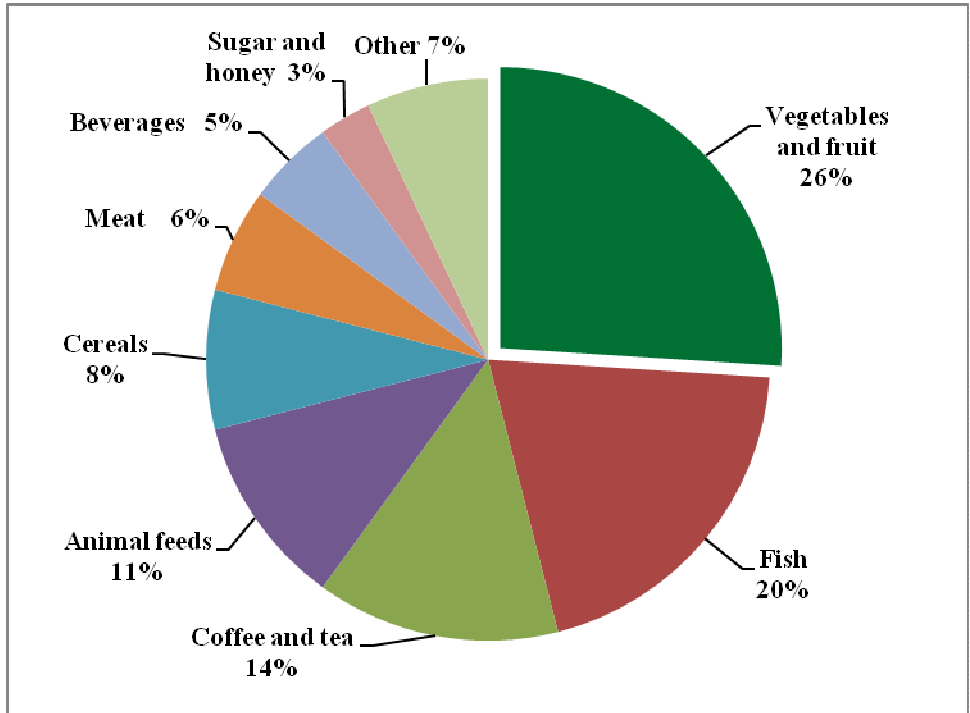

Τα λαχανικά και τα φρούτα με ποσοστό 26% (αξία εισαγωγών στα 20.703 εκατ. €), καθώς και τα ψάρια με ποσοστό 20% (16.082 εκατ. €), ήταν με διαφορά οι δύο μεγαλύτερες ομάδες προϊόντων, για την ΕΕ-27 στις εισαγωγές τροφίμων το έτος 2008. Ωστόσο, το μεγαλύτερο ποσοστό αύξησης σε εισαγωγών μεταξύ 2000 και 2008 καταγράφηκε για τα δημητριακά και παρασκευάσματα δημητριακών (+14,2%).

Στο εξωτερικό εμπόριο της ΕΕ-27, τα φρούτα και τα λαχανικά κατείχαν το 12% επί των εξαγωγών τροφίμων και ποτών το 2008. Οι εξαγωγές λαχανικών και φρούτων παρουσίασαν σημαντικό μέσο ετήσιο ρυθμό αύξησης κατά την περίοδο 2000-2008 (+7,5%), αλλά αυτό αντισταθμίζεται σε μεγάλο βαθμό από την μεγάλη αύξηση των εισαγωγών τους (+5,2%), η οποία οδήγησε σε αύξηση του ελλείμματος για αυτή την ομάδα προϊόντων και ανήλθε το 2008 στα 12.761 εκατ. ευρώ.

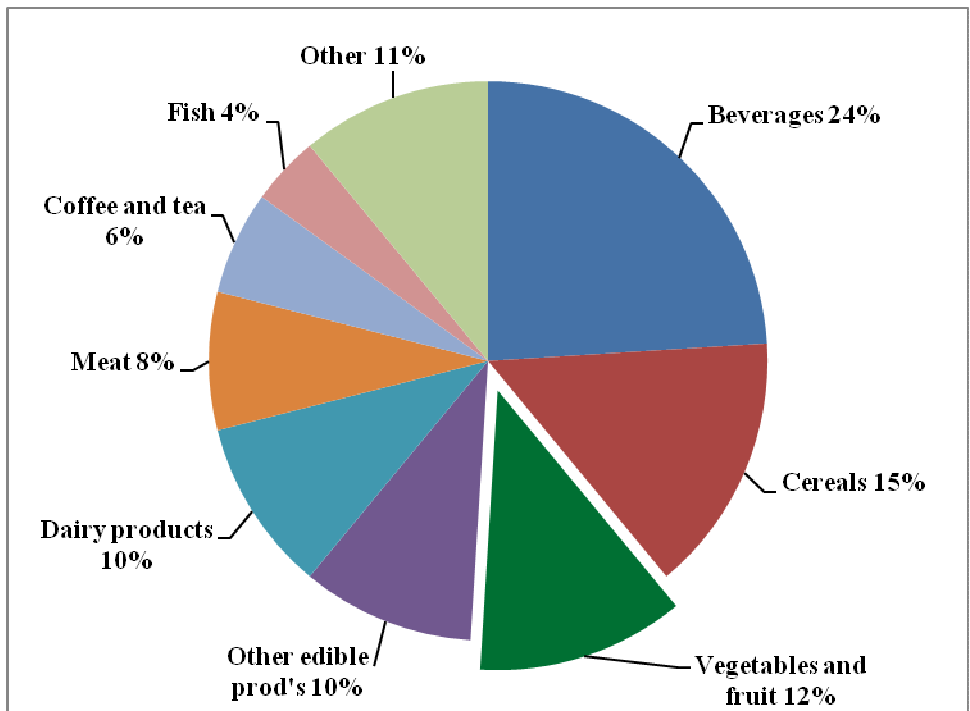
Στις δύο μεγαλύτερες ομάδες, λαχανικά και φρούτα καθώς και ψάρια και μαλακόστρακα, οι εισαγωγές τους συγκέντρωσαν το ένα τέταρτο και το ένα πέμπτο αντίστοιχα, των συνολικών εισαγωγών τροφίμων και ποτό καθ 'όλη την περίοδο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.5 : Εξωτερικό εμπόριο της EU-27, οι **εισαγωγές** τροφίμων και ποτών, ανά κατηγορία προϊόντων, έτους 2008 (% of total value)

ΠΗΓΗ : Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.6 : Εξωτερικό εμπόριο της EU-27, οι **εξαγωγές** τροφίμων και ποτών, ανά κατηγορία προϊόντων, έτους 2008 (% of total value)

Ενώ τα λαχανικά και τα φρούτα αποτελούν το ένα όγδοο των εξαγωγών της ΕΕ-27 το 2008, πραγματοποίησαν πάνω από το ένα τέταρτο των συνολικών εισαγωγών των τροφίμων και ποτών.

Πάνω από το ήμισυ αυτών των εισαγωγών αποτελείτο από νωπά ή αποξηραμένα φρούτα και ξηρούς καρπούς, ενώ το ένα έκτο των εισαγωγών αφορά τα φρέσκα και κατεψυγμένα λαχανικά.

Η Τουρκία κατέχει μια υπερισχύουσα θέση στις εξαγωγές της προς την ΕΕ-27 από φρούτα και ξηρούς καρπούς καθ' όλη την περίοδο, ακολουθούμενη από τις Ηνωμένες Πολιτείες, τη Βραζιλία και τη Νότιο Αφρική. Οι Κάτω Χώρες, η Ιταλία και η Ισπανία μαζί αντιπροσωπεύουν μόλις πάνω από το ήμισυ των λαχανικών και των εξαγωγών φρούτων το 2008.

Το 2010, οι εξαγωγές γεωργικών προϊόντων της ΕΕ-27 όσον αφορά την αξία, ανήλθε στα 90 δισ. ευρώ, εκ των οποίων περίπου 64% αφορούσαν τα τελικά μεταποιημένα προϊόντα. Η αξία των κοινοτικών γεωργικών εξαγωγών αυξήθηκε κατά 21% σε σχέση με 2009, με την ισχυρότερη αύξηση να καταγράφεται για τα προϊόντα των βασικών προϊόντων (+31%).

Οι ΗΠΑ παραμένουν ο κύριος προορισμός των γεωργικών προϊόντων: οι εξαγωγές της ΕΕ το 2010 έφθασαν σε αξία 13.500 εκατομμύρια ευρώ (+14%). Οι εξαγωγές προς τη Ρωσία το 2010 σημείωσαν αύξηση (+32%), με την αξία των εξαγωγών να κυμαίνεται στα 9.000 εκατομμύρια ευρώ.

Η Ελβετία παραμένει ο τρίτος κυριότερος προορισμός της ΕΕ-27 για τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων με αξία πάνω από 6 δισ. ευρώ (+9%). Ο τέταρτος πιο σημαντικός προορισμός για τις εξαγωγές της ΕΕ είναι η Ιαπωνία με αξία κοντά στα 4,5 δισ ευρώ, και ακολουθεί η Κίνα, για την οποία οι εξαγωγές της ΕΕ έχουν αυξηθεί κατά 50% σε σχέση με το 2009 φθάνοντας τα 3,2 δισ. ευρώ.

Όσο αφορά τις εισαγωγές τροφίμων και ποτών της ΕΕ-27, η Βραζιλία και η Αργεντινή ήταν οι βασικότεροι εμπορικοί εταίροι με 9,2 δισ και 7,2 δισ ευρώ αντίστοιχα. Ακολουθεί η ΗΠΑ (5,9 δισ), η Κίνα (3,6 δισ) και η Τουρκία 3,2 δισ ευρώ (στοιχεία της Eurostat).

2.2. Στοιχεία της Ελληνικής γεωργίας

Τα γενικά χαρακτηριστικά της ελληνικής γεωργίας διαμορφώνονται από μια σειρά φυσικών και διαρθρωτικών παραγόντων: το ξηρό κλίμα το οποίο συνήθως επιτείνεται από μακρές περιόδους ξηρασίας, το μικρό μέγεθος και ο κατακερματισμός των γεωργικών μονάδων, το μεγάλο ποσοστό ορεινών, προβληματικών και νησιωτικών περιοχών (201.000 εκμεταλλεύσεις στις ορεινές, 147.000 γεωργικές εκμεταλλεύσεις στις προβληματικές και 168.500 στις νησιωτικές αγροτικές περιοχές) (στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ).

Το ποσοστό της γεωργικής γης επί του συνόλου της εκτάσεως (δενδροκομία και αρόσιμες εκτάσεις) στην Ελλάδα (30%) είναι μικρό σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΕ. Η Γερμανία με ποσοστό περίπου 79% καταλαμβάνει την πρώτη θέση στην Ευρώπη αλλά και σε ολόκληρο τον κόσμο (Επιτροπής Τ., 2005).

Στην Ελλάδα φαίνεται ότι υπάρχει μια ευελιξία ως προς την επιλογή εκτατικότερων και χαμηλών εισροών, καλλιεργειών. Η κατάσταση που την χαρακτηρίζει, δείχνει επί των πλείστον ιδιόκτητη γη, χαμηλές επενδύσεις στον κλάδο και άμισθη οικογενειακή εργασία. Όλα αυτά συμβάλλουν στο χαμηλό ποσοστό εμφάνισης μεγάλων δαπανών στο κόστος παραγωγής των αγροτικών προϊόντων, που σε συνδυασμό με την αξία που ενσωματώνουν τα μεσογειακά προϊόντα, παρέχουν κάποια περιθώρια αντοχής στην ελληνική γεωργία (ΚΕΠΕ, Παχάκη Κ., 2006). Η αναγνωρισμένη αξία των ελληνικών προϊόντων και η ενσωμάτωση σε αυτή των λαμβανόμενων επιχορηγήσεων, δίνουν μια υψηλή ακαθάριστη προστιθέμενη αξία ανά μονάδα χρησιμοποιούμενης γης και ένα εισόδημα ανά ετήσια μονάδα εργασίας που φθάνει περίπου στο 70% του μέσου κοινοτικού (European Commission, Agricultural Sit., 2004).

Ο αγροτικός τομέας είναι σημαντικός τόσο από οικονομικής πλευράς, αφού συμμετέχει στο Εθνικό Ακαθάριστο Προϊόν και στις εξαγωγές, αλλά και από κοινωνικής πλευράς λόγω του μεγάλου αριθμού ατόμων που ασχολούνται με την γεωργία και του ότι στην ύπαιθρο ανήκει το 85% της γεωγραφικής έκτασης της χώρας. Η Ελλάδα καλύπτει μία έκταση 13.196.887 Ha της οποίας το 97,1% χαρακτηρίζονται ως αγροτικές περιοχές (73,9% κυρίως αγροτικές και 23,2% ενδιάμεσες αγροτικές) σύμφωνα με τα κριτήρια του ΟΟΣΑ (πυκνότητα πληθυσμού

κάτω των 150 κατοίκων ανά km², περιοχή NUTS III) στις οποίες κατοικούν περίπου τα 2/3 του συνολικού πληθυσμού της χώρας (64,4%).

Η σημασία του γεωργικού τομέα για την οικονομία της Ελλάδας, όπως και στα περισσότερα κράτη μέλη της ΕΕ, ακολουθεί μια πτωτική πορεία. Η τάση αυτή απεικονίζεται διαχρονικά από το 2001 έως και σήμερα από την μείωση του ποσοστού συμμετοχής του παραγόμενου εγχώριου προϊόντος από τον γεωργικό τομέα στο συνολικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Η ελάττωση της ποσοστιαίας συμμετοχής της γεωργίας στα μακροοικονομικά μεγέθη είναι αναμενόμενη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4 : Το ποσοστό συμμετοχής της ελληνικής γεωργίας στο ΑΕΠ

ΕΛΛΑΔΑ	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
% συμμετοχή της γεωργίας στο ΑΕΠ	5,9	5,5	5,1	4,6	4,4	3,4	3,1	2,8	2,9	2,9

ΠΗΓΗ: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.7 : Από προηγούμενο πίνακα 2.4

Η πορεία των μακροοικονομικών μεγεθών είναι συνάρτηση των αναδιαρθρώσεων που συνέβησαν εντός του γεωργικού τομέα τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας. Σύμφωνα με σχετική εργασία της ΕΣΥΕ (2004), οι αναδιαρθρώσεις συντελέστηκαν μέσα από την μείωση της συνολικής και της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης και

της σημαντικής αύξησης (+58,4%) των γεωργικών εκτάσεων που δεν καλλιεργούνται, την μείωση του συνολικού αριθμού εκμεταλλεύσεων (-5,2%), τη μείωση του οικογενειακού εργατικού δυναμικού σε άτομα (-8,5%) και σε ημέρες απασχόλησης (-19,9%), την μείωση των αρχηγών εκμεταλλεύσεων που απασχολούνται αποκλειστικά στη γεωργία (-2,7%) και την πολλαπλάσια μείωση που αφορούσε τα υπόλοιπα μέλη του οικογενειακού εργατικού δυναμικού και την αύξηση της μέσης ηλικίας των αρχηγών εκμεταλλεύσεων στα 57 έτη. Οι νέες συνθήκες, του αυξανόμενου ανταγωνισμού και των αποσυνδεδεμένων ενισχύσεων, που ελαττώνουν μέχρι καταργήσεως τα κίνητρα για συνέχιση της παραγωγής, εντείνουν τη τάση αποχώρησης ενός μέρους των παραδοσιακών κατόχων εκμεταλλεύσεων από την ελληνική γεωργία. Ο κίνδυνος συρρίκνωσης του κλάδου είναι ορατός και οι επόμενες πολιτικές κινήσεις πρέπει να αποτρέψουν την κατάρρευση του γεωργικού τομέα, τη στιγμή που και οι άλλοι παραγωγικοί της κλάδοι βρίσκονται υπό πίεση και υποχωρούν.

Η διαχρονική εξέλιξη των ελληνικών εξαγωγών γεωργικών προϊόντων παρουσιάζει μια σταθερή πορεία. Από 3,3 δισεκατομμύρια € το 2002, αυξήθηκε σε 4 δις € το 2009 και αντιστοιχεί στο 27,78% της αξίας εξαγωγών επί του συνόλου των προϊόντων.

Αναφορικά με την εικόνα του εμπορικού ισοζυγίου αγροτικών προϊόντων της Ελλάδας με όλο τον κόσμο, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία της ΕΛ.ΣΤΑΤ., το εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων της χώρας είναι ελλειμματικό, αποτυπώνοντας την εντεινόμενη απώλεια ανταγωνιστικότητας του τομέα. Μετά την εκτίναξη του ελλείμματος στα 3 δις ευρώ τα έτη 2007 και 2008 από τα 1,9 δις το 2002, εμφανίζει τάσεις ιδιαίτερα σημαντικής συρρίκνωσης από το 2008 και έπειτα, Συγκεκριμένα το 2009, το εμπορικό ισοζύγιο συρρικνώθηκε δραστικά κατά 21,22 % και ανήλθε στα 2,4 δις € και το 2010 σημείωσε περαιτέρω ισχυρή μείωση κατά 20,81%, διαμορφούμενο στα 1,9 δις €. Η σημαντική αύξηση των εισαγωγών οφείλεται και στην πλήρη απελευθέρωση της εγχώριας αγοράς από διάχυτους περιορισμούς στις εισαγωγές που υπήρχαν έως τα τέλη της δεκαετίας του 1990, αλλά και στην ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησης τα τελευταία έτη.

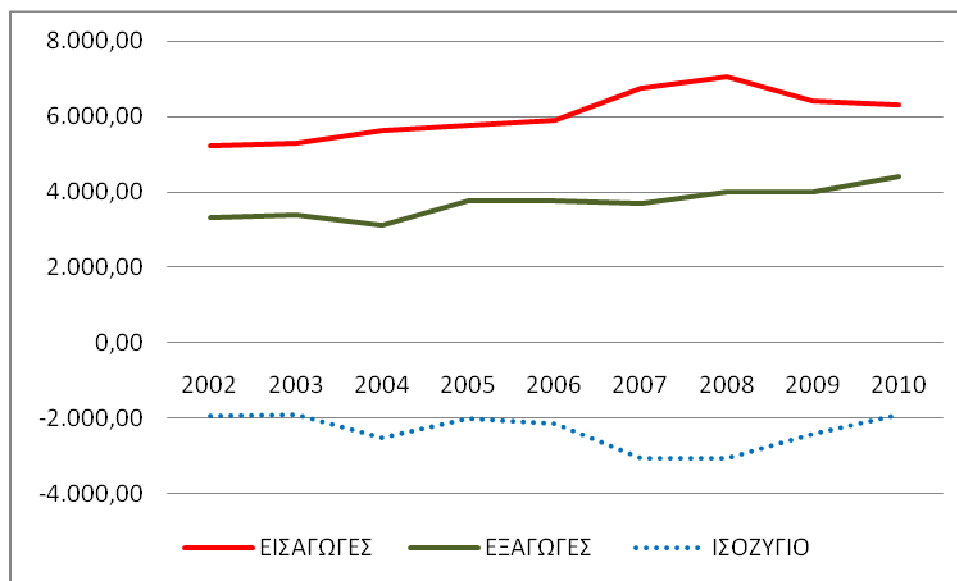
Η θετική αυτή εξέλιξη στο ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων είναι σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της πτώσης των εισαγωγών, η οποία με τη σειρά της οφείλεται και στον περιορισμό της ιδιωτικής κατανάλωσης λόγω της οικονομικής κρίσης που βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη στις μέρες μας.

Η παράλληλη αύξηση που σημείωσαν οι εξαγωγές, σε συνδυασμό την προαναφερθείσα μείωση των εισαγωγών, συντέλεσαν στην σταδιακή συρρίκνωση του ελλείμματος στο εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων. Αναλυτικότερα, μετά την σταθεροποίηση της αξίας των εξαγωγών σε 3,7 δις € στα τρία έτη 2005-2007, οι εξαγωγές κατά τα έτη 2008-2010 σημείωσαν αύξηση κατά 10,28% (πίνακας 2.5).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5 : Εμπορικό ισοζύγιο αγροτικών προϊόντων, ΕΛΛΑΔΑ-ΚΟΣΜΟΣ
(σε εκατ. €, πηγή : ΕΛ.ΣΤΑΤ.)

	ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ (€)	ΕΞΑΓΩΓΕΣ (€)	ΙΣΟΖΥΓΙΟ
2002	5.217,7	3.308,6	-1.909,0
2003	5.298,0	3.407,7	-1.890,3
2004	5.624,7	3.120,8	-2.503,9
2005	5.747,8	3.752,9	-1.994,8
2006	5.889,1	3.753,2	-2.135,9
2007	6.743,2	3.701,7	-3.041,4
2008	7.038,9	3.995,4	-3.043,5
2009	6.396,0	3.998,3	-2.397,6
2010	6.304,6	4.406,1	-1.898,5

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2.8 : Από προηγούμενο πίνακα 2.5

Οι πρόσφατες εξελίξεις στο γεωργικό τομέα δείχνουν μια στασιμότητα στο μέγεθος και τη σύνθεση της παραγωγής και της παραγωγικότητας. (ΚΕΠΕ Μελέτες 59 Λαμπροπούλου Α., 2005). Η αδυναμία προώθησης του εκσυγχρονισμού του τομέα οφείλεται κυρίως στο μεγάλο αριθμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων μικρού μεγέθους (η μέση έκταση των εκμεταλλεύσεων είναι τα 45 στρέμματα, περίπου το ¼ του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης), ο μεγάλος αριθμός των ατόμων που συνεχίζουν να απασχολούνται με τη γεωργία, ενώ το ανθρώπινο δυναμικό είναι μεγάλης ηλικίας (το 60% των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι ηλικίας άνω των 56 ετών) και η πτωτική τάση των επενδύσεων (ιδιωτικών και δημοσίων). Εκτός από τις διαρθρωτικές ελλείψεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, υπάρχουν βασικές θεσμικές και οργανωτικές αδυναμίες που επιδρούν δυσμενώς στην ανάπτυξη του τομέα και αφορούν τις ελλείψεις υποδομών στον κλάδο μεταποίησης και εμπορίας των γεωργικών προϊόντων, καθώς και τις ελλείψεις στην οργάνωση της εμπορίας και της διακίνησης, τόσο στην εγχώρια αγορά, όσο και στις αγορές του εξωτερικού.

Στην ανοιχτή αγορά που διαμορφώνεται σε ευρωπαϊκό και σε διεθνές επίπεδο, η ανάπτυξη των ελληνικών εξαγωγών θεωρείται βασική προϋπόθεση για την πραγματική σύγκλιση με τις οικονομίες των άλλων χωρών – μελών της Ε.Ε. Για την αύξηση των ελληνικών εξαγωγών όμως υπάρχουν εμπόδια γραφειοκρατίας, μεταφορών, αποστάσεων από τις αγορές, κόστους, ποιότητας και τιμής προϊόντος, προώθησης, ανταπόκρισης των εξαγωγέων, καινοτομιών κ.λ.π. Όλα αυτά λίγο – πολύ συνιστούν το μεγάλο και γνωστό πρόβλημα της ανταγωνιστικότητας.

Στη χώρα μας, μεταξύ άλλων, παρουσιάζεται μια αναντιστοιχία της προσφοράς με την εγχώρια και τη διεθνή ζήτηση, με εμμονή σε παραδοσιακά προϊόντα χαμηλής διεθνούς ανταγωνιστικότητας σε ποιότητα και τιμές, και με διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος αγροτικών προϊόντων.

Η ελληνική γεωργία η οποία συνεχίζει να είναι ένας ζωτικός τομέας της εθνικής οικονομίας, έχει να αντιμετωπίσει στο μέλλον συνεχώς αυξανόμενες ανταγωνιστικές συνθήκες και λιγότερη στήριξη.

Τα βασικά προβλήματα της εμπορίας των ελληνικών αγροτικών προϊόντων εστιάζονται στα εξής σημεία :

- α) Η ανταγωνιστικότητα του νωπού προϊόντος, ειδικά σε όρους διεθνούς αγοράς, φαίνεται να είναι σχετικά μειωμένη.
- β) Η τυποποίηση και η συσκευασία, όπως επίσης και η συντήρηση του προϊόντος είναι ελλιπής.
- γ) Υπάρχει συνήθως μεγάλο άνοιγμα ψαλίδας μεταξύ τιμών παραγωγού και τιμών καταναλωτή.
- δ) Υπάρχουν πολλοί φορείς εμπορίας χωρίς κατάλληλη υποδομή και συντονισμό.
- ε) Παρατηρείται ακόμη έλλειψη κατάλληλης εξαγωγικής πολιτικής.

Είναι επιτακτική η ανάγκη ανταγωνιστικότητας της Ελλάδας στην ανοιχτή αγορά και συνειδητοποίησης των πλεονεκτημάτων της τοπικής γεωργίας, αξιοποιώντας όλες τις δυνατότητες που προσφέρονται αλλά και εντείνοντας τις προσπάθειές της να διατηρήσει τη θέση της στις αγορές. Και όλα αυτά σε συνδυασμό με την αλλαγή στάσης που καλλιεργείται στις αναπτυγμένες χώρες στα θέματα υγιεινής διατροφής και την αναγνώριση της σημασίας των ποιοτικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στοιχείων που συνδέονται με την τοπική άσκηση της γεωργίας.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΦΡΟΥΤΑ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΑ

3.1. Παγκόσμια παραγωγή φρούτων και λαχανικών

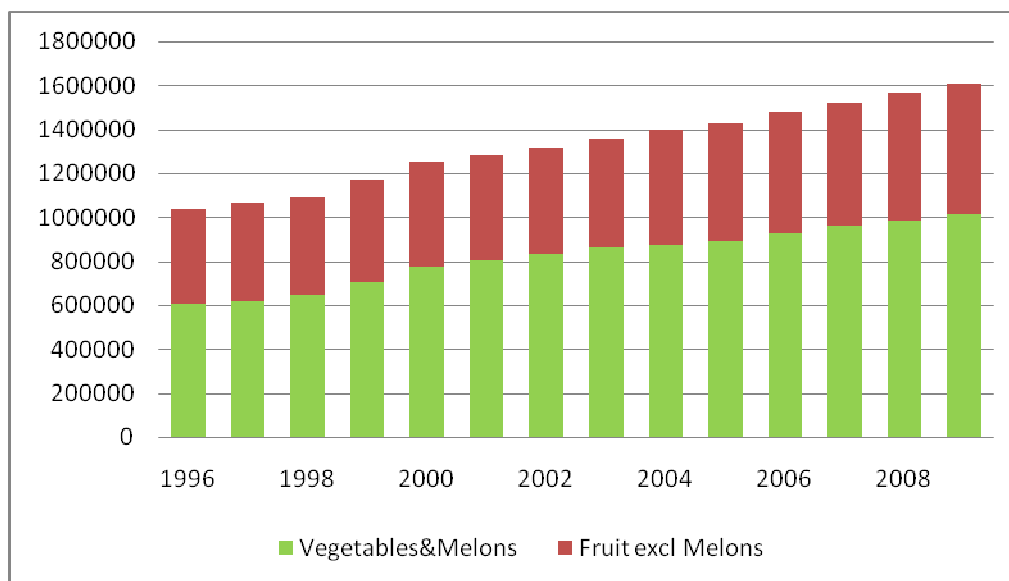
Η παγκόσμια παραγωγή των φρούτων και λαχανικών έχει αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα ο όγκος παραγωγής αυξήθηκε κατά 55% μέσα στο χρονικό διάστημα 1996-2008. Ειδικότερα, η μέση ετήσια μεταβολή δείχνει αύξηση της παραγωγής στα λαχανικά (+4,06%) και στα φρούτα (+2,53%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.1 : Παγκόσμια Παραγωγή φρούτων και λαχανικών την περίοδο 1996-2009 (ποσότητα σε tn)

World	Vegetables & Melons	Average annual increase 1996-2009 (%)	Fruit excl Melons	Average annual increase 1996-2009 (%)	Total Vegetables & Fruits
1996	604.785.339	-	430.290.212	-	1.035.075.551
1997	617.001.483	2,02	446.738.160	3,82	1.063.739.643
1998	649.005.135	5,19	442.215.577	-1,01	1.091.220.712
1999	707.162.659	8,96	464.474.439	5,03	1.171.637.098
2000	776.457.382	9,80	473.556.290	1,96	1.250.013.672
2001	804.141.955	3,57	476.224.573	0,56	1.280.366.528
2002	831.369.224	3,39	484.072.021	1,65	1.315.441.245
2003	861.409.087	3,61	497.840.768	2,84	1.359.249.855
2004	872.936.467	1,34	524.204.367	5,30	1.397.140.834
2005	893.774.804	2,39	531.326.174	1,36	1.425.100.978
2006	928.266.508	3,86	553.760.643	4,22	1.482.027.151
2007	958.807.052	3,29	562.030.213	1,49	1.520.837.265
2008	987.367.787	2,98	580.630.839	3,31	1.567.998.626
2009	1.011.461.754	2,44	594.253.606	2,35	1.605.715.360
M.O.		(4,06 %)		(2,53 %)	

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.1 : Παγκόσμια Παραγωγή φρούτων και λαχανικών την περίοδο 1996-2009 (ποσότητα σε 1000 tn)

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Κατά το έτος 2009 η παγκόσμια παραγωγή φρούτων και λαχανικών ανήλθε σε 1.605 εκατ. τόνους, αυξημένη κατά 2,4% έναντι του 2008, (ΕΕ-27 128 εκατ. τόνοι), εκ των οποίων τα φρούτα αντιπροσώπευε 594 εκατ. τόνους (ΕΕ-27 62 εκατ. τόνοι) και τα λαχανικά για 1.011 εκατ. τόνους (ΕΕ-27 66 εκατ. τόνοι).

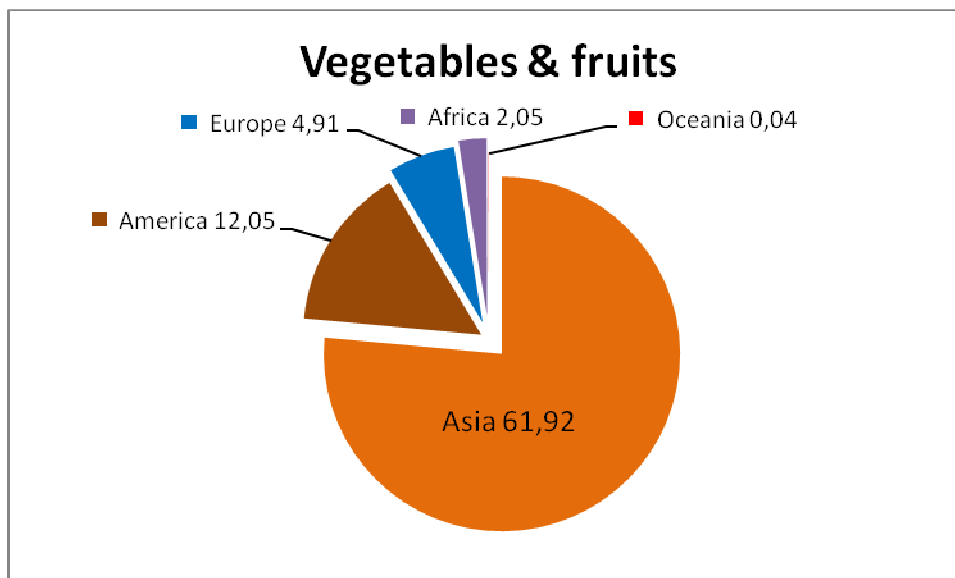
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.2 : Παγκόσμια Παραγωγή φρούτων και λαχανικών 2009 (τόνοι)

WORLD	Fruits (tn)	Vegetables (tn)
Africa	77.699.227	63.684.958
N. America	28.070.777	39.984.052
C. America	27.563.019	14.515.884
S. America	74.088.579	23.559.519
Asia	301.974.569	765.553.216
EU-27	61.555.405	66.121.753
Europe	72.082.421	97.065.200
Oceania	7.057.579	3.444.765
World total (fruits-vegetables)	594.253.606	1.011.461.754

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

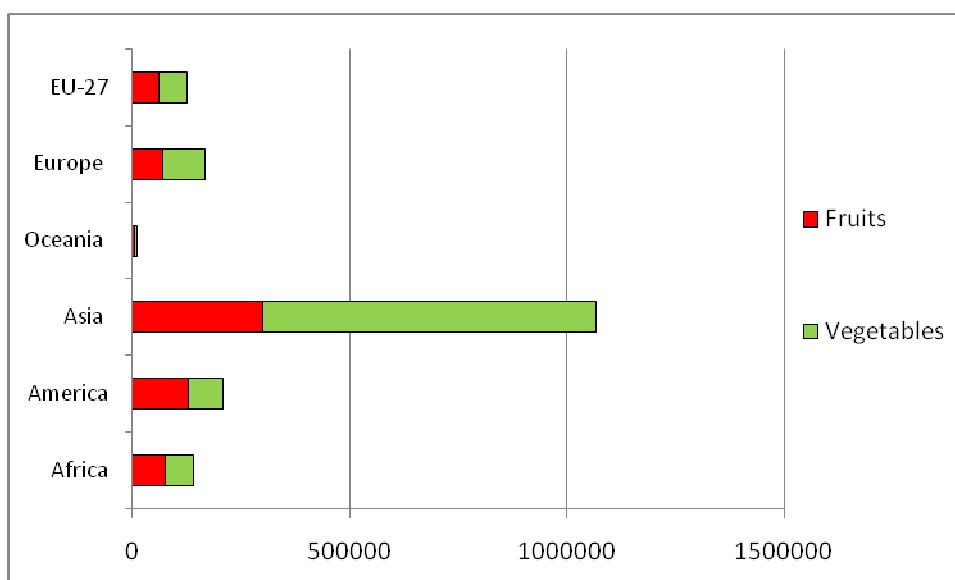
Η Ασία είναι η ήπειρος με την μεγαλύτερη παραγωγή φρούτων και λαχανικών στον κόσμο σε ποσοστό 66% και ακολουθούν η Αμερική 13%, Ευρώπη 10,5%, Αφρική 8,8% και Ωκεανία 0,7%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.2 : % Συμμετοχής στην παγκόσμια παραγωγή, 2009

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3 : Από προηγούμενο πίνακα 3.2

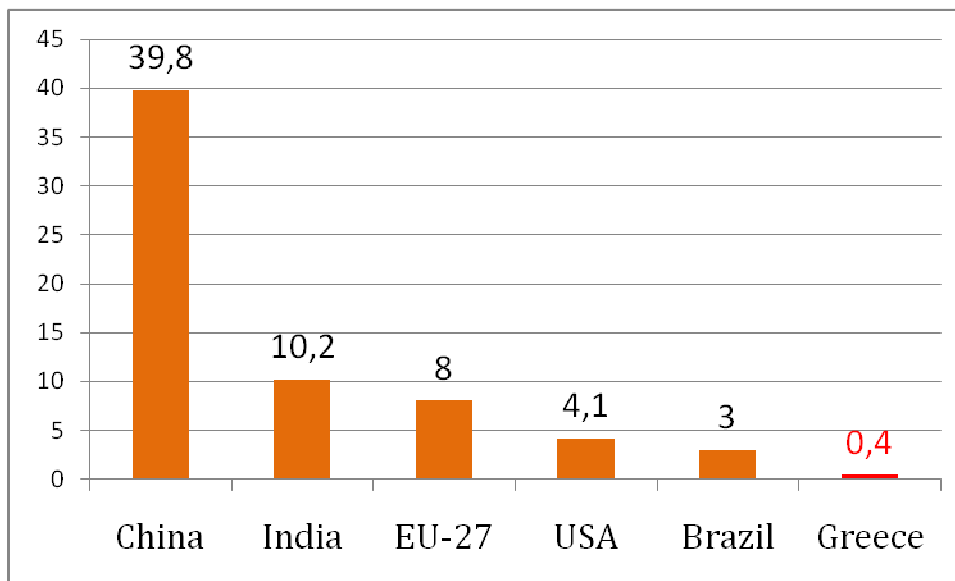

Ο μεγαλύτερος παραγωγός χώρα είναι η Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας (40%), με την Ινδία δεύτερη στην κατάταξη (10%). Και οι δύο αυτές χώρες αντιπροσωπεύουν το μισό της παγκόσμιας παραγωγής και ακολουθούν η Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 χωρών (8%), η ΗΠΑ (4%) και η Βραζιλία με 3%.

Πολλές χώρες όπως η Κίνα έχουν αυξήσει σημαντικά την παραγωγή τους σε καρπούς. Χώρες της Λατινικής Αμερικής (Βραζιλία και Αργεντινή) έχουν επεκτείνει το δίκτυο πώλησης σε αρκετά μέρη του κόσμου, συμπεριλαμβανομένων και των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Στο διεθνές εμπόριο φρούτων και λαχανικών εφαρμόζονται σύγχρονες τάσεις οι οποίες αφορούν συνένωση των ανεξάρτητων μονάδων, καθετοποιημένη ενοποίηση που εφαρμόζεται ανάμεσα σε παραγωγούς, εμπόρους και αγοραστές, εφαρμογή μοντέρνων τεχνολογιών επικοινωνίας, νέες τεχνολογικές δυνατότητες στη συντήρηση και τη μεταφορά των προϊόντων, καθώς και η συμβολιακή παραγωγή.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.3. : % Συμμετοχής χωρών στην παγκόσμια παραγωγή, 2009

Οι κυριότερες εξαγωγικές χώρες στην Ευρώπη είναι η Ισπανία, Ολλανδία, Ιταλία Γαλλία και Γερμανία, στην Αμερική η Η.Π.Α., το Μεξικό και ο Καναδάς και στην ασιατική ήπειρο η Κίνα και η Τουρκία.

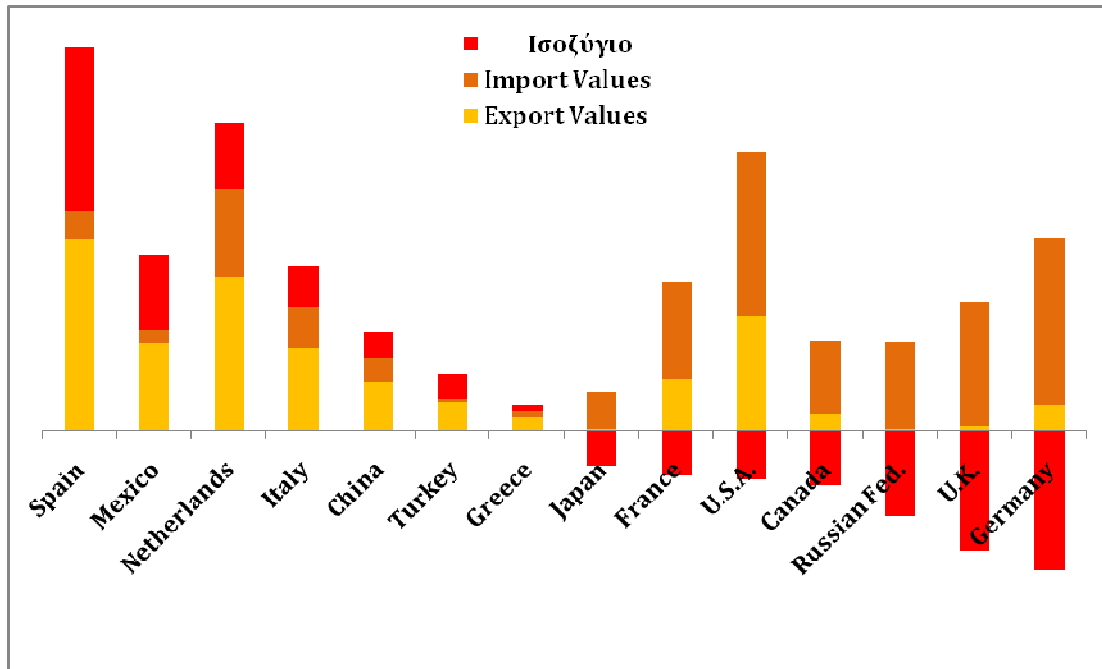
Η κατανάλωση των φρούτων και λαχανικών, σε παγκόσμιο επίπεδο, επίσης αυξάνεται. Μόνο το ένα τέταρτο του παγκόσμιου πληθυσμού έχει φθάσει σε επίπεδο που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως επίπεδο κορεσμού (Μαγκανάρη Φ., 1997). Η

οικονομική ανάπτυξη κυρίως σε χώρες με μέσο κατά κεφαλή εισόδημα σε Ασία, Αφρική, Λατινική Αμερική και Ευρώπη, έχει οδηγήσει σε αύξηση της κατά κεφαλή κατανάλωσης. Στις αναπτυγμένες χώρες της Δυτικής Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής, η κατανάλωση οπωροκηπευτικών είναι ήδη υψηλή και εκτιμάται ότι λόγω της παρατηρούμενης τάσης διαφοροποίησης της διατροφής με την κατανάλωση ευρύτερης ποικιλίας φρούτων και λαχανικών, θα υπάρξει ενίσχυση της ζήτησης και στις χώρες αυτές. Επίσης είναι σημαντική η αύξηση της ζήτησης για προϊόντα υψηλής ποιότητας, με ουσιαστικό παράγοντα την διασφάλιση της υγείας του καταναλωτή (μιλάμε για βιολογικά προϊόντα και προϊόντα ολοκληρωμένης διαχείρισης).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.3. : Οι κυριότερες εισαγωγικές – εξαγωγικές χώρες (1000\$) έτους 2008

	Export Values	Import Values	Ισοζύγιο
Russian Fed.	71.030	5.132.680	-5.061.650
Turkey	1.665.041	148.181	1.516.860
Mexico	5.172.667	737.246	4.435.421
Canada	1.034.414	4.305.628	-3.271.214
Japan	110.066	2.162.890	-2.052.824
China	2.914.277	1.323.625	1.590.652
U.S.A.	6.782.236	9.688.589	-2.906.353
France	3.042.567	5.722.747	-2.680.180
Germany	1.574.570	9.778.765	-8.204.195
Greece	779.605	374.551	405.054
U.K.	259.449	7.322.637	-7.063.188
Italy	4.854.374	2.400.738	2.453.636
Netherlands	9.084.614	5.138.272	3.946.342
Spain	11.307.357	1.685.679	9.621.678
EE-27	39.078.216	47.835.445	-8.757.229

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.4. : Από προηγούμενο πίνακα 3.3

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Οι προηγμένες χώρες του πλανήτη παρουσιάζουν ελλειμματικό ισοζύγιο, αφού το υψηλό βιοτικό επίπεδο και η στροφή των καταναλωτών για υγιεινή διατροφή επιτρέπει τις αθρόες εισαγωγές φρούτων και λαχανικών.

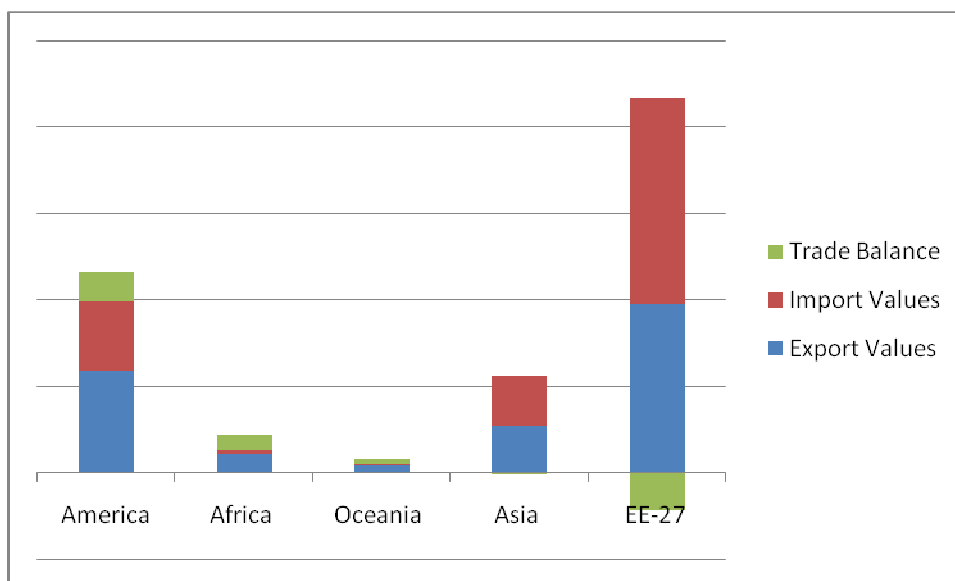
Με εξαίρεση την Κίνα, την Ινδία και τις πρώην χώρες της Σοβιετικής Ένωσης, οι μεγάλες χώρες παραγωγοί είναι και μεγάλες χώρες εξαγωγείς. Η ΕΕ αποτελεί τον μεγαλύτερο σε αξία εξαγωγέα και τον μεγαλύτερο εισαγωγέα στο τομέα των φρούτων και λαχανικών με συνολικό όγκο συναλλαγών που αγγίζει τα 86.913 εκατομμύρια \$ το 2009. Η Ευρωπαϊκή αγορά παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τους εξαγωγικούς φορείς, αφού εξυπηρετεί καταναλωτές με υψηλή αγοραστική δυνατότητα.

Οι σημαντικότερες ζώνες εισαγωγής είναι η Β. Αμερική, η Δ. Ευρώπη και ορισμένα πετρελαιοπαραγωγά κράτη, στα οποία έχουν προστεθεί η Νοτιοανατολική Ασία και η Άπω Ανατολή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.4. : Αξία Εισαγωγών – Εξαγωγών φρούτων & λαχανικών σε παγκόσμιο επίπεδο, 2009 (1000\$)

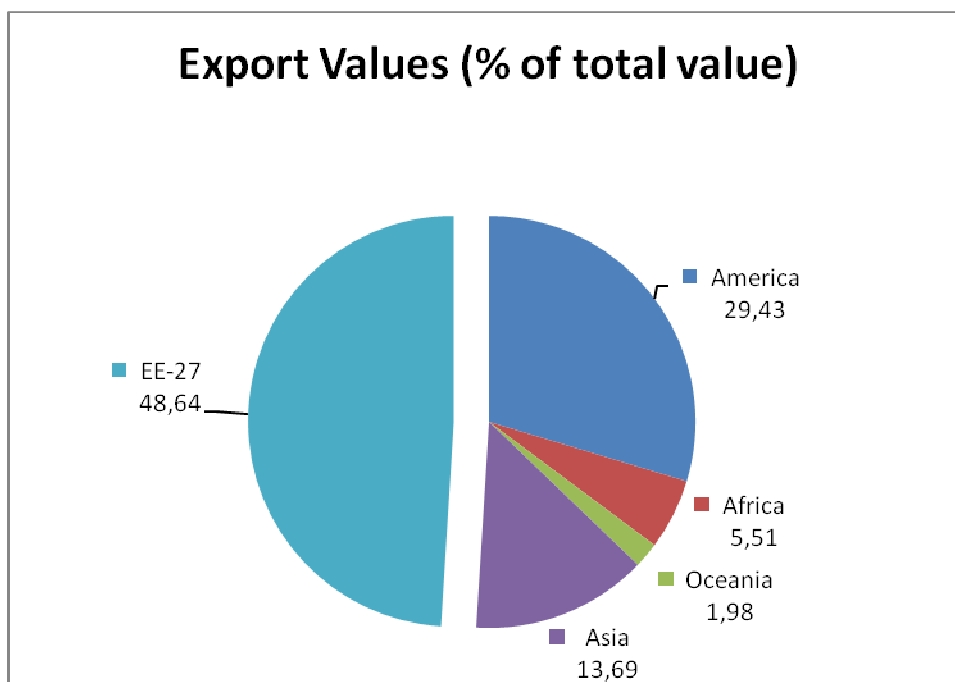
	Export Values	Import Values	Trade Balance
Africa	4.425.121	706.306	3.718.815
N. America	7.816.650	14.003.298	-6.186.648
C. America	7.917.271	983.658	6.933.613
S. America	7.909.127	1.011.822	6.897.305
Asia	11.002.224	11.418.138	-415.914
Oceania	1.589.958	399.537	1.190.421
EE-27	39.078.216	47.835.445	-8.757.229
World	80.337.923	85.136.280	

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.5. : Από προηγούμενο πίνακα 3.4

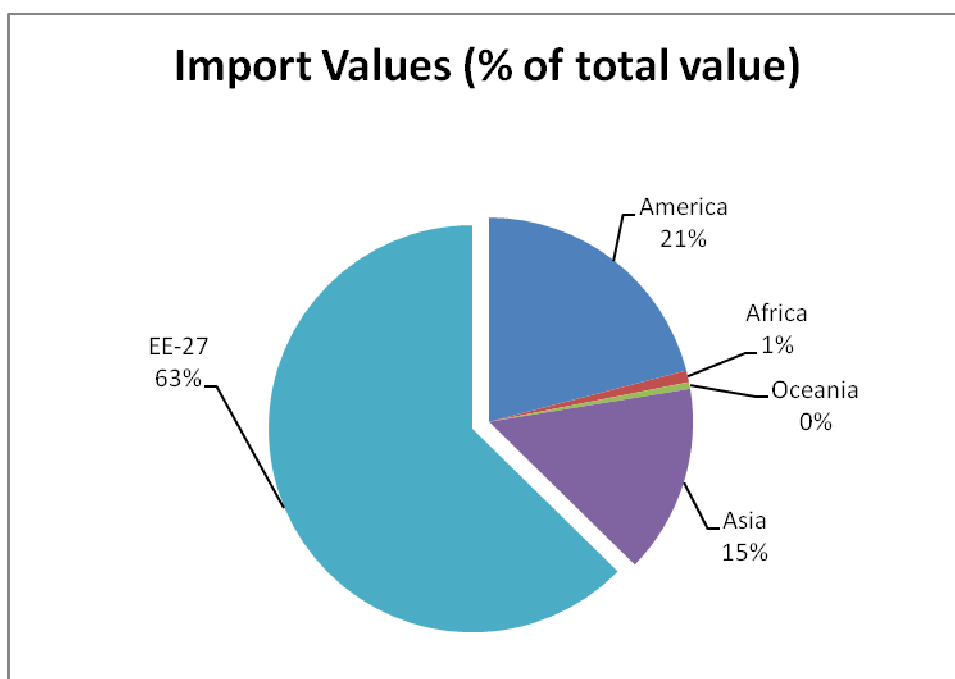

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.6. : % Συμμετοχής αξίας εξαγωγών φρούτων και λαχανικών, 2009

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7. : % Συμμετοχής αξίας εισαγωγών φρούτων και λαχανικών, 2009

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

3.2. Η Παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27

Το εύκρατο κλίμα της Κοινότητας και η μεγάλη διαφοροποίησή του από περιοχή σε περιοχή εξηγούν το πλήθος των φρούτων και λαχανικών που παράγονται. Τουλάχιστον 19 είδη φρούτων, 5 είδη εσπεριδοειδών και περίπου 30 είδη λαχανικών καλύπτουν το 90% της Κοινοτικής παραγωγής.

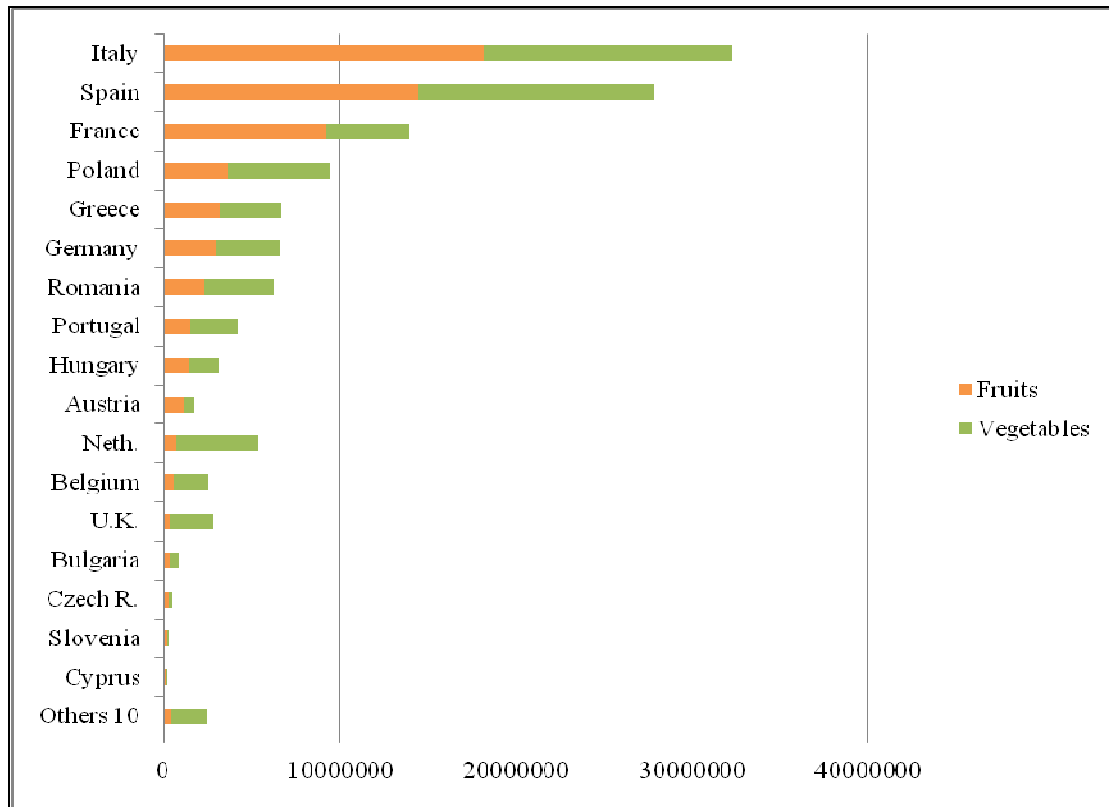
Ο τομέας των φρούτων & λαχανικών (F & V) είναι υπεύθυνος για το 17% της συνολικής γεωργικής παραγωγής της ΕΕ σε όρους αξίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.5. : Η Παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27 έτους 2009 (tn)

EE 27	Vegetables(tn)	Fruits (tn)	TOTAL
Austria	594.639	1.156.023	1.750.662
Belgium	1.961.703	635.300	2.597.003
Bulgaria	502.702	405.897	908.599
Cyprus	115.287	181.339	296.626
Czech R.	241.590	304.272	545.862
France	4.750.337	9.249.565	13.999.902
Germany	3.661.797	2.960.183	6.621.980
Greece	3.465.897	3.213.060	6.678.957
Hungary	1.644.929	1.452.345	3.097.274
Italy	14.187.500	18.151.070	32.338.570
Neth.	4.633.914	772.040	5.405.954
Poland	5.782.153	3.685.225	9.467.378
Portugal	2.710.774	1.504.556	4.215.330
Romania	3.902.411	2.322.974	6.225.385
Slovenia	85.016	240.493	325.509
Spain	13.416.620	14.466.435	27.883.055
U.K.	2.432.622	409.678	2.842.300
Others 10 countries	2.031.862	444.950	2.476.812

ΠΗΓΗ : FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.7. : Από προηγούμενο πίνακα 3.5.

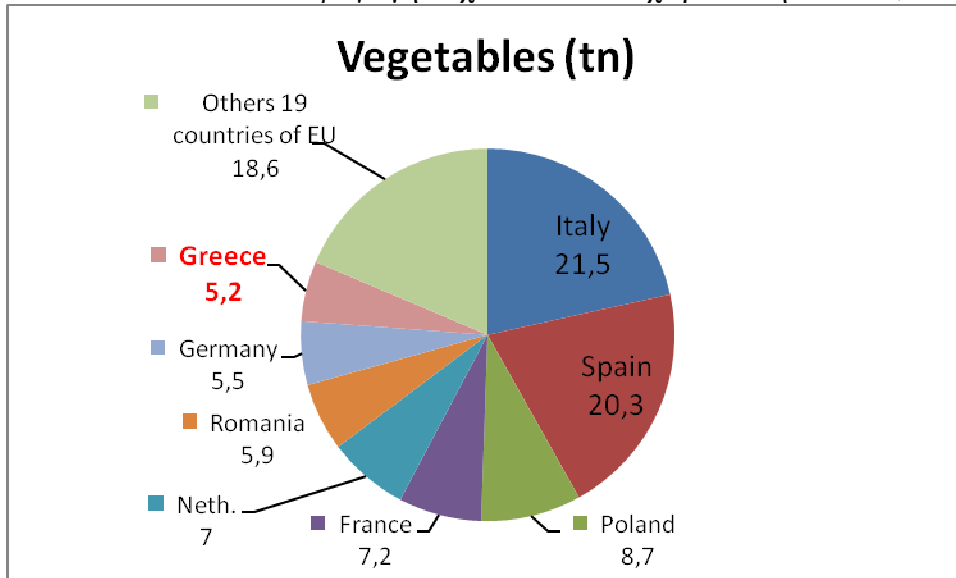

Η Ελλάδα βρίσκεται ανάμεσα στις πέντε πρώτες χώρες της ΕΕ-27 στην πρωτογενή παραγωγή φρούτων και λαχανικών σε ποσοστό 5,23% επί του συνολικού παραγόμενου προϊόντος στο ευρωπαϊκό έδαφος των 27 χωρών. Οι παραδοσιακές χώρες του Νότου η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία είναι πρωταθλητές στην παραγωγή φρούτων και λαχανικών με ποσότητες που αγγίζουν τους 32, 28 & 14 εκατομμύρια τόνους αντίστοιχα. Ακολουθούν η Πολωνία με 9,5 εκατ. τόνους, η Ελλάδα, η Γερμανία καθώς και η Ρουμανία.

Η παραγωγή παρουσιάζει σαφείς αυξητικές τάσεις. Η αύξηση αυτή της παραγωγής, μεγαλύτερη από την αύξηση των καλλιεργούμενων εκτάσεων, οφείλεται κυρίως στην αύξηση των αποδόσεων. Η σταδιακή εντατικοποίηση των καλλιεργειών με λιπάνσεις, η άρτια άρδευση, το βελτιωμένο γενετικό υλικό των σπόρων, το σύστημα των πυκνών φυτεύσεων και τα σύγχρονα αγροτικά μηχανήματα και εγκαταστάσεις, έχουν οδηγήσει σε υψηλή απόδοση και σε μείωση του χρόνου που μεσολαβεί από την φύτευση έως την πρώτη συγκομιδή (Μέργος Γ., 1997).

Στην κατηγορία των λαχανικών η Ιταλία και η Ισπανία προηγούνται με ποσοστά 21,5% και 20,3% επί του συνόλου των παραγόμενων λαχανικών στην ΕΕ-27 το 2009.

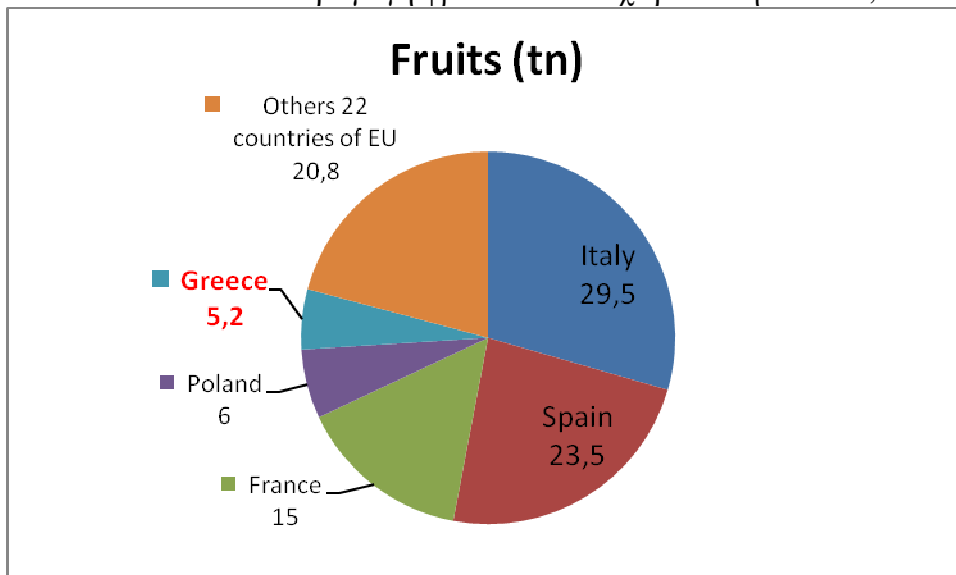
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.8. : Η Παραγωγή λαχανικών σε % χωρών στην EU-27, 2009

Ακολουθούν η Πολωνία (8,7%), η Γαλλία (7,2%), η Ολλανδία (7%), η Ρουμανία (5,9%), η Γερμανία (5,5%), η Ελλάδα (5,2%) και οι υπόλοιπες χώρες της ΕΕ με 18,6%.

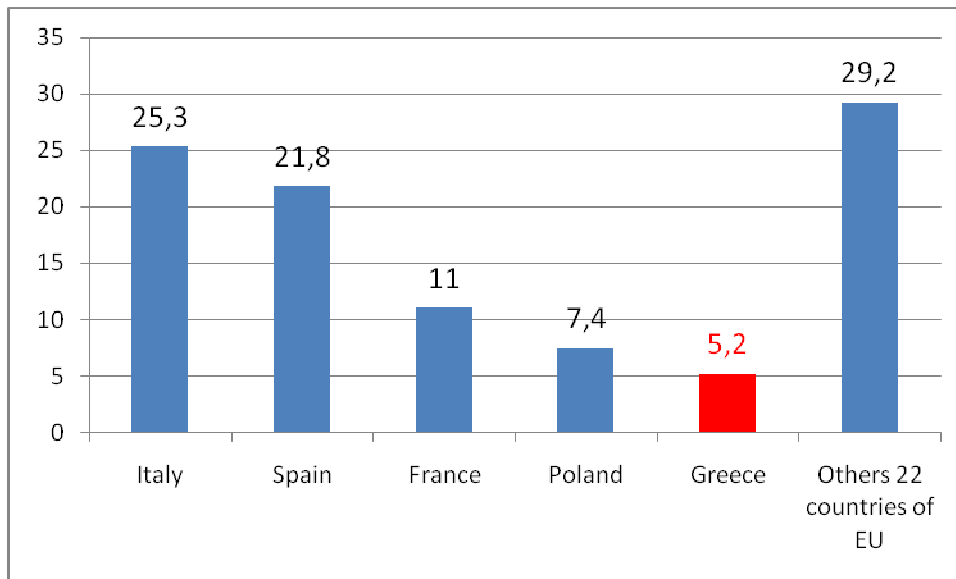
Στην κατηγορία των φρούτων η παραγωγή, κατά το έτος 2009, κατανέμεται στην Ιταλία (29,5%), Ισπανία (23,5%), Γαλλία (15%), Πολωνία (6%), η Ελλάδα (5,2%) και η υπόλοιπη ΕΕ με 20,8%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.9. : Η Παραγωγή φρούτων σε % χωρών στην EU-27, 2009

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.10. : Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών σε % χωρών στην EU-27, 2009

ΠΗΓΗ : επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Η Ιταλία και η Ισπανία παράγουν περίπου το 50% της συνολικής παραγωγής φρούτων και λαχανικών της ΕΕ-27. Ακολουθεί η Γαλλία με 11%, η Πολωνία με 7,4% και η Ελλάδα με ποσοστό 5,2% το 2009. Οι υπόλοιπες χώρες της ΕΕ μοιράζονται το 30% της παραγωγής φρούτων και λαχανικών.

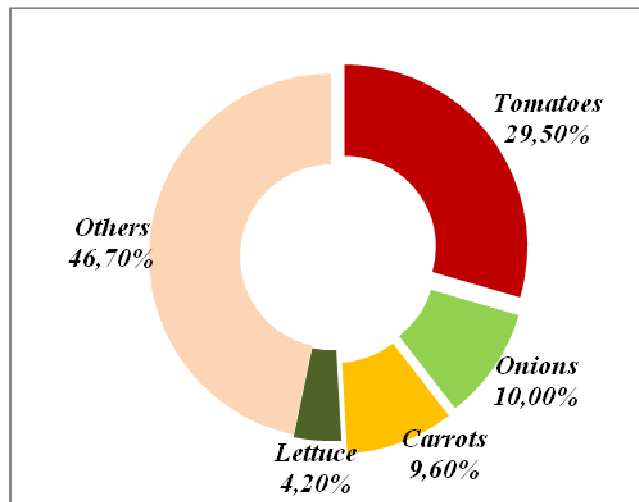
Σε σύνολο 9,7 εκατομμύρια γεωργικές εκμεταλλεύσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση, οπωροκηπευτικά προϊόντα παράγονται περίπου σε 1,4 εκατομμύρια από αυτές. Στον τομέα αυτόν αντιστοιχεί ποσοστό 4% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και ποσοστό περίπου 17% της αξίας της γεωργικής παραγωγής στην ΕΕ. Ο τομέας παρουσιάζει ανομοιογένεια και ποικιλομορφία σε προϊόντα, τρόπους παραγωγής, τύπο και μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και διάυλους εμπορίας.

Ο κύριος όγκος της κοινοτικής παραγωγής προσφέρεται στην αγορά των νωπών προϊόντων. Ορισμένα προϊόντα, όπως τα δαμάσκηνα, σταφίδες, σύκα ροδάκινα και ορισμένες ποικιλίες τομάτας, προορίζονται αποκλειστικά σχεδόν για μεταποίηση. Αντίθετα η χυμοποίηση κάποιων φρούτων (πορτοκαλιών κυρίως) θεωρείται από το κοινοτικό καθεστώς ως αξιοποίηση των τυχόν πλεονασμάτων και των προς απόσυρση ποσοτήτων. Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, η πρωτογενής παραγωγή που μεταποιείται στην Ε.Ε., ανέρχεται σε σχεδόν 13 εκατομμύρια τόνους λαχανικά

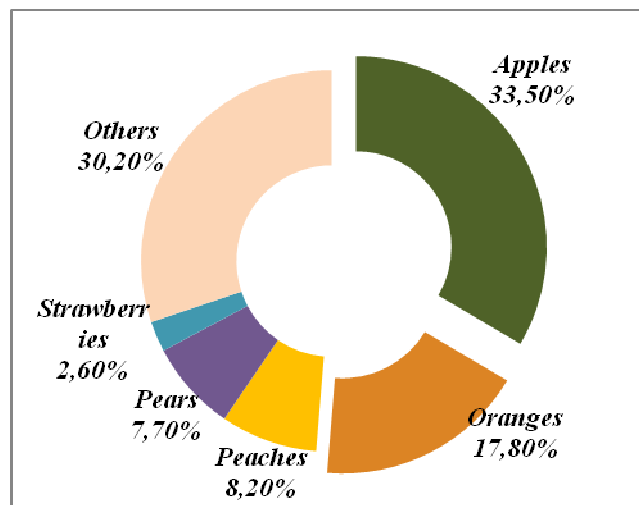
και περίπου 6 εκατ. τόνοι στα φρούτα.

Η ΕΕ -27 συγκαταλέγεται μεταξύ των μεγαλύτερων παραγωγών οπωροκηπευτικών στον κόσμο, με μέση παραγωγή 127,7 εκατομμύρια τόνους. Τα οπωροκηπευτικά είναι ζωτικής σημασίας για πολλά κράτη της ΕΕ. Ο τομέας αυτός είναι ιδιαίτερα καλά αναπτυγμένος στα μεσογειακά κράτη μέλη και αντιπροσωπεύουν περίπου το ένα τέταρτο της συνολικής γεωργικής εκροής στην Ισπανία, Ιταλία, Ελλάδα, Πορτογαλία, Μάλτα, Γαλλία και Κύπρο και κυμαίνεται το μερίδιό τους από 25% έως και 35% (Στοιχεία Eurostat). Σοβαρό ρόλο διαδραματίζουν επίσης στη Βόρεια Ευρώπη το Βέλγιο, οι Κάτω Χώρες και το Ηνωμένο Βασίλειο.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.11. : Ανάλυση της κοινοτικής παραγωγής των λαχανικών, της ΕΕ-27, 2009 (% του συνόλου, με βάση τον τόνο) ΠΗΓΗ : Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.12. : Ανάλυση της κοινοτικής παραγωγής φρούτων, ΕΕ-27, 2009 (% του συνόλου, με βάση τον τόνο) ΠΗΓΗ : Eurostat

Στην ΕΕ-27 κατά το έτος 2009, τα πιο σημαντικά προϊόντα στην κατηγορία των λαχανικών από την άποψη της παραγωγής ήταν οι ντομάτες 29,5% (περίπου 15,3 εκατ. τόνοι), κρεμμύδια 10% (5,4 εκατ. τόνοι) και καρότα 9,6% (5,1 εκατ. τόνοι), ενώ τα πιο σημαντικά φρούτα ήταν τα μήλα 33,5% (9,8 εκατ. τόνοι), τα πορτοκάλια 17,8% (6,2 εκατ. τόνοι) και τα ροδάκινα 8,2%.

Η Ιταλία είναι ο κύριος παραγωγός λαχανικών με 15 εκατομμύρια τόνους, ακολουθούμενη από την Ισπανία με 14 εκατ. τόνους. Για τα φρούτα, η παραγωγή στην Ιταλία ανέρχεται σε 18 εκατομμύρια τόνους ενώ τα ποσά της Ισπανίας σε 15 εκατομμύρια τόνους. Σε αυτά τα δύο κράτη μέλη παράγεται από κοινού 60,2 εκατομμύρια τόνοι φρούτων και λαχανικών, η οποία ισοδυναμεί με περισσότερο από το 48% της παραγωγής της ΕΕ-27.

Ο τομέας των οπωροκηπευτικών είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στις χώρες της Μεσογείου. Το βάρος του τομέα στη συνολική γεωργική παραγωγή είναι ιδιαίτερα σημαντική στην Ισπανία (27,6%), Ελλάδα (27,1%), Κύπρος (28,1%), Μάλτα (27,8%) και την Ιταλία (24,4%). Οι χώρες της ηπειρωτικής Ευρώπης όπου ο κλάδος έχει σημαντική σημασία είναι: το Βέλγιο (15,8%), Πολωνία (12,3%), Ουγγαρία (12,3%), τις Κάτω Χώρες (12,9%), το Ηνωμένο Βασίλειο (10,5%) και τη Γαλλία (9,9%).

Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών είναι ιδιαίτερα συγκεντρωμένη σε λίγα κράτη-μέλη (στοιχεία Eurostat): η Ιταλία και η Ισπανία αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος της τομάτας (63,4%), πορτοκάλια (83,2%) και τα αχλάδια (52,9%) που παράγονται στην ΕΕ-27, υπογραμμίζοντας τις ευνοϊκές κλιματικές και τοπογραφικές συνθήκες που επικρατούν στις περιοχές αυτές. Λίγο πάνω από το ήμισυ (55,5%) της παραγωγή μήλου ήταν συγκεντρωμένη στην Πολωνία, την Ιταλία και τη Γαλλία. Ομοίως, λίγο πάνω από το ήμισυ (52,7%) της παραγωγής κρεμμυδιών ήταν συγκεντρωμένη στην Ισπανία, την Ολλανδία και την Πολωνία, ενώ η παραγωγή καρότων ήταν πιο ομοιόμορφα κατανεμημένη.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.6. : - Κύρια παραγωγοί F&V στην ΕΕ-27 (ποσοστό% της ΕΕ-27 συγκομιδή συνολικής παραγωγής)

Tomatoes	Carrots	Onions	Apples	Oranges	Pears
Italy (40,1%)	Poland (15,7%)	Spain (22,8%)	Poland (19,7%)	Spain (48,1%)	Italy (32,0%)
Spain (23,2%)	U K (11,9%)	Netherlands (18,2%)	Italy (18,0%)	Italy (35,1%)	Spain (20,8%)
Greece (9,8%)	France (11,8%)	Poland (11,7%)	France (17,8%)	Greece (12,8%)	Belgium (9,5%)
Portugal (6,3%)	Italy (11,7%)	Italy (7,5%)	Germany (8,1%)	Portugal (3,5%)	France (8,3%)
France (4,7%)	Netherlands (10,2%)	U K (7,4%)	Spain (5,6%)	Cyprus (0,4%)	Netherlands (7,8%)

ΠΗΓΗ : Eurostat (Agricultural products statistics)

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις που ειδικεύονται στην καλλιέργεια οπωροκηπευτικών και φρούτων βρίσκονται κυρίως στο νότιο Ευρωπαϊκή κράτη μέλη: η Ισπανία έχει το 24% των εκμεταλλεύσεων της ΕΕ-27, Πολωνία 18%, Ιταλία 17%, Ρουμανία 10%, και η Ελλάδα το 8%. Η πλειοψηφία (51,6%) των εκμεταλλεύσεων όπου καλλιεργούνται φρέσκα λαχανικά, πεπόνια και φράουλες στην ΕΕ-27 το 2008, βρίσκονταν στη Ρουμανία και την Πολωνία.

Η παραγωγή ροδάκινων και νεκταρινιών μειώθηκε κατά 7% το 2010 λόγω των κακών καιρικών συνθηκών στην Ιταλία και την Ελλάδα. Οι τιμές των ροδάκινων αυξήθηκαν κατά 15% το 2010 σε σύγκριση με το 2009, αλλά ήταν ακόμα κάτω από αυτά του 2008. Οι τιμές για τα νεκταρίνια παρέμειναν σταθερές το 2010, αν και 20% χαμηλότερες από το 2008. Παραθέτουμε ότι οι τιμές στην Ιταλία και την Ισπανία αυξήθηκαν κατά 20%, ενώ έπεσαν στην Ελλάδα, λόγω της οικονομικής κρίσης. Η παραγωγή για τα μήλα κυμάνθηκε στους 9,36 εκατ. τόνους για την ΕΕ το 2010, κατά 15% χαμηλότερες σε σχέση με 2009 και το δεύτερο χαμηλότερο στην καλλιέργεια της δεκαετίας. Οι τιμές αυξήθηκαν κατά 23% λόγω της μείωσης στην παραγωγή και του χαμηλού επιπέδου των αποθεμάτων από το 2009. Η κοινοτική παραγωγή αχλαδιών έφθασε τα 2,155 εκατ. τόνους το 2010, 19% χαμηλότερη από το 2009 και 12% κάτω του μέσου όρου των τριών τελευταίων ετών. Όσο αφορά τα εσπεριδοειδή η παραγωγή τους έφθασε τους 9,9 εκατ. τόνους, κατά 3% χαμηλότερα από ότι το 2009.

Λαμβάνοντας υπόψη τις καιρικές συνθήκες, παράσιτα και τις ασθένειες που μπορούν να έχουν επίδραση στα επίπεδα παραγωγής, υπήρξε μια αξιοσημείωτη σταθερότητα

στο επίπεδο της συγκομισθείσας παραγωγής μεταξύ 1996 και 2008 για τα περισσότερα από τα κύρια φρούτων και λαχανικών που παράγονται στην ΕΕ-27 (στοιχεία Eurostat). Η μεγαλύτερη διακύμανση κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου ήταν στη συγκομισθείσα παραγωγή τομάτας. Μεταξύ της σχετικής χαμηλής επίδοσης (έτη 1997, 2002 και 2006) και της υψηλής (1999 και 2004) υπήρξε μια διαφορά της τάξης των 3 εκατομμυρίων τόνων στη παραγωγή ντομάτας. Στην περίπτωση των πορτοκαλιών, το επίπεδο παραγωγής του 2006 ήταν η υψηλότερη συγκομιδή που καταγράφηκε αυτή την περίοδο, περίπου 13% πάνω από το επίπεδο του 2005.

Το 2010 ήταν μια καλή χρονιά όσον αφορά τις τιμές για το τομέα των οπωροκηπευτικών σε σύγκριση με το 2009 σημειώνοντας σημαντική αύξηση, προσεγγίζοντας τα επίπεδα του 2008. Αυτή η αύξηση των τιμών ήταν το αποτέλεσμα της πτώσης της παραγωγής η οποία οφείλεται κυρίως σε κακές καιρικές συνθήκες που επικράτησαν στον ευρωπαϊκό χώρο.

Τα τελευταία χρόνια αλλάζουν δραματικά τα δεδομένα στον κλάδο της παραγωγής και του ανταγωνισμού, καθώς παρατηρείται για παράδειγμα σε προηγμένες χώρες όπως πχ. στην Γερμανία να κατασκευάζονται στα πλαίσια έργων σχετιζόμενων με την εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ολοένα και περισσότερα θερμοκήπια, στα οποία καλλιεργούνται φρούτα και λαχανικά (κυρίως τομάτες και αγγούρια).

3.2.1. Το εμπόριο φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27

Η ΕΕ-27 υποστηρίζει ενεργά τον τομέα των φρούτων και λαχανικών στην αγορά θέτοντας 4 μεγάλους στόχους:

- μια πιο ανταγωνιστική και προσανατολισμένη στην αγορά εξέλιξη αυτών των προϊόντων,
- διαχείριση κρίσεων που σχετίζονται με τις διακυμάνσεις του εισοδήματος των παραγωγών,
- μεγαλύτερη κατανάλωση φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27,
- αυξημένη χρήση φιλικών προς το περιβάλλον τεχνικών καλλιέργειας και παραγωγής.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το ενδοκοινοτικό εμπόριο κυριαρχεί στις συναλλαγές του τομέα, τόσο από άποψη ύψους συναλλαγών, όσο και αξίας. Σε αριθμούς αυτό μεταφράζεται το 70% των εισαγωγών και το 80% των εξαγωγών των κρατών μελών αφορά ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Το ελλειμματικό εμπορικό ισοζύγιο εις βάρος της ΕΕ στον τομέα των οπωροκηπευτικών βαίνει αυξανόμενο. Την περίοδο 2008, η αξία εξαγωγών ανήλθε στα 39,1 δις \$, ενώ οι εισαγωγές φρούτων και λαχανικών στα 47,8 δις \$.

Οι περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με εξαίρεση την Ισπανία, Ιταλία, Ολλανδία, Ελλάδα και Κύπρο, παρουσιάζουν ελλειμματικό ισοζύγιο στον τομέα των φρούτων και λαχανικών.

Οι χώρες με τα μεγαλύτερα ελλείμματα στο εμπορικό ισοζύγιο φρούτων και λαχανικών κατά το έτος 2009, είναι η Γερμανία με 8,7 δις δολάρια, το Ηνωμένο Βασίλειο με 8,2 δις δολάρια και η Γαλλία με 2,6 δις δολάρια. Αντίθετα οι Ισπανοί παρουσιάζουν πλεόνασμα που αγγίζει το 2009 τα 9,6 δις δολάρια και ακολουθούν η Ολλανδία (+3,9 δις \$), η Ιταλία (+2,4 δις \$) και η Ελλάδα με εμπορικό πλεόνασμα στα φρούτα και λαχανικά 405 εκατ. \$.

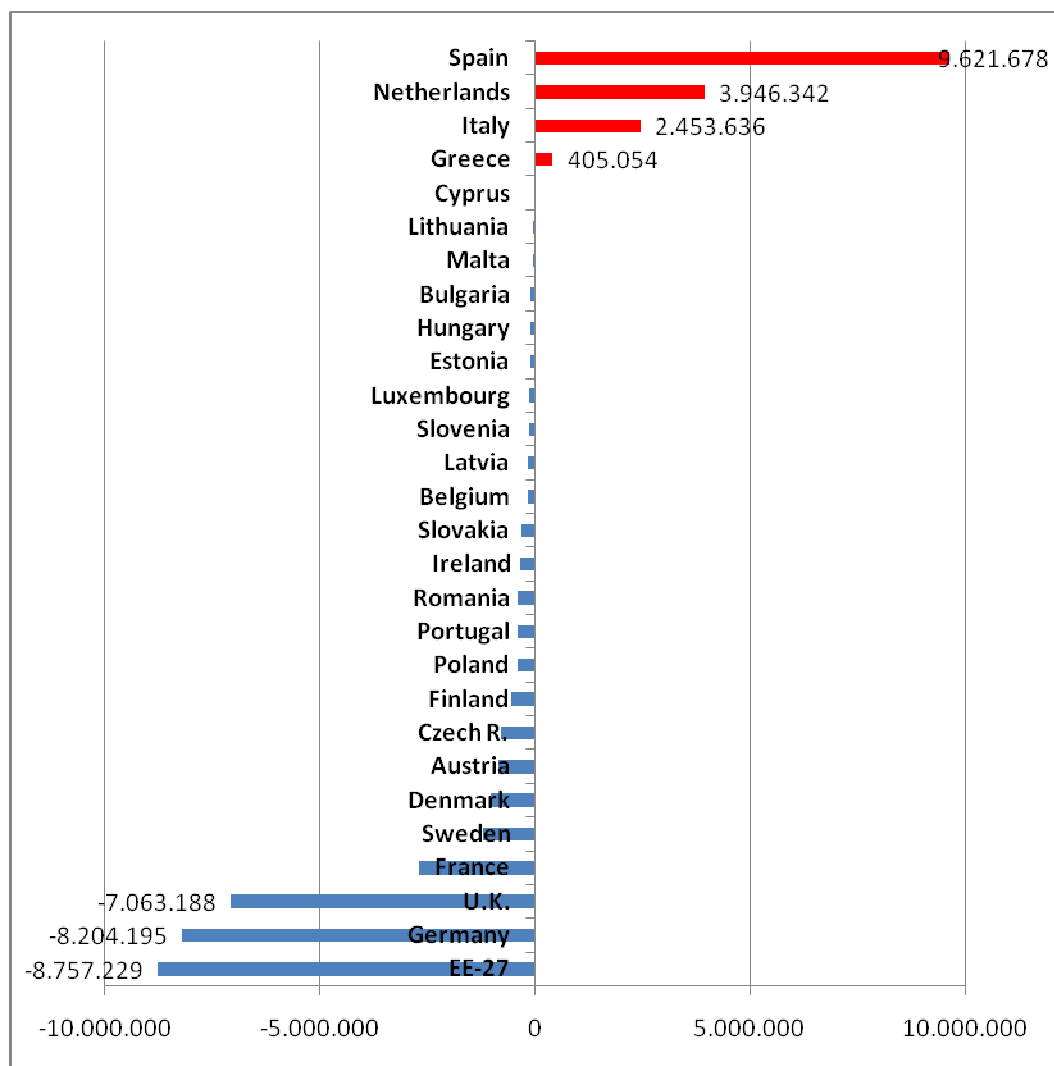
Οι κυριότερες χώρες εξαγωγής, για όλα τα προϊόντα, είναι η Ισπανία και η Ιταλία, ενώ η Γερμανία είναι η χώρα που εισάγει τα μέγιστα. Η Γαλλία είναι ο μεγαλύτερος εξαγωγέας μήλων και κουνουπιδιών ακολουθούμενη από την Ιταλία, ενώ η Ολλανδία εξάγει τις περισσότερες τομάτες, ακολουθούμενη από την Ισπανία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7. : Η αξία Εξαγωγών και Εισαγωγών φρούτων και λαχανικών στην EU-27, 2008 (αξία σε 1000\$)

	Export Values	Import Values	ΙΣΟΖΥΓΙΟ
Austria	540.348	1.371.590	-831.242
Belgium	4.178.601	4.335.282	-156.681
Bulgaria	58.186	157.579	-99.393
Cyprus	59.185	53.317	5.868
Czech R.	194.417	991.078	-796.661
Denmark	71.007	1.101.592	-1.030.585
Estonia	7.532	119.808	-112.276
Finland	4.450	562.702	-558.252
France	3.042.567	5.722.747	-2.680.180
Germany	1.574.570	9.778.765	-8.204.195
Greece	779.605	374.551	405.054
Hungary	239.747	340.065	-100.318
Ireland	267.191	603.524	-336.333
Italy	4.854.374	2.400.738	2.453.636
Latvia	29.014	182.643	-153.629
Lithuania	613.016	640.883	-27.867
Luxembourg	10.613	140.678	-130.065
Malta	562	30.969	-30.407
Netherlands	9.084.614	5.138.272	3.946.342
Poland	1.113.854	1.521.474	-407.620
Portugal	317.171	715.615	-398.444
Romania	45.595	438.747	-393.152
Slovakia	117.093	438.557	-321.464
Slovenia	196.743	341.368	-144.625
Spain	11.307.357	1.685.679	9.621.678
Sweden	111.355	1.324.585	-1.213.230
U.K.	259.449	7.322.637	-7.063.188
EE-27	39.078.216	47.835.445	-8.757.229

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.13. : Από προηγούμενο πίνακα 3.6 (αξία σε 1000\$)

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία από FAOSTAT

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως προς τους παράγοντες στους οποίες αποδίδει η ίδια το αρνητικό εμπορικό ισοζύγιο με τις τρίτες χώρες, σημειώνει ότι οι ενδοκοινοτικές συναλλαγές αντιπροσωπεύουν περίπου το 80% των κοινοτικών εμπορικών ροών οπωροκηπευτικών προϊόντων, με αποτέλεσμα να είναι χαμηλότερες οι διαθέσιμες ποσότητες για εξαγωγές προς χώρες εκτός ΕΕ., ενώ παράλληλα, πραγματοποιούνται εκτεταμένες εισαγωγές προϊόντων τα οποία συνήθως δεν παράγονται στην ΕΕ ή συμπληρώνουν την εποχικότητα της παραγωγής της ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παραθέτει τα ακόλουθα στοιχεία ως προς το εμπόριο οπωροκηπευτικών με τρίτες χώρες: η ΕΕ-27 είναι καθαρός εισαγωγέας νωπών και μεταποιημένων οπωροκηπευτικών, με εισαγωγές από τρίτες χώρες που ανέρχονται

περίπου σε 19 δις. ευρώ ετησίως και εξαγωγές που ανέρχονται σε περίπου 7 δις. ευρώ. Ειδικότερα, οι εισαγωγές νωπών και αποξηραμένων φρούτων και ξηρών καρπών από χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης μειώθηκαν κατά 7% και ανέρχονται σε περίπου 12 εκατομμύρια τόνους το 2010, με κύριους προμηθευτές την Κόστα Ρίκα, χώρες της Νοτίου Αμερικής, τη Νότιο Αφρική και την Τουρκία. Οι μπανάνες (-8%) και άλλα τροπικά φρούτα (-5%) αντιπροσωπεύουν περίπου το το ήμισυ των εισαγόμενων ποσοτήτων. Άλλα εισαγόμενα προϊόντα, τα οποία κυρίως συμπληρώσουν την ΕΕ στην εποχιακή παραγωγή, είναι τα εσπεριδοειδή (+2%) που αντιπροσωπεύουν το 18% των συνολικών εισαγωγών φρούτων, τα μήλα (-11%), τα επιτραπέζια σταφύλια (-9%), τα αχλάδια (-26%) και τα ακτινίδια (-6,5%).

Η ΕΕ-27 εισήγαγε το 2010 περίπου 2 εκατομμύρια τόνους νωπών κηπευτικών, που αντιστοιχεί σε μείωση της 12% σε σύγκριση με το 2009. Οι εισαγωγές προήλθαν κυρίως από το Μαρόκο, το Ισραήλ, την Αίγυπτο και την Τουρκία. Οι εισαγωγές μεταποιημένων οπωροκηπευτικών από τρίτες χώρες ανέρχονται περίπου σε 6-7 εκατομμύρια τόνους ετησίως, με κυριότερες χώρες προέλευσης τη Βραζιλία, την Κίνα, την Τουρκία, τον Καναδά, την Ταϊλάνδη και τις ΗΠΑ. Τα κύρια εισαγόμενα προϊόντα είναι ντομάτες (-21%), οι πατάτες (-14%), τα κρεμμύδια (+3%), οι πιπεριές (-14%), τα φασόλια (-8%), τα καρότα και γογγύλια (-25%) και το σκόρδο (-8%).

Οι εξαγωγές της ΕΕ-27 το 2010 από φρέσκα ή αποξηραμένα φρούτα και ξηρούς καρπούς αυξήθηκαν σε 3,1 εκατ. τόνους, ποσοστό 3,5% πάνω από το επίπεδο του 2009. Η ΕΕ εξάγει ετησίως περίπου 2,5 εκατ. τόνους νωπών και αποξηραμένων φρούτων και ξηρών καρπών, κυρίως στη Ρωσία, ακολουθούμενη από την Ελβετία, την Ουκρανία και τη Νορβηγία. Οι εξαγωγές των νωπών μήλων μειώθηκαν κατά 2,5%, ενώ στα αχλάδια οι εξαγωγές αυξήθηκαν κατά 30% σε σύγκριση με το 2009, με κύριο προορισμό τη Ρωσία. Μια αρνητική χρονιά χαρακτήρισε τις εξαγωγές εσπεριδοειδών(-5,4%) και ειδικά για τα λεμόνια (-24%). Μια σημαντική αύξηση παρατηρείται στις εξαγωγές τα ροδάκινα (+43%) και νεκταρίνια (+25%), ακτινιδίων (16,5%) και τα πεπόνια (+14%), ενώ οι εξαγωγές κερασιών μειώθηκε κατά σχεδόν 35%.

Οι εξαγωγές νωπών κηπευτικών προς τρίτες χώρες μειώθηκαν κατά 2,5% και ανήλθαν το 2010 σε περίπου 2,6 εκατ. τόνους, με κυριότερους προορισμούς τη

Ρωσία, τη Σενεγάλη, την Ελβετία και τη Νορβηγία. Τα κυριότερα προϊόντα που εξήχθησαν ήταν οι πατάτες (-4,8%), ακολουθούμενη από τα κρεμμύδια (-3,6%), τις ντομάτες (-13%), τα λάχανα (+4%) και οι πιπεριές (-3,7%), ενώ οι εξαγωγές στα καρότα αυξήθηκαν κατά 50%.

Οι εξαγωγές μεταποιημένων οπωροκηπευτικών προς τρίτες χώρες είναι περίπου 3,5 εκατ. τόνοι ετησίως, με κυριότερους αποδέκτες την Αίγυπτο, τις ΗΠΑ, την Ελβετία και την Ιαπωνία.

Σχετικά με τις επιπτώσεις που έχουν επιφέρει στον ευρωπαϊκό τομέα φρούτων και λαχανικών η αυξανόμενη διεθνοποίηση και η παρουσία μεγάλων αλυσίδων διανομής, ιδίως στα βόρεια κράτη μέλη της ΕΕ, η Επιτροπή ενθαρρύνει την οργάνωση των γεωργών σε οργανώσεις και ομάδες παραγωγών, ως το καταλληλότερο μέσο για τη συγκέντρωση της προσφοράς και την ενίσχυση της θέσης των παραγωγών στην αγορά.

Όσον αφορά την οργάνωση του τομέα, η κατάσταση είναι ετερογενής στα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τα στοιχεία της Επιτροπής, το ποσοστό οργάνωσης ανήλθε άνω του 80% σε ορισμένα κράτη μέλη (στις Κάτω Χώρες και στο Βέλγιο 88%, στην Ιρλανδία 87%), το εκατοστιαίο ποσοστό είναι πολύ μικρότερο στα τρία μεγαλύτερα κράτη μέλη παραγωγής (λιγότερο από 30% για την Ιταλία, 50% για την Ισπανία και 55% για τη Γαλλία), ενώ μια ομάδα κρατών μελών διέθετε πολύ χαμηλό ποσοστό (κυρίως τα νέα κράτη μέλη όπως η Πολωνία 3%, καθώς και η Ελλάδα και η Πορτογαλία -λιγότερο από 11%).

3.2.2. Η κατανάλωση φρούτων και λαχανικών στην ΕΕ-27

Η Ελλάδα, κατέχει την πρώτη θέση στην κατά κεφαλή κατανάλωση φρούτων και λαχανικών για το έτος 2010 ανάμεσα στις 27 χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι Μεσογειακές χώρες είναι οι σημαντικότερες χώρες κατανάλωσής τους. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στις ποσότητες των φρέσκα φρούτα και λαχανικά που διατίθενται για ανθρώπινη κατανάλωση στα κράτη μέλη.

Η Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (Π.Ο.Υ.) (World Health Organisation – WHO), έχει εκτιμήσει ότι για μια σωστή διατροφή απαιτούνται ημερησίως τουλάχιστον 400 γραμμάρια φρούτων και λαχανικών, δεδομένο που ισχύει σήμερα μόνο στην Ελλάδα. Σε άλλες χώρες μέλη, η αντίστοιχη τιμή είναι πολύ χαμηλότερη. Παρά τις συστάσεις του Π.Ο.Υ., η μεγάλη πλειοψηφία των Ευρωπαίων πολιτών δεν καταναλώνει αρκετά φρούτα και λαχανικά.

Η Πρόσφατη Λευκή Βίβλο της Επιτροπής για τη διατροφή, το υπερβολικό βάρος και την παχυσαρκία (COM 2007, 279 τελικό), επεδίωξε να προωθήσει τη κατανάλωση φρούτων και λαχανικών στους πολίτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως ένα από μια σειρά εργαλείων που έχουν ως στόχο τη βελτίωση της δημόσιας υγείας, ιδιαίτερα σχετικά με την πρόληψη χρόνιων ασθενειών όπως οι καρδιοπάθειες, ο καρκίνος, ο διαβήτης τύπου 2 και τη παχυσαρκία.

Η κατανάλωση οπωροκηπευτικών παρουσιάζει αυξητικές τάσεις στις περισσότερες χώρες. Οι καταναλωτές ενδιαφέρονται για υγιεινές δίαιτες και φυσικές τροφές με αποτέλεσμα η παγκόσμια ζήτηση φρούτων και λαχανικών συνεχώς να αυξάνει.

Από άλλες μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί (Μαραβέγιας και Μέρμηγκας, 1999), έχει προκύψει ότι οι προοπτικές αύξησης της παραγωγής / προσφοράς οπωροφόρων και κηπευτικών, είναι πολύ καλές και ενθαρρυντικές, λόγω ιδιαίτερα της βαθμιαίας διεύρυνσης των εξαγωγών προς εξωκοινοτικές χώρες (όπως της Κ. και Α. Ευρώπης και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης κ.ά.), υπό την προϋπόθεση να αξιοποιηθούν τα φυσικά συγκριτικά πλεονεκτήματα για υπεροχή στην ποιότητα σε συνδυασμό με ανταγωνιστικό κόστος και κατάλληλη υποδομή μεταφορών, εμπορίας και θεσμών.

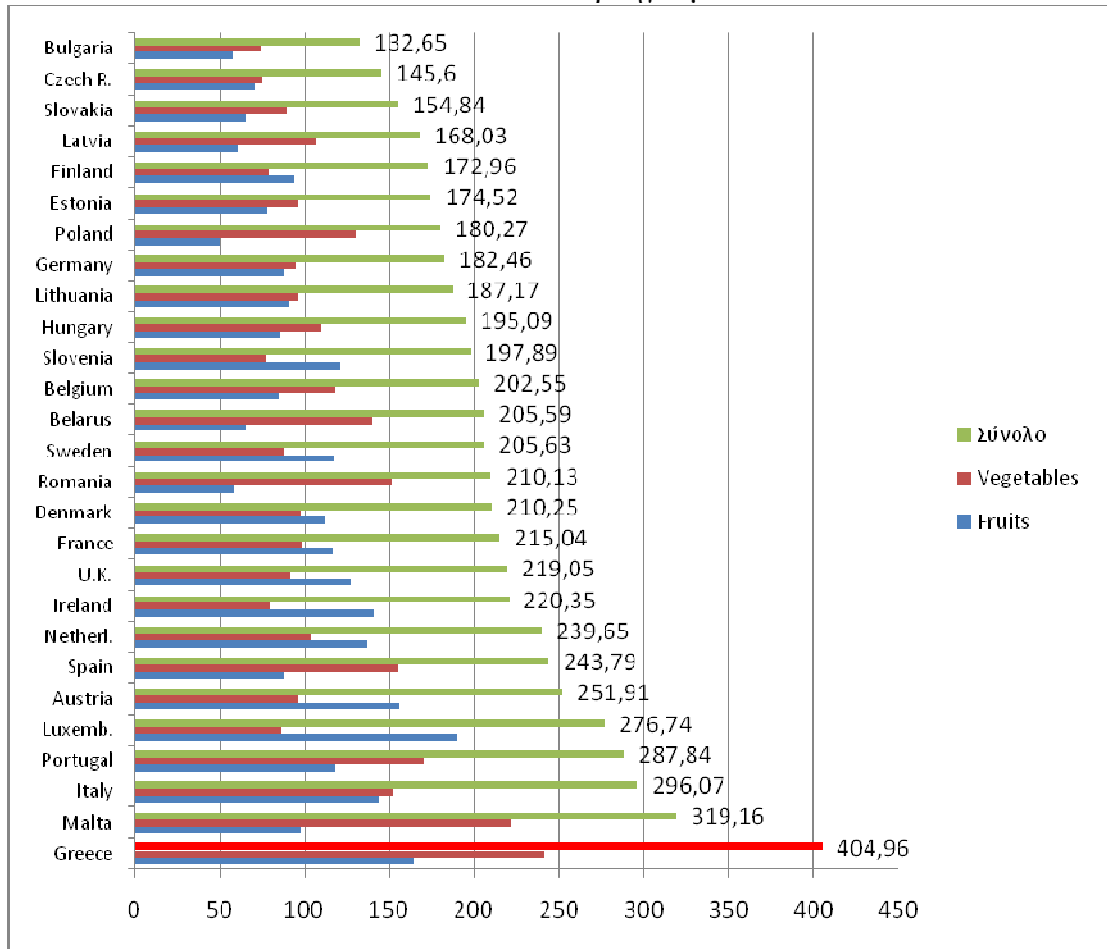
Στον δυτικό κόσμο, όπου η διαθέσιμη ποσότητα τέτοιων τροφών δεν αποτελεί πρόβλημα, η ποιότητα των τροφίμων αποκτά αυξημένη σημασία και ο καταναλωτής είναι προετοιμασμένος να πληρώσει περισσότερο για καλύτερη ποιότητα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.7. : Η ετήσια κατανάλωση ανά άτομο στην ΕΕ-27

ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΑΝΑ ΑΤΟΜΟ			
(σε κιλά)			
	Fruits	Vegetables	Σύνολο
Greece	164,26	240,7	404,96
Malta	97,76	221,4	319,16
Italy	144,17	151,9	296,07
Portugal	117,87	169,97	287,84
Luxemb.	189,99	86,75	276,74
Austria	156,04	95,87	251,91
Spain	88,04	155,75	243,79
Netherl.	136,4	103,25	239,65
Ireland	140,95	79,4	220,35
U.K.	127,23	91,82	219,05
France	116,84	98,2	215,04
Denmark	112,43	97,82	210,25
Romania	58,77	151,36	210,13
Sweden	117,22	88,41	205,63
Belarus	65,38	140,21	205,59
Belgium	84,74	117,81	202,55
Slovenia	120,51	77,38	197,89
Hungary	85,01	110,08	195,09
Lithuania	91,17	96	187,17
Germany	88	94,46	182,46
Poland	50,01	130,26	180,27
Estonia	78,15	96,37	174,52
Finland	93,76	79,2	172,96
Latvia	60,97	107,06	168,03
Slovakia	65,03	89,81	154,84
Czech R.	70,68	74,92	145,60
Bulgaria	57,97	74,68	132,65

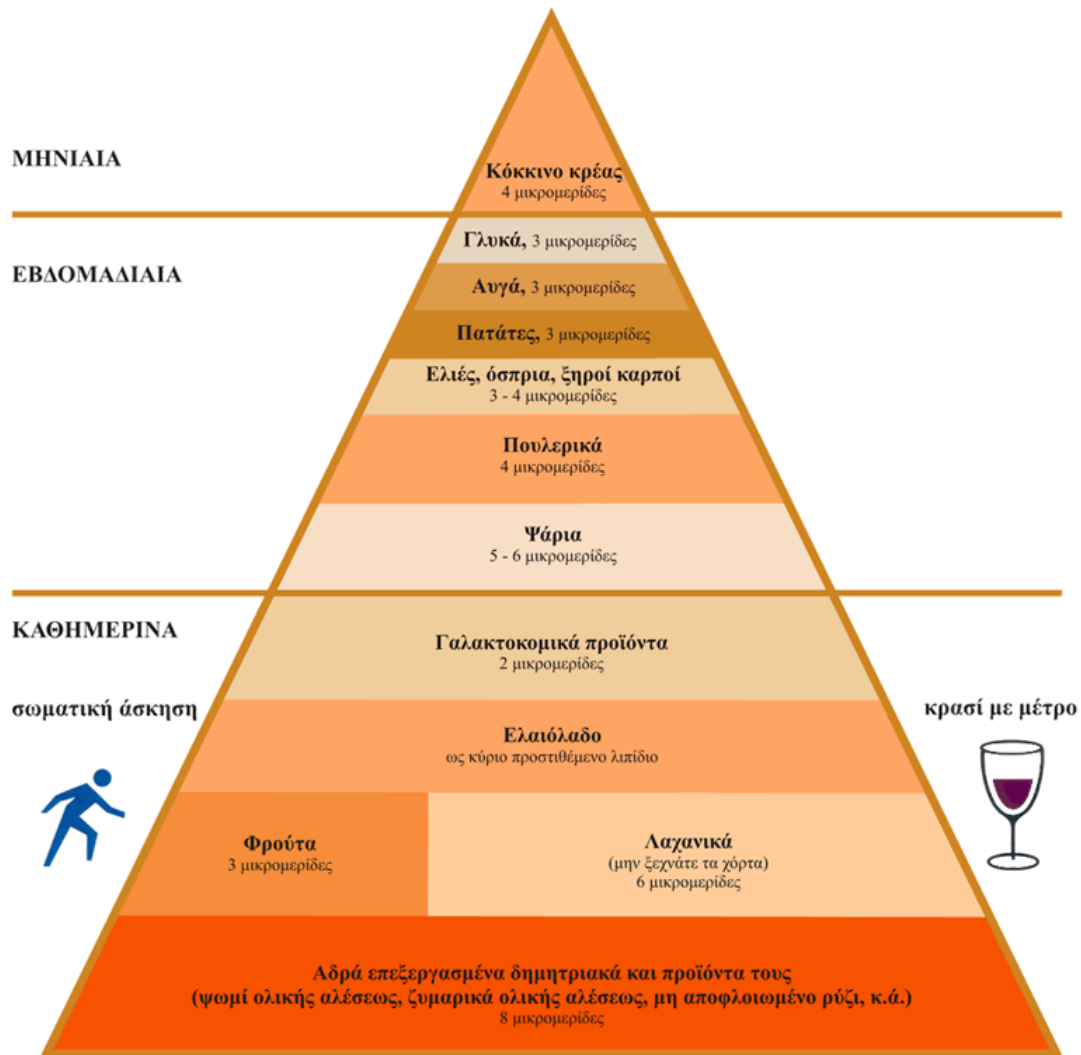
Η σημασία των οπωροκηπευτικών στην ανθρώπινη διατροφή είναι πολύ σημαντική, διότι τα προϊόντα αυτά συνιστούν ένα σημαντικό μέρος της υγιεινής διατροφής και ο λόγος αυτός είναι αιτία για την αύξηση της κατανάλωσής τους. Τα φρούτα και τα λαχανικά θεωρούνται εξαιρετικές πηγές βιταμινών (vitamin C, vitamin A, vitamin B₆, thiamine, niacin), ανόργανων στοιχείων και φυτικών ινών, ενώ ταυτόχρονα η κατανάλωσή τους συνιστά ένα προληπτικό τρόπο αντιμετώπισης ασθενειών (Kader, A., 2002).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.14. : Από προηγούμενο πίνακα 3.8.

Τα κύρια χαρακτηριστικά της Μεσογειακής Διατροφής, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω Σχήμα 1, είναι ότι είναι πλούσια σε φρούτα, λαχανικά και επεξεργασμένα δημητριακά (ολικής αλέσεως). Περιλαμβάνει την καθημερινή κατανάλωση γαλακτοκομικών προϊόντων και τη χρήση του ελαιολάδου ως το κύριο λίπος της διαίτας. Ακόμα, περιλαμβάνει την κατανάλωση ψαριών, πουλερικών και οσπρίων σε εβδομαδιαία βάση, ενώ προτείνει τον περιορισμό στην κατανάλωση κόκκινου κρέατος (Ίδρυμα ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ).

ΣΧΗΜΑ 3.1. : Η Πυραμίδα της Μεσογειακής Διατροφής

ΠΗΓΗ : Ανώτατο Ειδικό Επιστημονικό Συμβούλιο Υγείας, Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Στην πυραμίδα δίνεται έμφαση στις συχνότητες κατανάλωσης και όχι στις ακριβείς ποσότητες τους σε γραμμάρια. Έτσι, ο αριθμός των μικρομερίδων που αναγράφονται σε αυτή είναι ενδεικτικός και αντιστοιχεί στον μέσο άνθρωπο. Οι ακριβείς ποσότητες της κάθε τροφής εξαρτώνται από το βάρος, το ύψος, την ηλικία, το φύλο και τον βαθμό της σωματικής δραστηριότητας του κάθε ατόμου. Πρωταρχικός στόχος των διατροφικών οδηγιών που βασίζονται στη Μεσογειακή διαίτα είναι η διατήρηση του βάρους του κάθε ατόμου σε υγιή επίπεδα (Trichopoulos, 1996).

3.2.3. Σχέδιο Προώθησης της Κατανάλωσης Φρούτων στα Σχολεία

Σύμφωνα με τις οδηγίες του Καν. (ΕΚ) 288/2009 της Επιτροπής ένα πρόγραμμα διανομής νωπών οπωροκηπευτικών, μεταποιημένων οπωροκηπευτικών και προϊόντων μπανάνας στα σχολεία έχει δημιουργηθεί για την προώθηση της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών από τα παιδιά. Επίσης, υποστηρίζουν τη δωρεάν διανομή φρούτων και λαχανικών στα σχολεία, νοσοκομεία και άλλες φιλανθρωπικές οργανώσεις.

Στις 15 Ιουνίου 2007, στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) οπωροκηπευτικών, το Συμβούλιο ξεκίνησε μια δήλωση που αναφέρει ότι «... Εν όψει της δραματικής αύξησης της παχυσαρκίας στους μαθητές, η οποία έχει επισημανθεί σε την πρόσφατα δημοσιευθείσα Λευκή Βίβλο της Επιτροπής, πρέπει να εφαρμοστεί *''Μια ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Διατροφή, το Υπερβολικό Βάρος και την Παχυσαρκία''*.

Η παιδική παχυσαρκία είναι ιδιαίτερα ανησυχητική στα κράτη μέλη και υπολογίζεται ότι υπάρχουν 22 εκατομμύρια παιδιά στην ΕΕ που είναι υπέρβαρα και πάνω από 5 εκατομμύρια είναι παχύσαρκα. Η ανησυχία για την παιδική παχυσαρκία μεγαλώνει όλο και περισσότερο γιατί μπορεί να οδηγήσει σε σοβαρά προβλήματα υγείας στο μέλλον, όπως σε διαβήτη ή καρδιοαγγειακά νοσήματα.

Μελέτες δείχνουν ότι οι υγιεινές διατροφικές συνήθειες διαμορφώνονται κατά την παιδική ηλικία. Γι' αυτό είναι σημαντικό να μεταδώσουμε απευθείας στα σχολεία το μήνυμα για την τακτική κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, που περιέχουν πολλές βιταμίνες και μεταλλικά στοιχεία, καθώς και τη σημασία της αυξημένης σωματικής άσκησης.

Επίσης, οι αναλύσεις και οι διαβουλεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής έχουν δείξει ότι τα οφέλη των σχολικών προγραμμάτων μπορούν να βελτιωθούν αν η παροχή

υγιεινών τροφίμων συνοδεύεται από την πληροφόρηση και από εκπαιδευτικά μέτρα. (http://ec.europa.eu/agriculture/markets/fruitveg/sfs/index_en.htm)

Η εφαρμογή του σχεδίου προώθησης της κατανάλωσης φρούτων στα παιδιά έχει σαν κύριο στόχο την σταθερή αύξηση του μεριδίου των οπωροκηπευτικών στο διαιτολόγιο των παιδιών, ώστε να βελτιωθούν οι διατροφικές συνήθειες των παιδιών στο στάδιο που αυτές διαμορφώνονται και κατά συνέπεια να μειωθούν τα ποσοστά παιδικής παχυσαρκίας και των ασθενειών που συνδέονται με χρονικό ανθυγιεινή διατροφή.

Το μέγιστο ύψος της κοινοτικής και εθνικής ενίσχυσης για το σχολικό έτος 2010 – 2011 προβλέπεται να ανέλθει στο ποσό των 3.154.750 ευρώ.

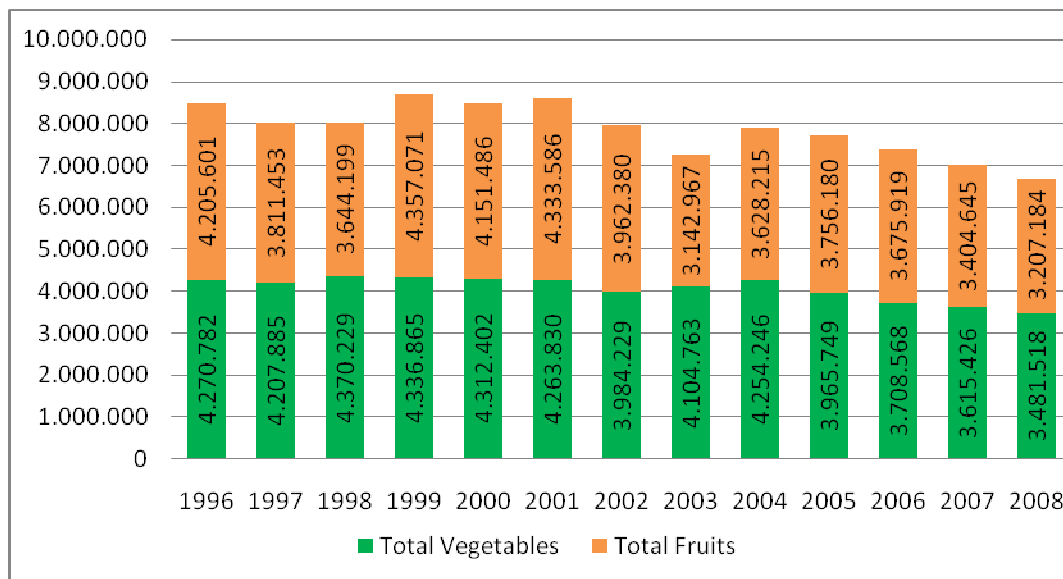
3.3. Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα

Ο κλάδος των φρούτων και λαχανικών αποτελεί για την ελληνική γεωργία ένας τομέας ζωτικής σημασίας, τόσο από οικονομική όσο και από κοινωνική άποψη. Η χώρα μας συγκεντρώνει σημαντικότερα πλεονεκτήματα, σε σύγκριση με άλλες χώρες της Ε.Ε., χάρις στις ευνοϊκές εδαφοκλιματικές συνθήκες που επικρατούν, με αποτέλεσμα να σημειώνεται ευρύτατη διασπορά της καλλιέργειας σε ολόκληρη τη χώρα και ως εκ τούτου δυνατότητα παραγωγής μιας ευρύτατης ποικιλίας προϊόντων με άριστα οργανοληπτικά χαρακτηριστικά. Στην Ελλάδα παράγεται περίπου το 5,23 % της συνολικής παραγωγής οπωροκηπευτικών της ΕΕ-27. Στην παραγωγή λαχανικών καταλαμβάνει την 8^η θέση με παραγωγή 3,4 εκατ. τόνους, ενώ στον τομέα των φρούτων κατέχει την 6^η θέση με 3,2 εκατ. τόνους.

Η συνολική πρωτογενής εγχώρια παραγωγή φρούτων και λαχανικών του 2008 σημείωσε μείωση της τάξης του 4,8% σε σύγκριση με το 2007, με την παραγωγή των λαχανικών να υπερτερεί ελαφρά έναντι της πρωτογενούς παραγωγής φρούτων (51,9%-48,1%).

Παρατηρείται σταδιακή μείωση της εγχώριας παραγωγής τα τελευταία έτη τόσο στα λαχανικά όσο και στα φρούτα. Συγκεκριμένα, ο όγκος παραγωγής μειώθηκε κατά 26,73% μέσα στο χρονικό διάστημα 1996-2008.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.15. : Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα την περίοδο 1996-2008 (ποσότητες σε τόνους)

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

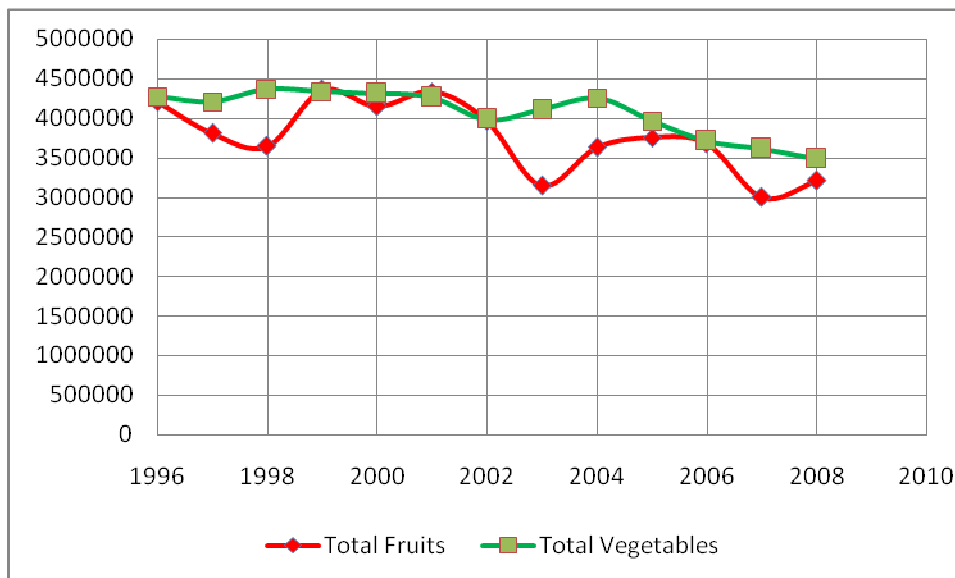
Τα λαχανικά, την περίοδο που εξετάζουμε (1996-2008), έχουν σημειώσει μέση ετήσια μεταβολή (μείωση) της τάξης του 1,62 %. Αντίστοιχα και η παραγωγή φρούτων παρουσίασε μέση ετήσια μείωση 1,68 %.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.8. : Η παραγωγή φρούτων και λαχανικών στην Ελλάδα την περίοδο 1996-2008 (ποσότητες σε τόνους)

	Total Vegetables	Average annual increase 1996-2008 (%)	Total Fruits	Average annual increase 1996-2008 (%)
1996	4.270.782	-	4.205.601	-
1997	4.207.885	-1,47	3.811.453	-9,37
1998	4.370.229	3,86	3.644.199	-4,39
1999	4.336.865	-0,76	4.357.071	19,56
2000	4.312.402	-0,56	4.151.486	-4,72
2001	4.263.830	-1,13	4.333.586	4,39
2002	3.984.229	-6,56	3.962.380	-8,57
2003	4.104.763	3,03	3.142.967	-20,68
2004	4.254.246	3,64	3.628.215	15,44
2005	3.965.749	-6,78	3.756.180	3,53
2006	3.708.568	-6,49	3.675.919	-2,14
2007	3.615.426	-2,51	3.404.645	-7,38
2008	3.481.518	-3,70	3.207.184	-5,80
M.O.		(-1,62)		(-1,68)

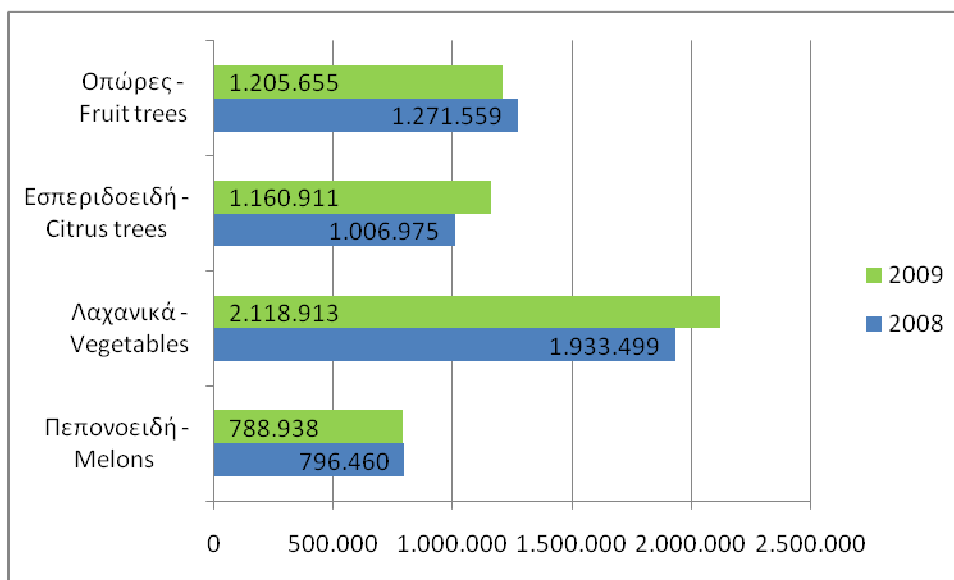
Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.16. : Από προηγούμενο πίνακα 3.8.

Το έτος 2009, η παραγωγή εσπεριδοειδών και λαχανικών σημείωσε αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος και κυμάνθηκε σε ποσοστό +15,29% και +9,59% αντίστοιχα. Αντίθετα είχαμε μείωση στη παραγωγή σπυροφόρων (-5,18%) και πεπονοειδών (-0,9%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.16. : Σύγκριση της παραγωγής (tn) φρούτων & λαχανικών στην Ελλάδα

ΠΗΓΗ : ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Πρωταγωνιστής στα λαχανικά είναι η τομάτα με παραγωγή περίπου στα 1,5 εκατομμύρια τόνους το 2009, με αξιοσημείωτη μείωση όμως από το 1996 σε ποσοστό 23%. Ακολουθούν τα καρπούζια και πεπόνια με παραγωγή 789 χιλιάδες τόνους, τα λάχανα με 243 χιλιάδες τόνους, τα ξερά κρεμμύδια 191 χιλ. τόνους, αγγούρια και πιπεριές με 124 και 120 χιλ. τόνους αντίστοιχα. Τα λαχανικά είναι μια ομάδα προϊόντα που είναι ιδιαίτερα ευπαθής τόσο κατά τη διάρκεια της παραγωγής τους απέναντι στις καιρικές συνθήκες, όσο και στην μετασυλλεκτική τους περίοδο και αντιμετωπίζουν ισχυρό ανταγωνισμό από την παγκόσμια αγορά.

Αντίστοιχα στη κατηγορία των φρούτων, τα πορτοκάλια πρωταγωνιστούν με παραγωγή περίπου στους 956 χιλιάδες τόνους, τα ροδάκινα με 750 χιλιάδες τόνους, τα μήλα με 260 χιλιάδες τόνους, μανταρίνια και λεμόνια με 124 & 75 χιλιάδες τόνους αντίστοιχα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.9. : Παραγωγή των κυριότερων φρούτων και λαχανικών τα έτη 2008 και 2009 (tn)

Είδη καλλιεργειών	2008	2009	% Μεταβολή 2008-2009
Πεπονοειδή - Melons	796.460	788.938	-0,90%
Καρπούζια και πεπόνια	796.460	788.938	-0,90%
Λαχανικά - Vegetables	1.933.499	2.118.913	9,59%
Ντομάτες	1.379.090	1.561.305	13,21%
Μελιτζάνες	60.494	67.190	11,07%
Μπάμιες	15.529	13.813	-11,05%
Κρεμμύδια ξερά	193.089	191.607	-0,77%
Λάχανα & κουνουπίδια	245.113	243.065	-0,83%
Πράσα	40.184	41.933	4,35%
Εσπεριδοειδή - Citrus trees	1.006.975	1.160.911	15,29%
Πορτοκάλια	827.721	956.293	15,53%
Λεμόνια	75.260	75.048	-0,28%
Μανταρίνια	103.994	129.570	24,59%
Οπώρες - Fruit trees	1.271.559	1.205.655	-5,18%
Μήλα	255.317	259.635	1,69%
Αχλάδια	73.478	73.771	0,39%
Ροδάκινα	807.264	748.844	-7,24%
Βερίκοκα	80.241	62.281	-22,38%
Κεράσια	55.259	61.124	10,61%

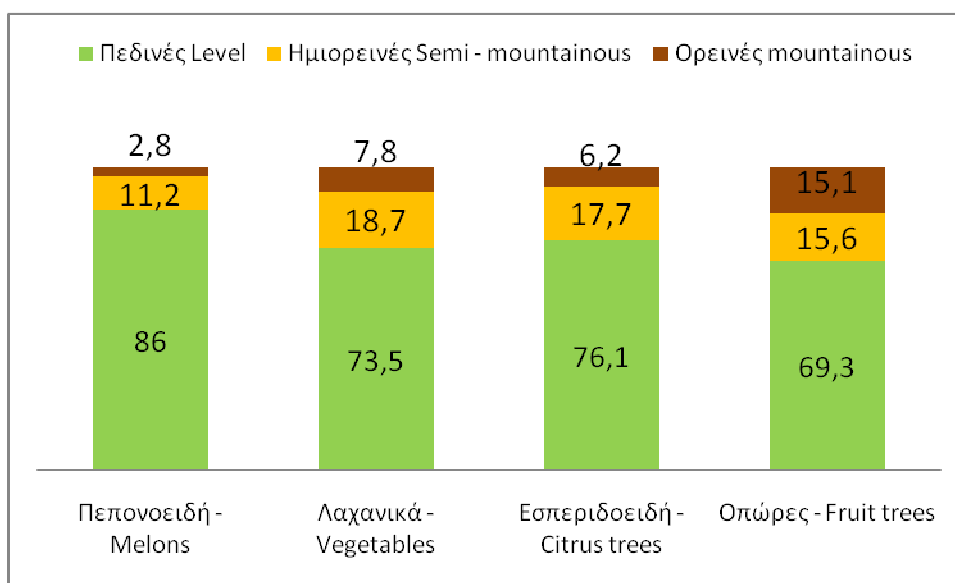
ΠΗΓΗ : ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.10. : Οι καλλιέργειες στην Ελλάδα (% ανά κατηγορία προϊόντων)

Κοινότητες / Communes	Πεδινές Level	Ημιορεινές Semi - mountainous	Ορεινές mountainous
Πεπονοειδή - Melons	86,0	11,2	2,8
Λαχανικά - Vegetables	73,5	18,7	7,8
Εσπεριδοειδή - Citrus trees	76,1	17,7	6,2
Οπώρες - Fruit trees	69,3	15,6	15,1

ΠΗΓΗ : ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.17. : Από προηγούμενο πίνακα 3.10.

Ένα μεγάλο ποσοστό (86%) της πεδινής καλλιέργειας αφορά τα πεπονοειδή (καρπούζια, πεπόνια, κολοκύθια), σε μικρότερο βαθμό τα λαχανικά (73,5%) και τα εσπεριδοειδή (76,1%), ενώ η παραγωγή οπωροφόρων συναντάται σε ένα αρκετά καλό ποσοστό (31%) στις ημιορεινές και ορεινές περιοχές. Ειδικά η κατηγορία των οπώρων δέντρων είναι πολύ σημαντική καλλιέργεια διότι συμβάλει στην αξιοποίηση εκτάσεων στο ελληνικό χώρο που δεν ευνοούνται από τις εδαφολογικές συνθήκες.

Τα οπωροκηπευτικά καταλαμβάνουν το 26% των καλλιεργούμενων και το 36% των αρδευόμενων εκτάσεων της χώρας.

Στους παρακάτω πίνακες αναλύεται η ελληνική παραγωγή των φρούτων και λαχανικών σε τόνους, την περίοδο 1996-2008.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.11. : Η παραγωγή λαχανικών στην Ελλάδα περιόδου 1996-2008
(αναλυτικά-LIST σε τόνους)

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Artichokes	25700	32000	32000	35026	31000	35000	33000	29000	29300	27362	28869	27990	21300
Asparagus	27200	29000	31000	31000	29000	31000	24000	23000	23594	21706	20810	21526	17100
Beans, green	73900	76000	70000	74000	73000	70000	73000	74000	71525	67587	65949	67810	64700
Cabbages and other brassicas	192300	187000	188000	189000	197000	200000	189000	190000	175270	179526	177459	168720	188200
Carrots and turnips	36400	37200	37700	37200	34400	32700	33600	43000	61772	39614	43364	43619	47600
Cauliflowers and broccoli	71000	76000	77000	79023	80000	74330	79000	88000	88521	86273	83288	96578	62000
Chillies and peppers, green	106400	91900	103100	102300	103700	98400	95500	95000	108062	104650	113180	106556	119900
Cucumbers and gherkins	151900	171000	167000	157000	164000	163000	166000	161000	156108	158520	156048	158448	124300
Eggplants (aubergines)	80000	79000	81000	79000	85000	81000	77000	74000	72547	68134	69341	67928	85300
Garlic	13700	12600	14400	14000	15000	13800	9000	10000	13442	12717	12611	10459	10700
Leeks, other alliaceous veg	40700	39000	40000	41000	42000	42000	41000	40000	42256	44052	41773	40998	39300
Leguminous vegetables, nes	9000	9000	10000	9000	9000	8911	8278	8536	8829	8208	9500	9000	8574
Lettuce and chicory	69500	70800	69300	78000	88000	80000	88000	80000	92413	105032	91673	79516	90400
Mushrooms and truffles	492	485	504	1200	500	495	500	2500	2516	2262	2474	3500	3334
Onions (inc. shallots), green	29000	29000	28000	29000	26000	27000	26000	29000	28033	25959	25482	24037	24000
Onions, dry	160763	185000	191000	203407	212000	199000	217000	206000	202524	186175	171929	164593	200400
Other melons (inc.cantaloupes)	163800	172000	184000	160000	164100	180000	170000	192000	175043	168766	159902	174033	174000
Peas, green	8000	11000	10000	10000	10000	8000	7000	8000	10250	9212	7573	9554	5500
Pumpkins, squash and gourds	97000	88900	93100	75500	77900	83000	82000	87000	84613	100438	96033	88268	75900
Spinach	46000	37000	35000	37000	40000	37000	40000	42000	42008	47418	46860	44064	44200
Tomatoes	2062000	2026000	2131000	2127000	2085000	2048000	1752000	1830000	1962580	1713580	1568730	1464840	1338600
Vegetables fresh nes	86227	81000	84125	83469	83012	82194	76351	78727	80000	85000	79449	80000	76210
Watermelons	719800	667000	693000	684740	662790	669000	697000	714000	723040	703558	636271	663389	660000
Total Vegetables	4270782	4207885	4370229	4336865	4312402	4263830	3984229	4104763	4254246	3965749	3708568	3615426	3481518

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Ενδεικτικά, μπορούμε να αναφέρουμε την πορεία των κυριοτέρων λαχανικών ως προς την παραγωγή υπολογίζοντας την ετήσια ποσοστιαία μεταβολή από το 1996 έως το 2008. Συγκεκριμένα, οι τομάτες σημείωσαν μείωση (-3,3%), τα καρπούζια (-0,6%), τα ξερά κρεμμύδια (+2,2%), τα σπαράγγια (-3,3%), αγγούρια (-1,3%), πιπεριές (+1,3%), μαρούλια (+2,8%), μελιτζάνες (+0,8%) και τα μανιτάρια με αξιόλογη αύξηση (+43%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.12. : Η παραγωγή φρούτων στην Ελλάδα περιόδου 1996-2008
(αναλυτικά-LIST σε τόνους)

Item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Apples	363142	373323	358090	279113	314510	247666	281000	208000	274702	250019	288703	251650	234700
Apricots	53494	47162	38922	92336	83634	70771	70272	59854	89538	73613	71586	83287	77400
Avocados	1511	1562	1544	1473	1259	1480	1600	1600	1635	1539	1534	1538	1600
Bananas	4613	4255	3967	3929	3771	3229	3876	3873	3956	3910	3601	3586	3600
Berries Nes	1500	1358	1298	1553	1479	1546	1444	996	1220	1345	1200	1111	1036
Carobs	17034	19134	18494	18612	20192	16464	15015	14789	14594	14815	14506	15000	15822
Cherries	57969	46378	41186	52422	57393	40015	47090	44618	46714	44201	43700	52595	42000
Citrus fruit, nes	2630	2300	2096	3535	3373	3320	3009	3054	2194	1095	1193	1113	1100
Currants	0	0	100	0	0	0	0	0	0	0	22	20	19
Figs	90000	77000	80000	95729	91158	95258	88987	25000	21545	23493	22255	20413	18000
Fruit Fresh Nes	19138	17328	16566	19823	18876	19725	18426	12713	15568	17159	16793	15547	14503
Grapefruit (inc. pomelos)	6365	7320	7225	6289	7482	7567	8058	7356	6514	6442	6700	6725	6500
Grapes	1174730	1213160	1310180	1187670	1251460	1287960	1100000	1200000	1250000	1130000	1142500	940600	852900
Kiwi fruit	55660	40900	43610	58000	73600	40000	55000	37948	58000	70100	87200	70100	84300
Lemons and limes	178558	163666	182545	183214	109642	178968	166000	144197	68058	84053	87518	86265	86000
Oranges	971832	1010910	813553	1123420	945765	1112310	1193000	951892	698294	936094	899122	815668	802000
Peaches and nectarines	1003000	588574	527580	1024600	949943	943336	687000	228000	875544	864406	767938	816009	734100
Pears	71600	59600	70694	66000	65000	98819	59000	67000	76240	78687	81732	71132	80000
Plums and sloes	9640	8104	8258	10000	11000	12600	13100	9000	13900	10319	11090	13170	13000
Quinces	7188	6625	6514	6437	6429	5927	5446	4988	5333	5330	5097	5035	4100
Raspberries	95	86	82	98	93	97	91	63	77	85	83	77	72
Sour cherries	3177	2829	2747	3081	3481	3064	2114	2368	2170	1985	2346	2258	2400
Stone fruit, nes	4000	3622	3463	4144	3946	4123	3852	2658	3255	3588	3511	3250	3032
Strawberries	9000	9000	9000	10000	9000	9000	9000	8000	7797	7332	6998	9419	9000
Tangerines, mandarins, clem.	99725	107257	96485	105593	119000	130341	130000	105000	91367	126570	108991	119077	120000
Total Fruits	4205601	3811453	3644199	4357071	4151486	4333586	3962380	3142967	3628215	3756180	3675919	3000000	3209192

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Στην Ελλάδα ο μέσος ετήσιος ρυθμός μείωσης της παραγωγής των φρούτων ήταν 5,02% και κυμάνθηκε το 2008 στους 3,2 εκατομμύρια τόνους. Τα σταφύλια, τα πορτοκάλια και τα ροδάκινα-νεκταρίνια είναι τα φρούτα με την μεγαλύτερη παραγωγή περίπου στις 800 χιλιάδες τόνους αντίστοιχα και ακολουθούν τα μήλα με 235 χιλιάδες τόνους, τα μανταρίνια 120 χιλιάδες τόνους τα λεμόνια, ακτινίδια, αχλάδια και βερίκοκα με 85 χιλιάδες τόνους αντίστοιχα. Η πορεία παραγωγής των

κυριότερων φρούτων υπολογίζοντας και σε αυτή τη κατηγορία τη ετήσια ποσοστιαία μεταβολή στην περίοδο 1996-2008, απεικονίζεται ως εξής : αύξηση είχαν τα βερίκοκα (+8,8), ακτινίδια (+8,3), ροδάκινα και νεκταρίνια (+17,3), αχλάδια (+3,3) και τα μανταρίνια (+2,6), ενώ μείωση παραγωγής είχαμε στα μήλα (-2,1), σύκα (-8,3), σταφύλια (-2,2) και στα λεμόνια (-1,7).

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, σε ότι αφορά τη διάθεση της παραγωγής το μεγαλύτερο μέρος αυτής απορροφάται στην εσωτερική αγορά (εκτιμάται το 55% των φρούτων και 60% των λαχανικών). Αντίστοιχα η μεταποίηση εκτιμάται ότι αξιοποιεί το 15% των φρούτων και το 25% των λαχανικών (με σημαντικότερο προϊόν μεταποίησης την βιομηχανική τομάτα).

Στους παρακάτω πίνακες αναλύονται οι μέσες σταθμισμένες τιμές παραγωγού φρούτων και λαχανικών από την πώληση των γεωργικών προϊόντων (στοιχεία ΥΠ.Α.Α.Τ.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.13. : ΜΕΣΕΣ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ) ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000 ΕΩΣ 2008

VEGETABLES	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
- Αγγούρια	0,52	0,67	0,59	0,68	0,44	0,5	0,59	0,67	0,73
α. Θερμοκηπίων	0,52	0,69	0,59	0,69	0,43	0,48	0,63	0,64	0,72
β. Υπαίθρου	0,51	0,52	0,51	0,6	0,49	0,62	0,49	0,78	0,67
- Αγγουράκι για τουρσί	0,38	0,5	0,52	0,6	0,54	0,3	-	-	-
- Αρακάς	0,62	0,56	0,4	0,83	0,52	0,61	0,74	0,67	0,89
- Αγκινάρες	0,6	0,7	0,75	1,61	2,51	1,49	0,81	1,47	1,67
- Αγκιόχορτα βρώσιμα	0,65	0,79	0,78	0,79	0,86	0,9	1	1,07	1,15
- Καρότα	0,38	0,38	0,25	0,58	0,37	0,35	0,5	0,31	0,28
- Κουκιά χλωρά	0,74	0,71	0,77	1,3	1,03	1,22	1,08	1,33	1,25
- Κουνουπίδια	0,49	0,57	0,62	0,68	0,6	0,6	0,68	0,65	0,66
- Κρεμμύδια ξερά	0,16	0,17	0,11	0,43	0,5	0,42	0,37	0,4	0,4
- Κρεμμύδια νωπά	0,59	0,83	1,32	1,26	1,14	1,04	1,09	1,15	1,15
- Κολοκυθάκια	0,53	0,66	0,52	0,62	0,56	0,57	0,59	0,65	0,62
α. Θερμοκηπίων	0,69	0,78	0,75	0,79	0,78	0,68	0,72	0,64	0,67
β. Υπαίθρου	0,5	0,63	0,48	0,59	0,53	0,54	0,55	0,65	0,6
- Λάχανα	0,28	0,31	0,37	0,33	0,29	0,29	0,26	0,28	0,26
- Μανιτάρια	2,36	2,46	2,62	2,41	2,46	2,51	2,32	2,66	2,75
- Μαρούλια	0,67	0,64	0,69	1,05	0,87	0,7	0,71	0,72	0,79
- Μελιτζάνες	0,47	0,49	0,54	0,62	0,54	0,63	0,62	0,7	0,71
α. Θερμοκηπίων	0,76	0,99	0,96	1,14	0,95	0,84	0,83	0,9	0,94
β. Υπαίθρου	0,45	0,46	0,52	0,56	0,49	0,58	0,51	0,67	0,67
- Μπάμιες	1,01	1,58	1,29	1,57	1,41	1,35	1,68	1,95	1,84
- Παντζάρια	0,45	0,49	0,5	0,63	0,61	0,6	0,61	0,6	0,58
- Πιπεριές	0,56	0,59	0,56	0,61	0,51	0,65	0,61	0,86	0,95
α. Θερμοκηπίων	0,56	0,62	0,62	0,66	0,57	0,81	0,66	1	1,06
β. Υπαίθρου	0,53	0,57	0,5	0,58	0,47	0,54	0,53	0,66	0,7
- Πράσα	0,48	0,52	0,59	0,68	0,67	0,61	0,61	0,58	0,56
- Ραδίκια-Αντίδια	0,53	0,59	0,47	0,67	0,67	0,84	0,64	0,58	0,59
- Σέλινα	0,69	0,74	0,73	0,91	1,05	1,19	0,87	0,78	0,75
- Σκόρδα ξερά	1,12	1,28	1,54	1,22	1,25	1,19	1,11	1,05	1,08
- Σπανάκι	0,61	0,65	0,6	0,85	0,96	0,66	0,69	0,64	0,63
- Σπαράγγια	1,38	1,99	1,41	1,59	1,37	1,66	1,47	1,67	1,46
- Τομάτες	0,28	0,28	0,26	0,37	0,2	0,33	0,29	0,35	0,33
α. Για νωπή καταν.	0,59	0,65	0,63	0,77	0,6	0,67	0,58	0,7	0,66
αα) Θερμοκηπίων	0,65	0,68	0,77	0,97	0,7	0,72	0,59	0,71	0,66
αβ) Υπαίθρου	0,55	0,63	0,54	0,6	0,53	0,63	0,58	0,69	0,65
β. Για μεταποίηση	0,09	0,08	0,08	0,08	0,08	0,09	0,07	0,07	0,08
- Τοματοπιπεριές	0,18	0,21	0,3	0,29	0,4	0,46	0,2	-	-
- Φασολάκια	0,99	1,04	0,91	1,09	0,97	1,05	1,07	1,58	1,21

Πηγή : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.)

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14. : ΜΕΣΕΣ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΩΛΗΣΗ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ (ΦΡΟΥΤΩΝ) ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2000 ΕΩΣ 2008

FRUITS	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
- Αχλάδια	0,55	0,61	0,67	0,66	0,57	0,61	0,8	0,91	0,72
- Βερύκοκα	0,31	0,45	0,52	0,62	0,39	0,33	0,45	0,47	0,42
α. Για νοπή	0,33	0,55	0,59	0,71	0,52	0,41	0,57	0,61	0,54
κατανάλωση									
β. Για μεταποίηση	0,16	0,35	0,31	0,52	0,25	0,2	0,22	0,3	0,31
- Βύσσина	0,82	0,94	1,09	1,57	0,83	1,5	-	1,09	2,5
- Δαμάσκηνα	0,52	0,56	0,4	0,87	0,52	0,66	0,6	0,63	0,69
- Καρπούζια	0,16	0,19	0,13	0,1	0,14	0,11	0,16	0,32	0,33
- Κεράσια	0,86	1,35	1,33	1,43	1,3	1,43	1,41	1,47	2,15
- Κορόμηλα	0,62	0,63	0,23	0,27	0,34	0,8	0,35	0,51	0,5
- Κυδώνια	0,56	0,57	0,59	0,7	0,7	0,8	-	0,83	0,35
- Μέσπιλα (μούσμουλα)	0,87	0,87	0,67	0,71	1,35	0,9	0,48	0,56	0,54
- Μήλα	0,34	0,43	0,47	0,49	0,37	0,31	0,34	0,47	0,5
- Μπανάνες	0,92	0,91	0,95	0,53	0,43	0,49	0,52	0,53	0,57
- Πεπόνια	0,31	0,35	0,2	0,28	0,21	0,21	0,19	0,47	0,58
- Ροδάκινα	0,19	0,24	0,31	0,77	0,21	0,22	0,3	0,3	0,32
α. Επιτραπ.	0,22	0,3	0,33	1,05	0,26	0,29	0,48	0,3	0,52
καναν.νοπά									
β. Συμπύρηνα	0,16	0,18	0,28	0,46	0,19	0,18	0,2	0,57	0,24
κονσερβοποιίας									
γ. Νεκταρίνια	0,21	0,28	0,46	1,14	0,32	0,39	0,78	0,8	0,79
- Ρόδια	0,66	0,68	0,69	0,51	0,48	0,37	0,4	0,55	0,7
- Σταφύλια	0,62	0,58	0,56	0,64	0,42	0,55	0,47	0,77	0,47
α. Από επιτραπέζιες	0,62	0,58	0,56	0,64	0,42	0,55	0,5	0,79	0,5
ποικιλίες									
β. Από οινοποιήσιμες	0,44	0,5	0,61	1,1	0,95	0,39	0,45	0,6	0,42
ποικιλίες									
- Σύκα νοπά	0,98	1,06	1,29	1,38	1,46	2,31	1,5	1,5	-
- Φράουλες	1,51	1,64	1,82	1,88	1,44	1,46	1,57	1,65	2,73
- Ακτινίδια	0,26	0,43	0,62	0,6	0,32	0,43	0,57	0,5	0,53
- Αβοκάντο	0,55	0,73	0,9	0,7	0,7	0,72	0,74	0,7	0,82
- Λεμόνια	0,18	0,23	0,23	0,23	0,32	0,44	0,39	0,49	0,76
α. Για νοπή	0,19	0,24	0,24	0,23	0,32	0,44	0,39	0,49	0,77
κατανάλωση									
β. Για χυμοποίηση	0,09	0,12	0,1	0,09	0,1	-	-	-	-
- Πορτοκάλια	0,13	0,19	0,19	0,18	0,2	0,18	0,16	0,16	0,18
α. Για νοπή	0,14	0,21	0,21	0,2	0,23	0,21	0,19	0,22	0,28
κατανάλωση									
β. Για χυμοποίηση	0,1	0,13	0,1	0,14	0,14	0,12	0,11	0,08	0,04
- Μανταρίνια	0,29	0,33	0,37	0,39	0,38	0,35	0,32	0,43	0,45
- Βοτρυόκαρποι	0,15	0,14	0,21	0,21	0,23	0,26	0,24	0,24	0,24
- Κίτρα	0,26	0,29	0,3	0,3	0,3	0,32	0,35	0,4	0,44

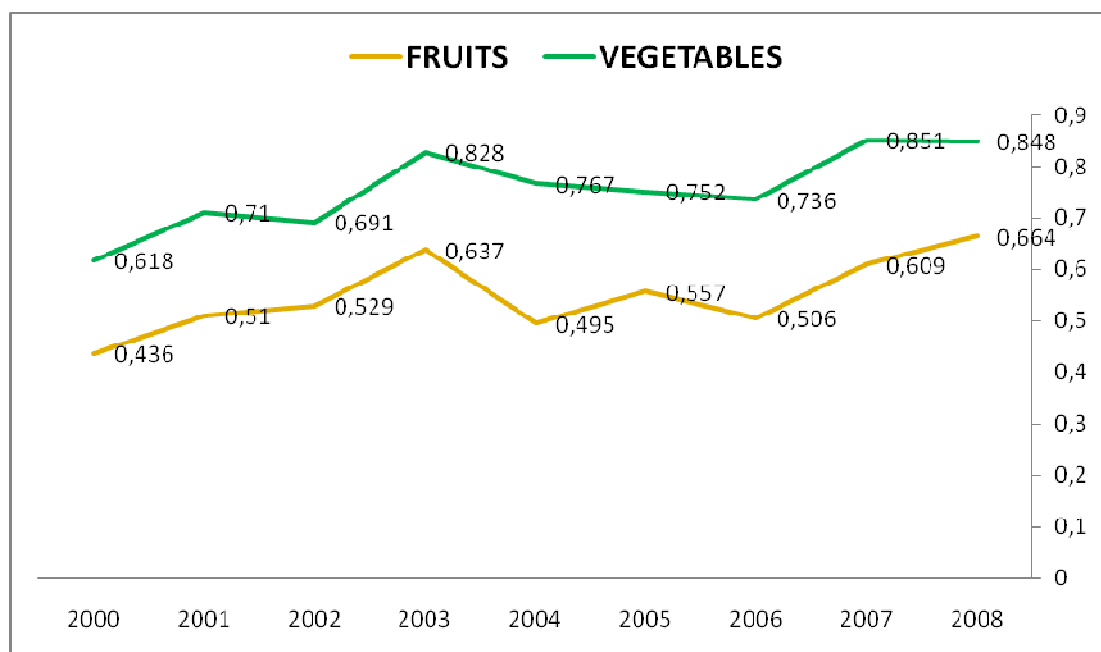
ΠΗΓΗ : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.)

ΜΕΣΕΣ ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΕΣ ΤΙΜΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥ									
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
VEGETABLES	0,618	0,710	0,691	0,828	0,767	0,752	0,736	0,851	0,848
FRUITS	0,436	0,510	0,529	0,637	0,495	0,557	0,506	0,609	0,664

ΠΗΓΗ : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠ.Α.Α.Τ.)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΥΠ.Α.Α.Τ., οι τιμές παραγωγού για τα λαχανικά παρουσίασαν αύξηση στην περίοδο 2000-2008 με μέση ποσοστιαία μεταβολή της τάξεως του 4,48%. Αύξηση είχαμε και στις τιμές παραγωγού για την κατηγορία των φρούτων η οποία ήταν υψηλότερη σε σχέση με τα φρούτα και ανήλθε στο 6,45%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.18. : Μέσες ετήσιες σταθμισμένες τιμές παραγωγού

ΠΗΓΗ : Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Ειδικότερα, πτώση έως 6,5% κατά μέσο όρο παρουσιάζουν οι τιμές των λαχανικών και φρούτων το μήνα Μάιο του 2011, σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2010, σύμφωνα με στοιχεία του παρατηρητηρίου τιμών που δημοσιεύει το ΥΠΑΑ (2011), όπως απεικονίζονται στον πίνακα που ακολουθεί. Οι τιμές στα εποχιακά οπωροκηπευτικά παρουσιάζουν το Μάιο πτώση 6,5% κατά μέσο όρο στις Δημοτικές Αγορές, 2%, στις Λαϊκές Αγορές και 1,9% στα Σούπερ Μάρκετ, σε σχέση με το Μάιο του 2010. Ενδεικτικά, το Μάιο το κιλό οι ντομάτες παρουσιάζουν πτώση στις Δημοτικές αγορές 16,5% στα σούπερ μάρκετ πτώση κατά 14,4% και στις Λαϊκές

Αγορές πτώση κατά 8,6%, σε σχέση με το Μάιο του 2010, τα αγγουράκια το κιλό αντίστοιχα παρουσιάζουν πτώση 33,3% στα Σούπερ Μάρκετ, 32,7% στις Δημοτικές Αγορές και 13,7% στις Λαϊκές Αγορές. Στα φρούτα παρατηρείται στα κεράσια πτώση κατά 19,8% στις Δημοτικές Αγορές, 6,8 % στα Σούπερ Μάρκετ και 5,7% στις Λαϊκές Αγορές, οι φράουλες το κιλό έχουν πέσει κατά 11,2% στα Σούπερ Μάρκετ, κατά 8% στις Λαϊκές Αγορές και κατά 7,7% στις Δημοτικές Αγορές. Αυξήσεις παρουσιάζουν οι τιμές στα κρεμμύδια, πατάτες, αχλάδια και μπανάνες. Οι τιμοληψίες αφορούν το μήνα Μάιο του 2011 σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2010.

Στο πλαίσιο της συγκράτησης των τιμών των αγαθών, τα κλιμάκια Ελέγχου του Υπουργείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας και των συναρμόδιων Φορέων όπως είναι ο Ε.Φ.Ε.Τ., οφείλουν να παρακολουθούν καθημερινά την πορεία των τιμών στα αγαθά προκειμένου να αποφευχθούν κρούσματα αισχροκέρδειας, αλλά και να εξασφαλιστεί η ποιότητα των προϊόντων που φτάνουν στο τραπέζι του καταναλωτή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.14. : ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΙΜΩΝ ΣΤΑ ΛΑΧΑΝΙΚΑ ΣΕ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ, ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ ΚΑΙ S/M (ΜΑΪΟΣ 2010-ΜΑΪΟΣ 2011)

ΕΙΔΟΣ	Μ.Ο. ΤΙΜΩΝ ΑΠΟ ΛΑΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ			Μ.Ο. ΤΙΜΩΝ ΑΠΟ ΣΟΥΠΕΡ ΜΑΡΚΕΤ			Μ.Ο. ΤΙΜΩΝ ΑΠΟ ΔΗΜΟΤΙΚΕΣ ΑΓΟΡΕΣ		
	ΜΑΙΟΣ 2010	ΜΑΙΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΑΙΟΣ 2010	ΜΑΙΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ	ΜΑΙΟΣ 2010	ΜΑΙΟΣ 2011	% ΜΕΤΑΒΟΛΗ
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΑΓΓΟΥΡΑΚΙ ΤΕΜ.	0,50	0,39	-21,2%	0,41	0,28	-30,5%	0,56	0,45	-20,0%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΑΓΓΟΥΡΑΚΙ ΚΙΛΟ	1,29	1,11	-13,7%	1,45	0,97	-33,3%	1,42	0,95	-32,7%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΚΡΕΜΜΥΔΙ ΞΕΡΟ	0,79	0,99	24,1%	0,74	0,84	14,2%	0,86	1,03	20,0%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΚΡΕΜΜΥΔΙ ΦΡΕΣΚΟ	1,75	1,89	7,8%	1,15	1,20	4,0%	1,28	1,36	6,1%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΜΑΡΟΥΔΙ ΤΕΜ.	0,49	0,48	-2,8%	0,35	0,41	16,9%	0,54	0,52	-3,7%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑ ΤΣΑΚΩΝΙΚΗ	1,45	1,40	-3,6%	1,43	1,54	7,5%	1,45	1,28	-11,7%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΜΕΛΙΤΖΑΝΑ ΦΛΑΣΚΑ	1,43	1,18	-17,9%	1,27	1,08	-14,8%	1,36	1,07	-21,7%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΠΑΤΑΤΑ	0,74	0,86	17,0%	0,62	0,76	23,4%	0,80	0,84	6,0%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΠΑΤΖΑΡΙ	0,96	1,03	7,0%	0,76	0,77	1,3%	1,15	1,15	-0,2%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΠΙΠΕΡΙΑ ΜΑΚΡΙΑ	1,42	1,30	-8,4%	1,27	1,42	11,6%	1,50	1,37	-8,5%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΠΙΠΕΡΙΑ ΧΟΝΔΡΗ	1,49	1,42	-4,4%	1,26	1,40	11,2%	1,54	1,51	-1,8%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΠΡΑΣΣΟ	1,38	1,05	-23,9%	1,43	0,82	-42,7%	1,53	1,14	-25,3%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΣΠΑΝΑΚΙ	1,09	1,09	0,1%	0,98	0,91	-7,0%	1,24	1,12	-9,6%
ΛΑΧΑΝΙΚΟ ΤΟΜΑΤΑ	1,29	1,18	-8,6%	1,66	1,42	-14,4%	1,16	0,97	-16,5%
ΦΡΟΥΤΟ ΑΧΛΑΔΙ ΚΡΥΣΤΑΛΙ	2,00	1,96	-2,3%	1,82	2,17	19,2%	2,00	2,47	23,4%
ΦΡΟΥΤΟ ΚΕΡΑΣΙ ΤΡΑΓΑΝΟ	3,64	3,43	-5,7%	4,86	4,53	-6,8%	3,50	2,81	-19,8%
ΦΡΟΥΤΟ ΛΕΜΟΝΙ	0,84	0,83	-1,1%	0,93	0,87	-6,5%	1,09	1,03	-5,8%
ΦΡΟΥΤΟ ΜΗΛΟ ΓΚΟΑΝΤΕΝ	1,26	1,45	15,4%	1,44	1,56	8,5%	1,40	1,25	-10,7%
ΦΡΟΥΤΟ ΜΠΑΝΑΝΑ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ	1,49	1,66	11,2%	1,48	1,64	10,8%	1,42	1,55	9,3%
ΦΡΟΥΤΟ ΦΡΑΟΥΛΑ	3,05	2,80	-8,0%	2,89	2,56	-11,2%	2,79	2,57	-7,7%
Μ.Ο.			-2,0%			-1,9%			-6,5%

ΠΗΓΗ : Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας (ΥΠ.Α.Α.)

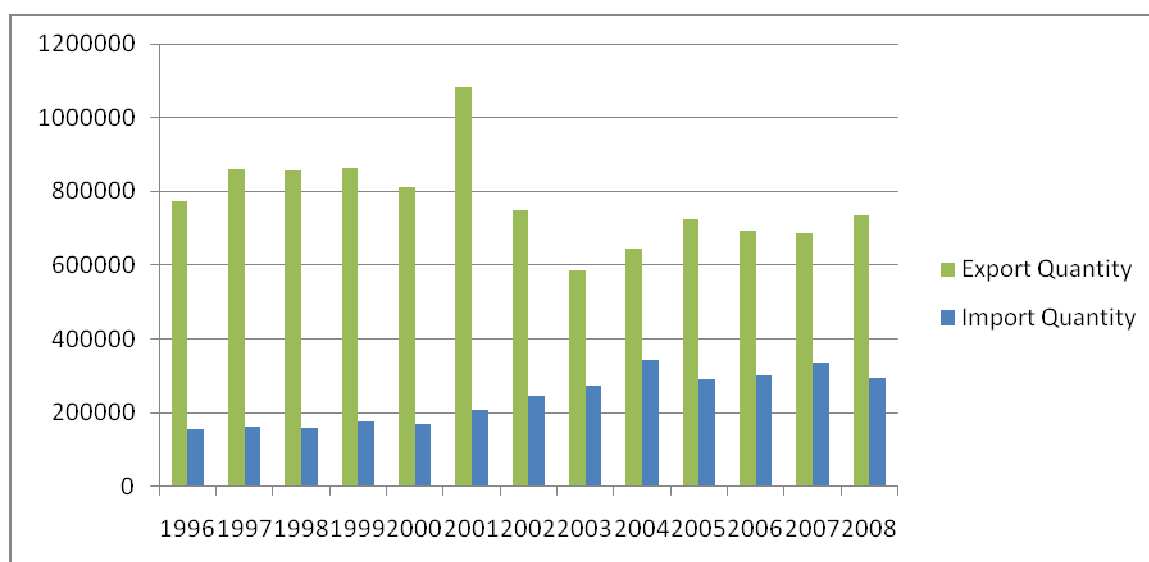
3.3.1. Το ελληνικό εμπόριο φρούτων και λαχανικών

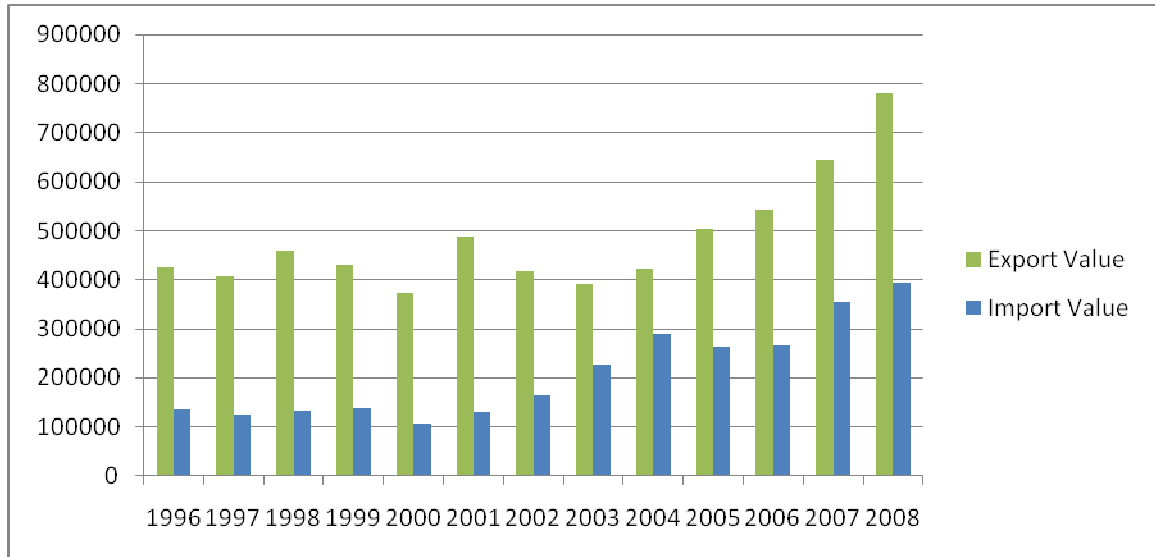
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.15. : ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΞΑΓΩΓΕΣ & ΕΙΣΑΓΩΓΕΣ ΦΡΟΥΤΩΝ - ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ (ποσότητες-αξίες) ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1996-2008

	Imports		Exports	
	Quantity (ton.)	Value (1000 \$)	Quantity (ton.)	Value (1000 \$)
1996	153.686	135.620	774.154	424.996
1997	160.718	124.025	861.725	406.829
1998	159.911	131.927	857.368	459.649
1999	175.270	138.423	865.114	429.880
2000	169.469	106.299	812.420	372.384
2001	208.314	129.336	1.082.791	487.028
2002	244.937	164.557	748.084	416.597
2003	273.836	226.763	586.640	392.121
2004	344.077	290.356	645.897	421.817
2005	289.571	263.594	725.015	503.759
2006	302.187	266.338	692.571	543.449
2007	336.572	354.025	685.571	644.556
2008	293.734	393.256	736.573	779.605

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ 3.18 – 3.19. : ΑΠΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΠΙΝΑΚΑ 3.14

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

Οι εξαγωγές μας είναι υψηλότερες των εισαγωγών και το ισοζύγιο στο εμπόριο φρούτων και λαχανικών παραμένει πλεονασματικό. Παρατηρούμαι όμως μια περιορισμένη αύξηση των εξαγωγών, ενώ οι εισαγωγές μας αυξάνονται σημαντικά. Έτσι το εμπορικό μας πλεόνασμα βαίνει φθίνων. Στα ράφια όλων των ελληνικών υπεραγορών (supermarket) υπάρχουν πολλά εισαγόμενα τρόφιμα από διάφορες χώρες της υφηλίου, όπως μήλα από τη Χιλή και τις ΗΠΑ, αχλάδια από Ιταλία, Ισπανία, Κίνα, ραδίκια από Ιταλία κ.ο.κ. Τα ξένα προϊόντα έχουν αξιοποιήσει τις ευκαιρίες από την ταχεία αύξηση της εγχώριας ζήτησεως, τη δημιουργία της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς και της παγκοσμιοποίησης και έχουν διεισδύσει με επιτυχία στην ελληνική αγορά, κάτι που δεν ισχύει για τα ελληνικά προϊόντα, τα οποία χάνουν μερίδιο τόσο στην εγχώρια όσο και στις ξένες αγορές παρά την αναμφισβήτητη φυσική ποιότητά τους και την γενικότερη προτίμησή τους από τους καταναλωτές.

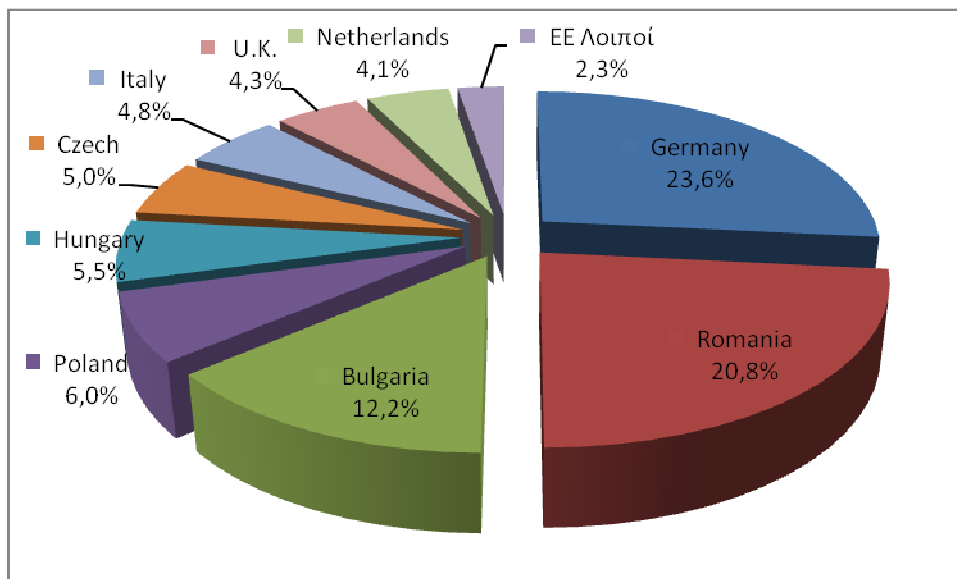
Συνεπώς αν και ο τομέας είναι δυναμικός και σημαντικός για το σύνολο της ελληνικής γεωργίας, φαίνεται ότι σιγά – σιγά χάνουμε την ανταγωνιστικότητά μας ακόμη και μέσα στη δική μας αγορά.

Το ενδοκοινοτικό εμπόριο είναι ένας σημαντικός παράγοντας για την ανάπτυξη της παραγωγής φρούτων και λαχανικών. Ο κύριος εμπορικός εταίρος ήταν η Ευρώπη, η θέση της οποίας ισχυροποιήθηκε με την ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα). Για παραπάνω από τα τρία τέταρτα του αγροτικού

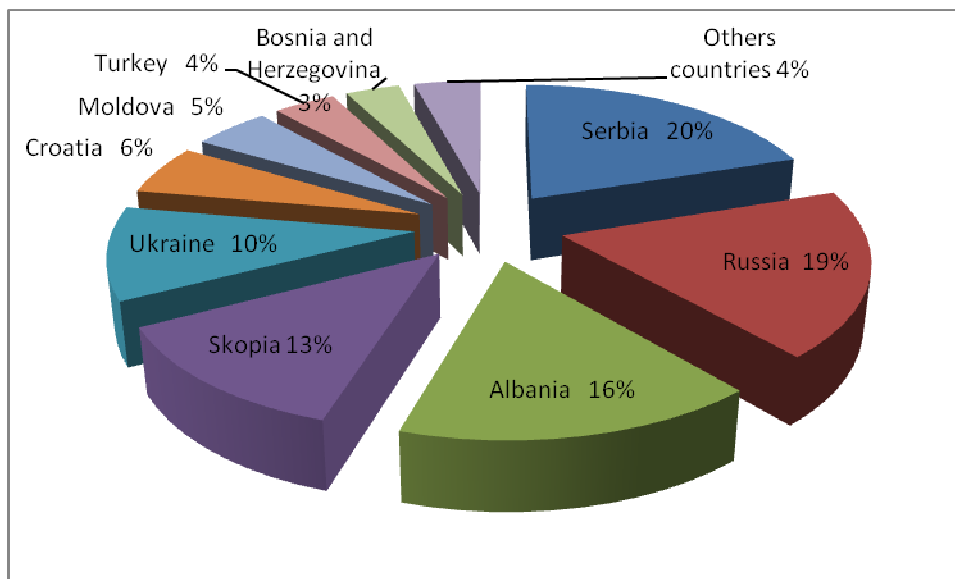
εξωτερικού εμπορίου της χώρας μας ο εμπορικός εταίρος είναι η Ε.Ε.. Οι ελληνικές εξαγωγές του κλάδου των φρούτων και λαχανικών τροφοδότησαν την EU-27 σε ποσοστό 63,1%, έναντι ποσοστού 36,9% προς τις Τρίτες χώρες, την περίοδο 2002-2009. Αντίστοιχα και οι εισαγωγές σε αυτά τα προϊόντα προήλθε κατά 58,9% από την Ευρωπαϊκή Ένωση και το υπόλοιπο 41,1%

Οι εξαγωγές φρούτων και κηπευτικών είχαν το 2009 ως τελικό προορισμό κυρίως την Γερμανία, την Ρουμανία, την Βουλγαρία και την Πολωνία. Στις χώρες αυτές κατευθύνθηκε σχεδόν το 50% των εξαγωγών που προορίζονταν στην EU-27. Οι σημαντικοί επίσης εμπορικοί εταίροι στις εξαγωγές εκτός ΕΕ, ήταν οι χώρες των Βαλκανίων (Σερβία, Αλβανία, Σκόπια) και της πρώην Σοβιετικής Ένωσης (Ρωσία και Ουκρανία).

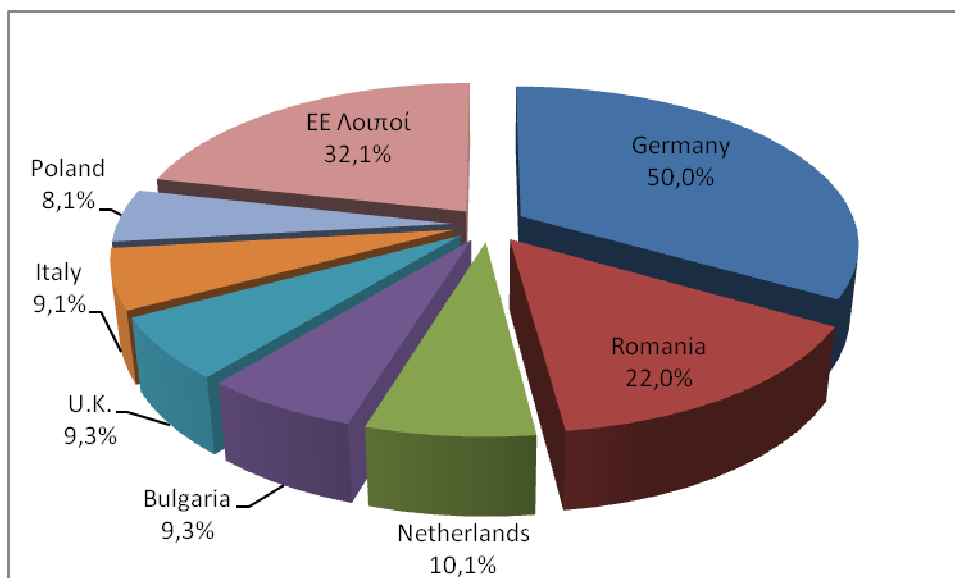
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.20. : % συμμετοχής ελληνικών εξαγωγών φρούτων και λαχανικών στην EU-27, 2009 (ποσότητες)

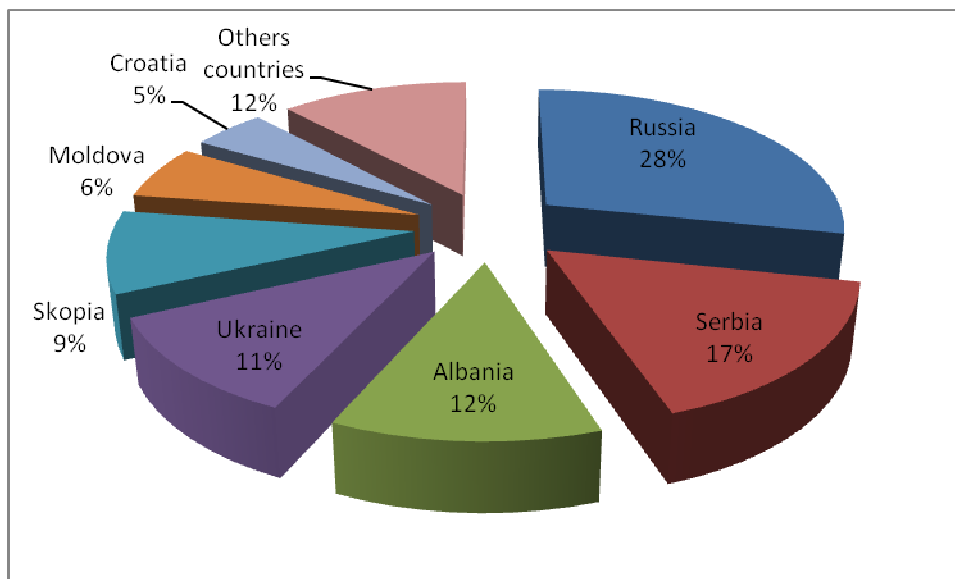
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.21. : % συμμετοχής ελληνικών εξαγωγών φρούτων και λαχανικών προς Τρίτες χώρες, 2009 (ποσότητες)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.22. : % συμμετοχής σε αξία των ελληνικών εξαγωγών φρούτων & λαχανικών στην EU-27, 2009

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.23. : % συμμετοχής σε αξία των ελληνικών εξαγωγών φρούτων & λαχανικών προς Τρίτες χώρες, 2009

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.16. : ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ (1000 \$) αναλυτικά-LIST ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cabbages	61	103	205	212	198	397	770	564	216	34	174	182	709
Artichokes	51	2	1	0	3	1	147	0	18	51	57	6	3
Asparagus	58602	45536	53397	41840	31315	41995	38847	20997	33430	28144	38868	43665	50127
Lettuce	86	68	296	140	159	196	43	19	28	96	70	131	617
Spinach	0	136	17	6	3	3	0	2	1	7	8	39	43
Tomatoes	1599	1954	2023	2303	1338	1948	1948	1175	1484	1605	1587	2556	2293
Broccoli	3	43	64	34	12	15	51	52	38	66	95	83	81
Pumpkins,	123	82	396	403	307	271	45	150	74	94	51	157	231
Cucumbers	9508	14824	14908	17424	11173	17686	20002	16312	15852	20981	24660	17765	17940
Eggplants	117	169	200	215	85	137	162	91	195	495	287	201	640
Chillies and peppers, green	4389	5824	5948	3718	2317	6241	12002	11053	15173	15301	17033	19579	23617
Onions	0	7	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	43
Onions, dry	63	2002	3645	412	538	349	1167	901	1399	193	385	1702	862
Garlic	60	148	92	92	73	101	81	290	111	485	253	2489	948
Leeks, other	83	98	43	53	4	5	75	39	10	0	21	7	325
Beans, green	47	43	58	79	13	0	16	28	10	12	3	29	62
Peas, green	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0
Leguminous	15	34	64	90	25	35	20	94	288	158	6	47	51
Carrots	18	430	281	140	188	557	158	150	18	179	195	147	762
Maize, green	184	539	469	0	238	172	354	593	530	500	795	324	88
Mushrooms	89	19	68	36	13	88	174	74	119	332	780	4045	1625
Vegetables fresh nes	194	88	293	676	1076	1132	2328	2449	3736	7082	11917	13882	15485
Watermelons	36978	30965	35003	31009	25085	21865	27390	26228	25434	22758	32731	35120	44600
Other melons	40	331	803	315	328	1198	311	139	467	798	607	445	552
TOTAL	112310	103446	118277	99197	74492	94392	106091	81400	98631	99371	130584	142610	161704

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

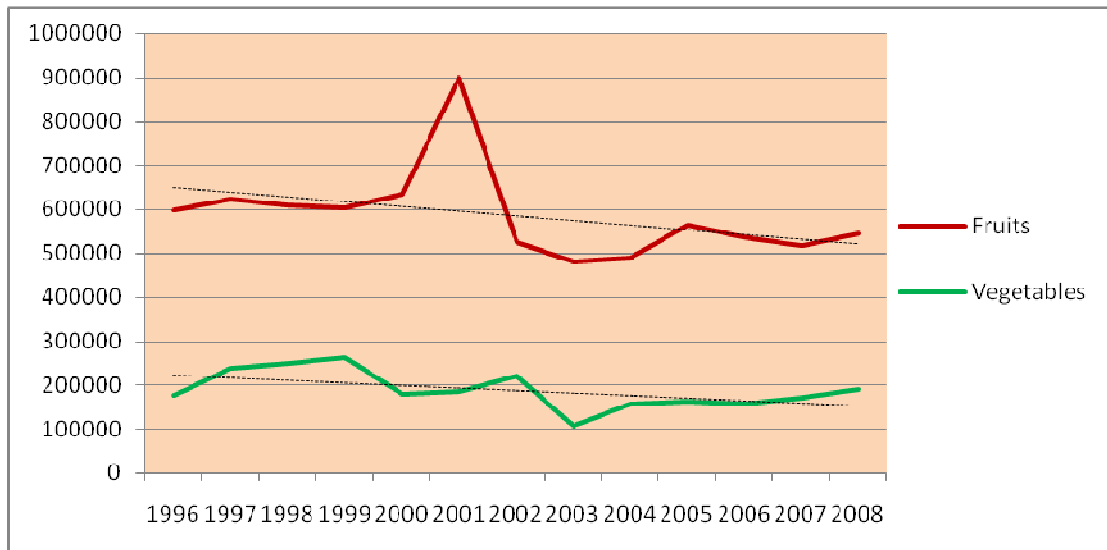
Σύμφωνα με τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, τα προϊόντα με την μεγαλύτερη αξία εξαγωγών το 2008 ήταν, τα σταφύλια με 156.1116 χιλιάδες δολάρια (+11% σε σχέση με το 2009), τα πορτοκάλια 143.026 χιλ. δολ. (+3,5%), τα ροδάκινα 116.697 χιλ. δολ.(+65%), ακτινίδια 46.148 χιλ.δολ.(+34%), κεράσια 34.148 χιλ. δολ.(+120%) και βερίκοκα 30.617 χιλ. δολ.(+31%).

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.17. : ΑΞΙΑ ΕΞΑΓΩΓΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ (1000 \$)
αναλυτικά-LIST ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1996-2008

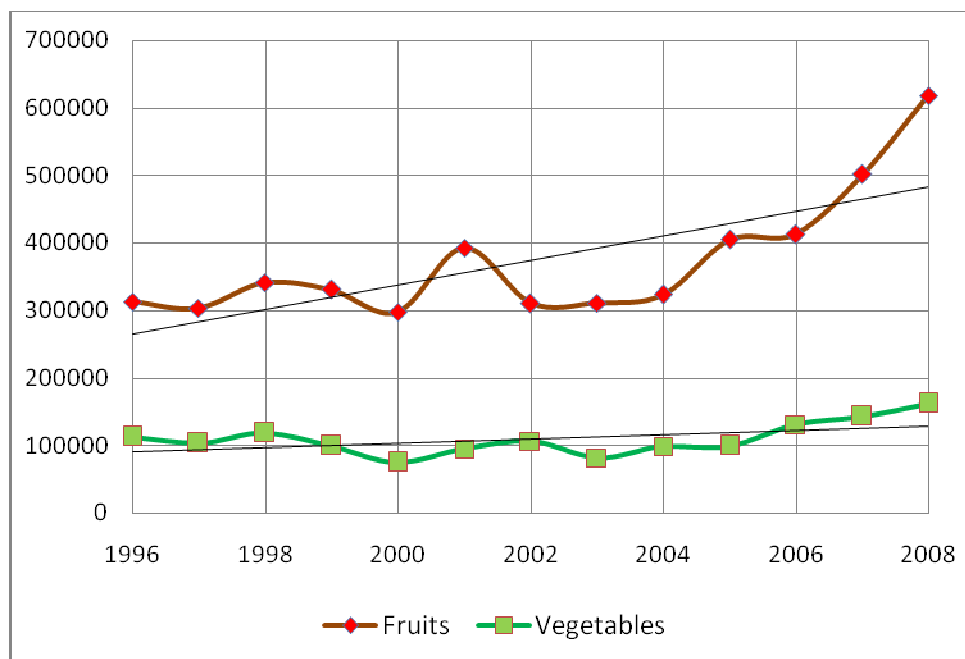
item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Carobs	720	873	244	477	1180	440	75	304	1149	5332	2815	1539	1276
Bananas	11242	5782	10312	10147	8332	10583	717	3145	1566	5357	2460	12069	15055
Plantains	6	24	3	8	19	0	0	0	0	0	0	7	57
Oranges	94847	110871	89056	86848	66385	122257	132564	130864	91601	100326	107659	138307	143026
Tangerines, mandarins, clem.	15310	10271	18244	11362	11250	15757	23217	14732	11597	19421	21325	24135	22261
Lemons and limes	22908	19991	12388	11711	11559	11706	4636	10235	4595	2290	1535	4892	5040
Grapefruit (inc. pomelos)	304	389	278	227	320	636	688	839	481	961	617	986	626
Citrus fruit, nes	0	2	2	0	4	42	0	0	972	2	159	183	20
Apples	8087	8733	4337	4863	6674	8376	6059	15091	11394	16996	16299	16135	16764
Pears	545	422	568	543	1026	1346	758	376	1048	1018	1981	2363	4073
Quinces	41	18	42	135	22	41	107	36	132	86	249	409	1417
Apricots	6656	3700	6113	9493	8669	8716	5877	7653	17764	14486	16380	23373	30617
Sour cherries	441	1657	100	2	182	2	1	0	7	32	22	158	707
Cherries	8664	7580	9024	12153	7039	6694	6585	1631	4840	7843	8727	15506	34148
Peaches and nectarines	26943	9237	36191	39501	47156	65977	50944	14485	57801	60568	64398	70727	116697
Plums and sloes	34	41	56	207	164	1488	625	112	1482	1994	2737	3174	3482
Stone fruit, nes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Strawberries	8	14	53	85	661	505	117	87	234	665	1756	7737	14031
Raspberries	198	1	37	138	34	0	1	0	0	0	0	0	0
Currants	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	19	0
Berries Nes	47	0	1	0	0	1	1	0	82	6	11	79	59
Grapes	101061	105036	133156	123006	109256	120322	65287	93876	91851	134474	134859	140694	156116
Figs	437	401	270	459	638	500	220	304	396	567	410	395	517
Mangoes,	3	0	15	63	114	18	25	14	29	67	13	25	303
Avocados	77	356	632	348	715	622	411	824	138	190	1835	1130	1368
Pineapples	46	101	120	128	176	119	108	71	79	230	415	1034	609
Dates	19	133	21	12	24	48	40	99	126	594	449	464	190
Kiwi fruit	13090	17674	19980	18524	14972	15609	11256	14065	20171	28325	24015	34356	46148
Papayas	0	0	0	5	0	10	0	0	0	0	0	0	2
Fruit, tropical	0	0	0	0	0	0	0	30	8	0	0	0	0
Fruit Fresh Nes	952	76	129	238	1321	818	187	1848	3643	2558	1739	2050	3292
TOTAL	312686	303383	341372	330683	297892	392636	310506	310721	323186	404388	412865	501946	617901

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.24. : Οι ελληνικές εξαγωγές φρούτων και λαχανικών (ποσότητες σε τόνους)

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.25. : Η αξία των ελληνικών εξαγωγών φρούτων και λαχανικών (1000\$)

Αυξημένη σημασία για τις ελληνικές εξαγωγές φρούτων και λαχανικών είναι η προσπάθεια βελτίωσης της ποιότητας και διαφοροποίησης των προϊόντων, τα δίκτυα διανομής, η εμπορία γενικώς και άλλες οργανωτικές δραστηριότητες των εξαγωγικών επιχειρήσεων. Σ' αυτά χρειάζεται προσοχή, προκειμένου η ελληνική γεωργία να μπορέσει να αντιμετωπίσει τον αυξανόμενο ανταγωνισμό στην εσωτερική, στην Ευρωπαϊκή και στην παγκόσμια αγορά και να αξιοποιήσει τις αναδυόμενες ευκαιρίες. Ιδιαίτερη προσοχή χρειάζεται στο κόστος παραγωγής και στις απαιτήσεις της αγοράς:

- Μείωση κόστους παραγωγής με ορθολογική οργάνωση της παραγωγικής διαδικασίας.
- Ποιότητα και εμφάνιση του προϊόντος.
- Συνέπεια στις παραδόσεις (εφοδιασμό) του προϊόντος.
- Προϊόντα ονομασίας προελεύσεως για ορισμένη κατηγορία καταναλωτών υψηλού εισοδήματος.

Το εξωτερικό εμπόριο επηρεάζεται όχι μόνο από τις μακροοικονομικές πολιτικές που ακολουθούνται αλλά και από άλλους παράγοντες που επηρεάζουν την ανταγωνιστικότητα των προϊόντων της χώρας.

Σημαντικό ρόλο παίζουν πρώτα οι υποδομές και ειδικότερα η υποδομή των μεταφορών. Επίσης, η υποδομή εμπορίας παίζει σημαντικό ρόλο λόγω της φύσης των αγροτικών προϊόντων και της γεωγραφικής διασποράς της παραγωγής τους.

Επίσης, σημαντικοί παράγοντες είναι η ευαισθησία για θέματα του περιβάλλοντος και οι μεταβαλλόμενες προτιμήσεις των καταναλωτών. Πιο ειδικά, για το εξωτερικό εμπόριο σημαντικά είναι τα θέματα για τα υλικά συσκευασίας, τα υπολείμματα χημικών ουσιών σε τρόφιμα και τη νέα τάση που διαμορφώνεται για βιολογικά και ιδιότυπα προϊόντα “niche markets”, και πηγάζει από νέες αντιλήψεις για τους κανόνες της υγιεινής διατροφής. Τρίτη ομάδα παραγόντων αφορά τις αλλαγές που συμβαίνουν στη δομή της αγοράς, κυρίως τη διανομή (χονδρικό και λιανικό εμπόριο), που επιδρούν και επηρεάζουν την εξαγωγική δυνατότητα της χώρας. Επίσης υπάρχει η απαίτηση για βελτίωση του εξωτερικού εμπορίου στα θέματα οργάνωσης. Απαιτείται συγκεντροποίηση του εξωτερικού εμπορίου μέσω θεσμοθετημένων φορέων, διεθνοποίησης και συνεργασιών με ξένες επιχειρήσεις.

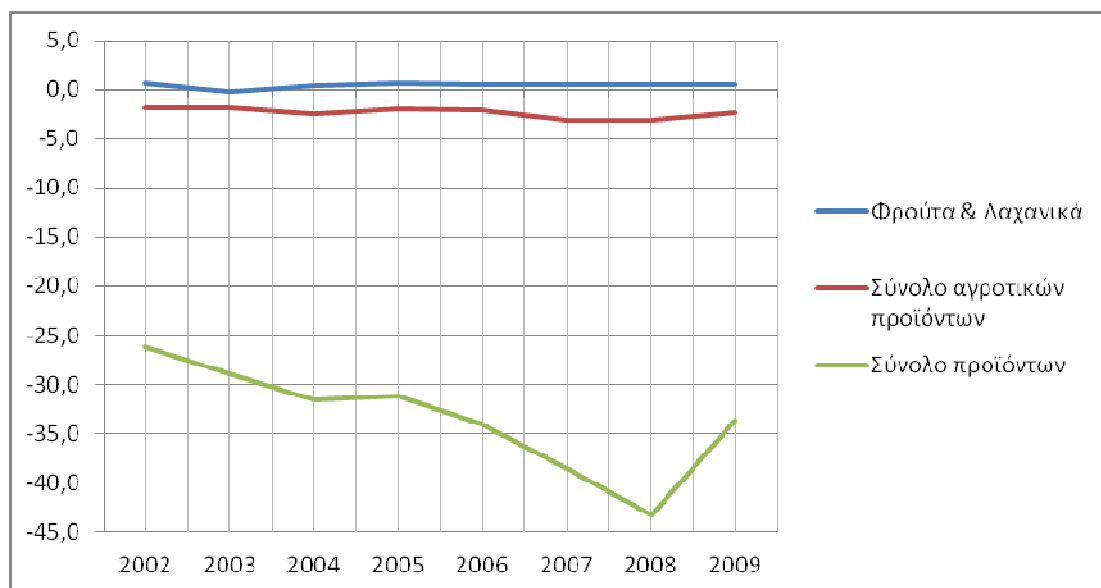
ΠΙΝΑΚΑΣ 3.18.: ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑ – ΚΟΣΜΟΣ

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Φρούτα & Λαχανικά	641.539.516	-284.319.490	383.842.390	584.955.307	541.542.195	537.440.375	558.053.028	528.541.836
Σύνολο αγροτικών προϊόντων	-1.909.095.517	-1.890.349.799	-2.503.943.127	-1.994.856.686	-2.135.992.604	-3.041.443.110	-3.043.506.477	-2.397.696.121
Σύνολο προϊόντων	-26.246.484.512	-28.939.841.530	-31.523.572.895	-31.201.158.602	-34.116.629.581	-38.552.560.214	-43.335.789.584	-33694577508

ΠΗΓΗ : ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Στον προηγούμενο πίνακα παρουσιάζεται συνοπτικά η εξέλιξη γενικά του εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας, την περίοδο 2002 – 2009, για τα φρούτα και λαχανικά, τα αγροτικά προϊόντα και το σύνολο των προϊόντων.

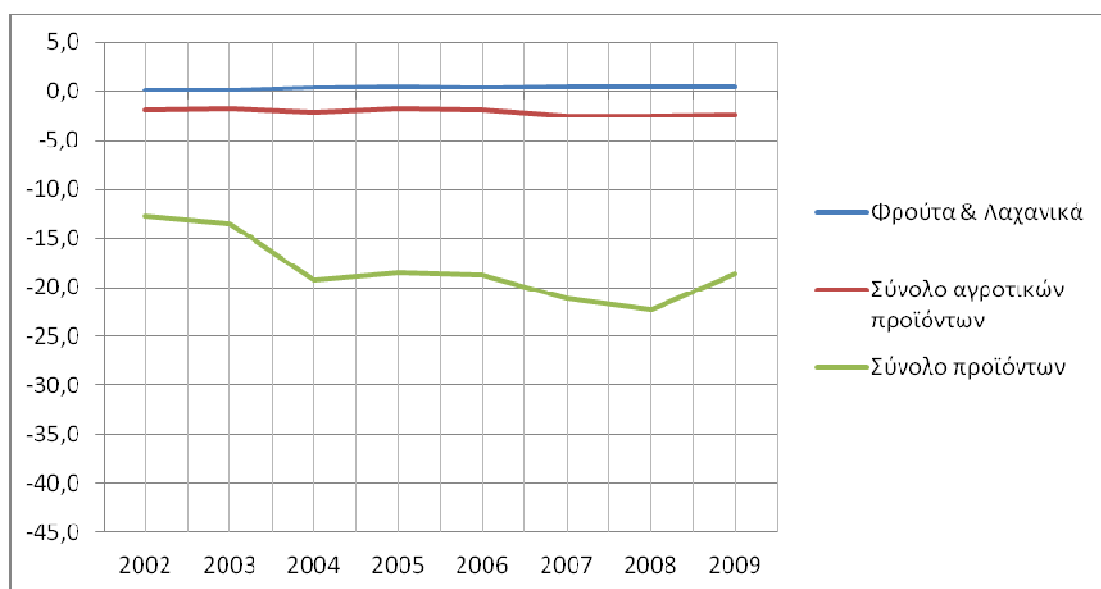
ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ ΑΠΟ ΠΡΟΗΓ. ΠΙΝΑΚΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.19. : ΕΜΠΟΡΙΚΟ ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Φρούτα & Λαχανικά	110.369.812	76.591.821	368.070.028	521.563.375	399.896.137	463.865.682	482.756.827	459.886.865
Σύνολο αγροτικών προϊόντων	-1.814.924.702	-1.703.664.936	-2.172.412.916	-1.722.475.045	-1.910.497.540	-2.485.626.319	-2.513.294.485	-2.300.451.131
Σύνολο προϊόντων	-12.741.632.769	-13.442.845.702	-19.225.408.182	-18.497.735.580	-18.687.534.788	-21.119.814.019	-22.228.540.544	-18.566.317.151

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.26. : Από προηγούμενο πίνακα 3.19.

ΠΗΓΗ : ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Τα πρωτογενή γεωργικά προϊόντα και τρόφιμα αποτελούν το 13,3% του συνόλου των εισαγωγών και το 27,78% των εξαγωγών (2009). Τα φρούτα και λαχανικά είναι τα σημαντικότερα εξαγωγίμα προϊόντα. Το 2009 έγιναν εξαγωγές αξίας 1,27 δις ευρώ και αποτελούσαν το 8,78 % του συνόλου εξαγωγών και το 31,61% των εξαγωγών ειδών διατροφής.

Στο σύνολο των αγροτικών εξαγωγών το μεγαλύτερο μερίδιο συμμετοχής έχουν τα φρούτα και τα λαχανικά (νωπά και μεταποιημένα) με Μ.Ο. 33,59% (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), και το ποσοστό όλων των αγροτικών προϊόντων στο σύνολο των εξαγόμενων προϊόντων αντιστοιχεί με Μ.Ο. σε 25,61% για την περίοδο 2002-2009.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3.20. : Εξέλιξη γενικού εμπορικού ισοζυγίου της Ελλάδας, την περίοδο 2002 - 2009

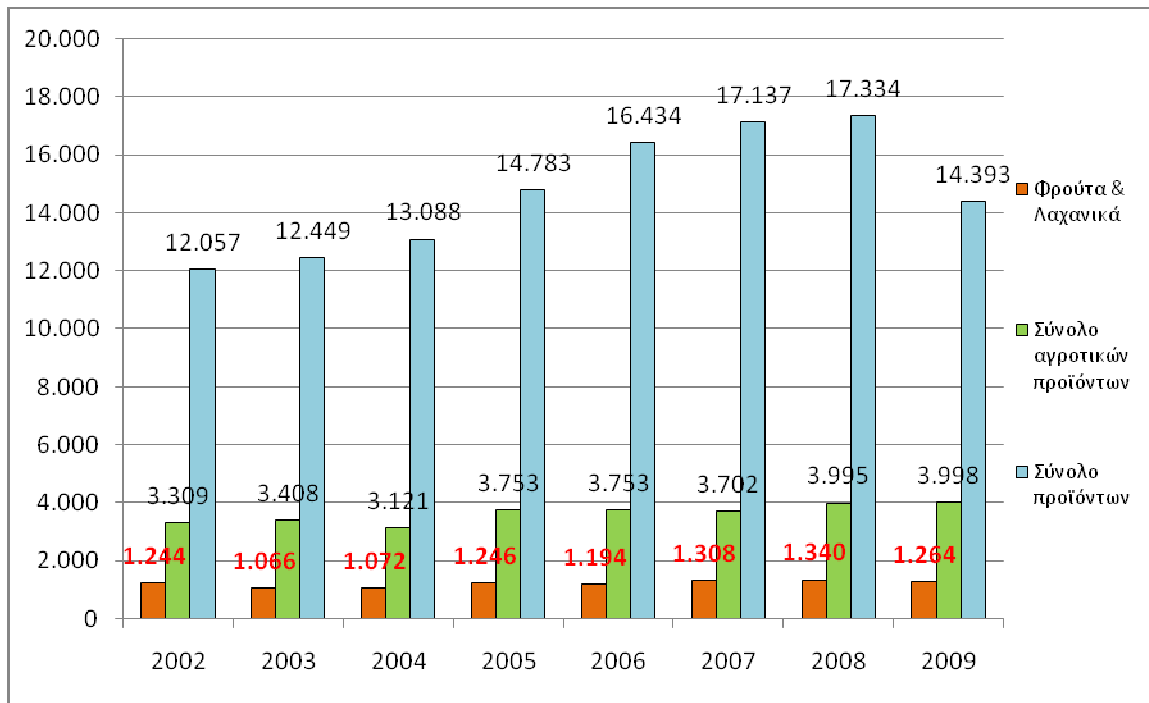
ΕΤΗ	Κατηγορίες προϊόντων	Εισαγωγές σε Ευρώ	% Συν. Αγρ. Εισαγωγών	Εξαγωγές σε Ευρώ	% Συν. Αγρ. Εξαγωγών	Ισοζύγιο
2009	Φρούτα & Λαχανικά	735.172.378	11,49%	1.263.714.214	31,61%	528.541.836
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	6.396.081.858	13,3%*	3.998.385.737	27,78%*	-2.397.696.121
	Σύνολο προϊόντων	48.087.468.248		14.392.890.740		-33.694.577.508
2008	Φρούτα & Λαχανικά	782.249.266	11,11%	1.340.302.294	33,55%	558.053.028
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	7.038.924.801	11,6%*	3.995.418.324	23,05%*	-3.043.506.477
	Σύνολο προϊόντων	60.669.925.255		17.334.135.671		-43.335.789.584
2007	Φρούτα & Λαχανικά	770.373.362	11,42%	1.307.813.737	35,33%	537.440.375
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	6.743.235.403	12,11%*	3.701.792.293	21,6%*	-3.041.443.110
	Σύνολο προϊόντων	55.689.675.009		17.137.114.795		-38.552.560.214
2006	Φρούτα & Λαχανικά	652.431.014	11,08%	1.193.973.209	31,81%	541.542.195
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	5.889.199.113	11,65%*	3.753.206.509	22,84%*	-2.135.992.604
	Σύνολο προϊόντων	50.550.621.084		16.433.991.503		-34.116.629.581
2005	Φρούτα & Λαχανικά	660.581.244	11,49%	1.245.536.551	33,19%	584.955.307
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	5.747.809.161	12,5%*	3.752.952.475	25,39%*	-1.994.856.686
	Σύνολο προϊόντων	45.984.025.251		14.782.866.649		-31.201.158.602
2004	Φρούτα & Λαχανικά	688.523.386	12,24%	1.072.365.776	34,36%	383.842.390
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	5.624.762.439	12,61%	3.120.819.312	23,85%	-2.503.943.127
	Σύνολο προϊόντων	44.611.282.198		13.087.709.303		-31.523.572.895
2003	Φρούτα & Λαχανικά	640.057.486	12,08%	1.065.645.942	31,27%	425.588.456
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	5.298.066.812	12,80%	3.407.717.013	27,37%	-1.890.349.799
	Σύνολο προϊόντων	41.389.270.056		12.449.428.526		-28.939.841.530
2002	Φρούτα & Λαχανικά	602.561.859	11,55%	1.244.101.375	37,60%	641.539.516
	Σύνολο αγροτικών προϊόντων	5.217.775.376	13,62%*	3.308.679.859	27,44%*	-1.909.095.517
	Σύνολο προϊόντων	38.303.792.399		12.057.307.887		-26.246.484.512

% επί του συνόλου των προϊόντων

ΠΗΓΗ: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

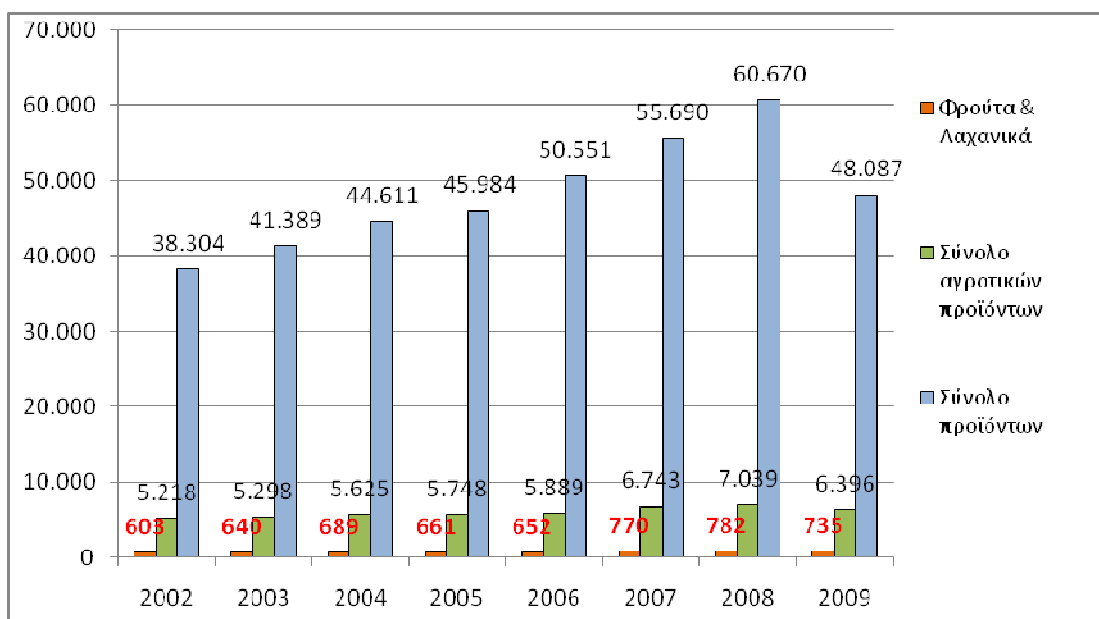
Το ποσοστό των φρούτων και λαχανικών στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών παγκοσμίως ανέρχεται σε ποσοστό 8,78%. Αντίστοιχα, το ποσοστό των φρούτων και λαχανικών στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών παγκοσμίως ανέρχεται σε ποσοστό 1,5%.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.26. : Ελληνικές Εξαγωγές προϊόντων 2002-2009

ΠΗΓΗ: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3.27. : Ελληνικές Εισαγωγές προϊόντων 2002-2009

ΠΗΓΗ: ΕΛ.ΣΤΑΤ.

4^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Η Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα των οπωροκηπευτικών

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε την πρότασή της για μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς για τα οπωροκηπευτικά. Οι προτάσεις αποσκοπούν να φέρουν τον τομέα των φρούτων και λαχανικών σε γραμμή με άλλους τομείς στο πλαίσιο της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ) που έχουν ήδη μεταρρυθμιστεί. Η πρόταση αναθεώρησης καταργεί προϊόν-συνδεδεμένης ενίσχυσης, συμπεριλαμβανομένων των επιστροφών κατά την εξαγωγή και τα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ αναλήψεις (εκτός από την δωρεάν διανομή) και ενσωματώνει τον τομέα φρούτων και λαχανικών στο καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση, για τη θέσπιση ειδικών περιβαλλοντικών δεσμεύσεων ότι οι καλλιεργητές πρέπει να πληρούν για να είναι επιλέξιμα για τις πληρωμές. Η μεταρρύθμιση θα ανταποκρίνεται στην ανάγκη να απλοποιηθεί και να μειώσει το διοικητικό φόρτο.

Ο τομέας των οπωροκηπευτικών σε σύγκριση με άλλες κατηγορίες αγροτικών προϊόντων διακρίνεται από ορισμένα έντονα χαρακτηριστικά:

- Ο τομέας των οπωροκηπευτικών περιλαμβάνει ένα πλήθος προϊόντων (πάνω από τριάντα είδη φρούτων και άλλα τόσα είδη λαχανικών).
- Τα προϊόντα αυτά παρουσιάζουν ανομοιογένεια μεταξύ τους.
- Ορισμένα προϊόντα απευθύνονται στη νοπή κατανάλωση, άλλα αποκλειστικά στη μεταποίηση και άλλα είναι διπλής χρήσης.
- Τα περισσότερα οπωροκηπευτικά και φρούτα, με ελάχιστες εξαιρέσεις, είναι ιδιαίτερα φθαρτά.

Τα φρούτα και οπωροκηπευτικά είναι εξαιρετικά ευπαθή προϊόντα και η παραγωγή τους εντάσσεται στις δραστηριότητες υψηλής εντάσεως εργασίας. Οι διακυμάνσεις στο κλίμα και τη θερμοκρασία, καθώς και αρρώστιες ή παράσιτα προξενούν τακτικές κρίσεις που εκδηλώνονται ως απότομες αυξήσεις ή μειώσεις της προσφοράς και

πτώση της ζήτησης που υπονομεύουν το εισόδημα των καλλιεργητών και την οικονομία των καταναλωτών.

Ταυτοχρόνως, ο τομέας αυτός δέχεται πιέσεις εξαιτίας της υψηλής συγκέντρωσης επιχειρήσεων λιανεμπορίου και εκπαιδευτικών αλυσίδων που διαδραματίζουν ολοένα και μεγαλύτερο ρόλο στη διαμόρφωση των τιμών της αγοράς. Η αύξηση των ανταγωνιστικών πιέσεων από εισαγωγές από τρίτες χώρες έχει κάνει τα πράγματα χειρότερα. Ήδη από το 2005, σύμφωνα με στοιχεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ποσοστό 80% των πωλήσεων νωπών οπωροκηπευτικών βρισκόταν στα χέρια 20 το πολύ 25 επιχειρήσεων λιανεμπορίου στην Ευρώπη, αριθμός που παρουσιάζει τάση συρρίκνωσης. Οι καλλιεργητές βρίσκονται επίσης αντιμέτωποι με ένα ολοένα αυξανόμενο ανταγωνισμό λόγω εισαγωγών από τρίτες χώρες.

Όλα τα παραπάνω προσδίδουν μια ιδιαίτερη δυσκολία στην εφαρμογή μιας συνεκτικής πολιτικής στον τομέα.

Η κοινή οργάνωση αγοράς (ΚΟΑ) οπωροκηπευτικών δημιουργήθηκε το 1962 για να εξυπηρετήσει τη διαχείριση της παραγωγής και του εμπορίου των προϊόντων στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επίτευξη των στόχων της ΚΓΠ.

Στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας και Αλιείας στις 11 και 12 Ιουνίου 2007 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία στην πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη μεταρρύθμιση του τομέα των οπωροκηπευτικών. Κεντρικό στοιχείο του Κανονισμού (ΕΚ) 1234/2007 του Συμβουλίου είναι η ένταξη και προσαρμογή του τομέα στις ρυθμίσεις της νέας ΚΑΠ, που ήδη ισχύουν για την πλειονότητα των γεωργικών τομέων. Η ΚΑΠ έπρεπε να προσαρμοσθεί για να λειτουργήσει ομαλά στη διευρυμένη ΕΕ-27 και να συμμορφωθεί στις συμφωνίες που είχαν επιτευχθεί στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ). Επίσης, η ΚΑΠ όφειλε να προσαρμοσθεί στις αυξημένες απαιτήσεις για διαφάνεια και έλεγχο των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ, στις απαιτήσεις των καταναλωτών για ασφαλή τρόφιμα και στην ευαισθητοποίηση των πολιτών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος. Η αναθεωρημένη ΚΟΑ δίνει έμφαση σε μια αποτελεσματικότερη ενίσχυση ανά εκμετάλλευση και σε μια οικολογική παραγωγή με άξονα την αγορά, ενώ παράλληλα έρχεται να ενισχύσει τη θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα παγκόσμια εμπορικά δρώμενα.

Στο τομέα διατίθενται το 3,1% του Κοινοτικού Γεωργικού Ταμείου (περίπου 1,5 δις €),ο οποίος μοιράζεται κυρίως σε δύο συνιστώσες :

- Στις οργανώσεις παραγωγών του τομέα
- Στα προϊόντα του τομέα που προορίζονται για τη μεταποίηση.

Επίσης, τα κύρια μέτρα της ΚΟΑ για τα νωπά προϊόντα εστιάζονται :

- Τα πρότυπα εμπορίας
- Επιχειρησιακά ταμεία
- Τα επιχειρησιακά προγράμματα
- Αποσύρσεις (παρέμβαση)
- Εισαγωγές: οι τιμές εισόδου
- Εξαγωγές: επιστροφές κατά την εξαγωγή
- ειδικό καθεστώς για τους καρπούς με κέλυφος

4.1. Το κοινοτικό καθεστώς των οπωροκηπευτικών στην Ελλάδα

Η Ελλάδα από το 1981, με την ένταξή της στην ΕΟΚ τότε, και σήμερα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, προσάρμοσε το σύνολο των εθνικών μέτρων κρατικής παρέμβασης στη γεωργία, στην Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ), που είναι η αντίστοιχη κοινοτική πολιτική στη γεωργία. Η εφαρμογή της κοινοτικής πολιτικής στην Ελλάδα μπορεί να χωριστεί σε τρεις περιόδους : στην περίοδο από το 1981 έως και το 1996, στην περίοδο από το 1997 έως το 2007 και στην περίοδο από το 2008 και μετέπειτα.

Η υποχρεωτική τυποποίηση και η ενδυνάμωση των Ομάδων Παραγωγών Ο.Π. αποτελούν δύο κοινά μέτρα πολιτικής που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια και των τριών περιόδων.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΟΠΩΡΟΚΗΠΕΥΤΙΚΩΝ		
1η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1981-1996	2η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 1997-2007	3η ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2008 και μετά
Υποχρεωτική τυποποίηση	Υποχρεωτική τυποποίηση	Υποχρεωτική τυποποίηση
Κίνητρα Υπέρ Ο.Π. 5%, 5%, 4%, 3% & 2%	Επιχειρησιακά Προγράμματα υπέρ Ο.Π. 4,1%	Επιχειρησιακά Προγράμματα υπέρ Ο.Π. 4,1%
Αποσύρσεις & Εξαγωγικές Επιδοτήσεις		
Ενισχύσεις στη μεταποίηση	Ενισχύσεις στη μεταποίηση	Αποδέσμευση

4.1.1. Τυποποίηση : είναι η ταξινόμηση των νωπών οπωροκηπευτικών σε ποιοτικές κατηγορίες με βάση τα πρότυπα εμπορίας που προβλέπονται από κοινοτικούς Κανονισμούς. Η τυποποίηση των νωπών οπωροκηπευτικών **είναι υποχρεωτική** για τα προϊόντα που διακινούνται στη χώρα μας από την 1.1.2002 σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1148/2001 (ΚΥΑ 257543/2003, ΦΕΚ Α'1122/2003). Τα πρότυπα εμπορίας (κανόνες ποιότητας) περιλαμβάνουν εμπορικές προδιαγραφές και κριτήρια όπως :

- Η ποικιλία
- Το μέγεθος
- Το σχήμα
- Το χρώμα
- Η ομοιογένεια
- Ο βαθμός ωριμότητας
- Η υγιεινή κατάσταση κ.λ.π.

Η τυποποίηση παρουσιάζει τα παρακάτω πλεονεκτήματα όπως :

- ❖ Έχει θετική επίδραση στην οργάνωση της παραγωγής και της εμπορίας των οπωροκηπευτικών αξιοποιώντας την εγχώρια παραγωγή

- ❖ Διασφαλίζει τη νομιμότητα των συναλλαγών και τη διαφάνεια των αγορών και απομακρύνει από τις αγορές προϊόντα μη ικανοποιητικής ποιότητας
- ❖ Προστατεύει την υγεία των Ευρωπαίων καταναλωτών

Η τυποποίηση και η συσκευασία πραγματοποιείται πάντοτε σε ειδικές εγκαταστάσεις τα συσκευαστήρια. Εκεί γίνεται η διαλογή κατά ποικιλία και κατά ποιοτική κατηγορία και είναι κατά σειρά από την ανώτερη προς την κατώτερη: *ποιοτική κατηγορία EXTRA, ποιοτική κατηγορία I και ποιοτική κατηγορία II*. Τα προϊόντα κατώτερης διαβάθμισης από την ποιότητα 2 δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο αγοροπωλησίας σε κανένα στάδιο και σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία, η μοναδική τους τύχη είναι, είτε να παραμείνουν στο χωράφι και να σαπίσουν, είτε να καταστραφούν χωρίς καμία αποζημίωση.

Η υποχρεωτική τυποποίηση δεν σημαίνει και κατά ανάγκη υποχρεωτική ή συγκεκριμένη συσκευασία των προϊόντων. Επιτρέπεται σε σημεία λιανικής πώλησης, λαϊκές αγορές, supermarket κ.α. η έκθεση του προϊόντος σε πάγκους «χύμα», με την προϋπόθεση όμως την σαφή διάκριση σε ποιοτικές κατηγορίες και την κατάλληλη σήμανση.

4.1.2. Σήμανση της καταγωγής των προϊόντων : Επιβάλλεται η πλήρης ονομασία της χώρας καταγωγής. Για τα προϊόντα καταγωγής κράτους μέλους, η σήμανση γίνεται στη γλώσσα της χώρας καταγωγής ή σε οποιαδήποτε άλλη γλώσσα που να είναι κατανοητή από τους καταναλωτές της χώρας προορισμού.

4.1.3. Κανόνες εμπορίας : Η ταξινόμηση των προϊόντων σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα εμπορίας, διευκολύνει το εμπόριο που βασίζεται στο θεμιτό ανταγωνισμό και, κατά συνέπεια, συμβάλλει στη βελτίωση των φρούτων & λαχανικών και στη κερδοφορία στον τομέα αυτού. Τα εν λόγω πρότυπα διασφαλίζουν ότι οι λιανοπωλητές ξέρουν τι αγοράζουν χωρίς να χρειάζεται να υποβάλλουν σε φυσικό έλεγχο τα προϊόντα κατά τη στιγμή της παραγγελίας. Συγχρόνως, οι κανόνες για τον ορισμό, την παρουσίαση και την επισήμανση προστατεύουν τους καταναλωτές από την παραπλάνηση. Αυτά τα πρότυπα εμπορίας της ΕΕ ευθυγραμμίζονται με τα διεθνή πρότυπα, όπως επιδιώκει η Οικονομική Επιτροπή του ΟΗΕ για την Ευρώπη (UNECE). Ισχύουν για τα προϊόντα που διατίθενται στο εμπόριο εντός της ΕΕ και κατά τη διαδικασία της εισαγωγής και της εξαγωγής τους. Για τα εισαγόμενα

προϊόντα, οι εργασίες ελέγχου μπορούν να εκτελεστούν από εγκεκριμένες τρίτες χώρες. (http://ec.europa.eu/agriculture/capreform/fruitveg/index_en.htm).

Οι προδιαγραφές εμπορίας τίθενται σε εφαρμογή από την 1^η Ιουλίου 2009 και ισχύουν σε όλες τις χώρες μέλη της Ε.Ε. (Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2008 της Επιτροπής). Οι ελάχιστες ποιοτικές απαιτήσεις επισημαίνουν ότι τα προϊόντα πρέπει να είναι ακέραια, υγιή, καθαρά και ουσιαστικά απαλλαγμένα από κάθε ορατή ξένη ύλη και επιβλαβείς οργανισμούς, απαλλαγμένα από μη φυσιολογική εξωτερική υγρασία και από ξένη οσμή, να αντέχουν στη μεταφορά και τον εν γένει χειρισμό τους, να είναι σε ικανοποιητική κατάσταση κατά την άφιξη στο τόπο προορισμού και τα προϊόντα να είναι επαρκώς ανεπτυγμένα και σε ικανοποιητικό στάδιο ωρίμανσης.

4.1.4. Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ) : Οι οργανώσεις παραγωγών (ΟΠ) έχουν διαδραματίσει έναν θεμελιώδη ρόλο στον τομέα των φρούτων της ΕΕ και στον τομέα των οπωροκηπευτικών από το 1972, με την καθιέρωση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ). Από τότε, η ΚΟΑ έχει υποστεί διάφορες μεταρρυθμίσεις: το 1996, το 2003 και το 2007 και ο ρόλος των ΟΠ έχει αλλάξει αναλόγως. Για μεγάλο χρονικό διάστημα, ο κύριος στόχος των ΟΠ ήταν η διαχείριση των αποσύρσεων και λιγότερη προσοχή είχε δοθεί σε θέματα που σχετίζονται με την εμπορία των προϊόντων. Με τη μεταρρύθμιση του 1996 που εισήχθη η ιδέα ότι, η αυξανόμενη συγκέντρωση του τομέα του λιανικού εμπορίου, η συγκέντρωση της προσφοράς ήταν μια αναγκαιότητα για την ενίσχυση της θέσης των παραγωγών στην αγορά. Ωστόσο, μόλις πρόσφατα, με την ένταξη της ΚΟΑ του καθεστώτος ενιαίας ενίσχυσης, μέσω της μεταρρύθμισης του 2007, η έμφαση έχει μετατοπιστεί κυρίως στην βελτίωση του προσανατολισμού προς την αγορά και την ανταγωνιστικότητα των παραγωγών.

Στην πραγματικότητα, είναι δύσκολες οι συνθήκες του ανταγωνισμού των ευρωπαϊκών φρούτων και λαχανικών, οι οποίες αντιμετωπίζουν χαμηλά επίπεδα τιμών, υψηλή μεταβλητότητα των τιμών και, κατά συνέπεια, μείωση της κερδοφορίας.

Από την πλευρά της προσφοράς, τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του τομέα είναι τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του προϊόντος (εποχικότητα, τη φρεσκάδα και την φθαρτότητα), η ετερογένεια και ο κατακερματισμός του γεωργικού παραγωγής.

Από την πλευρά της ζήτησης, υπάρχουν διάφορα συστήματα εμπορίας: μεσάζοντες, συσκευαστές, φορτωτές, μεταποιητές, αγορές χονδρικής, λιανικής πώλησης και μεγάλοι διανομείς. Ωστόσο, οι κύριοι παράγοντες που διαμορφώνουν τον τομέα τα τελευταία χρόνια είναι η αυξανόμενη ανησυχία από την συγκέντρωση και τη στρατηγική συμπεριφορά των μεγάλων αλυσίδων λιανικής πώλησης.

Η ΕΕ προσφέρει οικονομική βοήθεια σε αναγνωρισμένες οργανώσεις παραγωγών για να συγκροτούν επιχειρησιακά ταμεία, ενθαρρύνοντάς τες να καταστούν μείζον μέσο στην αγορά οπωροκηπευτικών. Οι κυριότεροι στόχοι αυτών των οργανώσεων είναι να διασφαλίσουν ότι η παραγωγή προγραμματίζεται και προσαρμόζεται στη ζήτηση (ιδίως από πλευράς ποιότητας, ιχνηλασιμότητας και ποσότητας), να ενθαρρύνουν τη συγκέντρωση προσφοράς και τη διάθεση στην αγορά των προϊόντων που παράγουν τα μέλη, να βελτιώνουν την τεχνική και οικονομική διαχείριση της παραγωγής, να σταθεροποιούν τις τιμές παραγωγού και να προωθούν τη χρήση κατάλληλων καλλιεργητικών πρακτικών για τη προστασία της ποιότητας των υδάτων, του εδάφους και του τοπίου.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ σχεδόν 1500 οργανώσεις παραγωγών (σχεδόν 300.000 παραγωγοί) διοχετεύουν ποσοστό περίπου το 40% του συνόλου της παραγωγής οπωροκηπευτικών στην αγορά.

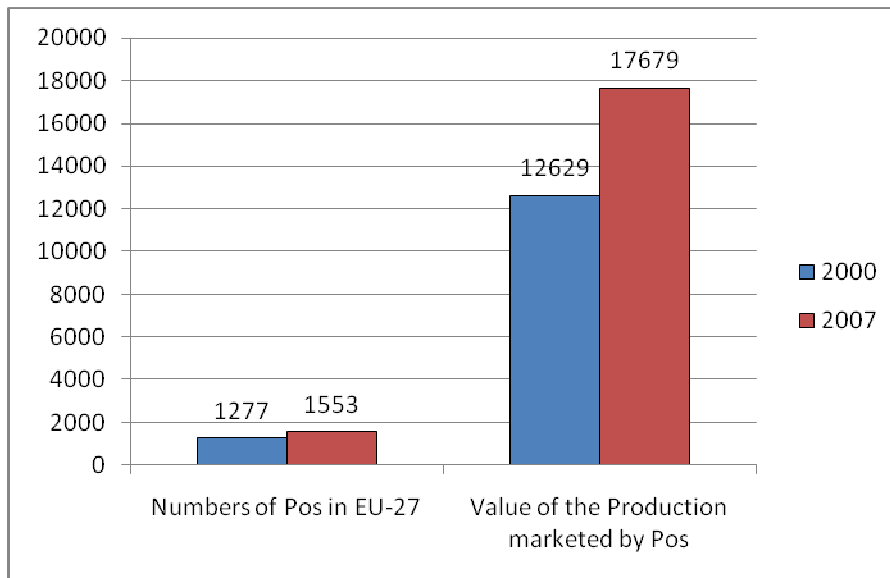
Επιπλέον, εντός της ομάδας των ΟΠ που εφαρμόζουν διάφορα επιχειρησιακά προγράμματα, παρατηρούμε ότι το μεγαλύτερο μερίδιο των επιμεριζόμενων δαπανών αφορούν σε μέτρα παραγωγής, όπου αυτές είναι ως επί το πλείστον τεχνικά μέτρα, ειδικά στη Γαλλία και Ισπανία (αντίστοιχα 40% και 34% του συνόλου), ενώ η Ιταλία έχει ένα σχετικό μερίδιο (18%) σε θέματα περιβαλλοντικών μέτρων που σχετίζονται με την παραγωγή.

Μάρκετινγκ και μέτρα μετά τη συγκομιδή, λαμβάνουν το δεύτερο μεγαλύτερο ποσό των πόρων, μεταξύ των οποίων τεχνικά μέτρα που είναι ιδιαίτερα σημαντικές στην Ισπανία και την Ιταλία (27-28%). Ένα σημαντικό μερίδιο της πόρων είναι αφιερωμένο από τις ισπανικές ΟΠ σε ειδικά περιβαλλοντικά μέτρα που σχετίζονται με την εμπορία και τα μετασυλλεκτικά στάδια (13%), ενώ οι ιταλικές οργανώσεις παραγωγών κάνουν χρήση των κεφαλαίων τους (7%) υπέρ των πωλήσεων και μέτρων προώθησης.

Τα μέτρα ελέγχου σχετικά με την ποιότητα και τα φυτοϋγειονομικά πρότυπα είναι υψηλότερα στην Ισπανία, ενώ τα μέτρα που αφορούν την εφαρμογή των προτύπων πιστοποίησης είναι ιδιαίτερα σημαντικές στην Ιταλία. Τέλος, τα γενικά έξοδα (τυπικά διοικητικές δαπάνες) είναι σταθερά γύρω στο 2% των δαπανών σε κάθε ένα από τα κράτη μέλη. (L. Camanzi, G. Malorgio, T. García Azcárate, 2009).

Η νέα ΚΟΑ έχει ως στόχο να αυξήσει σημαντικά το ποσοστό αυτής της ενέργειας και την ενίσχυση των παραγωγών. Η συνολική αξία της παραγωγής που διατίθεται στο εμπόριο από οργανώσεις παραγωγών ποικίλλει ανάλογα με τη χώρα, κυμαίνεται από κάτω του 10% στην Πολωνία για πάνω από 80% στο Βέλγιο, την Ιρλανδία και τις Κάτω Χώρες. Συμμετοχή των γεωργών στη ΟΠ ποικίλλει επίσης, κατά μέσο όρο περίπου 33,7% σε ολόκληρη την Ένωση, σαφώς κάτω του 60% που αποτελεί στόχο της Επιτροπής για το 2013.

Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΕ, από το 2000 μέχρι το 2007 είχαμε μια αύξηση του αριθμού των ΟΠ κατά 22%. Το 2007 η συνολική αξία της παραγωγής στην ΕΕ-27 ήταν 53.315 εκατ. ευρώ και ο συνολικός αριθμός των ΟΠ ήταν 1.553 μονάδες, αντιπροσωπεύοντας ως αξία παραγωγής περί τα 17.679 εκατ. ευρώ και σχεδόν 300.000 παραγωγούς.

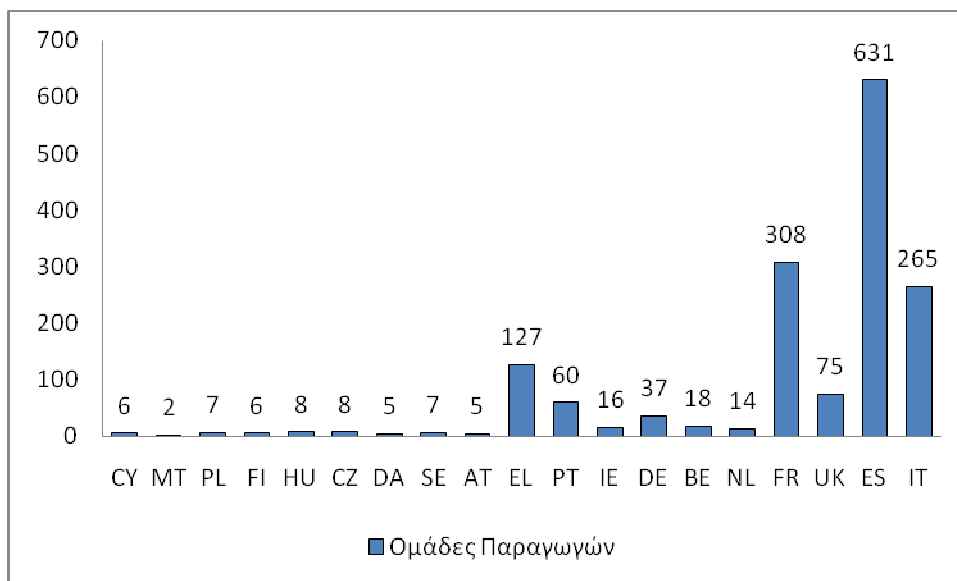

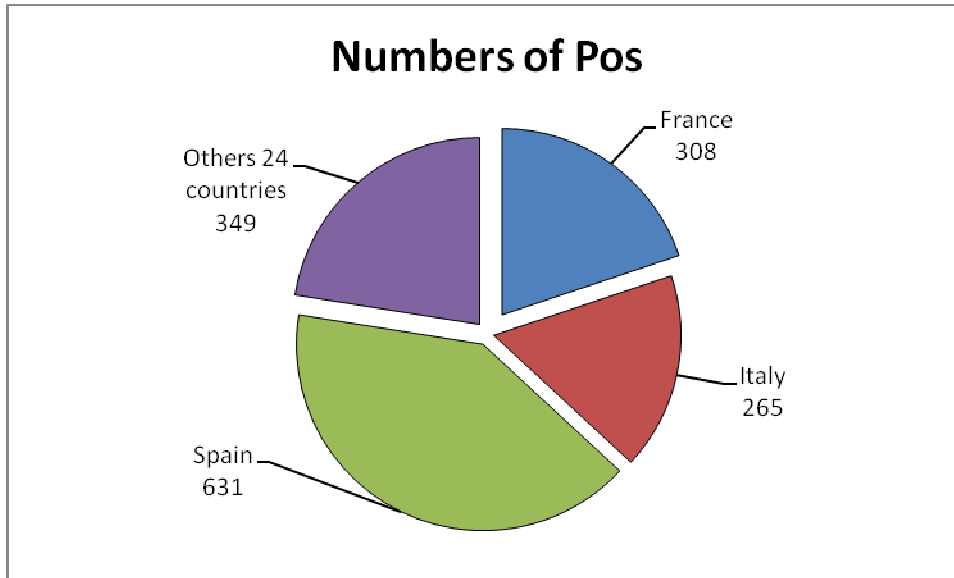
ΠΗΓΗ : EU - Annual Reports on Producer Organizations – DG AGRI-C.2

Οι Ομάδες Παραγωγών χρηματοδοτούν τα προγράμματα αυτά με ιδίους πόρους, δηλαδή με τις συνεισφορές των μελών. Το κράτος μέλος μπορεί να συμμετάσχει με εθνική δαπάνη καλύπτοντας ένα μέρος της καθαρής συμμετοχής των μελών της ομάδας στα επιχειρησιακά προγράμματα. Σε περιοχές όπου ο βαθμός οργάνωσης των παραγωγών είναι ιδιαίτερα χαμηλός, το κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει από εθνικούς πόρους επιπλέον χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά ταμεία ίση με το 80% των εισφορών των μελών (έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα).

Η ενίσχυση της ΕΕ περιορίζεται σε 4,1% κατά ανώτατο όριο της αξίας της παραγωγής του έτους αναφοράς που διατίθενται από την οργάνωση παραγωγών στην αγορά. Το ποσοστό αυτό μπορεί να αυξηθεί στο 4,6%, προκειμένου το 0,5% χρησιμοποιηθεί στη διαχείριση κρίσεων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ : Αριθμός των Ομάδων Παραγωγών στην ΕU

ΠΗΓΗ : EU - Annual Reports on Producer Organizations – DG AGRI-C.2

Στον κατάλογο των προϊόντων που καλύπτονται από τις νέες ρυθμίσεις συμπεριλαμβάνονται πλέον ο κρόκος καθώς και τα αρωματικά φυτά που προορίζονται για μαγειρική χρήση (όπως το θυμάρι, βασιλικός, μελισσόχορτο, φασκόμηλο και ρίγανη). Επομένως και για αυτά τα προϊόντα μπορούν να αναγνωριστούν αντίστοιχες ΟΠ προκειμένου να ωφεληθούν, υποβάλλοντας προς έγκριση επιχειρησιακά προγράμματα.

Ένα επιχειρησιακό πρόγραμμα πρέπει να περιλαμβάνει **υποχρεωτικά** περιβαλλοντικές δράσεις που συνεπάγονται την υιοθέτηση μεθόδων καλών γεωργικών πρακτικών, δηλαδή δράσεις που εντάσσονται στον Κανονισμό 1698/2005. Τέτοιες δράσεις θα μπορούσαν να είναι η υιοθέτηση μεθόδων ολοκληρωμένης διαχείρισης ή η υιοθέτηση μεθόδων βιολογικής γεωργίας.

Το 2007 η μεταρρύθμιση τονίζει την ανάγκη να γίνει ο ρόλος των ΟΠ σημαντικός για τους καλλιεργητές, όχι μόνο για τη συγκέντρωση της προσφοράς και την πρόληψη των κρίσεων, αλλά και για τη βελτίωση της ποιότητας της παραγωγής και την προστασία του περιβάλλοντος. Περαιτέρω, δημιουργεί ειδικά μέτρα για να προσφέρουν πρόσθετη υποστήριξη στους παραγωγούς βιολογικών προϊόντων, να υποστηρίξουν την ελεύθερη διανομή των προϊόντων στα φιλανθρωπικά ιδρύματα και

τα σχολεία και να αυξηθεί η κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, ιδίως για τα παιδιά. http://ec.europa.eu/agriculture/capreform/fruitveg/index_en.htm

4.1.5. Αποσύρσεις και εξαγωγικές επιδοτήσεις : Η εφαρμογή του μέτρου της απόσυρσης περιορίστηκε δραστικά κατά τη διάρκεια της δεύτερης περιόδου και καταργείται από το 2008. Στην πραγματικότητα αντικαταστάθηκε από την ενίσχυση υπέρ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Τα επιχειρησιακά ταμεία μπορούν να χρησιμοποιούνται για να χρηματοδοτήσουν αποσύρσεις από την αγορά για προϊόντα που δεν απολαμβάνουν αποζημίωσης της ΕΕ.

Επιπλέον, ένα πλεόνασμα στην αγορά για ορισμένο χρονικό διάστημα μπορεί να έχει δραματικές συνέπειες για τις τιμές στη διάρκεια ολόκληρης της περιόδου εμπορίας. Αυτός είναι ένας βασικός λόγος για τον οποίο οι ΟΠ έχουν το δικαίωμα να αποσύρουν από την αγορά οποιοδήποτε από τα προϊόντα που καλύπτονται από το καθεστώς των οπωροκηπευτικών, ωστόσο όμως οφείλουν να χρηματοδοτούν οι ίδιες τις αποσύρσεις αυτές. Για 16 προϊόντα * τα μέλη των οργανώσεων παραγωγών μπορούν να εισπράξουν περιορισμένη κοινοτική αποζημίωση απόσυρσης έως ανώτατο όριο σε ποσοστό 10% της ποσότητας που διατέθηκε στην αγορά από την ΟΠ (5% για τα εσπεριδοειδή και 8,5% για τα μήλα και αχλάδια). Εφόσον τα αποσυρόμενα προϊόντα διατίθενται ως δωρεάν διανομή σε ευαγή ιδρύματα και σε ομάδες πληθυσμού που έχουν ανάγκη, η χρηματοδότησή τους καλύπτεται κατά 100% από κοινοτικούς πόρους. Η δωρεάν όμως διανομή δεν μπορεί να υπερβαίνει το 5% του εμπορεύσιμου όγκου της ΟΠ. Επιπλέον η δωρεάν διανομή δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί σε τρίτες χώρες.

Καταργούνται επίσης και οι εξαγωγικές επιδοτήσεις.

4.1.6. Εισαγωγές, καθεστώς τιμής εισόδου ΚΤΕ : Το καθεστώς τιμής εισόδου λειτουργεί σωστά όταν σημειώνεται απότομη αύξηση των εισαγωγών. Το ΚΤΕ μπορεί να αποδειχθεί σημαντικό για ορισμένες εποχές, προϊόντα και προμηθευτές, ιδίως για προϊόντα ευαλλοίωτου χαρακτήρα και προϊόντα προέλευσης η οποία συνεπάγεται χαμηλότερο μεταφορικό κόστος στην κοινοτική αγορά. Η εφαρμογή αυτού του καθεστώτος κατά τις εισαγωγές λειτουργεί περισσότερο ως τρόπος εντοπισμού διαταραχών στην αγορά παρά ως εμπόδιο στις συναλλαγές. Η διάρθρωση

της τιμής φαίνεται να συνδέεται με την γεωγραφική προέλευση των εισαγόμενων προϊόντων καθώς οι δαπάνες μεταφοράς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο.

4.1.7. Εξαγωγές: επιστροφές κατά την εξαγωγή ΚΕΕ : Η εφαρμογή του ΚΕΕ μπορεί να έχει επίπτωση στην κατανομή εξαγωγών ανά προορισμό, αυξάνοντας την ποσότητα των οπωροκηπευτικών που φθάνουν σε γειτονικές χώρες. Το ΚΕΕ πρέπει να θεωρείται ως μέτρο ανακούφισης της κοινοτικής αγοράς σε περιόδους κορεσμού, παρά ως στρατηγική προώθησης των εξαγωγών.

4.1.8. Αποδέσμευση : Η ενίσχυση για οπωροκηπευτικά που προορίζονται για μεταποίηση ταξινομείται στο λεγόμενο «*κεχριμπαρένιο κουτί*» του ΠΟΕ ως στήριξη που προκαλεί στρέβλωση του εμπορίου και λειτούργησε κατά την πρώτη και τη δεύτερη περίοδο. Σήμερα οι ενισχύσεις αποδεσμεύονται από την παραγωγή και ενσωματώνονται στην Ενιαία Ενίσχυση. Το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης έχει ταξινομηθεί ως «*πράσινο κουτί*», αφού συνιστά στήριξη του εισοδήματος και όχι της παραγωγής, με αποτέλεσμα να μην προκαλεί στρέβλωση του εμπορίου. Με άλλα λόγια, οι ενισχύσεις των μεταποιημένων οπωροκηπευτικών εντάσσονται πλέον στις ρυθμίσεις του οριζόντιου Κανονισμού (ΕΚ) 1782/2003 του Συμβουλίου. Δίνεται όμως η δυνατότητα μερικής δέσμευσης υπό την προϋπόθεση συμβολαίων μεταποίησης και με τη μορφή στρεμματικής ενίσχυσης :

- ❖ Για τη βιομηχανική τομάτα μέχρι 50% έως την 31.12.2011
- ❖ Για τις δενδρώδεις καλλιέργειες (εσπεριδοειδή) και σταφίδα
 - μέχρι 100% έως την 31.12.2010,
 - μέχρι 75% από 1.1.2011 έως 31.12.2012

Για όλα τα παραπάνω προϊόντα υποχρεωτικά θα γίνει πλήρης αποδέσμευση της ενίσχυσης με το πέρας της μεταβατικής περιόδου. Το συνολικό ποσό προς αποδέσμευση που αντιστοιχεί στην Ελλάδα είναι ο μέσος όρος των εισπράξεων της χώρας κατά την τριετία 2003-2005, δηλαδή ίσον με 186,456 εκατ. €. Στο ποσό αυτό επιτεύχθηκε αύξηση αυτού κατά 3,1 εκατ. € (δηλαδή 189.567.000 €), ειδικά για τα ροδάκινα, λαμβάνοντας υπόψη τις ζημιές που υπέστησαν οι παραγωγοί στο τομέα αυτό κατά το έτος 2003, λόγω των δυσμενών καιρικών συνθηκών εκείνης της περιόδου.

Η αξία του συνόλου των νέων δικαιωμάτων δεν μπορεί να υπερβεί το παραπάνω ποσό και το οποίο αναλύεται ως εξής :

Προϊόντα	Ποσά €
Τομάτες	33.733.000,00
Ροδάκινα	11.800.000,00
Αχλάδια	600.000,00
Λεμόνια	267.000,00
Πορτοκάλια	29.467.000,00
Μικρά εσπεριδοειδή	100.000,00
Γκρέϊπ φρουτ	33.000,00
Σταφίδες	110.567.000,00
Ξερά σύκα	1.000.000,00
Σύνολο	187.567.000,00

ΠΗΓΗ: ΥΠ.Α.Α.Τ.

Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Κανονισμού (ΕΚ) 1698/2005 για τη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΓΤΑΑ), στον οποίο ορίζεται ότι η εθνική στρατηγική αγροτικής ανάπτυξης θα εφαρμοστεί μέσω του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2007-2013.

Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
- Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
- Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας

Επιλέξιμες προς επιδότηση στα πλαίσια του Μέτρου 123Α «**Επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων**» του ΠΑΑ 2007-2013 και που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης (Ε.Γ.Τ.Α.Α.) και το Ελληνικό Δημόσιο, στον τομέα των Οπωροκηπευτικών προϊόντων, είναι οι επενδύσεις που αφορούν, υπό προϋποθέσεις, τον εκσυγχρονισμό ή/και την ίδρυση μονάδων:

- Συσκευασίας, Τυποποίησης, Διαλογής, Συντήρησης, Ψύξης, Αποθήκευσης Νωπών Οπωροκηπευτικών
- Μεταποίηση Βιομηχανικής Τομάτας, Φρούτων, Λαχανικών, Ξηρών καρπών
- Εγκατάστασης Βιολογικού Καθαρισμού και Αξιοποίησης Υπολειμμάτων του τομέα της Μεταποίησης Οπωροκηπευτικών

Στόχος του Μέτρου αυτού του Προγράμματος είναι η αύξηση της αξίας των γεωργικών προϊόντων μέσω υιοθέτησης και ανάπτυξης καινοτομιών και τεχνολογικού εξοπλισμού, παραγωγή νέων προϊόντων, βελτίωση της ποιότητας καθώς επίσης και της υγιεινής και της ασφάλειάς τους.

5^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

5.1. Έννοιες της ανταγωνιστικότητας

Μέσα σε ένα οικονομικό περιβάλλον που συνεχώς εξελίσσεται και διεθνοποιείται, κανείς δεν αμφισβητεί την ανάγκη για τόνωση της ανταγωνιστικότητας κάθε χώρας, η οποία αποτελεί μια διαρκή και σύνθετη διαδικασία, εξαρτώμενη από πολλούς παράγοντες. Η ανταγωνιστικότητα είναι από τη φύση της μια συγκριτική έννοια και προκύπτει από τις επιδόσεις της κάθε χώρας σε σύγκριση με άλλες τόσο σε μακροοικονομικό, όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο (<http://www.competitive-greece.gr/greece/definitions/3/article/11524/Article.aspx>).

Το ΕΣΑΑ (Εθνικό Συμβούλιο Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης) υιοθέτησε από την πρώτη στιγμή της λειτουργίας του μια ευρεία και πολυδιάστατη προσέγγιση στο ζήτημα της ανταγωνιστικότητας, ανάλογη αυτής που διαπνέει την ευρωπαϊκή Στρατηγική της Λισαβόνας, έχοντας ορίσει την ανταγωνιστικότητα ως την *«ικανότητα διατήρησης και βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου των πολιτών της χώρας - αναβάθμισης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενίσχυσης της απασχόλησης και της πραγματικής συνοχής, της περιβαλλοντικής προστασίας και αναβάθμισης, της διαρκούς βελτίωσης της παραγωγικότητας - υπό συνθήκες παγκοσμιοποίησης»*.

Γενικά, η ανταγωνιστικότητα ενός προϊόντος ή μιας ομάδας προϊόντων στο εξαγωγικό εμπόριο μπορεί να εκφραστεί με τα μερίδια αγοράς και με τη δυναμική τους τάση, με το εμπορικό ισοζύγιο, τις τιμές και με το ανταγωνιστικό και το συγκριτικό πλεονέκτημα. Το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα δημιουργείται και εξαρτάται από το κράτος το οποίο μπορεί να προσπαθεί να βελτιώσει την απόδοση και την ανταγωνιστικότητα ενός κλάδου προϊόντων με παρέμβαση στην αγορά, ανακατανομή των συντελεστών παραγωγής κτλ. Το συγκριτικό πλεονέκτημα μελετά το πλεόνασμα ή έλλειμμα των συντελεστών παραγωγής και εννοεί την ανταγωνιστικότητα ως κάτι δεδομένο από τη φύση (Masters and Winter-Nelson, 1995).

Με την έννοια «ανταγωνιστικότητα στην γεωργία» θεωρείται η διεθνής διαμόρφωση όρων προσφοράς και ζήτησης αγροτικών προϊόντων χωρίς περιορισμούς, με κριτήριο την παραγωγική εξειδίκευση της κάθε χώρας (συγκριτικό πλεονέκτημα) και με στόχο την συνολική οικονομική ευημερία παραγωγών και καταναλωτών.

Σήμερα σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης, η ανταγωνιστικότητα αποκτά ολοένα και μεγαλύτερο ενδιαφέρον και διαφαίνεται ότι αποτελεί πλέον ένα κυρίαρχο αντικείμενο συζήτησης στη διεθνή επιστημονική κοινότητα (Porter, 1990). Η συμπύεση του κόστους παραγωγής σε συνδυασμό με την παραπάνω εξειδίκευση είναι δυνατόν να καθιστούν ανταγωνιστικά τα αγροτικά προϊόντα κάθε χώρας στο παγκόσμιο εμπορικό στερέωμα.

Η συνεχιζόμενη ολοκλήρωση της Ευρωπαϊκής Κοινής Αγοράς και οι ραγδαίες εξελίξεις σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο διαμορφώνουν ένα επιχειρηματικό περιβάλλον, ιδιαίτερα ανταγωνιστικό για όλους σχεδόν τους κλάδους και πολύ περισσότερο για τον κλάδο των τροφίμων. Ο τομέας των αγροτικών προϊόντων, ως ένας από τους σημαντικούς τομείς της βιομηχανίας τροφίμων, διαφαίνεται ότι υπόκειται σε ανταγωνιστικές πιέσεις και συνεπώς αποτελεί ένα πολύ ενδιαφέρον αντικείμενο για οικονομική ανάλυση.

Ο ρόλος όμως της γεωργίας σήμερα, δεν καθορίζεται μόνο από οικονομικούς δείκτες. Η σύγχρονη γεωργία ασκεί πολυλειτουργικό ρόλο. Πέραν της προμήθειας με τρόφιμα, συμβάλλει σημαντικά στη διατήρηση του περιβάλλοντος ενώ παράλληλα, αποτελεί το μέσο για τη διατήρηση και βελτίωση της ζωής στην ύπαιθρο και την αποφυγή της απερίμωσης των χωριών.

5.2. Ο δείκτης μοναδιαίου εργατικού κόστους

Η περιορισμένη αύξηση των εξαγωγών αγροτικών προϊόντων και η σχετικά υψηλή αύξηση των αντίστοιχων εισαγωγών, οφείλονται στην ταχεία αύξηση τις εγχώριας ζήτησης καθώς και στην ταχεία επιδείνωση τις ανταγωνιστικότητας τις ελληνικής οικονομίας κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ειδικότερα, η αύξηση του κόστους

εργασίας ανά μονάδα προϊόντος στην Ελλάδα είναι ιδιαίτερα μεγάλη στον αγροτικό τομέα.

Ο σχετικός δείκτης μοναδιαίου εργατικού κόστους μετρά το μέσο εργατικό κόστος ανά μονάδα παραγόμενου προϊόντος και αντανακλά την κατάσταση ανταγωνιστικότητας τις χώρες. Μια αύξηση του δείκτη (Real Effective Exchange Rate) οδηγεί την χώρα σε μείωση τις ανταγωνιστικότητας και σε επιδείνωση του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών τις, δηλαδή σημαίνει πολύ απλά αυξημένη συμμετοχή του κόστους εργασίας στο παραγόμενο προϊόν. Μια αύξηση του μοναδιαίου κόστους μεγαλύτερη από την αύξηση τις παραγωγικότητας τις εργασίας, αποτελεί απειλή για την ανταγωνιστικότητα μιας οικονομίας. Σύμφωνα με το δείκτη αυτό, τις έχει προαχθεί από τον ΟΟΣΑ, παρατηρείται μεγάλη επιδείνωση του επιπέδου ανταγωνιστικότητας για τις Μεσογειακές χώρες σε σχέση με τις Βορειοευρωπαϊκές χώρες. Για την Ελληνική οικονομία, η επεξεργασία των στοιχείων δείχνει αύξηση του μοναδιαίου εργατικού κόστους με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής 7,5%, την 3^η μεγαλύτερη αύξηση στην Ευρώπη. Το μοναδιαίο κόστος εργασίας έχει αυξηθεί κατά 10 – 20% περισσότερο από ότι στη Γερμανία. Αν η Ελλάδα θέλει να παραμείνει στην Ευρωζώνη ανταγωνιστική, πρέπει να προχωρήσει σε μια εσωτερική υποτίμηση, δηλαδή μια σημαντική περικοπή των ονομαστικών μισθών. (Πετράκης Π.Ε., 2010)

Η αύξηση του δείκτη επηρεάζεται για τις ακόλουθους λόγους: α) Η αυτοαπασχόληση των μελών τις οικογένειας τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις έχει αντικατασταθεί σήμερα σε μεγάλο βαθμό με μισθωτή εργασία, κυρίως μεταναστών. Β) Η αύξηση τις παραγωγικότητας τις εργασίας είναι σχετικά χαμηλή, λόγω τις υπάρχουσας αδυναμίας εκμεταλλεύσεως των οικονομιών κλίμακας που υπάρχουν στην παραγωγή και στη διανομή. Σε αυτό συντείνουν ο κατακερματισμός τις παραγωγής και η μη ικανοποιητική δομή των γεωργικών επιχειρήσεων, και ιδιαίτερος των συνεταιριστικών οργανώσεων και η διάχυτη έλλειψη επιχειρηματικότητας. Τα ανωτέρω διατηρούν το κόστος παραγωγής και διαθέσεως πολλών αγροτικών προϊόντων στην Ελλάδα πολύ υψηλότερο από ότι σε τις γειτονικές χώρες χαμηλού κόστους παραγωγής και αντισταθμίζουν τα πλεονεκτήματα των εγχώριων γεωργικών εκμεταλλεύσεων που προκύπτουν από την επιδότηση τις χρήσεως καυσίμων και

ηλεκτρικής ενέργειας, το σχεδόν μηδενικό κόστος του νερού και το χαμηλό κόστος χρηματοδοτήσεως.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.1. : ΔΕΙΚΤΗΣ ΜΟΝΑΔΙΑΙΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ

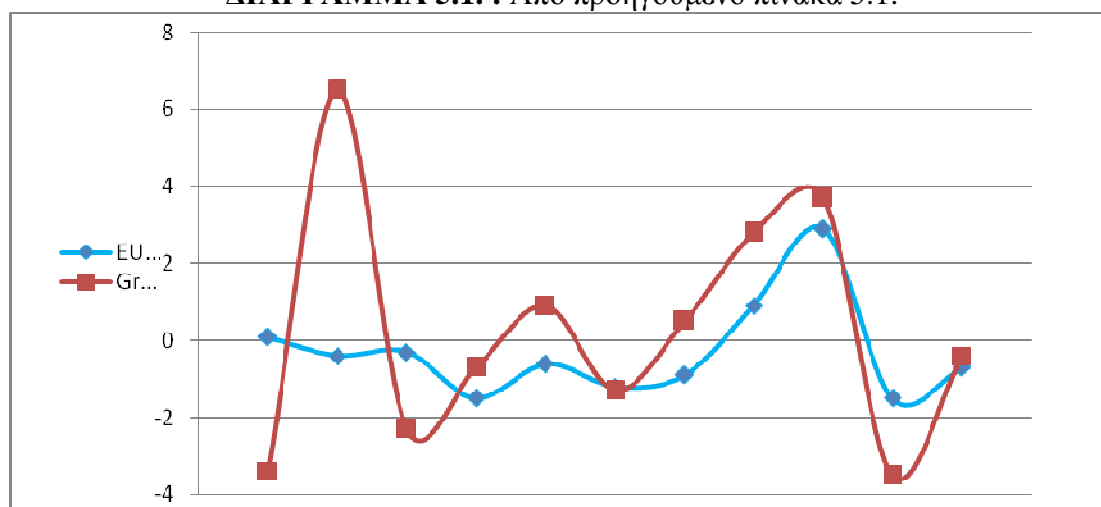
Real unit labour cost growth

Growth rate (%)

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
EU-27	0,1	-0,4	-0,3	-1,5	-0,6	-1,2	-0,9	0,9	2,9	-1,5	-0,7
Greece	-3,4	6,5	-2,3	-0,7	0,9	-1,3	0,5	2,8	3,7	-3,5	-0,4

ΠΗΓΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ: Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.1. : Από προηγούμενο πίνακα 5.1.

Η αύξηση της παραγωγικότητας και η μείωση του κόστους παραγωγής των προϊόντων, μπορεί να επιτευχθεί κυρίως με τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών δομών, που είναι απαραίτητος για την εφαρμογή σύγχρονων μεθόδων διαχείρισης. Η αναθεώρηση της αγροτικής πολιτικής είναι απαραίτητη για να εξασφαλιστεί ο εκσυγχρονισμός της γεωργίας, ο οποίος θα διευκολύνει την προσαρμογή της στις συνθήκες εντονότερου ανταγωνισμού από το εξωτερικό (ΚΕΠΕ ΜΕΛΕΤΕΣ 59 Λαμπροπούλου Α., 2005)

5.3. Ο παγκόσμιος δείκτης ανταγωνιστικότητας (GCI)

Η Έκθεση για την Παγκόσμια Ανταγωνιστικότητα 2011-2012 συνεχίζει να ξεχωρίζει ως ένα από τα πιο ολοκληρωμένα εργαλεία στην εκτίμηση της ανταγωνιστικότητας των χωρών και παρέχει στους χρήστες μια συνολική αξιολόγηση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών τους που σχετίζονται με την εθνική ανταγωνιστικότητα χρησιμοποιώντας το Δείκτη Παγκόσμιας Ανταγωνιστικότητας ως η κύρια μεθοδολογία.

Η έκθεση αυτή, έρχεται σε μια περίοδο επανεμφάνισης της αβεβαιότητας στην παγκόσμια οικονομία. Η οικονομική ανάπτυξη για το 2011 και το 2012 προβλέπεται, από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), να κυμανθεί σε 4,3% και 4,5%, αντίστοιχα (World Economic Forum, 2010).

Η σταθερότητα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος είναι σημαντική για τις επιχειρήσεις και, ως εκ τούτου, είναι σημαντικό για τη συνολική ανταγωνιστικότητα της κάθε χώρας. Είναι βέβαια αλήθεια ότι η μακροοικονομική σταθερότητα και μόνο δεν μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητα. Οι κυβερνήσεις δεν μπορούν να παρέχουν αποτελεσματικές υπηρεσίες, εάν έχουν να αντιμετωπίσουν υψηλές πληρωμές τόκων για παρελθόντα χρέη, «τρέξιμο» για την κάλυψη δημοσιονομικών ελλειμμάτων και την υποχρέωση μείωσης του δημόσιου χρέους. Εν ολίγοις, η οικονομία δεν μπορεί να αναπτυχθεί με βιώσιμο τρόπο, εκτός αν το μακροοικονομικό περιβάλλον είναι σταθερό. Επίσης φαινόμενα, όπως η υπερβολική γραφειοκρατία και πολυνομία, η διαφθορά, η απιστία όσον αφορά την αντιμετώπιση δημοσίων συμβάσεων, η έλλειψη διαφάνειας και αξιοπιστίας και η πολιτική εξάρτηση του δικαστικού συστήματος δημιουργούν σημαντικό οικονομικό κόστος για τις επιχειρήσεις και επιβραδύνει τη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης.

Φέτος η Ελλάδα πέφτει άλλες επτά θέσεις και βρίσκεται στην 90^η θέση κατάταξης, παραμένοντας η χαμηλότερη σειρά κατάταξης χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 για το 2011. Μέσα σε περιβάλλον συνεχιζόμενης κρίσης του δημόσιου χρέους, η Ελλάδα εξακολουθεί να πέφτει απότομα στο μακροοικονομικό περιβάλλον, με πτώση στη 140^η θέση αυτό το έτος.

Ομοίως, οι χρηματοπιστωτικές αγορές στην Ελλάδα αξιολογούνται άσχημα από ό, τι στο παρελθόν, στην 110η θέση, δείχνοντας ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά

εμπιστοσύνης εκ μέρους των επενδυτών. Η αξιολόγηση των δημόσιων φορέων (π.χ., αποτελεσματικότητα της κυβέρνησης, της διαφθοράς κ.α.), κατατάσσει την χώρα μας χαμηλά, στην 89^η θέση.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5.2. : Ο Παγκόσμιος Δείκτης Ανταγωνιστικότητας

Global Competitiveness Index (GCI) 2011-2012

Global Rank	Country/Economy (EU-27)	Score
3	Sweden	5.61
4	Finland	5.47
6	Germany	5.41
7	Netherlands	5.41
8	Denmark	5.40
10	United Kingdom	5.39
15	Belgium	5.20
18	France	5.14
19	Austria	5.14
23	Luxembourg	5.03
29	Ireland	4.77
33	Estonia	4.62
36	Spain	4.54
38	Czech Republic	4.52
41	Poland	4.46
43	Italy	4.43
44	Lithuania	4.41
45	Portugal	4.40
47	Cyprus	4.36
48	Hungary	4.36
51	Malta	4.33
57	Slovenia	4.30
64	Latvia	4.24
69	Slovak Republic	4.19
74	Bulgaria	4.16
77	Romania	4.08
90	Greece	3.92

ΠΗΓΗ : World Economic Forum

Ένας άλλος σημαντικός τομέας, ιδιαίτερα σημαντικός είναι η αναποτελεσματικότητα στην αγορά εργασίας της χώρας (126ος), η οποία συνεχίζει να περιορίζει τη δυνατότητα στην Ελλάδα να βγει από την κρίση, γεγονός που αποδεικνύει τη σημασία των πρόσφατων προσπαθειών της αύξησης της ηλικίας συνταξιοδότησης,

της μείωσης του αριθμού των δημοσίων υπαλλήλων, της μείωσης του κατώτατου μισθού και το “σπάσιμο” της Εθνικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας και της ευελιξίας των εργασιακών σχέσεων.

Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ως ποσοστό του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος κατατάσσουν την Ελλάδα στην 128^η θέση. Ο βαθμός ανταγωνιστικότητας και κατά συνέπεια της παρουσίας των προϊόντων στη διεθνή και εγχώρια αγορά, καθορίζεται μεταξύ άλλων κατά κύριο λόγο από τον βαθμό ικανοποίησης των αναγκών, επιθυμιών και προτιμήσεων των καταναλωτών στους οποίους απευθύνονται (Kotler 1991).

Η Ελλάδα έχει μια σειρά από πλεονεκτήματα για την περαιτέρω ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένου ενός αρκετά καλά εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό που είναι έμπειροι στην υιοθέτηση νέων τεχνολογιών για την παραγωγικότητα βελτιώσεις.

5.4. Ο δείκτης του συγκριτικού πλεονεκτήματος

Στην παρούσα εργασία επιχειρείται η διερεύνηση του βαθμού ανταγωνιστικότητας των ελληνικών φρούτων και λαχανικών στην παγκόσμια αγορά, χρησιμοποιώντας τους δείκτες του συγκριτικού πλεονεκτήματος, (Balassa 1965; Drescher and Mauer 1999; Lyford and Welch 2004).

Ειδικότερα, επιχειρείται ο υπολογισμός του Δείκτη του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (Relative Comparative Advantage Export Index), ο δείκτης της Σχετικής Εισαγωγικής Διείσδυσης (Relative Import Penetration Index) και στη συνέχεια ο Δείκτης του Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (Relative Comparative Advantage Net Export Index).

Ο Δείκτης του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (RXCA), ορίζεται ως ο λόγος των εξαγωγών μιας χώρας για ένα προϊόν σε μια συγκεκριμένη αγορά (εξετάζουμε τη παγκόσμια αγορά), προς το μερίδιο των συνολικών εξαγωγών της ίδιας χώρας στη συγκεκριμένη αγορά και δίδεται από την παρακάτω σχέση :

$$RXCA_{ij} = \frac{\frac{x_{ij}}{X_i}}{\frac{x_{aj}}{X_a}} \quad (1)$$

Όπου στον τύπο (1) έχουμε :

X=Αξίες εξαγωγών

x_{ij} : η αξία των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα-λαχανικά)

X_i : η αξία των ελληνικών εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων

x_{aj} : η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα-λαχανικά)

X_a : η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων

Η τιμή του δείκτη αυτού κυμαίνεται από το μηδέν έως το άπειρο. Μια τιμή μικρότερη της μονάδας φανερώνει έλλειψη ανταγωνιστικότητας, ενώ τιμές μεγαλύτερες της μονάδας υποδηλώνουν ότι το υπό μελέτη προϊόν ή κατηγορία προϊόντων διαθέτει εξαγωγικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Ο Δείκτης της Σχετικής Εισαγωγικής Διείσδυσης (RMA) είναι παρόμοιος με το Δείκτη του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, με την διαφορά ότι αναφέρεται στις εισαγωγές της υπό μελέτης χώρας. Ορίζεται ως ο λόγος του μεριδίου εισαγωγών μιας χώρας για ένα προϊόν από μια συγκεκριμένη αγορά, προς το μερίδιο εισαγωγών της ίδιας χώρας από τη συγκεκριμένη αγορά και δίδεται από την ακόλουθη σχέση :

$$RMA_{ij} = \frac{\frac{M_{ij}}{M_i}}{\frac{M_{aj}}{M_a}} \quad (2)$$

Όπου στο τύπο (2) έχουμε:

M=Αξίες εισαγωγών

m_{ij} : η αξία των ελληνικών εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα-λαχανικά)

m_i : η αξία των ελληνικών εισαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων

M_{aj} : η αξία των παγκόσμιων εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα-λαχανικά)

M_a : η αξία των παγκόσμιων εισαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων

Ο Δείκτης του Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (NRXCA), υπολογίζεται από τη διαφορά των δύο προηγούμενων δεικτών και δίδεται από τη σχέση :

$$NRXCA = RXCA - RMA \quad (3).$$

Κατά συνέπεια είναι προφανές ότι μια θετική τιμή του Δείκτη του Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, υποδηλώνει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ενώ μια αρνητική τιμή υποδηλώνει ανταγωνιστικό μειονέκτημα. Το ύψος επίσης της τιμής του δείκτη υποδηλώνει και το βαθμό του ανταγωνιστικού ή μη πλεονεκτήματος που ένας κλάδος, ομάδα προϊόντων ή προϊόντα διαθέτουν. Και βέβαια η εξέλιξη του δείκτη για μια σειρά ετών αποτελεί μια σημαντική πληροφορία για τον εντοπισμό της ανταγωνιστικής θέσης των υπό μελέτη κλάδων ή προϊόντων στις αγορές.

Τα αποτελέσματα του συγκεκριμένου δείκτη παρουσιάζονται στους παρακάτω αναλυτικούς τρεις πίνακες. Τα δεδομένα που χρησιμοποιήθηκαν στην παρούσα έρευνα αφορούν τις αξίες των ελληνικών εξαγωγών και εισαγωγών των φρούτων και λαχανικών καθώς και όλων των αγροτικών προϊόντων, για μια σειρά ετών και συγκεκριμένα από το 1996 μέχρι και το 2008 και προέρχονται από τη βάση δεδομένων του *Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)*. Τα πιο πρόσφατα στοιχεία ήταν για το έτος 2008.

Η εξέταση, μας δείχνει πως κυμαίνεται ο δείκτης στην παγκόσμια αγορά αναλυτικά στα προϊόντα και ανά έτος και στην τελευταία γραμμή εξετάζεται συνολικά η κατηγορία (φρούτα – λαχανικά).

Αποτελέσματα

- i) Ο Δείκτης του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (RXCA)

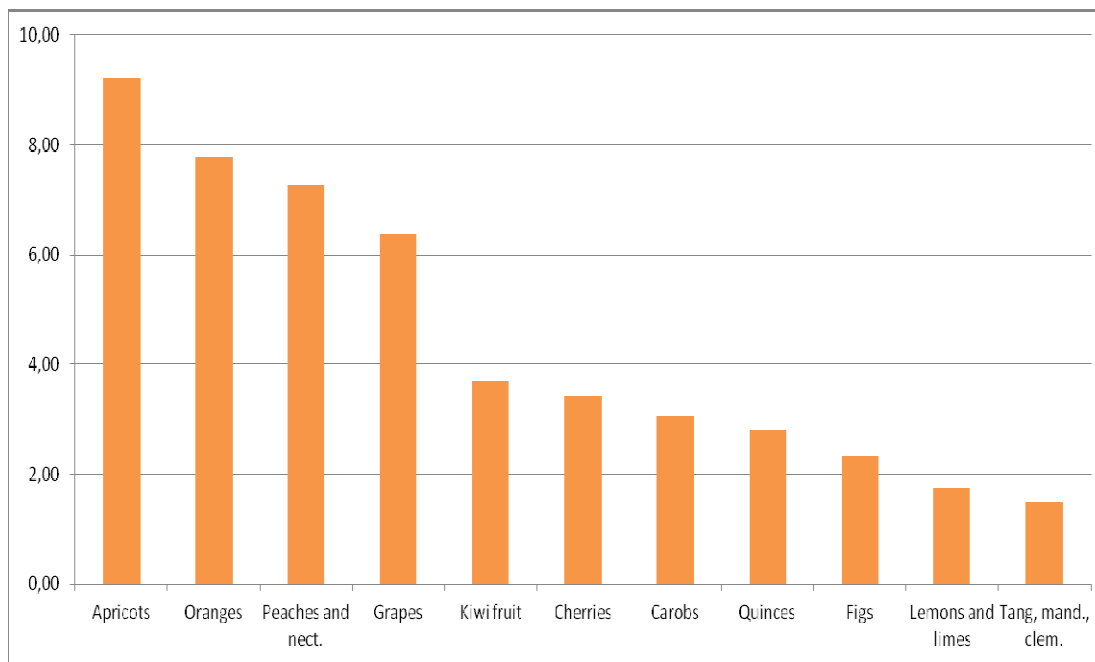
Τα χρωματισμένα κελιά των πινάκων δείχνουν ικανοποιητικό (green) ή πολύ (yellow) συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας για κάθε προϊόν που εξετάζεται.

BALASSA INDEX (RXCA) IN FRUITS OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Carobs	2,86	3,82	1,05	1,53	4,59	1,88	0,24	0,76	2,33	8,16	4,29	4,17	4,09
Bananas	0,30	0,17	0,31	0,30	0,31	0,43	0,03	0,12	0,06	0,17	0,07	0,33	0,36
Plantains	0,01	0,04	0,00	0,01	0,03	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,06
Oranges	5,40	8,30	6,42	6,57	6,17	11,34	11,27	9,46	6,35	6,90	6,67	8,59	7,72
Tangerines, mandarins, clem.	1,08	0,96	1,88	1,11	1,28	2,05	2,62	1,31	1,06	1,37	1,54	1,67	1,39
Lemons and limes	3,49	3,78	2,58	2,09	2,54	2,70	1,10	1,86	0,81	0,33	0,22	0,64	0,49
Grapefruit (inc. pomelos)	0,07	0,11	0,08	0,06	0,11	0,25	0,26	0,28	0,15	0,28	0,16	0,23	0,16
Citrus fruit, nes	0,00	0,01	0,02	0,00	0,04	0,17	0,00	0,00	5,10	0,01	0,57	0,62	0,08
Apples	0,32	0,47	0,24	0,26	0,47	0,59	0,37	0,78	0,58	0,78	0,63	0,58	0,55
Pears	0,07	0,06	0,08	0,08	0,18	0,25	0,13	0,06	0,15	0,12	0,21	0,24	0,35
Quinces	1,27	0,65	0,89	2,75	1,46	1,06	2,24	0,55	2,70	1,27	3,00	5,08	13,52
Apricots	4,51	3,16	4,98	7,96	9,15	9,11	5,79	6,91	16,01	10,23	9,39	15,36	17,25
Sour cherries	1,20	4,35	0,26	0,01	0,61	0,01	0,01	0,00	0,02	0,20	0,09	0,69	2,96
Cherries	3,76	3,71	5,11	4,98	3,35	3,30	3,03	0,59	1,57	2,15	2,04	3,78	7,21
Peaches and nectarines	3,89	1,49	5,54	6,69	9,09	11,98	9,26	1,98	9,80	8,29	6,99	8,21	11,36
Plums and sloes	0,01	0,02	0,03	0,09	0,09	0,75	0,32	0,05	0,70	0,76	0,95	1,06	1,08
Stone fruit, nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Strawberries	0,00	0,00	0,01	0,01	0,15	0,13	0,03	0,02	0,04	0,09	0,22	1,03	1,66
Raspberries	0,52	0,00	0,09	0,30	0,09	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Currants	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,12	0,00
Berries Nes	0,13	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,10	0,00	0,01	0,03	0,03
Grapes	6,21	6,96	8,92	7,40	6,96	8,28	4,26	5,29	5,43	6,04	5,77	5,64	5,72
Figs	2,44	2,70	1,98	2,82	5,81	3,72	1,49	1,40	1,57	2,25	1,31	1,37	1,28
Mangoes, mangosteens, guavas	0,00	0,00	0,01	0,02	0,05	0,01	0,01	0,00	0,01	0,02	0,00	0,01	0,06
Avocados	0,04	0,23	0,32	0,15	0,34	0,33	0,16	0,27	0,04	0,04	0,37	0,17	0,22
Pineapples	0,02	0,04	0,05	0,04	0,07	0,04	0,03	0,02	0,01	0,03	0,05	0,13	0,08
Dates	0,01	0,08	0,01	0,01	0,02	0,03	0,03	0,05	0,08	0,24	0,18	0,16	0,06
Kiwi fruit	2,25	3,55	3,70	4,87	3,88	4,38	2,75	2,98	3,55	4,05	2,94	4,28	4,70
Papayas	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Fruit, tropical fresh nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,03	0,01	0,00	0,00	0,00	0,00
Fruit Fresh Nes	0,26	0,02	0,05	0,07	0,45	0,28	0,07	0,67	1,23	0,61	0,34	0,40	0,54
Φρούτα	1,80	2,12	2,39	2,22	2,43	3,34	2,47	2,09	2,18	2,23	2,06	2,40	2,64

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.2. : Μέσος όρος Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος φρούτων περιόδου 1996-2008

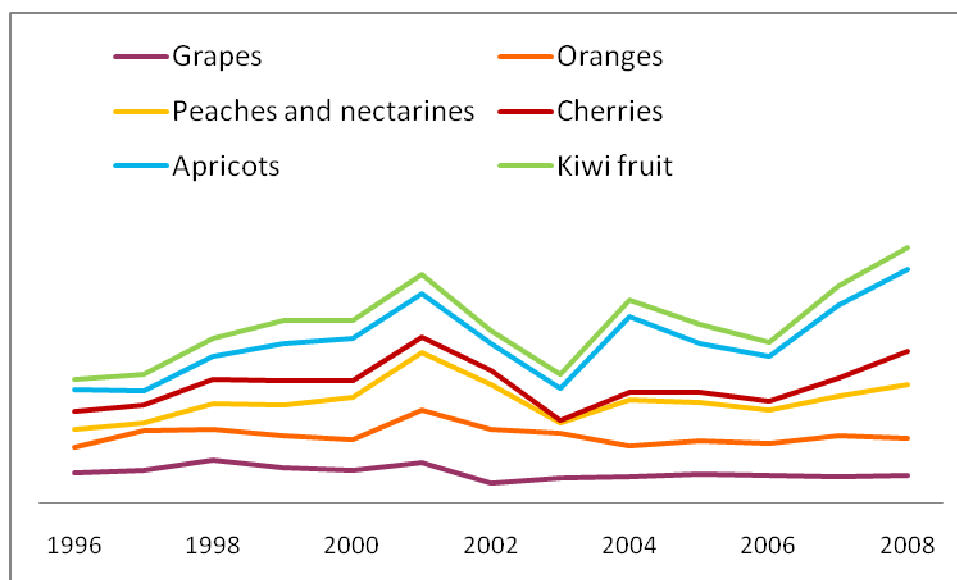

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του δείκτη του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα, τα βερίκοκα, πορτοκάλια, ροδάκινα - νεκταρίνια, σταφύλια, ακτινίδια, κεράσια, χαρούπια, σύκα, κυδώνια, λεμόνια, μανταρίνια είναι εκείνα τα φρούτα με αύξουσα σειρά, τα οποία σύμφωνα με τον δείκτη RXCA έχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην παγκόσμια αγορά. Στο διάγραμμα που ακολουθεί, αποτυπώνουμε την διαχρονική εξέλιξη του συγκριτικού πλεονεκτήματος στα έξι φρούτα όπου συγκεντρώνουν για το 2008 το 85% της συνολικής αξίας εξαγωγής όλων των ελληνικών φρούτων. Τα σημαντικά αυτά εξαγωγίμα προϊόντα ακολουθούν, σύμφωνα με τον δείκτη RXCA, μια θετική τάση και κρίνονται ανταγωνιστικά στο παγκόσμιο εμπόριο. Τα ελληνικά φρούτα είναι μεν ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, όμως το ίδιο συμβαίνει και με τα ιταλικά και ισπανικά, λόγω της μεγάλης παραγωγής και του ισχυρού μάρκετινγκ που αξιοποιούν, με αποτέλεσμα να εξουδετερώνεται το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας.

Οι τιμές του δείκτη για το σύνολο των φρούτων είναι μεγαλύτερες της μονάδας και παρουσιάζουν μια σχετική άνοδο για όλη την περίοδο αναφοράς της παρούσας εργασίας. Ειδικότερα το 1996 η τιμή του δείκτη σε όλα τα φρούτα που εξετάστηκαν, ήταν 1,80 και το 2008 ανήλθε στο 2,64. Κατά συνέπεια, διαφαίνεται ότι οι

προοπτικές των εξαγωγών της χώρας μας στη συγκεκριμένη κατηγορία (φρούτα) είναι ευοίωνες.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.3. : Ο δείκτης RCA στα σημαντικότερα ελληνικά εξαγωγίμα φρούτα στην περίοδο 1996-2008

Μόνο στα έτη 2002 και 2003 παρατηρήθηκε μια σημαντική πτώση του δείκτη σχετικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος σε πολλά από τα προϊόντα της κατηγορίας φρούτων. Αυτή η πτώση, σε συνδυασμό με την πτώση της παραγωγής σε πολλά από τα κύρια φρούτα που συντελέστηκε εκείνη την περίοδο αλλά και την σημαντική άνοδο που παρατηρήθηκε στις τιμές, υποδήλωνε μια σοβαρή επιδείνωση του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος των ελληνικών εξαγωγών.

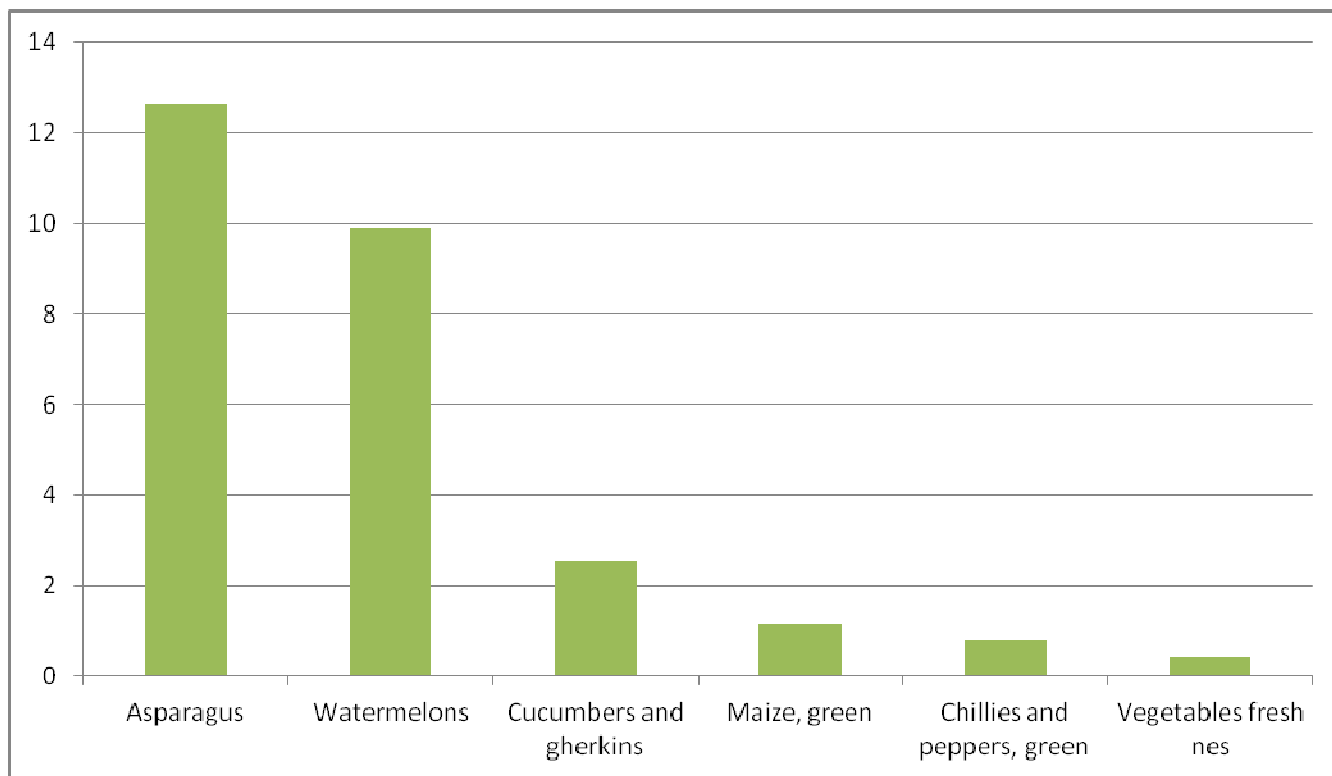
BALASSA INDEX (RXCA) IN VEGETABLES OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cabbages and other brassicas	0,02	0,04	0,07	0,07	0,08	0,17	0,31	0,19	0,08	0,01	0,04	0,04	0,15
Artichokes	0,12	0,01	0,00	0,00	0,01	0,00	0,58	0,00	0,06	0,13	0,12	0,02	0,01
Asparagus	16,35	14,28	16,09	9,79	9,40	17,59	15,36	7,85	11,96	8,40	11,00	12,00	13,97
Lettuce and chicory	0,01	0,01	0,05	0,02	0,03	0,03	0,01	0,00	0,00	0,01	0,01	0,01	0,06
Spinach	0,00	0,67	0,07	0,02	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00	0,01	0,01	0,07	0,07
Tomatoes	0,07	0,10	0,10	0,11	0,08	0,12	0,10	0,05	0,06	0,06	0,05	0,07	0,07
Cauliflowers and broccoli	0,00	0,01	0,02	0,01	0,00	0,01	0,02	0,02	0,01	0,01	0,02	0,02	0,02
Pumpkins, squash and gourds	0,04	0,03	0,16	0,14	0,12	0,08	0,02	0,08	0,04	0,04	0,02	0,07	0,09
Cucumbers and gherkins	1,42	2,98	2,66	2,96	2,15	3,61	3,87	2,34	2,32	2,62	2,53	1,87	1,82
Eggplants (aubergines)	0,10	0,18	0,20	0,20	0,09	0,14	0,16	0,07	0,14	0,29	0,18	0,11	0,33
Chillies and peppers, green	0,43	0,64	0,58	0,35	0,23	0,62	1,21	0,83	1,05	0,98	0,99	1,05	1,20
Onions (inc. shallots), green	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06
Onions, dry	0,01	0,34	0,50	0,06	0,11	0,07	0,21	0,12	0,20	0,02	0,04	0,16	0,08
Garlic	0,02	0,05	0,03	0,02	0,03	0,03	0,02	0,08	0,03	0,09	0,04	0,37	0,18
Leeks, other alliaceous veg	0,07	0,13	0,06	0,06	0,01	0,01	0,09	0,04	0,01	0,00	0,01	0,01	0,25
Beans, green	0,03	0,03	0,04	0,05	0,01	0,00	0,01	0,02	0,01	0,01	0,00	0,01	0,03
Peas, green	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Leguminous vegetables, nes	0,05	0,13	0,38	0,41	0,09	0,13	0,07	0,34	1,18	0,54	0,02	0,14	0,15
Carrots and turnips	0,01	0,21	0,12	0,05	0,10	0,23	0,07	0,05	0,01	0,05	0,05	0,04	0,16
Maize, green	0,78	2,01	2,03	0,00	1,03	0,68	1,44	1,84	1,71	1,15	1,50	0,82	0,18
Mushrooms and truffles	0,02	0,00	0,01	0,01	0,00	0,02	0,04	0,01	0,02	0,05	0,11	0,57	0,21
Vegetables fresh nes	0,03	0,01	0,05	0,11	0,19	0,20	0,41	0,28	0,44	0,71	0,91	1,09	1,17
Watermelons	10,91	12,87	12,63	13,00	11,85	10,28	12,17	8,65	7,91	5,78	6,66	7,75	8,43
Other melons (inc.cantaloupes)	0,01	0,07	0,16	0,06	0,08	0,27	0,07	0,03	0,10	0,13	0,09	0,07	0,08
Λαχανικά	1,09	1,24	1,28	1,04	0,94	1,18	1,27	0,77	0,94	0,78	0,90	0,97	1,06

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία FAOSTAT

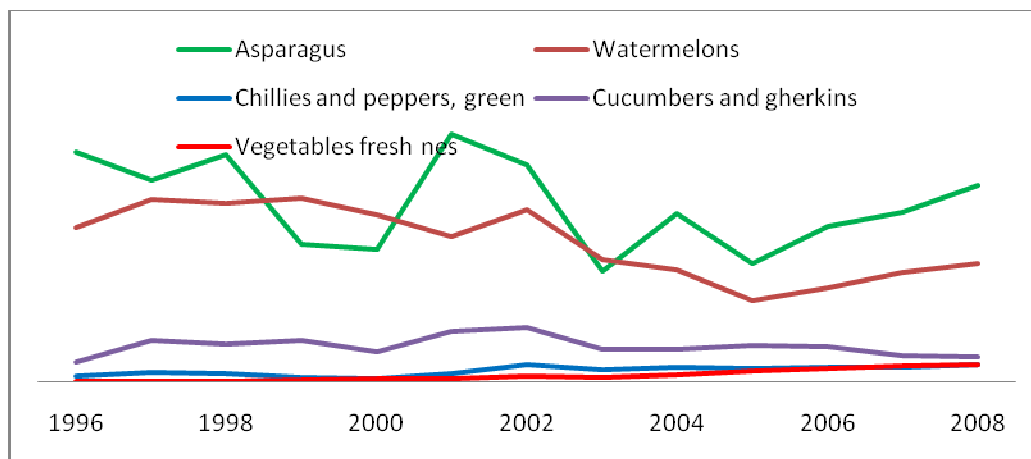
Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του δείκτη του Σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος παρουσιάζονται στον παραπάνω πίνακα. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία του πίνακα, τα σπαράγγια, καρπούζια, αγγούρια, χλωρός αραβόσιτος, πιπεριές, φρέσκα λαχανικά είναι εκείνα τα λαχανικά που παρουσιάζουν ανταγωνιστικό εξαγωγικό πλεονέκτημα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.4. : Μέσος όρος Συγκριτικού Πλεονεκτήματος λαχανικών περιόδου 1996-2008

Σε σύγκριση με τα φρούτα, όπου σύμφωνα με τον δείκτη RXCA έντεκα κατηγορίες προϊόντων παρουσιάζουν τιμή >1 , τα λαχανικά υστερούν στην πλειοψηφία τους σε ανταγωνιστικότητα και διαθέτουν λιγότερα προϊόντα με τιμή του δείκτη >1 . Από το σύνολο των 24 λαχανικών που εξετάσαμε, μόνο πέντε λαχανικά παρουσίασαν τιμές που ξεπερνούσαν την μονάδα, γεγονός που υποδηλώνει έλλειψη ανταγωνιστικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος.

Αυτό σημαίνει ότι στην παραγωγή λαχανικών δραστηριοποιούνται περισσότερες χώρες ανά τη υφήλιο, ενώ η παραγωγή των φρούτων εξειδικεύεται σε εύκρατες περιοχές (κυρίως στο μεσογειακό χώρο).

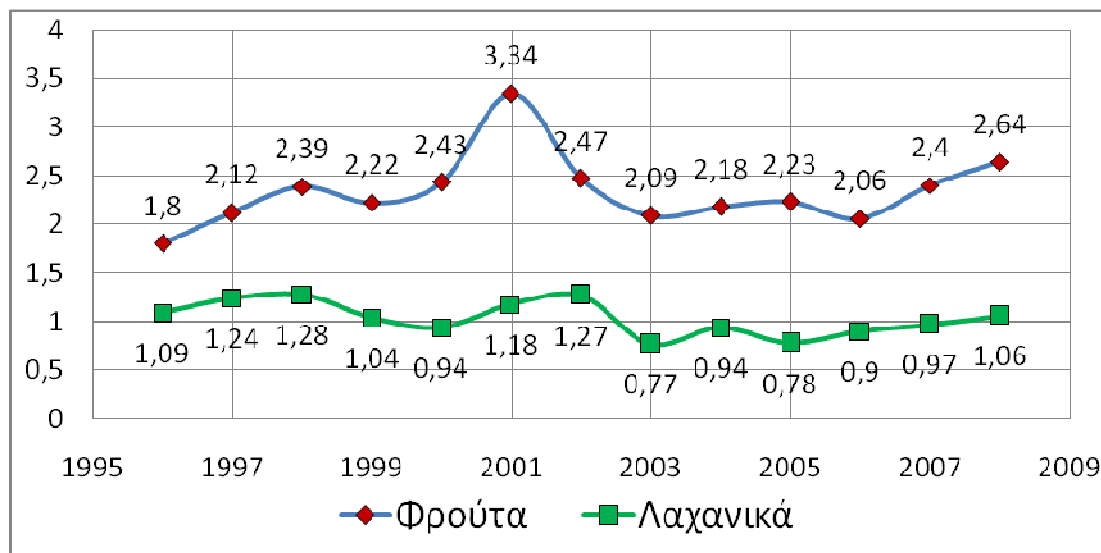
Οι τιμές του δείκτη για το σύνολο των λαχανικών κινούνται θετικά στο όριο της μονάδας και παρουσιάζουν μια σχετική στασιμότητα για όλη την περίοδο αναφοράς της παρούσας εργασίας. Ειδικότερα το 2003, κάτι που συνέβη και στα φρούτα, η τιμή του δείκτη κατρακύλισε στο 0,77 διατηρώντας το εξαγωγικό μειονέκτημα στα επόμενα έτη, ανακάπτοντας και πάλι οριακά το 2008 όπου ανήλθε στο 1,06.

Στο παρακάτω πίνακα συγκρίνουμε τον δείκτη RXCA με τιμές που αφορούν στο σύνολο των φρούτων και λαχανικών.

Πίνακας 5.3. : Η εξέλιξη τιμών δείκτη σχετικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος φρούτων & λαχανικών, 1996 - 2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Fruits	1,8	2,12	2,39	2,22	2,43	3,34	2,47	2,09	2,18	2,23	2,06	2,4	2,64
Vegetables	1,09	1,24	1,28	1,04	0,94	1,18	1,27	0,77	0,94	0,78	0,9	0,97	1,06

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 5.5. : Ο ΔΕΙΚΤΗΣ BALASSA (RXCA) ΣΕ ΓΡΑΜΜΙΚΗ ΣΥΝΑΡΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΩΝ ΦΡΟΥΤΩΝ ΚΑΙ ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΓΡΑΦΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Τα φρούτα δείχνουν, σύμφωνα με το δείκτη συγκριτικού πλεονεκτήματος RXCA, να είναι πιο ανταγωνιστικά σε σχέση με τα λαχανικά με Μ.Ο. 2,34 έναντι 1,04 για την περίοδο 1996-2008. Τα φρούτα για όλα τα έτη που εξετάσαμε ο δείκτης με εξαίρεση το 1996 που ήταν 1,80, διατηρήθηκε πάνω από την τιμή 2. Αντίστοιχα, τα λαχανικά κυμαίνονται λίγο επάνω από το όριο την τιμή 1.

Η υπεροχή των φρούτων στο εξαγωγικό κομμάτι, φαίνεται και στο ποσοστό της μέσης μεταβολής του δείκτη (RXCA) που δείχνει αύξηση +4,5% την περίοδο 1996-2008, ενώ στα λαχανικά το ποσοστό αυτό είναι +1,6%.

ii) Ο Δείκτης της Σχετικής Εισαγωγικής Διείσδυσης (RMA)

Τα χρωματισμένα κελιά των πινάκων δείχνουν σχετικό μειονέκτημα (orange) για κάθε προϊόν που εξετάζεται και εμφανίζει τιμές μεγαλύτερες της μονάδας.

BALASSA INDEX (RMA) IN VEGETABLES OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cabbages and other brassicas	0,13	0,10	0,13	0,15	0,15	0,17	0,69	0,42	0,22	0,15	0,18	0,21	0,18
Artichokes	0,78	0,45	0,71	0,69	1,04	0,55	3,31	1,17	1,52	0,47	0,34	0,67	0,81
Asparagus	0,09	0,05	0,11	0,09	0,03	0,03	0,03	0,06	0,20	0,26	0,24	0,39	0,19
Lettuce and chicory	0,09	0,07	0,09	0,15	0,12	0,10	0,14	0,29	0,27	0,15	0,21	0,18	0,26
Spinach	0,15	0,25	0,14	0,15	0,03	0,10	0,36	0,67	0,38	0,26	0,34	0,23	0,37
Tomatoes	0,15	0,30	0,15	0,11	0,14	0,22	0,37	0,54	0,49	0,35	0,36	0,43	0,37
Cauliflowers and broccoli	0,23	0,32	0,53	0,70	0,50	0,26	0,55	0,67	0,94	0,56	0,65	0,62	0,57
Pumpkins, squash and gourds	0,02	0,02	0,05	0,09	0,13	0,19	0,19	0,38	0,37	0,32	0,39	0,35	0,55
Cucumbers and gherkins	0,17	0,05	0,04	0,27	0,04	0,05	0,11	0,30	0,29	0,22	0,15	0,12	0,14
Eggplants (aubergines)	0,47	0,39	0,35	0,17	0,23	0,31	0,38	1,43	1,24	0,81	0,99	1,11	1,02
Chillies and peppers, green	0,22	0,18	0,18	0,26	0,32	0,45	0,60	0,49	0,44	0,40	0,41	0,39	0,32
Onions (inc. shallots), green	0,00	0,00	0,00	0,02	0,06	0,04	0,12	0,14	0,04	0,15	0,33	0,21	0,41
Onions, dry	0,28	0,43	0,31	0,09	0,44	0,46	0,50	0,60	0,59	0,20	0,42	0,35	0,37
Garlic	0,62	0,65	0,45	0,54	0,60	0,38	0,43	0,30	0,43	0,39	0,45	0,60	0,52
Leeks, other alliacious veg	0,25	0,16	0,25	0,58	0,55	0,56	1,85	0,96	0,75	1,22	0,67	0,58	0,75
Beans, green	0,05	0,03	0,08	0,06	0,10	0,09	0,06	0,12	0,14	0,12	0,13	0,12	0,15
Peas, green	0,02	0,01	0,00	0,01	0,03	0,03	0,01	0,04	0,10	0,02	0,05	0,02	0,05
Leguminous vegetables, nes	0,42	0,11	0,05	0,14	0,28	0,21	0,45	1,51	1,80	1,55	1,68	1,91	0,99
Carrots and turnips	0,02	0,02	0,03	0,12	0,07	0,07	0,30	0,28	0,18	0,22	0,32	0,31	0,35
Maize, green	0,12	0,05	0,03	0,09	0,26	0,21	0,15	0,14	0,11	0,12	0,08	0,10	0,05
Mushrooms and truffles	0,29	0,20	0,25	0,24	0,24	0,33	0,13	0,27	0,32	0,44	0,75	0,22	0,90
Vegetables fresh nes	0,26	0,24	0,19	0,30	0,25	0,23	0,43	0,31	0,46	0,40	0,47	0,47	0,55
Watermelons	0,52	0,30	0,20	0,29	0,15	0,19	0,11	0,67	0,55	0,19	0,33	0,25	0,30
Other melons (inc.cantaloupes)	0,15	0,14	0,11	0,12	0,10	0,11	0,14	0,21	0,17	0,12	0,16	0,19	0,18
Λαχανικά	0,20	0,22	0,18	0,20	0,21	0,24	0,36	0,42	0,42	0,31	0,36	0,35	0,37

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων που αφορούν το Δείκτη της Σχετικής Εισαγωγικής Διείσδυσης που παρουσιάστηκαν στο παραπάνω πίνακα, δείχνουν ότι ορισμένα λαχανικά, όπως μελιτζάνες, πράσα, οσπριώδες λαχανικά και οι αγκινάρες εμφάνισαν διαχρονικά τιμές μεγαλύτερες της μονάδας, γεγονός που φανέρωνε την ύπαρξη

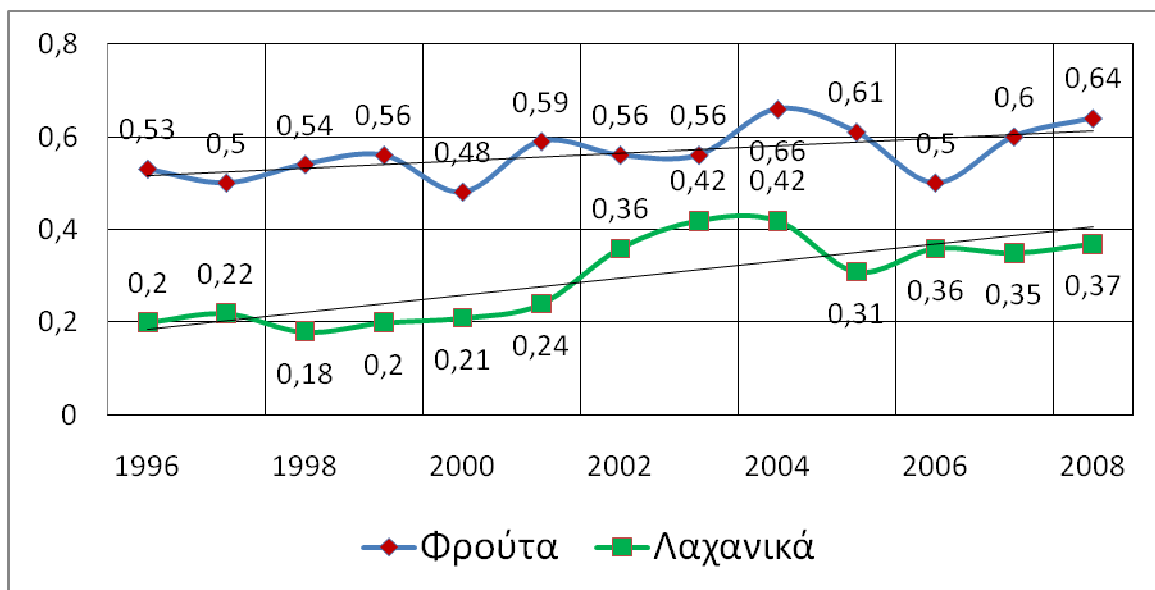
ανταγωνιστικού μειονεκτήματος. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι, παρόλο που οι τιμές είναι μικρότερες της μονάδας, εμφανίζουν μια συνεχή αυξητική πορεία για όλη την περίοδο μελέτης, γεγονός που φανερώνει μια διαρκή υποβάθμιση της ανταγωνιστικής τους θέσης.

BALASSA INDEX (RMA) IN FRUITS OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Carobs	2,44	0,59	1,42	0,01	0,36	2,24	2,38	1,82	0,23	0,34	0,00	0,04	0,14
Bananas	1,26	1,18	1,26	1,33	1,17	1,43	1,08	1,03	0,91	1,13	0,99	1,17	1,10
Plantains	0,31	0,02	0,30	0,45	0,06	0,00	0,16	0,02	0,00	0,00	0,00	0,06	0,18
Oranges	0,09	0,04	0,10	0,06	0,05	0,26	0,10	0,20	0,95	0,25	0,19	0,56	0,29
Tangerines, mandarins, clem.	0,02	0,01	0,04	0,02	0,02	0,03	0,05	0,05	0,08	0,16	0,10	0,13	0,16
Lemons and limes	0,59	1,27	1,24	0,95	1,35	0,81	1,74	1,71	3,88	3,70	2,46	2,75	3,66
Grapefruit (inc. pomelos)	0,04	0,04	0,05	0,05	0,12	0,11	0,16	0,22	0,28	0,35	0,19	0,42	0,27
Citrus fruit, nes	0,45	0,23	0,22	0,28	0,46	0,53	0,01	0,63	2,12	0,44	1,55	1,94	1,88
Apples	0,44	0,28	0,40	0,47	0,37	0,68	0,90	0,75	0,74	0,60	0,58	0,48	0,51
Pears	1,16	1,01	1,00	1,33	0,93	1,19	1,57	1,29	1,43	1,09	0,88	1,13	1,14
Quinces	0,93	1,04	1,10	2,46	1,98	5,20	12,14	7,63	1,56	2,16	3,86	3,57	3,27
Apricots	0,03	0,31	0,22	0,11	0,25	0,37	0,19	0,80	0,19	0,15	0,19	0,21	0,34
Sour cherries	0,00	0,03	0,00	0,00	0,01	0,00	0,49	0,36	0,02	0,76	0,33	0,07	0,05
Cherries	0,02	0,25	0,04	0,01	0,04	0,01	0,03	0,16	0,07	0,05	0,23	0,09	0,08
Peaches and nectarines	0,03	0,46	0,10	0,07	0,13	0,12	0,10	0,99	0,21	0,20	0,42	0,39	0,41
Plums and sloes	0,20	0,18	0,13	0,10	0,09	0,11	0,15	0,35	0,22	0,19	0,35	0,40	0,39
Stone fruit, nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Strawberries	0,05	0,07	0,05	0,09	0,11	0,07	0,09	0,10	0,15	0,12	0,13	0,19	0,18
Raspberries	0,21	0,00	0,28	0,02	0,01	0,12	0,01	0,01	0,02	0,03	0,01	0,02	0,02
Currants	0,02	0,02	0,00	0,03	0,01	0,04	0,24	0,20	0,25	0,30	0,39	0,22	0,47
Berries Nes	0,23	0,26	0,08	0,39	0,10	0,05	0,26	0,56	1,14	0,94	1,17	1,13	0,53
Grapes	0,07	0,04	0,05	0,08	0,06	0,15	0,05	0,06	0,07	0,10	0,05	0,11	0,18
Figs	0,04	0,06	0,25	0,26	0,28	0,40	0,53	0,46	0,38	0,15	0,23	0,25	0,19
Mangoes, mangosteens, guavas	0,29	0,25	0,32	0,39	0,33	0,14	0,35	0,26	0,33	0,26	0,14	0,24	0,22
Avocados	0,53	0,34	0,30	0,62	0,27	0,19	0,21	0,15	0,16	0,12	0,10	0,12	0,15
Pineapples	0,32	0,25	0,31	0,28	0,25	0,20	0,22	0,17	0,17	0,16	0,18	0,28	0,32
Dates	0,30	0,28	0,18	0,20	0,21	0,26	0,30	0,43	0,38	0,36	0,38	0,39	0,35
Kiwi fruit	0,37	0,31	0,47	0,42	0,15	0,41	0,22	0,27	0,35	0,44	0,38	0,47	0,48
Papayas	0,07	0,06	0,10	0,07	0,06	0,05	0,05	0,07	0,04	0,06	0,05	0,10	0,03
Fruit, tropical fresh nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,35	0,21	0,05	0,10	0,00	0,00
Fruit Fresh Nes	0,14	0,18	0,16	0,14	0,15	0,23	0,25	0,22	0,28	0,14	0,21	0,28	0,20
Φρούτα	0,53	0,50	0,54	0,56	0,48	0,59	0,56	0,56	0,66	0,61	0,50	0,60	0,64

Στην κατηγορία των φρούτων, τα λεμόνια, κυδώνια, αχλάδια, μπανάνες, χαρουπιά και τα μούρα ήταν τα προϊόντα με ανταγωνιστικό μειονέκτημα.

Τα συμπεράσματα σε αυτό τον δείκτη (RMA) δείχνουν ότι τα φρούτα παρουσιάζουν με μέση ετήσια μεταβολή της τάξης του +2,4%, ενώ τα λαχανικά μια ακόμη πιο ισχυρή αύξηση που αγγίζει το +6,8%. Παρατηρείται δηλαδή μια γενικότερη αύξηση της εισαγωγικής διείσδυσης των φρούτων και λαχανικών και είναι πολύ πιθανό στο άμεσο μέλλον να εμφανίσουν συγκριτικό μειονέκτημα.

iii) Ο Δείκτης του Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος (NRXCA)

Τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων του Δείκτη Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες.

Τα χρωματισμένα κελιά των πινάκων δείχνουν ικανοποιητικό (green) ή αυξημένο (yellow) συγκριτικό πλεονέκτημα της χώρας για κάθε προϊόν που εξετάζεται.

BALASSA INDEX (NRXCA) IN VEGETABLES OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Cabbages and other brassicas	-0,11	-0,06	-0,06	-0,08	-0,07	0,00	-0,38	-0,23	-0,14	-0,14	-0,14	-0,17	-0,03
Artichokes	-0,66	-0,44	-0,71	-0,69	-1,03	-0,55	-2,73	-1,17	-1,46	-0,34	-0,22	-0,65	-0,80
Asparagus	16,26	14,23	15,98	9,70	9,37	17,56	15,33	7,79	11,76	8,14	10,76	11,61	13,78
Lettuce and chicory	-0,08	-0,06	-0,04	-0,13	-0,09	-0,07	-0,13	-0,29	-0,27	-0,14	-0,20	-0,17	-0,20
Spinach	-0,15	0,42	-0,07	-0,13	-0,02	-0,09	-0,36	-0,67	-0,38	-0,25	-0,33	-0,16	-0,30
Tomatoes	-0,08	-0,20	-0,05	0,00	-0,06	-0,10	-0,27	-0,49	-0,43	-0,29	-0,31	-0,36	-0,30
Cauliflowers and broccoli	-0,23	-0,31	-0,51	-0,69	-0,50	-0,25	-0,53	-0,65	-0,93	-0,55	-0,63	-0,60	-0,55
Pumpkins, squash and gourds	0,02	0,01	0,11	0,05	-0,01	-0,11	-0,17	-0,30	-0,33	-0,28	-0,37	-0,28	-0,46
Cucumbers and gherkins	1,25	2,93	2,62	2,69	2,11	3,56	3,76	2,04	2,03	2,40	2,38	1,75	1,68
Eggplants (aubergines)	-0,37	-0,21	-0,15	0,03	-0,14	-0,17	-0,22	-1,36	-1,10	-0,52	-0,81	-1,00	-0,69
Chillies and peppers, green	0,21	0,46	0,40	0,09	-0,09	0,17	0,61	0,34	0,61	0,58	0,58	0,66	0,88
Onions (inc. shallots), green	0,00	0,02	0,00	-0,02	-0,06	-0,04	-0,12	-0,14	-0,04	-0,15	-0,33	-0,21	-0,35
Onions, dry	-0,27	-0,09	0,19	-0,03	-0,33	-0,39	-0,29	-0,48	-0,39	-0,18	-0,38	-0,19	-0,29
Garlic	-0,60	-0,60	-0,42	-0,52	-0,57	-0,35	-0,41	-0,22	-0,40	-0,30	-0,41	-0,23	-0,34
Leeks, other alliaceous veg	-0,18	-0,03	-0,19	-0,52	-0,54	-0,55	-1,76	-0,92	-0,74	-1,22	-0,66	-0,57	-0,50
Beans, green	-0,02	0,00	-0,04	-0,01	-0,09	-0,09	-0,05	-0,10	-0,13	-0,11	-0,13	-0,11	-0,12
Peas, green	-0,02	-0,01	0,00	-0,01	-0,03	-0,03	-0,01	-0,04	-0,10	-0,02	-0,05	-0,01	-0,05
Leguminous vegetables, nes	-0,37	0,02	0,33	0,27	-0,19	-0,08	-0,38	-1,17	-0,62	-1,01	-1,66	-1,77	-0,84
Carrots and turnips	-0,01	0,19	0,09	-0,07	0,03	0,16	-0,23	-0,23	-0,17	-0,17	-0,27	-0,27	-0,19
Maize, green	0,66	1,96	2,00	-0,09	0,77	0,47	1,29	1,70	1,60	1,03	1,42	0,72	0,13
Mushrooms and truffles	-0,27	-0,20	-0,24	-0,23	-0,24	-0,31	-0,09	-0,26	-0,30	-0,39	-0,64	0,35	-0,69
Vegetables fresh nes	-0,23	-0,23	-0,14	-0,19	-0,06	-0,03	-0,02	-0,03	-0,02	0,31	0,44	0,62	0,62
Watermelons	10,39	12,57	12,43	12,71	11,70	10,09	12,06	7,98	7,36	5,59	6,33	7,50	8,13
Other melons (inc.cantaloupes)	-0,14	-0,07	0,05	-0,06	-0,02	0,16	-0,07	-0,18	-0,07	0,01	-0,07	-0,12	-0,10
Λαχανικά	0,89	1,02	1,10	0,84	0,73	0,94	0,91	0,35	0,52	0,47	0,54	0,62	0,69

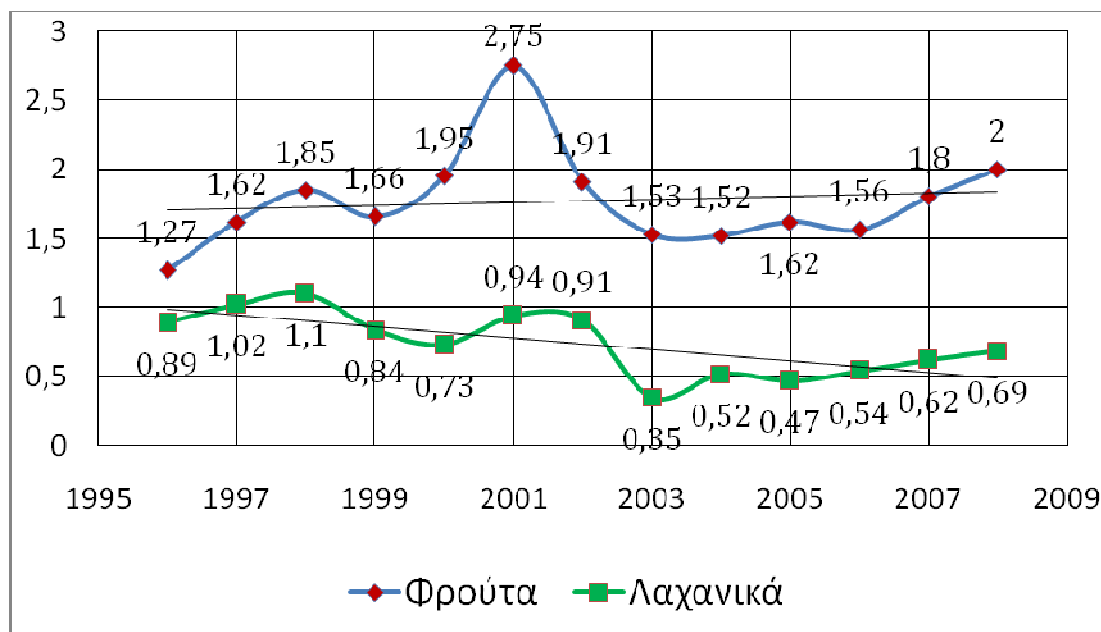
BALASSA INDEX (NRXCA) IN FRUITS OF PERIOD 1996-2008

item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Carobs	0,42	3,23	-0,37	1,52	4,23	-0,36	-2,14	-1,06	2,10	7,82	4,29	4,13	3,95
Bananas	-0,96	-1,01	-0,95	-1,03	-0,86	-1,00	-1,05	-0,91	-0,85	-0,96	-0,92	-0,84	-0,74
Plantains	-0,30	0,02	-0,30	-0,44	-0,03	0,00	-0,16	-0,02	0,00	0,00	0,00	-0,05	-0,12
Oranges	5,31	8,26	6,32	6,51	6,12	11,08	11,17	9,26	5,40	6,65	6,48	8,03	7,43
Tangerines, mandarins, clem.	1,06	0,95	1,84	1,09	1,26	2,02	2,57	1,26	0,98	1,21	1,44	1,54	1,23
Lemons and limes	2,90	2,51	1,34	1,14	1,19	1,89	-0,64	0,15	-3,07	-3,37	-2,24	-2,11	-3,17
Grapefruit (inc. pomelos)	0,03	0,07	0,03	0,01	-0,01	0,14	0,10	0,06	-0,13	-0,07	-0,03	-0,19	-0,11
Citrus fruit, nes	-0,45	-0,22	-0,20	-0,28	-0,42	-0,36	-0,01	-0,63	2,98	-0,43	-0,98	-1,32	-1,80
Apples	-0,12	0,19	-0,16	-0,21	0,10	-0,09	-0,53	0,03	-0,16	0,18	0,05	0,10	0,04
Pears	-1,09	-0,95	-0,92	-1,25	-0,75	-0,94	-1,44	-1,23	-1,28	-0,97	-0,67	-0,89	-0,79
Quinces	0,34	-0,39	-0,21	0,29	-0,52	-4,14	-9,90	-7,08	1,14	-0,89	-0,86	1,51	10,25
Apricots	4,48	2,85	4,76	7,85	8,90	8,74	5,60	6,11	15,82	10,08	9,20	15,15	16,91
Sour cherries	1,20	4,32	0,26	0,01	0,60	0,01	-0,48	-0,36	0,00	-0,56	-0,24	0,62	2,91
Cherries	3,74	3,46	5,07	4,97	3,31	3,29	3,00	0,43	1,50	2,10	1,81	3,69	7,13
Peaches and nectarines	3,86	1,03	5,44	6,62	8,96	11,86	9,16	0,99	9,59	8,09	6,57	7,82	10,95
Plums and sloes	-0,19	-0,16	-0,10	-0,01	0,00	0,64	0,17	-0,30	0,48	0,57	0,60	0,66	0,69
Stone fruit, nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Strawberries	-0,05	-0,07	-0,04	-0,08	0,04	0,06	-0,06	-0,08	-0,11	-0,03	0,09	0,84	1,48
Raspberries	0,31	0,00	-0,19	0,28	0,08	-0,12	-0,01	-0,01	-0,02	-0,03	-0,01	-0,02	-0,02
Currants	-0,02	-0,02	0,00	-0,03	-0,01	-0,02	-0,24	-0,20	-0,25	-0,30	-0,39	-0,10	-0,47
Berries Nes	-0,10	-0,26	-0,08	-0,39	-0,10	-0,05	-0,26	-0,56	-1,04	-0,94	-1,16	-1,10	-0,50
Grapes	6,14	6,92	8,87	7,32	6,90	8,13	4,21	5,23	5,36	5,94	5,72	5,53	5,54
Figs	2,40	2,64	1,73	2,56	5,53	3,32	0,96	0,94	1,19	2,10	1,08	1,12	1,09
Mangoes, mangosteens	-0,29	-0,25	-0,31	-0,37	-0,28	-0,13	-0,34	-0,26	-0,32	-0,24	-0,14	-0,23	-0,16
Avocados	-0,49	-0,11	0,02	-0,47	0,07	0,14	-0,05	0,12	-0,12	-0,08	0,27	0,05	0,07
Pineapples	-0,30	-0,21	-0,26	-0,24	-0,18	-0,16	-0,19	-0,15	-0,16	-0,13	-0,13	-0,15	-0,24
Dates	-0,29	-0,20	-0,17	-0,19	-0,19	-0,23	-0,27	-0,38	-0,30	-0,12	-0,20	-0,23	-0,29
Kiwi fruit	1,88	3,24	3,23	4,45	3,73	3,97	2,53	2,71	3,20	3,61	2,56	3,81	4,22
Papayas	-0,07	-0,06	-0,10	-0,06	-0,06	-0,04	-0,05	-0,07	-0,04	-0,06	-0,05	-0,10	-0,03
Fruit, tropical fresh nes	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-0,16	-0,32	-0,20	-0,05	-0,10	0,00	0,00
Fruit Fresh Nes	0,12	-0,16	-0,11	-0,07	0,30	0,05	-0,18	0,45	0,95	0,47	0,13	0,12	0,34
Φρούτα	1,27	1,62	1,85	1,66	1,95	2,75	1,91	1,53	1,52	1,62	1,56	1,80	2,00

Η εκτίμηση των τιμών του Δείκτη Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, προέκυψε από τη διαφορά του Δείκτη σχετικού εξαγωγικού πλεονεκτήματος και του Δείκτη σχετικής εισαγωγικής διείσδυσης. Η κατηγορία των φρούτων εμφανίζει ανταγωνιστικό εξαγωγικό πλεονέκτημα και χαρακτηρίζεται από χαμηλό δείκτη διείσδυσης στην εγχώρια αγορά, ενώ τα προϊόντα στη κατηγορία των λαχανικών

εμφανίζουν εξαγωγικό μειονέκτημα και χαρακτηρίζονται από υψηλό δείκτη διείσδυσης στην εγχώρια αγορά. Συμπερασματικά, θα μπορούσε να ειπωθεί ότι, η κατηγορία των φρούτων χαρακτηρίζεται από θετικό δείκτη Σχετικού Καθαρού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος, με ένα μέσο όρο $1,77 > 1$ στην περίοδο 1996-2008. Αυτό βέβαια οφείλεται σε μια ομάδα προϊόντων όπως είναι τα βερίκοκα, τα κυδώνια, ροδάκινα, τα πορτοκάλια, τα κεράσια, τα σταφύλια και τα ακτινίδια όπου οι δείκτες παρουσιάζουν θετικό πρόσημο και είναι μεγαλύτερες της μονάδος. Αυτό υποδηλώνει ότι η κατηγορία των φρούτων χαρακτηρίζεται από αρκετά υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας.

Αντίθετα τα λαχανικά με μέσο ποσοστό μεταβολής του δείκτη NRXCA στο 0,74% (τιμή < 1) την περίοδο 1996-2008, χαρακτηρίζονται από συγκριτικό μειονέκτημα με τάσεις περαιτέρω επιδείνωσης για την περίοδο μελέτης.

Για μερικά αγροτικά προϊόντα το μέλλον επιφυλάσσει κινδύνους περαιτέρω συρρίκνωσης των εξαγωγών, λόγω μειωμένης ανταγωνιστικότητας, περιοριστικών μέτρων της Κ.Α.Π. (Κοινής Αγροτικής Πολιτικής) και του Π.Ο.Ε. (Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου), του συνεχώς εντεινόμενου διεθνούς ανταγωνισμού, καθώς επίσης της επιδείνωσης των συνθηκών παραγωγής και εμπορίας αλλά και της ποιότητας των ιδίων των εξαγωγίμων προϊόντων (Μαραβέγιας, 1999).

Κατά συνέπεια, η ενσωμάτωση των μηνυμάτων της αγοράς, σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των κατάλληλων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, οι οποίες θα έχουν ως στόχο την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση της πρωτογενούς παραγωγής φρούτων και λαχανικών και την αύξηση της προστιθέμενης αξίας στα προϊόντα αυτά, προσδίδει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα σε ολόκληρο τον αγροτικό κλάδο και στην εθνική οικονομία γενικότερα.

6^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Συμπεράσματα

Το μέγεθος της αγοράς επηρεάζει την παραγωγικότητα, διότι οι μεγάλες αγορές επιτρέπουν τις επιχειρήσεις να εκμεταλλευτούν τις οικονομίες κλίμακας. Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, οι διεθνείς αγορές έχουν υποκαταστήσει τις εγχώριες αγορές, ιδίως για τις μικρές χώρες και το εμπόριο έχει θετική επίδραση στην ανάπτυξη, ειδικά για χώρες με μικρές εγχώριες αγορές.

Η χώρα μας είναι μια μικρή οικονομία η οποία δεν είναι ιδιαίτερα προικισμένη με παραγωγικούς πόρους κατάλληλους για τη γεωργία. Δεν μπορεί να επηρεάσει τις εξελίξεις στο διεθνές εμπόριο, αλλά είναι αποδέκτης των τιμών και γενικά των όρων με τους οποίους διεξάγεται το εμπόριο. Μετά την είσοδό μας στην ΕΕ αποτελεί μέλος μιας πολύ μεγαλύτερης οικονομικής ενότητας, η οποία είναι από τους πλέον σημαντικούς εταίρους του διεθνές εμπορίου. Με την παγκοσμιοποίηση ο γεωργικός τομέας τείνει να δέχεται περισσότερο ανταγωνισμό και να αντιμετωπίζει συνθήκες που μεταβάλλονται ραγδαία πέρα από τον έλεγχο της εγχώριας αγροτικής πολιτικής. Τα στοιχεία εκείνα που θα προσδώσουν βιωσιμότητα και αποτελεσματικότητα στο τομέα της γεωργίας είναι : η γεωργική έρευνα, η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας ως τον παραγωγό (τον φυσικό αποδέκτη των αποτελεσμάτων αυτών), η έγκαιρη προειδοποίηση για τις μεταβολές του διεθνές περιβάλλοντος, ώστε να επιτυγχάνονται γρήγορα οι απαραίτητες προσαρμογές στη διάρθρωση της παραγωγής. Ακόμη, τη συνεπή, συστηματική και με μακροχρόνια σχεδίαση διαρθρωτική πολιτική, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και της ευελιξίας του τομέα της γεωργίας στις αλλαγές.

Το διεθνές περιβάλλον μεταβάλλεται συνεχώς, τόσο από τη μεριά των καταναλωτών όσο και από τη πλευρά των ανταγωνιστών.

Οι ραγδαίες εξελίξεις των τελευταίων ετών που συντελούνται στο ευρωπαϊκό και στο διεθνές προσκήνιο (αναθεώρηση της ΚΑΠ, παγκοσμιοποίηση, αύξηση των διατροφικών και περιβαλλοντικών κινδύνων κ.τ.λ.) δημιουργούν ένα εντελώς νέο περιβάλλον που εμπεριέχει τεράστιους κινδύνους αλλά και ευκαιρίες για την

Ελληνική γεωργία. Η εγκατάλειψη του καθεστώτος υψηλής προστασίας και των ενισχύσεων της παραγωγής, σε συνδυασμό με την χαμηλή διεθνή ανταγωνιστικότητα του τομέα καθιστούν πλέον επιτακτική την ριζική αναδιάρθρωση των οικονομικών και κοινωνικών δομών που διαϊωνίσθηκαν λόγω της αγροτικής πολιτικής που ακολουθήθηκε.

Η εκτίμηση του δείκτη του σχετικού Εξαγωγικού Πλεονεκτήματος την περίοδο 1996-2008 έδειξε ότι τα ελληνικά φρούτα εξακολουθούν να είναι ανταγωνιστικά στις διεθνείς αγορές, όμως το ίδιο συμβαίνει και με τα αντίστοιχα ιταλικά και ισπανικά, λόγω της μεγάλης παραγωγής και του ισχυρού μάρκετινγκ εξαγωγών που αξιοποιούν, με αποτέλεσμα να εξουδετερώνεται το συγκριτικό πλεονέκτημα της Ελλάδας. Η ανάλυση του RXCA στα λαχανικά δείχνει μια περιορισμένη έκταση συγκριτικού πλεονεκτήματος για αρκετά από τα προϊόντα της κατηγορίας. Η κατάσταση βέβαια στα λαχανικά, επιδεινώνεται από την αύξηση της εισαγωγικής διείσδυσης RMA την περίοδο μελέτης.

Η αντιμετώπιση του «Νέου Αγροτικού Προβλήματος» της χώρας, υπό την πίεση της διεθνοποίησης των αγορών, θα είναι η μεγαλύτερη πρόκληση της επόμενης δεκαετίας και θα απαιτήσει τόλμη αλλά και ρεαλισμό ενώ θα έχει τεράστιο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό κόστος.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων και αδυναμιών τα οποία σχετίζονται κυρίως με :

- Τη μικρή παραγωγική δυναμικότητα σε συνδυασμό με τον μικρό και πολύ-τεμαχισμένο κλήρο και τις οικογενειακού τύπου επιχειρήσεις
- Τη χαμηλή ανταγωνιστικότητα και χαμηλή Ακαθάριστη Αξία Παραγωγής και προστιθέμενη αξία
- Τη τάση μείωσης των επενδύσεων στον γεωργικό τομέα και τις χαμηλές δαπάνες για τη διάχυση έρευνας και τεχνολογίας στην παραγωγή
- Την ανεπαρκή σύνδεση της πρωτογενούς παραγωγής με την μεταποίηση
- Την προβληματική ηλικιακή διάρθρωση και τους υψηλούς δείκτες γήρανσης του πληθυσμού, καθώς και το χαμηλό επίπεδο του αγροτικού πληθυσμού

Η χώρα πρέπει να αξιοποιήσει μια σειρά από σημαντικά πλεονεκτήματα, τα οποία συνίσταται κυρίως με :

- ✓ Τις ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες καθόλη τη διάρκεια του χρόνου και την ποικιλία μικροκλιμάτων

- ✓ Την παραγωγή ποικίλου εύρους προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας που συνδέεται με την εφαρμογή της βιολογικής γεωργίας
- ✓ Το μεγάλο εύρος προϊόντων με την κατοχύρωσή τους ως ΠΟΠ, ΠΓΕ κλπ.
- ✓ Η σημαντική θέση του αγρο-διατροφικού τομέα στη δημιουργία εισοδημάτων και απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές

Και βέβαια οι τάσεις που διαμορφώθηκαν μέσα από την νέα ΚΑΠ, η υψηλή ζήτηση για ασφαλή και υγιεινά προϊόντα διατροφής από τους ευρωπαίους καταναλωτές, βάζουν νέες προτεραιότητες για την ανάπτυξη του τομέα, μέσα από την παραγωγή αγροτικών προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας που να ανταποκρίνονται στην ποικίλη και αυξανόμενη ζήτηση και στις απαιτήσεις της εγχώριας και διεθνούς αγοράς, την ανάπτυξη των υποδομών της γεωργίας, την προώθηση της βιολογικής καλλιέργειας και τη βελτίωση του επιπέδου κατάρτισης των απασχολούμενων στη γεωργία.

Μέσα σε ένα περιβάλλον με δραματικές παγκόσμιες αλλαγές, οι αγρότες θα πρέπει να προσαρμόσουν τις γεωργικές τους επιχειρήσεις τους για να βελτιώσουν τους την αποδοτικότητα, να γίνουν καλύτεροι φορείς λήψης αποφάσεων και να προσαρμόσουν μοτίβο παραγωγής τους στις νέες συνθήκες. Μόνο σε αυτόν τον τρόπο μπορούν οι υπερκαλύψουν τις βιοποριστικές τους ανάγκες, να παραμείνουν ανταγωνιστικοί και να επωφεληθούν από την αύξηση των ευκαιριών.

Η κρατική συμβολή στον αγροτικό τομέα

Πλέον τα κράτη-μέλη, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, δεν επιτρέπεται να παρέμβουν άμεσα στην ενίσχυση των εξαγωγικών επιδόσεων των προϊόντων τους. Οι εξαγωγικές επιδοτήσεις απαγορεύτηκαν από την Ευρωπαϊκή Ένωση, υπό τις πιέσεις της GATT και του WTO (ΠΟΕ), με απώτερο σκοπό την πλήρη απελευθέρωση του διεθνές εμπορίου και τη σταθεροποίηση της αγοράς, δηλαδή την ανταγωνιστικότητα σε διεθνές επίπεδο. Υπάρχουν υπηρεσίες της Κεντρικής Διοίκησης που ασχολούνται με το εξωτερικό εμπόριο, οι οποίες πρέπει να στελεχωθούν με τεχνοκράτες που θα κατανοούν τις συνθήκες του ανταγωνισμού, της έρευνας αγοράς και τη διαφορετική κουλτούρα των χωρών στις οποίες επιθυμούμε να αποκτήσουμε μερίδιο αγοράς. Γι'

αυτό το λόγο είναι αναγκαία η παρουσία ειδικών με τη κατάλληλη επιστημονική και οικονομικοτεχνική γνώση με ενέργειες όπως, την πραγματοποίηση ερευνών για τις προτιμήσεις και τις στάσεις των καταναλωτών στις υπόλοιπες χώρες, τον αποτελεσματικό έλεγχο των εξαγόμενων ποσοτήτων ως προς τη ποιότητα και την καταλληλότητά τους, την επιβολή αυστηρών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβατικότητας, την παρότρυνση των επιχειρήσεων στη κατοχύρωση ενός brand – name για τα εξαγόμενα προϊόντα και στην τυποποίησή τους (επώνυμα προϊόντα) και στην επιδότηση μέρους του κόστους διαφήμισής τους στις αγορές του εξωτερικού.

Μέσα από ένα επώνυμο αγροτικό προϊόν βελτιώνεται το γεωργικό εισόδημα, βελτιώνεται το κέρδος του παραγωγού και έχει καλύτερη διείσδυση στις διεθνείς και ντόπιες αγορές .

Οι νέες συνθήκες απαιτούν :

- Τα πιστοποιημένα, άριστης ποιότητας φρούτα και λαχανικά είναι ο δρόμος που έχει χαραχτεί, νομοθετικά τουλάχιστον, και είναι μονόδρομος. Η υγιεινή του προϊόντος και κάθε μέσου ή χώρου δια του οποίου διακινούνται τα οπωροκηπευτικά είναι βασική προϋπόθεση πρόληψης μολύνσεων από μικρόβια ή άλλους επιβλαβείς οργανισμούς,
- **Η πιστοποίηση**, είναι απαίτηση των αγορών και αυτονόητο δικαίωμα των καταναλωτών να προμηθεύονται ασφαλή και ποιοτικά προϊόντα,
- Η **συσκευασία** των προϊόντων, η **σήμανση** και η δημιουργία **επώνυμου** προϊόντος είναι πλέον επιβεβλημένο από τις συνθήκες της αγοράς,
- Ο **εκσυγχρονισμός** των συσκευαστηρίων αποτελεί επιτακτική ανάγκη για να είμαστε βιώσιμοι καθώς και ανταγωνίσιμοι σε επίπεδο Ευρωπαϊκής αγοράς,
- Το **σύστημα ολοκληρωμένης διαχείρισης των κηπευτικών και των φρούτων** θα πρέπει να περιλαμβάνει σαν συστατικό στοιχείο της την ολοκληρωμένη φυτοπροστασία και τη βιολογική καταπολέμηση,
- Η **εμπειρία** άλλων Ευρωπαϊκών χωρών (όπως της Ιταλίας και Ισπανίας), στη ιχνηλάτιση, στον έλεγχο, στο εξαγωγικό μάρκετινγκ, στη σήμανση στη

δημιουργία ταυτότητας και στην προώθηση τοπικών παραδοσιακών προϊόντων πρέπει να αξιοποιηθεί,

- Την αναδιάρθρωση καλλιεργειών, εν μέσω δοκιμαστικών ποικιλών, όπως και καλλιέργειας νέων ειδών τροπικών και υποτροπικών δέντρων σε διάφορες περιοχές πχ. στη Κρήτη, όπως το Μάνγκο, το Λίτσι, η Χουρμαδιά, η Τσεριμόγια, η Γκουάβα, η Φραγκοσουκιά, η Παπάγια και το Πεκάν,
- Καλύτερη διαχείριση της φήμης του προϊόντων μας στο εξωτερικό,
- Πρόσθετη τεχνική και επιστημονική στήριξη στους παραγωγούς,
- Νοοτροπία συνεργασίας παραγωγών και εμπόρων,
- Τη διαρκή έρευνα αγοράς,
- Σταδιακή εφαρμογή της συμβολοιακής γεωργίας (εγγυημένη παραγωγή),
- Τη διασύνδεση πρωτογενή και τριτογενή τομέα,
- Ο θεσμός των **Ομάδων Παραγωγών** πρέπει να αποτελέσει βασικό εργαλείο ανάπτυξης της Ελληνικής Γεωργίας, ενώ είναι απαραίτητος για την εφαρμογή της νέας ΚΟΑ Οπωροκηπευτικών που αποσκοπεί, μεταξύ άλλων, στη καλύτερη διαχείριση της παραγωγής και στη μεγάλη αύξηση του ποσοστού της παραγωγής που διακινείται μέσω των Ο.Π.

Η προβολή, διαφήμιση και προώθηση των ελληνικών προϊόντων

Η διεθνοποίηση των αγορών και η αυξημένη έμφαση στην χαρακτηριστικά προστιθέμενης αξίας είναι δύο σημαντικά χαρακτηριστικά που έχουν αλλάξει την εμπορία και τη διανομή στον τομέα των φρούτων και λαχανικών. Οι τάσεις αυτές εντατικοποιούνται μέρα με τη μέρα και να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην αγορά φρούτων και λαχανικών καθώς και για το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα των οικονομικών παραγόντων.

Αν θεωρήσουμε ότι, έχουμε ανάγκη της **τυποποίησης** που σκοπός της είναι να ομογενοποιεί και να προσδίδει κοινά συγκριτικά στοιχεία στο κάθε είδος προϊόντος,

τότε θα πρέπει να δεχτούμε ότι χρειαζόμαστε και το **μάρκετινγκ** που στόχος του είναι να βρίσκει και να προβάλλει, τις διαφοροποιήσεις και ιδιαιτερότητες αυτού του προϊόντος. Η τυποποίηση των αγροτικών προϊόντων, από μόνη της δεν παρέχει καμία εξασφάλιση για την καλύτερη διάθεση του. Για να επιτύχει ένα τυποποιημένο προϊόν χρειάζεται δυναμική παρουσία η οποία να είναι ικανή να δημιουργήσει πωλήσεις στο ανταγωνιστικό περιβάλλον της αγοράς. Ο P. Kotler (1990) στο βιβλίο του “Marketing management” αναφέρει: μάρκετινγκ είναι μία σειρά από ενέργειες και δραστηριότητες που κάνει μία εταιρεία ώστε να καταγράψει τις επιθυμίες των καταναλωτών, να δημιουργήσει τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που θα καλύψουν αυτές τις ανάγκες και να τα πουλήσει αποτελεσματικότερα και αποδοτικότερα από τους ανταγωνιστές της, δίνοντας στον καταναλωτή τη μεγαλύτερη δυνατή αξία.

Ο τομέας του μάρκετινγκ, που είναι αναξιοποίητος στην Ελλάδα, είναι δυνατό να βοηθήσει στη δημιουργία ταυτότητας (brand name) και εικόνας (image) που θα χαρακτηρίζει τα ελληνικά αγροτικά προϊόντα σε ολόκληρο τον κόσμο.

Η ενίσχυση της ελληνικής παραγωγής φρούτων και λαχανικών και κατά επέκταση των ελληνικών εξαγωγών είναι επιτακτική ανάγκη που χρήζει ισχυρής πολιτικής στήριξης, σοβαρής οργάνωσης, αξιόπιστου marketing plan και προσαρμογές που επιτυγχάνονται μόνο μέσω οργανωμένων σχεδίων παρέμβασης και οργανωμένων αγροτικών συνόλων που θα μπορούν να σταθούν με αξιώσεις έναντι του ανταγωνισμού και των επερχόμενων κλιματικών αλλαγών που σίγουρα θα αλλάξουν τον παραγωγικό χάρτη της Ευρώπης και θα δημιουργήσουν νέα δεδομένα για τα προϊόντα μας.

Η συνολική στροφή άλλωστε της ελληνικής οικονομίας προς την εξωστρέφεια είναι βασικό απαιτούμενο, καθώς οι εξαγωγές μπορούν να αποτελέσουν τον αναπτυξιακό μοχλό της οικονομίας τα επόμενα χρόνια. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε προσπάθεια αναζωογόνησης του αγροτικού τομέα θα έχει πολλαπλασιαστικά οφέλη στο σύνολο της οικονομίας.

Ελληνική βιβλιογραφία

Αποστολόπουλος Κ., Καλδής Π., Γαλατούλας Ι. (2010) «Αγροτική Οικονομική. Κόστος-Οικονομικό Αποτέλεσμα-Ανταγωνιστικότητα», Ελληνοεκδοτική, Αθήνα.

Επιτροπάκης Τρ., (2005) «Αναδιάρθρωση καλλιεργειών και λοιπών πόρων του γεωργικού τομέα στην Ελλάδα», Αθήνα.

Ζιωγάνας Χ, Αποστολόπουλος Κ., Καλδής Π. (1994) «Κοστολόγηση Αγροτικών Προϊόντων, Βιβλίο Τμήματος Αγροτικών Συνεταιρισμών των Τεχνικών και Επαγγελματικών Λυκείων», ΟΕΔΒ, Αθήνα.

ΙΔΡΥΜΑ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ, www.iad.gr

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1148/2001 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1182/2007 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2008 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 288/2009 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

ΚΕΠΕ Εκθέσεις 46 Παχάκη Κ., (2006) «Η ελληνική γεωργία ενώπιον των νέων συνθηκών και θεσμικού πλαισίου», Αθήνα.

ΚΕΠΕ Μελέτες 59 Λαμπροπούλου Α., (2005) «Η ελληνική γεωργία στο διεθνές ανταγωνιστικό περιβάλλον», Αθήνα.

ΚΕΠΕ Εκθέσεις 60 Καδίτη Ελ., Νίτση Ελ., (2010) «Ο αγροτικός τομέας στην Ελλάδα», Αθήνα.

Κοινή Υπουργική Απόφαση (Κ.Υ.Α.) των Υπουργών Γεωργίας, Οικονομίας και Οικονομικών και Εσωτερικών και Δημόσιας Διοίκησης περί “Διαδικασίας και Τρόπου πληρωμής των αγρο - περιβαλλοντικών μέτρων του ΕΠΑΑ 2000-2006 – Καν(ΕΚ) 1257/99”, (ΦΕΚ 336Β/20-3-2003)

Κώττης Γ., Κώττη Α., (1991) «Εισαγωγή στη σύγχρονη Μικροοικονομική», Αθήνα.

Μέργος Γ., Παπαγεωργίου Κων., (1999) «Εξελίξεις και προοπτικές του αγροτικού τομέα», Αθήνα.

Μαραβέγιας Ναπ.,(1999) «Η ελληνική γεωργία προς το 2010», Αθήνα.

Πετράκης Π.Ε. (2010) «Η Ελληνική Οικονομία: Προκλήσεις μέχρι το 2010», εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα.

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδος 2007-1013 «Αλέξανδρος Μπαλτατζής», <http://mpaltatzis.gr/>

Ξένη βιβλιογραφία

- Agrosynergie (2008), Évaluation des mesures concernant les Organisations de Producteurs dans le secteur des fruits et légumes- rapport final, Contrat n° 30-CE-0159637/00-04, http://ec.europa.eu/agriculture/eval/reports/producer/index_fr.htm
- Agrosynergie (2008), Αξιολόγηση του καθεστώτος τιμών εισόδου και του καθεστώτος επιστροφών κατά την εξαγωγή στον τομέα των οπωροκηπευτικών, Contrat n° 30-CE-0035027/00-37.
- Balassa B., (1965). Trade liberalization and revealed comparative advantage. The Manchester School of Economic and Social Studies,1, 99-123.
- Copa (Committee of Professional Agricultural Organisations in the European Union) and Cogeca (General Confederation of Agricultural Cooperatives in the European Union), http://www.copa-cogeca.be/img/user/7493_E.pdf
- Drescher K. and Mauer O., (1999) Competitiveness in the European Dairy Industries. Agribusiness, 15, 163-177.
- Eurostat statistics in focus (60/2008), Fruit and vegetables : fresh and healthy on European tables, Authors: Ana MARTINEZ-PALOU, Elizabeth ROHNER-THIELEN.
- Eurostat statistics in focus (78/2009), External trade, Author: Gilberto GAMBINI.
- FAO Investment Centre Division, Fruit and Vegetable Processing, Rome, Italy 2009.
- Georgoudis, A., A. Baltas, Ch. Tsafaras, Ch. Ligda, E. Danou and K. Fragos (2003), “Developing Biodiversity Indicators for the Livestock in Greece”, in OECD, *Agriculture and Biodiversity: Developing Indicators for Policy Analysis*, Paris, France, www.oecd.org/tad/env/indicators.
- Lyford C. and Welch M., (2004). Measuring competition for textiles: Does U.S make the Grade?, Selected paper presented at the Southern Agricultural Economics Association Annual Meeting in Tulsa, Oklahoma.
- Kotler P., (1990), Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ, Ανάλυση Σχεδιασμός, Υλοποίηση και Έλεγχος, τόμος Α' και Β', Interbooks, Αθήνα.
- Lamikanra Ol. (2002) «Fresh-cut Fruits and Vegetables», CRC press, Florida.
- OECD (2005), *Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and Evaluation 2005*, Paris, France, www.oecd.org/agr/policy.
- OECD (2003), *Agricultural Policies in OECD Countries: Monitoring and Evaluation 2003*, Paris, France, www.oecd.org/agr.

«The role of Producer Organizations in supply concentration and marketing: a comparison between European Countries in the fruit and vegetables sector»

L. Camanzi, G. Malorgio, T. García Azcárate

Paper prepared for presentation at the 113th EAAE Seminar “A resilient European food industry and food chain in a challenging world”, Chania, Crete, Greece, date as in: September 3 - 6, 2009.

World Economic Forum - Geneva Switzerland 2011 - The Global Competitiveness Report 2011-2012, <http://gcr.weforum.org/gcr2011/>

Databases

National Statistical Service of Greece

<http://www.statistics.gr/>

Food and Agriculture Organization of the United Nations,

<http://faostat.fao.org/>

Data Eurostat Website: <http://ec.europa.eu/eurostat>

Data on "Agriculture Statistics":

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/data/database>

Data on "External Trade Statistics".

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/external_trade/data/database

More information about "Agriculture Statistics":

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/agriculture/introduction>

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/>

http://stats.oecd.org/index.aspx?datasetcode=MEI_FIN

<http://www.oecd.org/dataoecd/45/40/37964116.pdf>

http://www.minagric.gr/greek/agro_pol/3.htm

http://www.eds-destatis.de/de/downloads/sif/sf_09_078.pdf

Websites

Ministry of Rural Development and Food <http://www.minagric.gr/>

Ministry of Development <http://www.ypan.gr/>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ (RXCA) BALASSA ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΡΟΥΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Η αξία των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα) σε 1000 \$

countries	item	item code	element	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Greece	Carobs	461	Export Value (1000 \$)	720	873	244	477	1180	440	75	304	1149	5332	2815	1539	1276
Greece	Bananas	486	Export Value (1000 \$)	11242	5782	10312	10147	8332	10583	717	3145	1566	5357	2460	12069	15055
Greece	Plantains	489	Export Value (1000 \$)	6	24	3	8	19	0	0	0	0	0	0	7	57
Greece	Oranges	490	Export Value (1000 \$)	94847	110871	89056	86848	66385	122257	132564	130864	91601	100326	107659	138307	143026
Greece	Tangerines, mandarins, clem.	495	Export Value (1000 \$)	15310	10271	18244	11362	11250	15757	23217	14732	11597	19421	21325	24135	22261
Greece	Lemons and limes	497	Export Value (1000 \$)	22908	19991	12388	11711	11559	11706	4636	10235	4595	2290	1535	4892	5040
Greece	Grapefruit (inc. pomelos)	507	Export Value (1000 \$)	304	389	278	227	320	636	688	839	481	961	617	986	626
Greece	Citrus fruit, nes	512	Export Value (1000 \$)	0	2	2	0	4	42	0	0	972	2	159	183	20
Greece	Apples	515	Export Value (1000 \$)	8087	8733	4337	4863	6674	8376	6059	15091	11394	16996	16299	16135	16764
Greece	Pears	521	Export Value (1000 \$)	545	422	568	543	1026	1346	758	376	1048	1018	1981	2363	4073
Greece	Quinces	523	Export Value (1000 \$)	41	18	42	135	22	41	107	36	132	86	249	409	1417
Greece	Apricots	526	Export Value (1000 \$)	6656	3700	6113	9493	8669	8716	5877	7653	17764	14486	16380	23373	30617
Greece	Sour cherries	530	Export Value (1000 \$)	441	1657	100	2	182	2	1	0	7	32	22	158	707
Greece	Cherries	531	Export Value (1000 \$)	8664	7580	9024	12153	7039	6694	6585	1631	4840	7843	8727	15506	34148
Greece	Peaches and nectarines	534	Export Value (1000 \$)	26943	9237	36191	39501	47156	65977	50944	14485	57801	60568	64398	70727	116697
Greece	Plums and sloes	536	Export Value (1000 \$)	34	41	56	207	164	1488	625	112	1482	1994	2737	3174	3482
Greece	Strawberries	544	Export Value (1000 \$)	8	14	53	85	661	505	117	87	234	665	1756	7737	14031
Greece	Raspberries	547	Export Value (1000 \$)	198	1	37	138	34	0	1	0	0	0	0	0	0
Greece	Currants	550	Export Value (1000 \$)	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	19	0
Greece	Berries Nes	558	Export Value (1000 \$)	47	0	1	0	0	1	1	0	82	6	11	79	59
Greece	Grapes	560	Export Value (1000 \$)	101061	105036	133156	123006	109256	120322	65287	93876	91851	134474	134859	140694	156116
Greece	Figs	569	Export Value (1000 \$)	437	401	270	459	638	500	220	304	396	567	410	395	517
Greece	Mangoes, mangosteens, guavas	571	Export Value (1000 \$)	3	0	15	63	114	18	25	14	29	67	13	25	303
Greece	Avocados	572	Export Value (1000 \$)	77	356	632	348	715	622	411	824	138	190	1835	1130	1368
Greece	Pineapples	574	Export Value (1000 \$)	46	101	120	128	176	119	108	71	79	230	415	1034	609
Greece	Dates	577	Export Value (1000 \$)	19	133	21	12	24	48	40	99	126	594	449	464	190
Greece	Kiwi fruit	592	Export Value (1000 \$)	13090	17674	19980	18524	14972	15609	11256	14065	20171	28325	24015	34356	46148
Greece	Papayas	600	Export Value (1000 \$)	0	0	0	5	0	10	0	0	0	0	0	0	2
Greece	tropical fresh nes	603	Export Value (1000 \$)	0	0	0	0	0	0	0	30	8	0	0	0	0
Greece	Fruit Fresh Nes	619	Export Value (1000 \$)	952	76	129	238	1321	818	187	1848	3643	2558	1739	2050	3292

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 : Η αξία των ελληνικών εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

Greece	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricult. Products, Total	3657308	3039343	2979143	3015795	2577328	2414239	2517404	2973358	3122091	3682076	4246219	4419964	5152090

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 : Η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα) σε 1000 \$

countries	item	item codes	element	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
World + (Total)	Carobs	461	Export Value (1000 \$)	32038	34429	34126	43026	41040	40062	55218	70590	95769	116107	111445	72956	64240
World + (Total)	Bananas	486	Export Value (1000 \$)	4844169	5044322	4899746	4737539	4234426	4199568	4287019	4686741	5009281	5666200	5721538	7245591	8504260
World + (Total)	Plantains	489	Export Value (1000 \$)	83365	100538	114840	109741	111512	187779	155836	145749	169516	146808	173883	179616	198681
World + (Total)	Oranges	490	Export Value (1000 \$)	2237283	2011038	2039330	1828899	1716149	1849487	2067430	2443904	2806319	2584293	2744648	3181367	3811223
World + (Total)	Tangerines, mandarins, clem.	495	Export Value (1000 \$)	1807272	1615954	1423198	1421095	1404628	1317782	1557027	1983307	2120225	2512961	2358272	2861728	3301185
World + (Total)	Lemons and limes	497	Export Value (1000 \$)	835406	795766	706478	776787	726025	744979	742394	970678	1102904	1220555	1201267	1517939	2107991
World + (Total)	Grapefruit (inc. pomelos)	507	Export Value (1000 \$)	566726	531725	498384	520483	457306	435712	460636	535020	611756	618731	667264	831933	823491
World + (Total)	Citrus fruit, nes	512	Export Value (1000 \$)	21158	21261	18819	21736	17413	42684	49072	26370	37087	39262	47603	58339	49834
World + (Total)	Apples	515	Export Value (1000 \$)	3264338	2811223	2638123	2609462	2282757	2422297	2882748	3422570	3820727	3883185	4367874	5503164	6221681
World + (Total)	Pears	521	Export Value (1000 \$)	1013433	1069767	997385	995353	892995	929469	996744	1166442	1333622	1548355	1608812	1931508	2376579
World + (Total)	Quinces	523	Export Value (1000 \$)	4106	4169	6903	6782	2396	6635	8389	11647	9507	12007	14126	15915	21560
World + (Total)	Apricots	526	Export Value (1000 \$)	187718	176110	180202	164994	151004	164148	178504	195595	215859	251629	296577	300672	365043
World + (Total)	Sour cherries	530	Export Value (1000 \$)	46631	57352	56778	32976	47851	34216	25916	46055	60185	27959	39449	45033	49210
World + (Total)	Cherries	531	Export Value (1000 \$)	293496	307183	259432	337904	334891	348359	382306	485681	600232	647759	727461	809488	973811
World + (Total)	Peaches and nectarines	534	Export Value (1000 \$)	880759	933835	960377	816232	827318	944861	966836	1291024	1147052	1297850	1566048	1702527	2112357
World + (Total)	Plums and sloes	536	Export Value (1000 \$)	311278	336235	313740	325599	290240	341720	345756	426322	412731	465577	488333	589268	663341
World + (Total)	Stone fruit, nes	541	Export Value (1000 \$)	1855	1233	1293	840	939	39	4262	4636	1	29	10	3	3
World + (Total)	Strawberries	544	Export Value (1000 \$)	788817	758398	864190	845356	681032	688669	791437	968271	1108474	1260964	1352082	1483459	1741233
World + (Total)	Raspberries	547	Export Value (1000 \$)	48726	46058	58036	64199	61642	64741	103553	120204	131334	129582	148915	243865	310839
World + (Total)	Currants	550	Export Value (1000 \$)	21172	15827	21823	14004	38669	25860	18475	26185	20794	21106	22331	32186	36266
World + (Total)	Berries Nes	558	Export Value (1000 \$)	45388	44955	74559	68738	60775	65559	84228	117324	165962	228099	315329	470322	437879
World + (Total)	Grapes	560	Export Value (1000 \$)	2069827	2271336	2194216	2298375	2502363	2493128	2693655	3135462	3292723	3956892	3975880	4930369	5616769
World + (Total)	Figs	569	Export Value (1000 \$)	22770	22378	19994	22490	17509	23073	26042	38283	49020	44751	53235	57030	83125
World + (Total)	Mangoes, mangosteens, guavas	571	Export Value (1000 \$)	352647	358538	381077	378755	385654	416140	389088	564250	577780	624532	762103	910779	993858
World + (Total)	Avocados	572	Export Value (1000 \$)	250076	236966	293710	317543	331277	320124	452358	545553	605463	844884	847027	1281887	1279566
World + (Total)	Pineapples	574	Export Value (1000 \$)	346068	369125	377106	438022	404787	498369	620666	806047	1028125	1200043	1367148	1531952	1665354
World + (Total)	Dates	577	Export Value (1000 \$)	363369	237548	270765	256712	251922	252609	275518	322674	303965	437013	434875	581016	655484
World + (Total)	Kiwi fruit	592	Export Value (1000 \$)	739959	748510	793912	526573	614553	611803	720365	833194	1104284	1241451	1387549	1584275	2019843
World + (Total)	Papayas	600	Export Value (1000 \$)	78477	69948	107867	95428	111876	124014	130550	161481	201833	185248	182419	186153	188050
World + (Total)	Fruit, tropical fresh nes	603	Export Value (1000 \$)	94700	85708	75603	90354	95441	93196	160538	165076	165659	204933	207836	252194	298315
World + (Total)	Fruit Fresh Nes	619	Export Value (1000 \$)	467679	471165	345956	444042	463311	498911	454861	485722	575609	742615	861054	1007306	1248652

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 : Η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

World + (Total)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agric. Products, Total + (Total)	465522012	457532322	437727189	417162886	410996478	414342232	442610290	525080964	607443140	654088142	721950701	873286036	1059857464

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ BALASSA ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΧΑΝΙΚΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των ελληνικών εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (λαχανικά) σε 1000 \$

countries	item	item codes	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Greece	Cabbages and other brassicas	358	61	103	205	212	198	397	770	564	216	34	174	182	709
Greece	Artichokes	366	51	2	1	0	3	1	147	0	18	51	57	6	3
Greece	Asparagus	367	58602	45536	53397	41840	31315	41995	38847	20997	33430	28144	38868	43665	50127
Greece	Lettuce and chicory	372	86	68	296	140	159	196	43	19	28	96	70	131	617
Greece	Spinach	373	0	136	17	6	3	3	0	2	1	7	8	39	43
Greece	Tomatoes	388	1599	1954	2023	2303	1338	1948	1948	1175	1484	1605	1587	2556	2293
Greece	Cauliflowers and broccoli	393	3	43	64	34	12	15	51	52	38	66	95	83	81
Greece	Pumpkins, squash and gourds	394	123	82	396	403	307	271	45	150	74	94	51	157	231
Greece	Cucumbers and gherkins	397	9508	14824	14908	17424	11173	17686	20002	16312	15852	20981	24660	17765	17940
Greece	Eggplants (aubergines)	399	117	169	200	215	85	137	162	91	195	495	287	201	640
Greece	Chillies and peppers, green	401	4389	5824	5948	3718	2317	6241	12002	11053	15173	15301	17033	19579	23617
Greece	Onions (inc. shallots), green	402	0	7	1	0	1	0	0	0	0	0	0	2	43
Greece	Onions, dry	403	63	2002	3645	412	538	349	1167	901	1399	193	385	1702	862
Greece	Garlic	406	60	148	92	92	73	101	81	290	111	485	253	2489	948
Greece	Leeks, other alliaceous veg	407	83	98	43	53	4	5	75	39	10	0	21	7	325
Greece	Beans, green	414	47	43	58	79	13	0	16	28	10	12	3	29	62
Greece	Peas, green	417	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	1	7	0
Greece	Leguminous vegetables, nes	420	15	34	64	90	25	35	20	94	288	158	6	47	51
Greece	Carrots and turnips	426	18	430	281	140	188	557	158	150	18	179	195	147	762
Greece	Maize, green	446	184	539	469	0	238	172	354	593	530	500	795	324	88
Greece	Mushrooms and truffles	449	89	19	68	36	13	88	174	74	119	332	780	4045	1625
Greece	Vegetables fresh nes	463	194	88	293	676	1076	1132	2328	2449	3736	7082	11917	13882	15485
Greece	Watermelons	567	36978	30965	35003	31009	25085	21865	27390	26228	25434	22758	32731	35120	44600
Greece	Other melons (inc.cantaloupes)	568	40	331	803	315	328	1198	311	139	467	798	607	445	552

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των ελληνικών εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

Greece	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricult. Products, Total + (Total)	3657308	3039343	2979143	3015795	2577328	2414239	2517404	2973358	3122091	3682076	4246219	4419964	5152090

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (λαχανικά) σε 1000 \$

country codes	item	item codes	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	Cabbages and other brassicas	358	451417	406207	426600	418284	383267	392293	442390	523711	540145	641084	663413	868724	979246
world	Artichokes	366	53975	45163	49339	50727	44832	43565	44235	46848	62115	71065	79522	48903	54681
world	Asparagus	367	456222	480140	487682	591125	531513	409752	444759	472314	543742	595340	600992	718847	738297
world	Lettuce and chicory	372	1018102	893193	857126	934322	877118	971923	1081951	1412655	1437783	1715577	1775151	1912965	2079662
world	Spinach	373	34587	30586	36038	38084	41361	51455	59367	73032	94727	99369	92887	104792	119715
world	Tomatoes	388	2935778	2834811	3064705	2928225	2821088	2880917	3371640	4286156	4454970	5099533	5432977	6846161	7245078
world	Cauliflowers and broccoli	393	523355	461648	473072	472124	426299	463502	511950	568126	647901	795753	814142	841407	917384
world	Pumpkins, squash and gourds	394	364525	365341	367744	397038	418848	583686	432202	347860	345665	431451	391238	448268	525572
world	Cucumbers and gherkins	397	850472	749085	823626	815279	830222	840494	908607	1233127	1327326	1424366	1660039	1878081	2032298
world	Eggplants (aubergines)	399	152740	137955	147876	146238	153008	173082	182479	226196	274873	303616	275925	350447	401669
world	Chillies and peppers, green	401	1292654	1370532	1511684	1484327	1603174	1714936	1749693	2355508	2813036	2785846	2910669	3700718	4037407
world	Onions (inc. shallots), green	402	60622	57466	89891	91144	55855	70428	75074	97365	106055	89056	114610	169237	146001
world	Onions, dry	403	903142	889490	1069795	877566	781890	870403	967001	1290377	1364029	1415184	1670410	2059835	2183974
world	Garlic	406	463529	459608	517998	526939	405920	503118	647130	629420	706998	922411	1192600	1325391	1072951
world	Leeks, other alliaceus veg	407	143932	115120	113260	117535	95961	128890	139612	180547	179618	211271	257968	246787	266697
world	Beans, green	414	183853	197963	209199	201379	210678	214383	222235	307648	353756	396585	386340	439076	476345
world	Peas, green	417	74724	83039	95536	82606	76657	78176	89806	113067	109959	138353	128207	178948	211506
world	Leguminous vegetables, nes	420	36020	40650	25025	30651	44107	46257	48430	49472	47492	51627	60313	66250	69961
world	Carrots and turnips	426	370348	301100	338913	389451	298456	415955	395181	493692	503509	619475	733425	785246	959718
world	Maize, green	446	30048	40449	33984	32620	36830	43280	43096	56986	60181	77550	90240	78329	99440
world	Mushrooms and truffles	449	712708	673101	721557	722101	686666	759511	751907	923401	1110609	1118426	1204204	1404332	1575628
world	Vegetables fresh nes	463	958843	938735	939327	853980	890258	950720	994874	1559798	1643804	1780710	2214561	2511324	2729985
world	Watermelons	567	431486	362240	407148	329938	337619	365156	395645	535691	625556	698897	835139	895182	1088788
world	Other melons (inc.cantaloupes)	568	592718	674188	730479	715844	652038	762747	744916	927009	953719	1064232	1097683	1288974	1401060

ΠΙΝΑΚΑΣ 8 : Η αξία των παγκόσμιων εξαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

World + (Total)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricult.Product s (Total)	465522012	457532322	437727189	417162886	410996478	414342232	442610290	525080964	607443140	654088142	721950701	873286036	1059857464

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ BALASSA (RMA) ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΛΑΧΑΝΙΚΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : Η αξία των ελληνικών εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (λαχανικά) σε 1000 \$

countries	item	Item codes	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Greece	Cabbages and other brassicas	358	668	475	659	764	633	758	3588	2555	1536	1159	1491	1826	1709
Greece	Artichokes	366	319	161	302	275	353	151	1232	513	818	274	229	281	386
Greece	Asparagus	367	336	199	422	394	121	106	119	317	1288	1731	1854	3126	1527
Greece	Lettuce and chicory	372	806	531	722	1200	845	733	1386	3661	3625	2322	3390	3235	4660
Greece	Spinach	373	38	69	45	50	11	43	190	441	321	255	361	261	446
Greece	Tomatoes	388	3855	7304	3871	2574	3118	4645	10720	19759	19777	15406	17491	26359	22406
Greece	Cauliflowers and broccoli	393	776	983	1704	2159	1229	694	1776	2723	4318	2890	3621	3979	3588
Greece	Pumpkins, squash and gourds	394	75	73	177	298	366	621	737	1993	2078	1958	2538	2353	3962
Greece	Cucumbers and gherkins	397	1169	330	293	1717	269	328	832	2947	3363	2592	2256	1946	2238
Greece	Eggplants (aubergines)	399	492	426	429	185	228	329	481	2583	2851	1982	2495	3363	3347
Greece	Chillies and peppers, green	401	2352	2098	2385	3228	3930	5675	8635	9956	11348	9869	11021	13073	10524
Greece	Onions (inc. shallots), green	402	0	0	0	18	31	19	68	103	38	154	410	370	807
Greece	Onions, dry	403	2159	3341	3064	751	2794	3280	4171	7016	7888	2411	6250	6891	6636
Greece	Garlic	406	2908	2831	2300	2650	1929	1427	2178	1594	2655	2711	4217	6433	4831
Greece	Leeks, other alliaceous veg	407	318	183	324	806	637	772	2875	1856	1569	2830	1819	1431	1940
Greece	Beans, green	414	118	75	178	139	225	195	160	495	716	691	765	811	951
Greece	Peas, green	417	23	10	6	11	33	34	20	72	210	54	116	42	132
Greece	Leguminous vegetables, nes	420	109	32	13	35	62	49	122	501	721	584	676	826	443
Greece	Carrots and turnips	426	64	49	94	413	176	239	1062	1234	853	1209	2088	2236	2764
Greece	Maize, green	446	48	23	19	65	181	148	131	149	145	175	139	179	98
Greece	Mushrooms and truffles	449	1770	1194	1721	1598	1447	2036	846	2417	3345	4414	7838	2534	11057
Greece	Vegetables fresh nes	463	1873	1484	1677	2149	1700	1706	3845	3725	5892	5294	7098	8349	10387
Greece	Watermelons	567	1722	1070	798	1018	442	587	347	3239	2741	1055	2383	1865	2444
Greece	Other melons (inc.cantaloupes)	568	1007	909	788	834	625	631	969	1867	1659	1308	1918	2491	2334
	Λαχανικά		23005	23850	21991	23331	21385	25206	46490	71716	79755	63328	82464	94260	99617

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των ελληνικών εισαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

Greece	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricult.Products, Total	3867331	3711557	3779498	3605794	3193205	3135569	3774356	4744129	5753580	5842774	6544100	7926638	9057796

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των παγκόσμιων εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (λαχανικά) σε 1000 \$

country codes	item	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
world	Cabbages and other brassicas	621801	578766	621486	620039	589394	614138	639479	706235	763300	875836	942462	1005720	1156809
world	Artichokes	50551	44771	51262	49255	46119	38967	45814	50841	59859	67124	78044	48124	58457
world	Asparagus	477452	476038	468211	512375	516846	539515	517347	634745	701565	769980	871162	930992	995561
world	Lettuce and chicory	1100281	976959	1009281	986074	982547	1038955	1183353	1471333	1502759	1790267	1867737	2066650	2236474
world	Spinach	32517	34165	39290	40672	44191	58344	65108	76541	93164	113910	120584	130503	149111
world	Tomatoes	3218097	3028451	3204652	2993587	3107983	3028948	3570774	4263616	4440568	5103021	5606542	6959175	7335529
world	Cauliflowers and broccoli	414116	386164	385482	377423	330936	377697	398321	475131	511939	603181	635815	741835	772152
world	Pumpkins, squash and gourds	401295	380561	410076	408540	392392	465196	475187	602236	624881	712347	741766	776415	882663
world	Cucumbers and gherkins	872874	784920	851498	771936	830816	851152	904693	1147474	1275306	1398167	1761042	1933795	1914540
world	Eggplants (aubergines)	130549	137160	147329	132269	137298	148364	156642	209310	255533	283534	288140	346994	400809
world	Chillies and peppers, green	1310230	1454427	1605909	1499433	1690770	1788934	1771939	2371300	2835777	2837905	3123107	3885456	3994927
world	Onions (inc. shallots), green	87500	135658	120863	93247	68062	72327	68543	83658	109565	121706	144014	202689	244021
world	Onions, dry	952336	978850	1205165	983260	864862	1000182	1035255	1363020	1479235	1412871	1719663	2253110	2216627
world	Garlic	585775	553258	618455	601793	434582	529297	625678	608770	678588	812632	1074583	1241388	1145560
world	Leeks, other alliaceous veg	157559	140303	155455	171724	156695	192607	191024	225282	232938	269469	313731	284538	315153
world	Beans, green	278671	281579	272893	290517	301400	315671	336127	466021	562653	642171	666641	760854	797414
world	Peas, green	130024	134373	164093	171530	168489	157287	168637	187073	229308	260717	267832	295072	331042
world	Leguminous vegetables, nes	32415	36604	28660	30667	30543	32726	33228	38502	44312	43892	46178	49571	54801
world	Carrots and turnips	413341	340067	390653	436266	354072	458196	438247	518046	536941	644119	759706	818836	979564
world	Maize, green	49867	53667	81417	89118	96243	100982	107653	123431	151084	169586	187908	208646	227665
world	Mushrooms and truffles	762185	763459	834728	809477	818087	858169	815645	1041996	1153377	1169817	1202247	1302227	1512657
world	Vegetables fresh nes	883124	794822	1043979	889211	937919	1024247	1094005	1374990	1416978	1547876	1724166	2025582	2296212
world	Watermelons	412849	444467	476199	436153	408591	438745	406929	558969	552567	643214	820215	849297	1006268
world	Other melons (inc.cantaloupes)	819039	839643	851086	885473	808334	846393	825548	1045254	1080100	1234215	1363425	1545377	1598461

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των παγκόσμιων εισαγωγών όλων των αγροτικών προϊόντων σε 1000 \$

World + (Total)	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Agricult.Products, Total	480178815	468425625	457128964	443501096	433136642	441619812	465057671	551337171	637927352	678612584	751263344	910250275	1110558970

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΕΙΚΤΗ BALASSA (RMA) ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΦΡΟΥΤΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των ελληνικών εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα) σε 1000 \$

countries	item	item codes	element	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Greece	Carobs	461	import Value (1000 \$)	723	159	300	4	91	584	832	926	137	262	3	23	69
Greece	Bananas	486	import Value (1000 \$)	71759	61902	68586	70751	52415	59655	51201	62236	64592	82911	75802	100611	102198
Greece	Plantains	489	import Value (1000 \$)	280	24	342	599	71	6	210	27	0	0	9	169	521
Greece	Oranges	490	import Value (1000 \$)	1936	709	2017	1081	671	4170	1820	4809	27999	6848	5389	19724	10238
Greece	Tangerines, mand.clem.	495	import Value (1000 \$)	301	141	466	211	209	332	621	840	1510	3125	2169	3431	4633
Greece	Lemons and limes	497	import Value (1000 \$)	4260	8410	8368	6783	8039	4781	12754	15956	42480	44106	29391	41794	71821
Greece	Grapefruit inc.pomelos)	507	import Value (1000 \$)	250	211	287	295	552	490	823	1443	1894	2329	1291	3415	2163
Greece	Citrus fruit, nes	512	import Value (1000 \$)	67	76	61	90	132	230	2	140	654	125	478	755	727
Greece	Apples	515	import Value (1000 \$)	12238	6556	9336	10798	6955	13408	22392	24372	28439	21235	24513	25146	27592
Greece	Pears	521	import Value (1000 \$)	10430	9086	8998	11821	6938	8876	14585	14636	19385	15428	14245	22357	24655
Greece	Quinces	523	import Value (1000 \$)	176	197	91	272	161	326	1009	694	157	195	404	384	372
Greece	Apricots	526	import Value (1000 \$)	47	456	348	159	314	466	274	1476	384	356	517	573	1137
Greece	Sour cherries	530	import Value (1000 \$)	0	11	0	0	2	0	92	120	8	146	113	27	19
Greece	Cherries	531	import Value (1000 \$)	51	705	105	40	96	44	89	748	412	298	1684	737	736
Greece	Peaches and nectarines	534	import Value (1000 \$)	216	3572	862	544	833	837	840	11548	2333	2467	6148	6094	7519
Greece	Plums and sloes	536	import Value (1000 \$)	615	580	409	313	219	318	490	1521	1022	882	1944	2430	2676
Greece	Stone fruit, nes	541	import Value (1000 \$)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Greece	Strawberries	544	import Value (1000 \$)	335	439	325	598	595	358	613	815	1627	1353	1657	2688	2643
Greece	Raspberries	547	import Value (1000 \$)	96	1	153	9	7	72	9	13	34	52	17	83	109
Greece	Currants	550	import Value (1000 \$)	4	3	1	9	4	8	38	44	52	55	82	66	141
Greece	Berries Nes	558	import Value (1000 \$)	81	91	38	215	47	21	168	494	1335	1262	2038	2272	1191
Greece	Grapes	560	import Value (1000 \$)	1484	769	1021	1747	1226	3194	1347	1970	2656	4098	2184	6020	10177
Greece	Figs	569	import Value (1000 \$)	11	15	62	69	73	98	165	196	209	79	140	175	144
Greece	Mangoes, mangosteens	571	import Value (1000 \$)	926	842	1188	1531	1264	539	1485	1531	1985	1766	1076	2209	2041
Greece	Avocados	572	import Value (1000 \$)	1301	812	873	1955	815	562	797	868	1044	998	892	1421	1902
Greece	Pineapples	574	import Value (1000 \$)	1221	1025	1277	1320	1162	1008	1538	1689	2040	2084	2939	5178	6038
Greece	Dates	577	import Value (1000 \$)	736	613	438	430	420	491	661	1148	1266	1329	1639	2013	1867
Greece	Kiwi fruit	592	import Value (1000 \$)	2258	1836	3190	2667	802	2092	1529	2603	4079	5080	4711	6430	7648
Greece	Papayas	600	import Value (1000 \$)	56	50	87	75	67	54	72	109	74	117	90	196	69
Greece	Fruit,tropical fresh nes	603	import Value (1000 \$)	0	0	0	0	0	0	256	646	506	120	244	0	0
Greece	Fruit Fresh Nes	619	import Value (1000 \$)	757	882	700	702	728	1101	1355	1416	2288	1160	2065	3344	2593
				112615	100173	109929	115088	84908	104121	118067	155034	210601	200266	183874	259765	293639

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία των παγκόσμιων εισαγωγών των προϊόντων που αναλύουμε (φρούτα) σε 1000 \$

countries	item	item codes	element	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
World + (Total)	Carobs	461	import	36805	33830	25520	35431	34535	36691	43141	58976	67056	88953	86618	71070	61316
World + (Total)	Bananas	486	import	7061217	6617679	6599926	6536080	6095803	5889329	5851771	7049292	7862048	8542791	8766910	9833911	11400682
World + (Total)	Plantains	489	import	112324	123946	139311	164675	157598	170903	158805	204521	232221	226457	246504	311079	353923
World + (Total)	Oranges	490	import	2555720	2440193	2331984	2242508	1988251	2273638	2327068	2831097	3256934	3128584	3330791	4027463	4296946
World + (Total)	Tangerines, mandarins, clem.	495	import	1755290	1608628	1520540	1514578	1480737	1445587	1590721	2039530	2130178	2284900	2562698	3106379	3461583
World + (Total)	Lemons and limes	497	import	893130	833562	818776	876132	809043	832736	903382	1084994	1214404	1383118	1369492	1747220	2408895
World + (Total)	Grapefruit (inc. pomelos)	507	import	750092	673581	641473	672048	624507	620977	633589	745445	757954	773926	798197	933667	995496
World + (Total)	Citrus fruit, nes	512	import	18461	41071	32860	39734	39316	60588	25734	25912	34241	33318	35452	44784	47470
World + (Total)	Apples	515	import	3483527	2961248	2825702	2841834	2522145	2773198	3074697	3791377	4285795	4107603	4848579	5968270	6600719
World + (Total)	Pears	521	import	1112259	1132650	1087359	1094580	1014170	1047537	1142519	1319796	1506074	1640867	1854859	2266576	2647238
World + (Total)	Quinces	523	import	23544	23920	10025	13599	11007	8834	10239	10571	11184	10493	12013	12362	13927
World + (Total)	Apricots	526	import	194164	186370	188352	170608	167405	175382	176977	213588	227144	266990	318109	319750	409288
World + (Total)	Sour cherries	530	import	46097	52145	55284	35245	43005	26753	23034	38832	41413	22343	38788	42737	44503
World + (Total)	Cherries	531	import	320502	356347	299607	379784	362845	421684	423156	544275	677987	718415	842009	950063	1072080
World + (Total)	Peaches and nectarines	534	import	936088	983079	1002380	930494	893383	1004196	987978	1356972	1259165	1406661	1669027	1782121	2223485
World + (Total)	Plums and sloes	536	import	379984	408057	380737	384046	336347	399851	396671	506919	505346	540026	638603	700270	836989
World + (Total)	Stone fruit, nes	541	import	5036	4827	3336	3397	2407	875	1003	962	847	961	991	966	964
World + (Total)	Strawberries	544	import	762854	743135	848461	839175	738532	728597	874925	994603	1201487	1316109	1440703	1627802	1844433
World + (Total)	Raspberries	547	import	56701	55150	66635	63730	76833	83421	116777	168068	190523	229851	309011	436677	547568
World + (Total)	Currants	550	import	20020	16073	27451	40486	47665	26546	19859	25799	22799	21413	24054	34604	36888
World + (Total)	Berries Nes	558	import	43545	43573	60164	67236	62039	65488	81044	103143	129430	156315	199531	231765	277243
World + (Total)	Grapes	560	import	2510894	2665359	2649731	2775319	2851076	2904527	3066887	3684035	4076831	4773357	5256789	6054783	6904630
World + (Total)	Figs	569	import	31587	34022	30001	32308	35443	34553	38468	49636	60433	61936	70661	79370	91122
World + (Total)	Mangoes, mangosteens, guavas	571	import	392409	422105	444798	478399	513032	543049	520032	693190	668632	784354	899982	1058485	1158171
World + (Total)	Avocados	572	import	304647	302269	357554	390976	413685	416953	470972	678575	706462	1006936	975672	1390447	1557660
World + (Total)	Pineapples	574	import	480314	525672	505578	587663	628178	720391	870746	1169036	1366075	1502475	1873617	2137591	2324638
World + (Total)	Dates	577	import	305275	281298	289234	270503	265941	270730	273424	309038	368771	425675	492639	591302	655584
World + (Total)	Kiwi fruit	592	import	751160	747330	816344	780329	723511	725679	849330	1116661	1280201	1336973	1431084	1582621	1950622
World + (Total)	Papayas	600	import	104121	98466	100919	132432	139894	155077	164576	193946	232858	225982	225191	236787	246508
World + (Total)	Fruit, tropical fresh nes	603	import	107913	110286	96229	119430	121648	143204	200714	215809	265531	267346	272480	383746	433401
World + (Total)	Fruit Fresh Nes	619	import	663524	628732	545473	599961	666888	663448	663655	743742	893327	977930	1114021	1368677	1603249

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η αξία εισαγωγών και εξαγωγών των αγροτικών προϊόντων στην EU-27, 2009 (σε 1000 \$)

countries	year	item	Element / import	
Austria	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	11.712.107
Belgium	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	32.338.635
Bulgaria	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	2.330.165
Czech Republic	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	6.988.653
Denmark	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	9.597.202
Estonia	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	1.227.615
Finland	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	4.529.082
France	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	47.984.973
Germany	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	73.780.767
Greece	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	7.881.443
Hungary	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	3.900.277
Ireland	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	7.479.925
Italy	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	39.392.355
Latvia	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	1.602.475
Lithuania	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	2.385.622
Luxembourg	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	2.281.286
Malta	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	581.441
Netherlands	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	45.067.129
Poland	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	11.856.837
Portugal	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	7.842.125
Romania	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	5.024.489
Slovakia	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	3.980.488
Slovenia	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	2.609.794
Spain	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	27.219.383
Sweden	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	9.685.160
United Kingdom	2009	Agricult.Products + (Total)	Import Value (1000 \$)	50.869.180
			total	420.148.608
countries	year	item	Element / export	
Austria	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	10.647.575
Belgium	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	36.086.850
Bulgaria	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	2.745.017
Czech Republic	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	5.271.294
Denmark	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	16.373.220
Estonia	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	806.918
Finland	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	1.834.539
France	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	57.545.756
Germany	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	63.553.663
Greece	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	4.875.688
Hungary	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	6.304.792
Ireland	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	9.690.750
Italy	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	33.358.812
Latvia	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	1.213.855
Lithuania	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	2.831.990
Luxembourg	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	1.110.146
Malta	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	90.327
Montenegro	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	58.094
Netherlands	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	74.312.831

Poland	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	14.879.453
Portugal	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	4.400.661
Romania	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	3.049.877
Slovakia	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	2.624.378
Slovenia	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	1.476.884
Spain	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	32.536.466
Sweden	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	4.559.344
United Kingdom	2009	Agricult.Products + (Total)	Export Value (1000 \$)	22.002.439
			total	414.241.619
EU-27	2009	Agricult.Products + (Total)	Trade Balance (+)	5.906.989

Food and Agriculture Organization of the United Nations, <http://faostat.fao.org/>

ΠΙΝΑΚΑΣ : Η παγκόσμια παραγωγή φρούτων και λαχανικών,
2009 (tn)

countries	Fruit excl Melons, Total +	Vegetables&Melons, Total +	Total V & F
Afghanistan	754709	964016	1718725
Albania	338579	738006	1076585
Algeria	2991928	4542866	7534794
American Samoa	1348	1347	2695
Angola	580724	297232	877956
Antigua and Barbuda	8411	3073	11484
Argentina	6757577	3124300	9881877
Armenia	540749	1035905	1576654
Australia	3439857	1892700	5332557
Austria	1156023	594639	1750662
Azerbaijan	880359	1501140	2381499
Bahamas	36884	24027	60911
Bahrain	21769	16227	37996
Bangladesh	3631183	3420762	7051945
Barbados	3831	13850	17681
Belarus	691704	2314519	3006223
Belgium	635300	1961703	2597003
Belize	367089	10430	377519
Benin	386024	397701	783725
Bermuda	319	2907	3226
Bhutan	58740	24998	83738
Bolivia	928902	379532	1308434
Bosnia and Herzegovina	325612	771366	1096978
Botswana	6000	25821	31821
Brazil	36466273	11065121	47531394
British Virgin Islands	465		465
Brunei Darussalam	7616	10025	17641

Bulgaria	405897	502702	908599
Burkina Faso	100029	217377	317406
Burundi	733827	442018	1175845
Cambodia	374636	468725	843361
Cameroon	2824886	1847062	4671948
Canada	776179	2149574	2925753
Cape Verde	21218	17422	38640
Cayman Islands	298	71	369
Central African Republic	256762	99206	355968
Chad	117857	104996	222853
Chile	5451471	2271108	7722579
China	115876234	522650882	638527116
Colombia	7938249	1732272	9670521
Comoros	57729	5962	63691
Congo	221729	121148	342877
Cook Islands	1297	2620	3917
Costa Rica	5081222	369628	5450850
Côte d'Ivoire	2484844	533425	3018269
Croatia	419483	299356	718839
Cuba	1697873	2604521	4302394
Cyprus	181339	115287	296626
Czech Republic	304272	241590	545862
Republic of Korea	1526961	4627461	6154422
Congo	2281621	542645	2824266
Denmark	70446	269874	340320
Djibouti	3444	31985	35429
Dominica	54344	6493	60837
Dominican Republic	1890247	456635	2346882
Ecuador	8975740	342365	9318105
Egypt	10012149	20266861	30279010
El Salvador	487261	147352	634613
Equatorial Guinea	67011		67011
Eritrea	4944	47489	52433
Estonia	8471	70724	79195
Ethiopia	787758	1640479	2428237
Fiji	19561	22245	41806
Finland	18803	252108	270911
France	9249565	4750337	13999902
French Guiana	15879	15661	31540
French Polynesia	15766	6946	22712
Gabon	311480	38802	350282
Gambia	8939	9331	18270
Georgia	395200	214000	609200
Germany	2960183	3661797	6621980
Ghana	4362783	518811	4881594

Greece	3213060	3465897	6678957
Grenada	14628	2563	17191
Guadeloupe	69052	48585	117637
Guam	3257	5608	8865
Guatemala	3840647	1626560	5467207
Guinea	1228100	409433	1637533
Guinea-Bissau	89614	26127	115741
Guyana	31169	26728	57897
Haiti	949188	167089	1116277
Honduras	1301936	768309	2070245
Hungary	1452345	1644929	3097274
Iceland	26	4781	4807
India	70395026	92771130	163166156
Indonesia	17057715	9105237	26162952
Iran (Islamic Republic of)	13419697	18110929	31530626
Iraq	1005540	3219762	4225302
Ireland	50926	218330	269256
Israel	1287951	1624629	2912580
Italy	18151070	14187500	32338570
Jamaica	417224	210585	627809
Japan	3415182	10475773	13890955
Jordan	281329	1407429	1688758
Kazakhstan	234400	3310207	3544607
Kenya	2895705	2092550	4988255
Kiribati	8591	6233	14824
Kuwait	17242	243573	260815
Kyrgyzstan	212761	984854	1197615
Lao People's Democratic Republic	259008	1040362	1299370
Latvia	17658	170928	188586
Lebanon	961297	851138	1812435
Lesotho	14929	28427	43356
Liberia	233128	82801	315929
Libya	376287	892697	1268984
Liechtenstein	190		190
Lithuania	70483	332249	402732
Luxembourg	28293	863	29156
Madagascar	996768	357612	1354380
Malawi	989427	320037	1309464
Malaysia	1485614	759115	2244729
Maldives	17758	28152	45910
Mali	295685	897651	1193336
Malta	10298	77643	87941
Martinique	166779	38438	205217
Mauritania	23191	3737	26928
Mauritius	24317	71732	96049

Mexico	15660878	11326828	26987706
Micronesia (Federated States of)	3333	3318	6651
Mongolia	147	77995	78142
Montenegro	77877	139338	217215
Montserrat	825	785	1610
Morocco	3397276	5342559	8739835
Mozambique	360899	207129	568028
Myanmar	2092950	4903340	6996290
Namibia	38384	55734	94118
Nauru	356	463	819
Nepal	1229198	2812461	4041659
Netherlands	772040	4633914	5405954
New Caledonia	3878	6889	10767
New Zealand	1104969	950147	2055116
Nicaragua	263094	34158	297252
Niger	262236	749961	1012197
Nigeria	10255624	8753257	19008881
Niue	920	131	1051
Norway	31971	187976	219947
Occupied Palestinian Territory	187768	750576	938344
Oman	326840	219249	546089
Pakistan	6315555	5291241	11606796
Panama	560892	232619	793511
Papua New Guinea	2324492	495810	2820302
Paraguay	540061	319903	859964
Peru	4174263	2631787	6806050
Philippines	15961423	5705286	21666709
Poland	3685225	5782153	9467378
Portugal	1504556	2710774	4215330
Puerto Rico	200818	48702	249520
Qatar	23152	49013	72165
Republic of Korea	2936729	11958724	14895453
Republic of Moldova	981405	410494	1391899
Réunion	65915	47177	113092
Romania	2322974	3902411	6225385
Russian Federation	3066820	14827060	17893880
Rwanda	3190243	421352	3611595
Saint Kitts and Nevis	830	902	1732
Saint Lucia	56049	3120	59169
Saint Pierre and Miquelon	1	48	49
Saint Vincent and the Grenadines	63043	5271	68314
Samoa	50544	1224	51768
Sao Tome and Principe	33379	9268	42647
Saudi Arabia	1847730	2377646	4225376
Senegal	223228	577870	801098

Serbia	1827956	1324210	3152166
Seychelles	2310	2594	4904
Sierra Leone	249707	248957	498664
Singapore	12	19420	19432
Slovakia	129051	313394	442445
Slovenia	240493	85016	325509
Solomon Islands	30566	8214	38780
Somalia	214768	101020	315788
South Africa	5892786	2275204	8167990
Spain	14466435	13416620	27883055
Sri Lanka	710207	731228	1441435
Sudan	1291316	1908712	3200028
Suriname	119837	10278	130115
Swaziland	102875	11311	114186
Sweden	40522	325750	366272
Switzerland	507170	367134	874304
Syrian Arab Republic	2273903	3081779	5355682
Tajikistan	350000	1471500	1821500
Thailand	8637127	3474365	12111492
The former Yugoslav Republic of Macedonia	437062	665594	1102656
Timor-Leste	11938	20077	32015
Togo	59133	113534	172667
Tokelau	78		78
Tonga	11199	28076	39275
Trinidad and Tobago	86646	19448	106094
Tunisia	1214112	2574814	3788926
Turkey	14222927	26683026	40905953
Turkmenistan	390000	936500	1326500
Tuvalu	789	543	1332
Uganda	10156750	960412	11117162
Ukraine	2002500	9008900	11011400
United Arab Emirates	790493	448915	1239408
United Kingdom	409678	2432622	2842300
United Republic of Tanzania	4533781	1775678	6309459
United States of America	27294278	37831524	65125802
United States Virgin Islands	0		0
Uruguay	457070	164364	621434
Uzbekistan	2426300	6776326	9202626
Vanuatu	25642	11563	37205
Venezuela (Bolivarian Republic of)	2232088	1476101	3708189
Viet Nam	5958724	7962571	13921295
Wallis and Futuna Islands	11136	688	11824
Yemen	981431	820261	1801692
Zambia	111339	431711	543050
Zimbabwe	252329	185261	437590

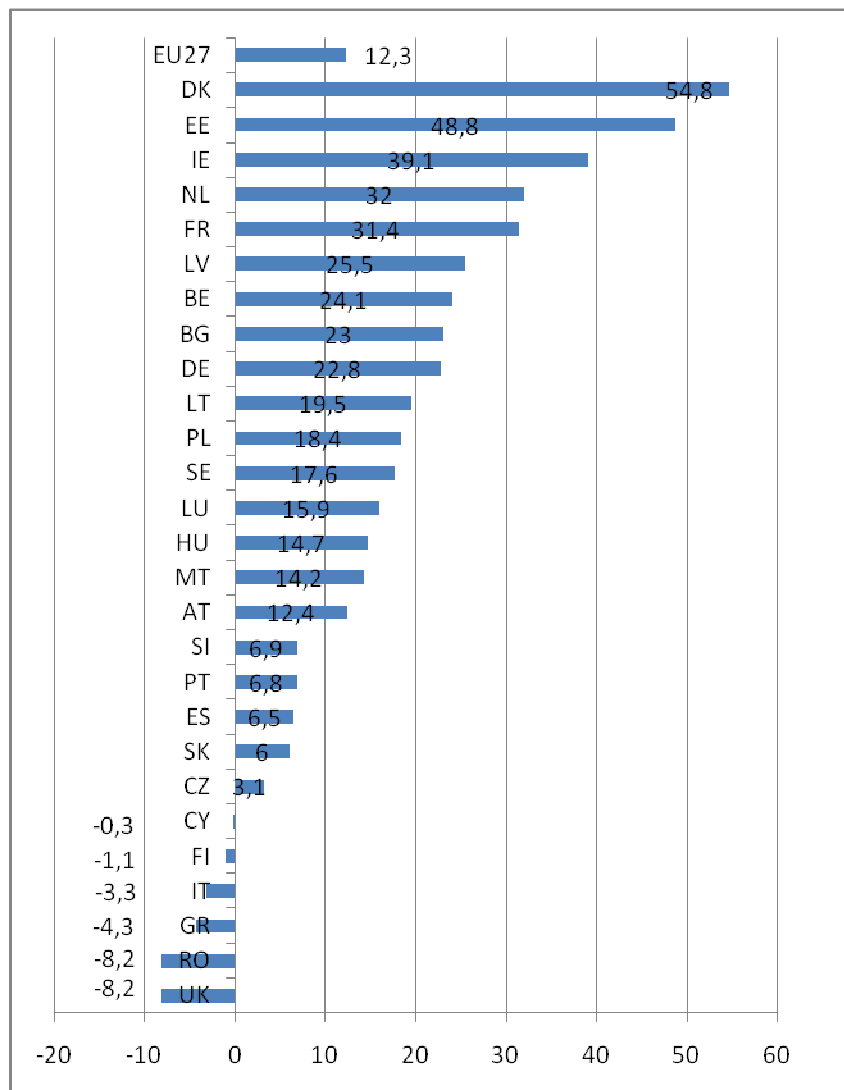
European Union + (Total)	61555406	66121754	127677160
World + (Total)	594253607	1011461755	1605715362

**ΠΙΝΑΚΑΣ : ΕΜΠΟΡΙΟ ΦΡΟΥΤΩΝ & ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ
ΕΕ ΚΑΙ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ 2002-2009**

		Εισαγωγές €	Εξαγωγές €	Ισοζύγιο
2002	Τρίτες	282.858.933	814.028.637	531.169.704
	ΕΕ	319.702.926	430.072.738	110.369.812
2003	Τρίτες	310.491.821	659.488.456	348.996.635
	ΕΕ	329.565.665	406.157.486	76.591.821
2004	Τρίτες	285.592.472	301.364.834	15.772.362
	ΕΕ	402.930.914	771.000.942	368.070.028
2005	Τρίτες	284.454.543	347.846.475	63.391.932
	ΕΕ	376.126.701	897.690.076	521.563.375
2006	Τρίτες	262.486.450	404.132.508	141.646.058
	ΕΕ	389.944.564	789.840.701	399.896.137
2007	Τρίτες	299.202.151	372.776.844	73.574.693
	ΕΕ	471.171.211	935.036.893	463.865.682
2008	Τρίτες	280.252.255	355.548.456	75.296.201
	ΕΕ	501.997.011	984.753.838	482.756.827
2009	Τρίτες	266.686.479	335.341.450	68.654.971
	ΕΕ	468.485.899	928.372.764	459.886.865

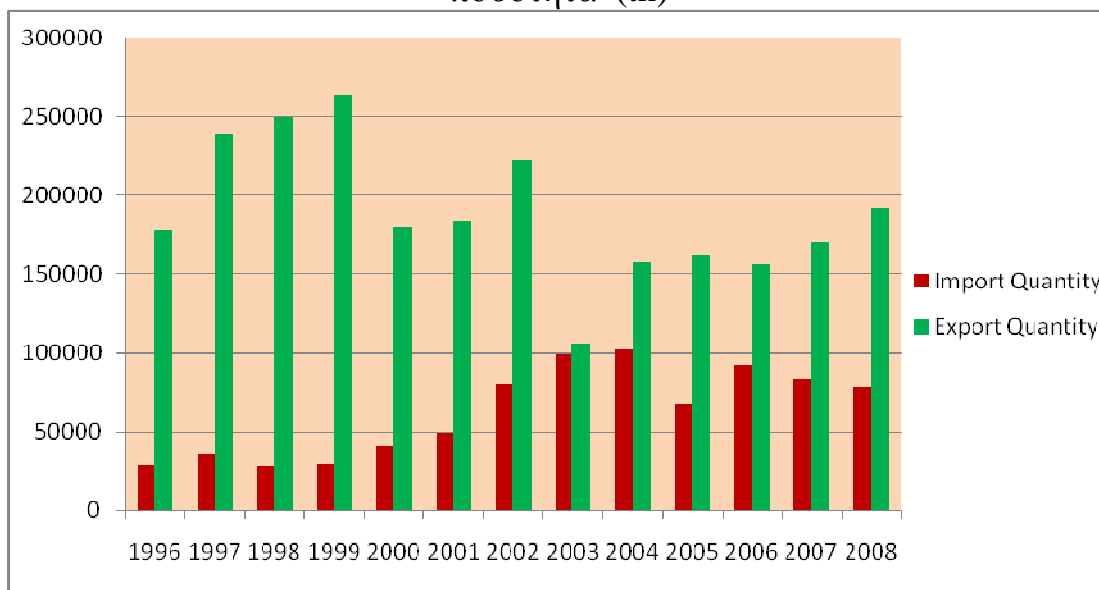
ΠΗΓΗ : ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΛ.ΣΤΑΤ.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Ανάπτυξη του γεωργικού εισοδήματος στην ΕΕ-27 κράτη μέλη (%Μεταβολή 2009-2010)

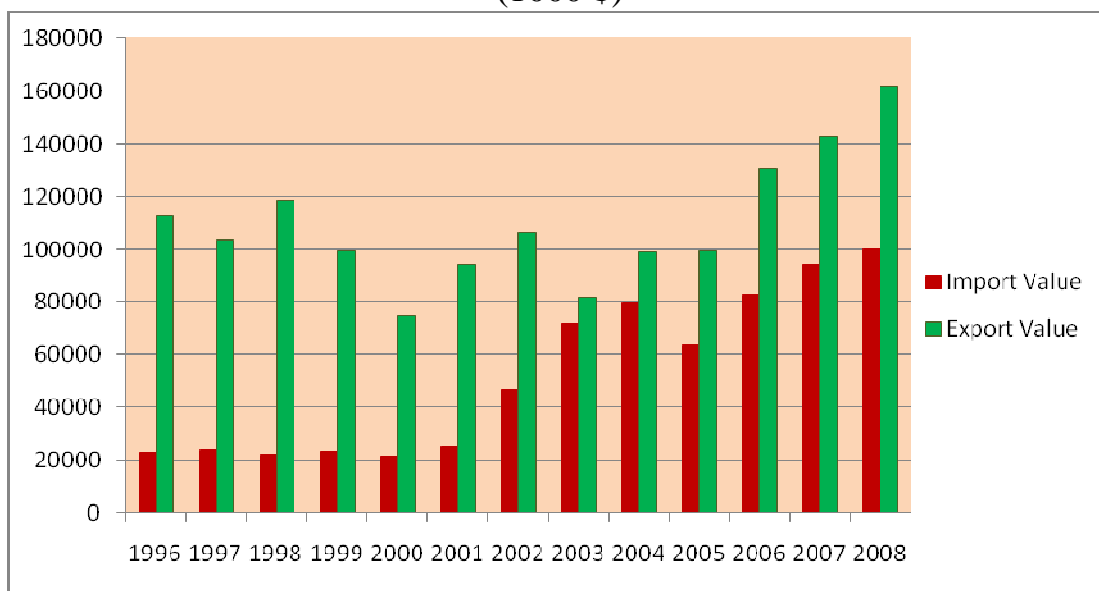
ΠΗΓΗ : Eurostat

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Εισαγωγές και εξαγωγές ελληνικών λαχανικών σε ποσότητα (tn)

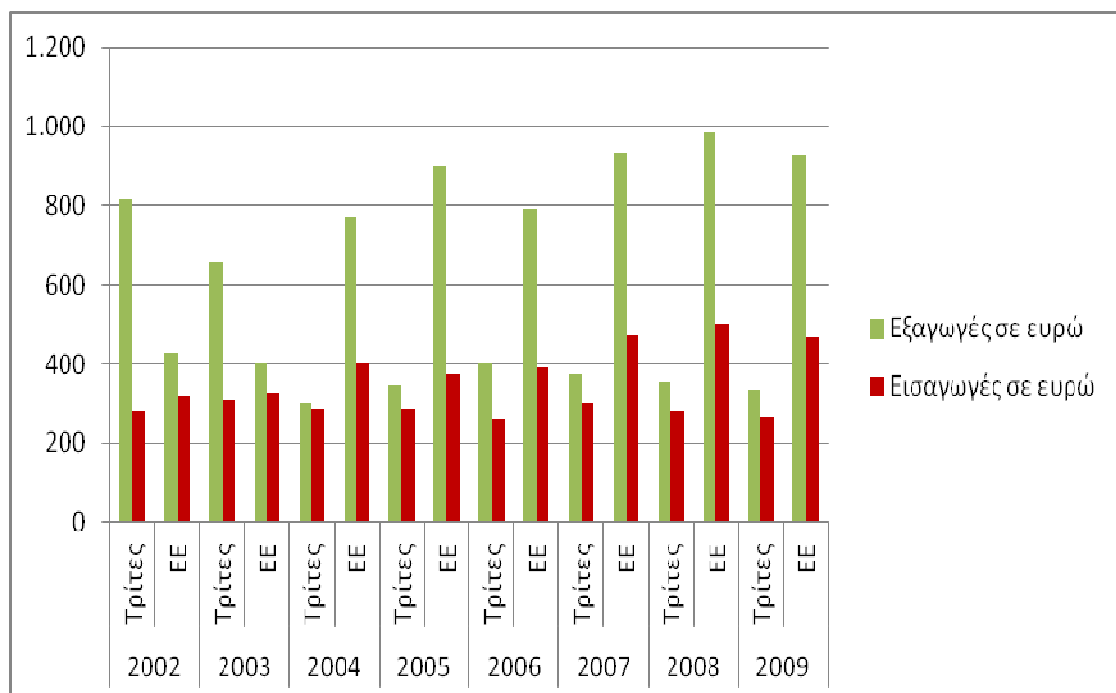
ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία από FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Εισαγωγές και εξαγωγές ελληνικών λαχανικών σε αξία (1000 \$)

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία από FAOSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : ΕΜΠΟΡΙΟ ΦΡΟΥΤΩΝ & ΛΑΧΑΝΙΚΩΝ ΕΛΛΑΔΑ ΜΕ ΕΕ ΚΑΙ ΤΡΙΤΕΣ ΧΩΡΕΣ 2002-2009

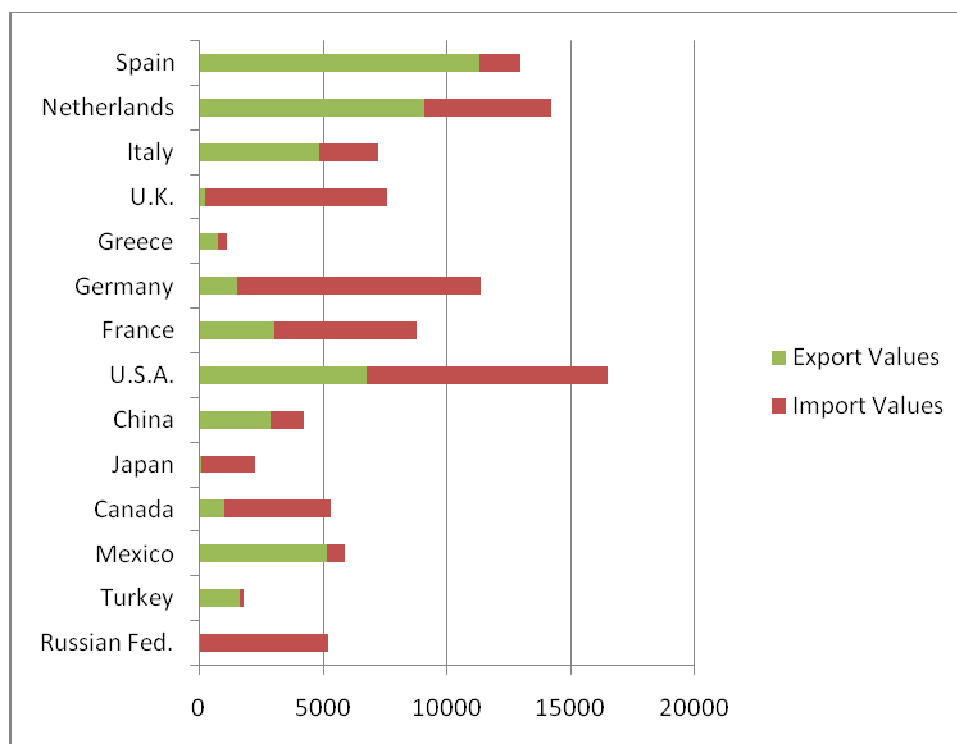
ΠΙΝΑΚΑΣ : Το εμπορικό ισοζύγιο τροφίμων και ποτών (αξία σε εκατομμύρια ευρώ)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
EU (27 countries)	-8489	-7103	-8804	-8039	-8765	-10262	-11012	-10067	-13588	-12448	-11006	-4365
Belgium	1965	2592	2796	2625	2581	2883	3238	3376	3429	3411	3753	4043
Bulgaria	207	143	103	211	117	154	198	76	-175	-58	-27	293
Czech Republic	-527	-451	-518	-688	-710	-853	-730	-999	-1166	-943	-1147	-1217
Denmark	4758	5228	5852	5479	5142	5020	5028	5248	4953	4924	5081	5065
Germany	-12001	-10445	-10114	-10016	-9510	-8235	-7465	-8028	-7170	-5618	-5504	-6761
Estonia	-161	-176	-129	-158	-203	-225	-249	-229	-325	-327	-263	-206
Ireland	3245	3578	3007	2884	3026	3150	3043	3513	3233	2483	1934	2551
Greece	-1226	-1393	-1240	-1744	-1984	-2294	-2060	-2298	-2705	-2699	-2275	-1948
Spain	1198	1754	2000	1919	2483	1149	223	727	-192	1049	2247	3256
France	9916	9742	8161	9147	9202	8468	8319	9265	9621	10135	6445	8703
Italy	-5292	-5578	-5073	-4555	-5548	-6334	-6258	-6741	-6340	-5339	-5414	-5249
Cyprus	-205	-284	-298	-303	-291	-340	-388	-455	-550	-680	-614	-672
Latvia	-223	-287	-264	-283	-287	-313	-280	-340	-349	-309	-248	-122
Lithuania	-145	-80	-14	-26	42	68	192	232	410	292	399	502
Luxembourg	-597	-620	-599	-618	-694	-791	-747	-748	-815	-848	-821	-895
Hungary	1082	1156	1467	1278	1188	879	687	775	1400	1403	1192	1651
Malta	-217	-233	-238	-199	-213	-233	-239	-238	-292	-324	-359	-266
Netherlands	11911	13683	13760	14998	14338	15043	16024	16606	17837	18008	17224	19258
Austria	-813	-667	-596	-505	-184	-160	134	408	147	108	-336	-319
Poland	-442	-282	-165	3	779	1193	1993	2502	2359	2123	2723	3119

Portugal	-2792	-2821	-3141	-2859	-2792	-2832	-2937	-3014	-3265	-3239	-2951	-2951
Romania	-394	-639	-850	-676	-1023	-1123	-1316	-1587	-2121	-2182	-1608	-933
Slovenia	-263	-278	-292	-278	-298	-455	-519	-548	-671	-735	-748	-719
Slovakia	-316	-350	-431	-409	-324	-418	-532	-391	-677	-908	-971	-1088
Finland	-1043	-1039	-993	-1075	-1211	-1300	-1476	-1511	-1656	-1921	-2065	-2253
Sweden	-2301	-2308	-2337	-2654	-2706	-2815	-2913	-3250	-3599	-3823	-3762	-3993
United Kingdom	-11352	-11783	-13963	-14302	-14399	-16524	-18485	-20093	-21264	-21120	-19713	-20015
Iceland	1029	1064	1135	1211	1037	1118	1117	1116	1099	991	919	1075
Norway	1755	1917	1694	1599	1121	1146	1583	1668	1330	1157	1733	2968
Switzerland	-2498	-2615	-2699	-2780	-2825	-2562	-2572	-2397	-2273	-2158	-1925	-1937
Canada	3513	4886	6088	4901	3445	4466	3951	3620	3635	4740	2258	2137
United States	-1690	-2459	-3910	-9018	-9492	-10971	-13806	-13931	-7130	1828	-4100	-2935
China (except Hong Kong)	6945	8558	9226	10553	10697	8341	10845	12649	14038	12456	12523	:
Japan	-39533	-47536	-44876	-42314	-36894	-37265	-38102	-36591	-34875	-38121	-35585	-41208

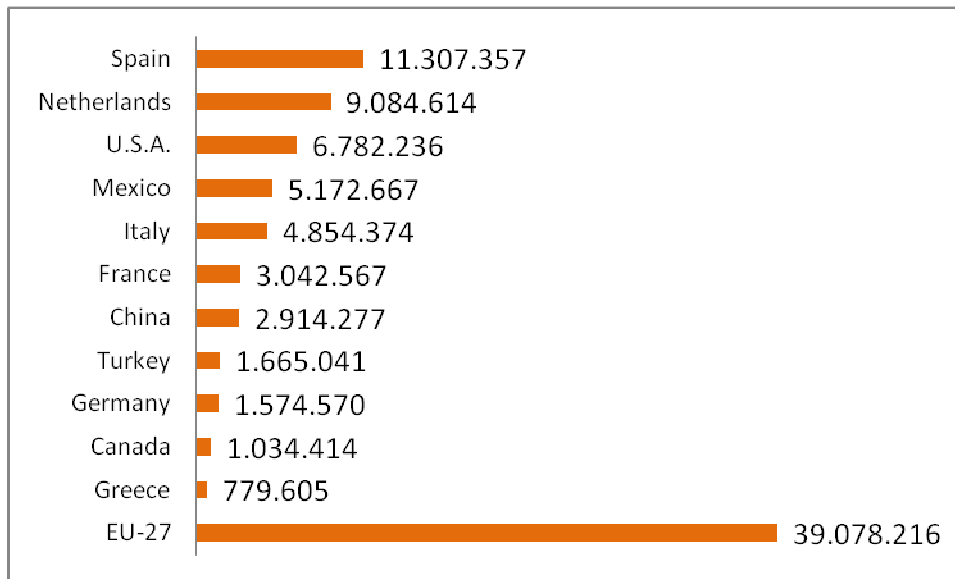
ΠΗΓΗ: EUROSTAT

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ : Οι κυριότερες εισαγωγικές – εξαγωγικές χώρες (1000\$) έτους 2008

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία από FAOSTAT

Οι κυριότερες εξαγωγικές χώρες φρούτων και λαχανικών παγκοσμίως,
2008 (αξία σε 1000 \$)

ΠΗΓΗ : Επεξεργασμένα στοιχεία από FAOSTAT